

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MACERA TERAPİSİ TEMELLİ PSİKO-EĞİTİM
PROGRAMININ SOSYAL HİZMET UZMANLARININ
UYGULAMA BECERİLERİ TEMELİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Onur KESKİN

**SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Filiz YILDIRIM**

**ANKARA
2024**

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MACERA TERAPİSİ TEMELLİ PSİKO-EĞİTİM
PROGRAMININ SOSYAL HİZMET UZMANLARININ
UYGULAMA BECERİLERİ TEMELİNDE
DEĞERLENDİRİLMESİ

Onur KESKİN

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Filiz YILDIRIM

ANKARA
2024

ETİK BEYAN

Ankara Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum “Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Programının Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulama Becerileri Temelinde Değerlendirilmesi” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikri tümüyle tez danışmanım ve bana aittir.

Tezde yer alan deneysel çalışma/araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: Onur KESKİN

Tarih:

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Hizmet Anabilim Dalında

Onur KESKİN tarafından hazırlanan

“Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Programının Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulama Becerileri Temelinde Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından DOKTORA TEZİ olarak OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 13.06.2024

İmza

Prof.Dr. Sema Buz

Hacettepe Üniversitesi

Jüri Başkanı

İmza

Prof.Dr. Filiz Yıldırım

Ankara Üniversitesi

Danışman

İmza

Prof.Dr. Eda Purutçuoğlu

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Üye

İmza

Prof.Dr. Melahat Demirbilek

Ankara Üniversitesi

Üye

İmza

Doç.Dr. Gonca Polat

Ankara Üniversitesi

Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza

Unvanı Adı ve Soyadı

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Programının Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulama Becerileri Temelinde Değerlendirilmesi

Doğal ortamda macera aktivitelerini terapötik değişim için kullanan macera terapisi, klinik müdahale ve toplum sağlığı hizmeti olarak bilinmektedir. Ele aldığı sorun alanları bağlamında bu terapi daha çok psikoloji alanında kullanılmaktadır. Ancak farklı ülkelerdeki sosyal hizmet uzmanları çeşitli müracaatçı gruplarına yönelik olarak macera terapisi gerçekleştirmektedirler. Türkiye’de bu terapi, sosyal hizmet müdahalelerinde kullanılan bir teknik değildir. Ancak macera terapisinin gençlerle yürütülen çalışmalarda olumlu sonuçları dikkat çekicidir. Dolayısıyla bu araştırmada gençlerle sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının bu müdahalelerinde macera terapisini kullanabilmeleri için gereksinimlerini ve çalışma koşullarını belirlemek odağa alınmıştır. Bu gereksinime göre sosyal hizmet uzmanlarıyla macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması yapılarak bu çalışmanın etkinliğini ve Türkiye’deki gençlerle gerçekleştirilebilmesine yönelik uzmanların önerilerini değerlendirmek hedeflenmiştir.

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarında farklı gençlik gruplarıyla açık havada çalışan 18 sosyal hizmet uzmanıyla çevrimiçi derinlemesine görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında derinlemesine görüşme yapılan bu sosyal hizmet uzmanlarının 12’si ile macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın son aşamasında ise bu grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanlarıyla çevrimiçi odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmelerinde kendini ifade edemediğini düşünen katılımcılarla ek derinlemesine görüşmeler de yapılmıştır. Araştırmanın birinci ve üçüncü aşamasında verilerin tematik analizi, ikinci aşamasında ise verilerin betimsel analizi yapılmıştır. Analiz sürecinde sadece sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılan görüşmeler değil, her bir görüşme ya da oturum sonrasında elde edilen analitik ve yansıtıcı notlar da kullanılmıştır. Verilerin analizinde herhangi bir istatistik programı kullanılmamıştır. Araştırma, gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde bu terapinin kullanılabilmesi için kurumsal, yasal, sosyal politika, bu konuda yetkin uzman, devlet güvencesi, sektörel işbirliği gibi pek çok bağlamda desteğe ihtiyaç olduğunu göstermiştir. Bunun yanı sıra macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının ve odak grup çalışmasının da gösterdiği üzere macera terapisi, gençlerle sosyal hizmet alanında sadece gençler açısından değil bu gençlere yönelik müdahaleler gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları, müdahaleleri ve dolayısıyla gençlik refahı alanı için oldukça önemlidir. Bu araştırma gençlik refahı alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının müdahalelerinde macera terapisine olan gereksinimi ve bu müdahalelerde nasıl kullanılabileceğini teorik açıdan pratik örneklerle desteklemesi bağlamında önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmanın her üç aşamasında gerçekleştirilen çalışma sonuçlarının öncelikle gençlik refahı alanında bu terapiyi kullanmak isteyen sosyal hizmet uzmanlarına, bu konuda politika yapıcılara, sosyal hizmet akademisyenlerine ve uygulayıcılarına kanıt temelli oluşturarak rehberlik edeceği öngörülebilir.

Anahtar Sözcükler: Açık hava uygulamaları, gençlerle sosyal hizmet, macera terapisi, macera terapisinde bilgi, beceri ve değer, sosyal hizmet uzmanı.

SUMMARY

Evaluation of Adventure Therapy Based Psycho-Educational Program on the Basis of Social Workers' Practical Skills

Adventure therapy is a type of clinical intervention and community health service that uses environmental adventure activities to promote therapeutic improvement. This therapy is primarily utilized in the field of psychology because of the issue areas it targets. However adventure therapy is a service that social workers provide to various client groups across cultures. Social work interventions in Türkiye do not employ this therapy as a technique. Adventure therapy does, however, show remarkably excellent outcomes when studied with youth. Therefore, the purpose of this study is to determine the requirements and working conditions of social workers who conduct social work interventions with young people in order to incorporate adventure therapy into these interventions. In response to this requirement, a psycho-educational group study utilizing adventure therapy in conjunction with social workers was conducted with the objective of assessing the efficacy of this study and its recommendations for implementation with youth in Türkiye.

This study was conducted in three stages as a case study, which is a type of qualitative research. In the first phase, eighteen social workers from the public, commercial, and non-governmental sectors who work outside with various youth groups were interviewed in-depth online. The interviews were conducted using a semi-structured interview form. In the second phase of the research, an adventure therapy-based psycho-educational group study was undertaken online with 12 of these social workers who were extensively interviewed. The social workers involved in this group study were the subjects of online focus groups interview conducted as the research finalized. Participants who felt unable to express themselves in focus group discussions were the subject of additional in-depth interviews. The first and third phases of the study involved thematic analysis of the data, while the second stage involved descriptive analysis. The analytical and reflective notes made following each interview or session were utilized in addition to the social worker interviews during the analysis phase. The data analysis process did not employ any statistical software. Research indicates that in order to employ this therapy in social work interventions with youth, assistance is required from a variety of sources, including institutional, legal, social policy, and subject-matter experts, as well as governmental assurance and sectoral cooperation. Additionally, adventure therapy is crucial for young people working in the field of social work with young people as well as for the social workers who conduct these young people's interventions and, consequently, the field of youth welfare, as demonstrated by the results of the adventure therapy-based psycho-educational group study and focus group study. This study is significant because it provides theoretical justification and real-world examples for adventure therapy's inclusion in and application within the interventions provided by social workers to young people in need. So, it is reasonable to assume that by building an evidence basis, the findings of the research conducted during all three phases of this study will mainly serve as a guide for social workers who wish to employ this therapy in the field of adolescent welfare, policy makers, social work academics, and practitioners.

Keywords: Adventure therapy, knowledge, skills and values in adventure therapy, outdoor practices, social work with youth, social worker.

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
Özet	iv
Summary	v
İçindekiler	vi
Önsöz	viii
Simgeler ve Kısaltmalar	ix
Şekiller	x
Çizelgeler	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Genç ve Gençlik Kavramı	3
1.2. Gençlik Refahı	6
1.3. Gençlerle Sosyal Hizmet Uygulamaları	9
1.4. Macera Terapisi: Kavram, Kuram ve Uygulama	11
1.4.1. Macera Terapisi	11
1.4.2. Macera Terapisinde Farklı Perspektifler	12
1.4.3. Geçmişten Günümüze Macera Terapisi	14
1.4.4. Macera Terapisinin Özellikleri	18
1.4.5. Macera Terapisinin Türleri	22
1.4.5.1. Aktiviteye Dayalı Psikoterapi	22
1.4.5.2. Vahşi Yaşam (Wilderness) Terapisi	23
1.4.5.3. Uzun Süreli Konaklama Kampları	24
1.5. Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi	24
1.5.1. Macera Terapisi ve Sosyal Hizmet: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli	24
1.5.2. Doğanın İçsel Değerini Anlamak İçin Gençlerle Macera Terapisi	31
1.6. Araştırmanın Problemi	34
1.7. Araştırmanın Önemi	36
1.7.1. Sosyal Hizmet Uzmanları Açısından Önemi	36
1.7.2. Gençlik Refahı Alanı Açısından Önemi	37
1.8. Araştırmada Yaşanan Güçlükler ve Araştırmanın Sınırlılıkları	38
1.9. Araştırmanın Tanımları	39
2. GEREÇ ve YÖNTEM	40
2.1. Araştırmanın Tasarımı	40
2.2. Araştırmanın Aşamaları	41
2.2.1. Araştırmanın Birinci Aşaması	41
2.2.1.1. Katılımcıların Belirlenmesi	41
2.2.1.2. Katılımcılara İlişkin Bilgiler	43
2.2.1.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı	44
2.2.1.4. Verilerin Analiz Yöntemi ve Süreci	45
2.2.2. Araştırmanın İkinci Aşaması	45
2.2.2.1. Katılımcıların Belirlenmesi	45
2.2.2.2. Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışması, Kapsamı ve Süreci	46
2.2.2.3. Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışmasının Analizi	50
2.2.3. Araştırmanın Üçüncü Aşaması	50
2.2.3.1. Katılımcıların Belirlenmesi	50
2.2.3.2. Veri Toplama Tekniği, Aracı ve Süreci	51
2.2.3.3. Verilerin Analizi ve Süreci	51
2.3. Araştırmacının Kendini ve Sahanın Kazanımlarını Değerlendirmesi	52

3. BULGULAR	55
3.1. Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisini Yapılandırabilmek İçin Gereksinimler	55
3.1.1. Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi İçin “Gençleri Anlamak”	55
3.1.2. Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamalarının Önemi Anlamak	64
3.1.3. Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Faaliyetleri: Mevcut Durum ve Öneriler	71
3.2. Gençlere Yönelik Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışması Oturumlarına İlişkin Bulgular	81
3.2.1. Birinci Oturum: Geçmişten Günümüze Macera Terapisi ve Türleri	81
3.2.2. İkinci Oturum: Macera Terapisinin Gençlerle Uygulanması	82
3.2.3. Üçüncü Oturum: Macera Terapisi Aktiviteleri	83
3.2.4. Dördüncü Oturum: Macera Terapisinde Liderlik Sorumlulukları	84
3.2.5. Beşinci Oturum: Macera Terapisinde Gençlerle İşbirliği	85
3.2.6. Altıncı Oturum: Macera Terapisinin Sosyal Hizmet Uygulamalarındaki Yeri	86
3.2.7. Yedinci Oturum: Macera Terapisinde Metaforların Seçimi ve Kullanımı	87
3.2.8. Sekizinci Oturum: Vaka İncelemeleri	87
3.3. Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışmasının Etkinliğini Değerlendirme ve Öneriler	88
3.3.1. “Her Oturum Farklı Bir Şey Kattı”: Ancak...	89
3.3.2. Gençlik Refahı Alanı İçin Macera Terapisi Önemli: Ancak...	92
3.3.3. Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi Yetkinliği: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli	96
3.3.4. Türkiye’de Gençlik Refahı Alanında Macera Terapisinin Gerçekleştirilmesi İçin Öneriler	103
4. TARTIŞMA	108
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	121
KAYNAKLAR	130
EKLER	138
Ek 1: Etik Kurul Kararı	138
Ek 2: Aydınlatılmış Onam Formu	139
Ek 3: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	141
Ek 4: Odak Grup Çalışması Görüşme Formu	142
ÖZGEÇMİŞ	143

ÖNSÖZ

Mevcut tez çalışmasında gençlerle açık havada sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının bu müdahalelerinde macera terapisini kullanabilmeleri için gereksinimlerini anlamak ve bu gereksinimden hareketle macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının nasıl yapılandırılabilceğı keşfedilmek istenmiştir. Bu keşif sürecinde psiko-eğitim grup çalışmasının etkinliğı değerlendirilerek Türkiye’de bu terapinin kullanılabilmesine yönelik uzmanların önerilerini almak hedeflenmiştir. Bu hedefi gerçekleştirme sürecinde bana yol gösteren ve değerli fikirlerini esirgemeyen, daha iyisi ve doğrusu için fazlasıyla öz veri gösteren kıymetli tez danışmanım Prof. Dr. Filiz Yıldırım’a içtenlikle teşekkür ederim.

Doktora tez izleme komite üyesi olarak tüm süreçlerde değerli önerileri ile yolumu aydınlatan kıymetli hocalarım Prof.Dr. Sema Buz ve Doç.Dr. Gonca Polat hocalarıma çok teşekkür ederim.

Doktora tez savunma sınavımda jüri üyesi olmayı kabul ederek değerli zamanını ve görüşlerini paylaşan başta Prof.Dr. Eda Purutçuoğlu olmak üzere Prof.Dr. Melahat Demirbilek hocama da şükranlarımı sunarım.

Son olarak tüm tez sürecimde yanımda olan, zorlandığım zamanlarda benden daha çok dertlenen ve pahabiçilmez destekleriyle beni ayakta tutan annem ve yakın zamanda rahmetli olan babama minnettarım.

SİMGELER ve KISALTMALAR

AEE	Association for Experiential Education (Deneyimsel Eğitim Derneği)
CCAT	Certified Clinical Adventure Therapist (Sertifikalı Klinik Macera Terapisti)
CCETSW	Central Council for Education and Training in Social Work (Sosyal Hizmet Eğitim ve Öğretim Merkez Konseyi)
GÇUD	Grup Çalışması Uzmanları Derneği
IASSW	International Association of Schools of Social Work (Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği)
IFSW	International Federation of Social Workers (Uluslararası Sosyal Hizmet Federasyonu)
NASW	National Association of Social Workers (Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği)
TAPG	Therapeutic Adventure Professional Group (Terapötik Macera Profesyonelleri Grubu)
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1.	Katılımcılara İlişkin Tanıtıcı Bilgiler	43
Çizelge 3.1.	“Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi İçin Gençleri Anlamak” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	55
Çizelge 3.2.	“Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamaları (Doğa)” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	64
Çizelge 3.3.	“Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamaları: Mevcut Durum ve Öneriler” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	72
Çizelge 3.4.	“Her Oturum Farklı Bir Şey Kattı: Ancak...” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	89
Çizelge 3.5.	“Macera Terapisi Gençlik Refahı Alanı İçin Önemli: Ancak...” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	93
Çizelge 3.6.	“Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi Yetkinliği: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	97
Çizelge 3.7.	“Türkiye’de Gençlik Refahı Alanında Macera Terapisinin Gerçekleştirilmesi İçin Öneriler” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod	103

1. GİRİŞ

İnsan hayatı çeşitli evrelerden oluşur. Gençlik de insan hayatının evrelerinden biridir. Her dönemin karakteristik özelliklerine bağlı olarak yaşadıkları sorunlar da farklılaşabilir. Dolayısıyla gençlerin karşılaştıkları sorunlar da yetişkinlerden farklı olabilir (Yiğit, 2019). Çocukluk ve gençlik dönemine özgü istekler, değişimler, korkular ve arzular bu farklılıkların ortaya çıkmasında önemli bir etkindir. Bağımsızlık ve özerlik isteği, biyo-psiko-sosyal gelişim ve kişilik oluşumu, yalnızlık, otoriteye karşı koyma, çekingenlik, cinsellik problemleri ve duygusal sorunlar bu döneme özgüdür (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı, 2011: 55). Ayrıca bu yaş grubunda psikiyatrik bozukluklar görülmekle birlikte hayat boyu yaşanan travmaların temeli gençlik dönemine dayanabilir.

Aile, önemli bir sosyalleşme ortamıdır. Gençlerin özellikle aileleriyle tatmin edici olmayan ilişkileri ve yetersiz iletişim kurmaları pek çok sorunun kaynağı olabilmektedir. Ayrıca aile işlevselliğinin yeterli olmadığı istismara mağruz kalan, zorla evlendirilmiş, suça sürüklenen ve yabancılaşmış çocuklarda olumsuz kişilik oluşumu ve sorunlu davranışlar öne çıkabilmektedir (Kayma Güneş ve Gökler, 2017: 3750).

Çocukluk ve gençlik dönemleri özellikle öğrenme için en önemli çağlardır. Bu çağlar bireylerin hayatını şekillendirecek eğitimler alması, bununla beraber karşılaştıkları çeşitli sorunları da zarar görmeden atlatmaları açısından kritik önem taşır. Gençlik çağının bir diğer önemli özelliği de çevresel koşullar tarafından uygun uyaranların beyin gelişimini desteklemesidir. Dış dünyanın, beyni yapısal olarak değiştirdiği ve “sosyal beyin” olarak nitelendirildiği çalışmalar nöroplastisite kavramıyla açıklanmaktadır. Yapılan çalışmalarda fiziksel egzersizler ve yeni öğrenilen aktivitelerin beyin hücrelerini aktifleştirdiği ortaya çıkmıştır. Bu hücrelerin de beynin öğrenme, hatırlama ve unutma yeteneklerine etki ettiği görülmektedir (Ma, Bonaguidi, Ming ve Song, 2009). Bu bağlamda gençlerle gerçekleştirilen faydalı çevresel aktivitelerin gençlerin kapasitelerini geliştirdiği söylenebilir.

Gençlerin iyilik hallerini geliştirmek ve yaşadıkları/yaşayacakları çeşitli sorunlara karşı onları güçlendirmeyi hedefleyen uygulamalar sürekli gelişim göstermektedir. Türkiye’de bu alanda sunulan yardım ve hizmetler bilişsel–davranışçı yöntem kapsamında daha çok ofis ve muayenahanelerde gerçekleştirilmektedir. Bu müdahalelere alternatif olan macera terapisinde ise deneyimle öğrenme kapsamında açık hava faaliyetleri

gerçekleştirilmektedir. Gillis ve Mcleod (1992)'e göre macera terapisinde fiziksel hareketin yoğun olduğu grup çalışmaları özellikle tercih edilmektedir. Gençliğe özgü biyolojik, sosyal ve psikolojik değişimler düşünüldüğünde ve eğlenceli grup etkinlikleri dikkate alındığında macera terapisine en uygun müdahale grubunun gençler olduğu savunulmaktadır (Bowen, Neill ve Crisp, 2016).

Fiziksel olarak üstesinden gelinmesi gereken görevleri içeren macera terapisi, düşük öz saygıya sahip ve kendine zarar verici davranışlar gösteren gençler için davranış ve tutum değişimi amaçlı kullanılmaktadır. Genellikle macera etkinliklerinin psikolojik bileşenleri (güven, kişisel gelişim, algılanan ya da gerçek risk) katılımcıların kişisel değerlerine, başarılarına ve eylemleri için alacakları sorumluluklarına yardımcı olmak için fiziksel egzersiz ile iç içedir (Stevens, Kagan, Yamada, Epstein, Beamer, Bilodeau ve Baruchel, 2004). Macera temelli danışmanlık genellikle gençlerle ve onların antisosyal davranışlarıyla yüzleşip bunları yönetmeleri ve psiko-sosyal davranışlar geliştirmelerine yardım etmek için kullanılmaktadır (Walsh ve Aubry, 2007).

Macera terapisinin sosyal hizmet alanında bir müdahale aracı olarak kullanımı yurtdışında oldukça yaygın olmasına rağmen Türkiye’de kullanımına yönelik çalışmalar yeni görülmeye başlanmaktadır. Çoğunlukla açık havada gerçekleştirilen aktivitelerin bulunması, macera terapisini diğer müdahalelerden farklı kılan en önemli özelliklerindendir. Özellikle doğa ve açık alanlar bu uygulama için önemli ortamlardır. Planlanmış ve optimize edilmiş doğal alanların varlığı terapinin gerçekleştirilmesinde önemli bir role sahiptir. Türkiye’de özellikle Gençlik ve Spor Bakanlığı’na ait 35 farklı ilde bulunan 13 deniz, 37 doğa olmak üzere 50 farklı gençlik kamp alanı göz önünde bulundurulduğunda bu terapi konusunda farkındalık kazandırılmasının ve bu gençlik kamplarında bu terapinin uygulanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu alanda çalışan danışman ve kolaylaştırıcıların gerekli mesleki beceri ve yeterlilikleri edindikleri takdirde bu terapiyi uygulayabilme fırsatı olabilir. Ancak bu uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarındaki hizmetlerin, müracaatçılara maksimum fayda sağlamak için yeniliklere açık olması önemlidir. Bu kurum ve kuruluşlarda gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının bilgi – beceri ve değer temelindeki sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için Dünyada gerçekleştirilen alternatif uygulama ve müdahaleleri bilmeleri ve bu konuda yeni beceriler geliştirmeleri önemli bir gerekliliktir.

Doğal ortamda macera aktivitelerini terapötik değişim için kullanan macera terapisi, uluslararası alanda klinik müdahale ve toplum sağlığı hizmeti olarak kullanılmaktadır. Ele

aldığı sorunlar daha çok bireysel düzeyde görüldüğü için genellikle psikoloji alanının uygulaması olarak görünmektedir. Ancak çeşitli ülkelerde sosyal hizmet müdahalesi olarak da yaygın bir kullanımı vardır. Çözmeyi hedeflediği sorunlar ve doğal alan içinde kullandığı terapötik yöntemler sayesinde macera terapisi, klinik sosyal hizmet ve ekolojik sosyal hizmet kapsamında yer almaktadır. Bununla birlikte Türkiye’de bu konu ile ilgili sosyal hizmet alanında daha önce yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak içerdiği müdahale ve kullanılan tekniklere bakıldığında doğrudan sosyal hizmetin kullanabileceği bir terapi çeşidi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’nin coğrafi olarak bu terapiye uygunluğu ve gençlerle başarılı ve etkili müdahaleler gerçekleştirmeye fırsat veriyor olması, bu araştırmanın yapılmasına karar verilmesinde etkili olmuştur. Böylece sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle açık hava faaliyetlerine macera terapisi aktivitelerini dahil ederek bu sayede daha etkili müdahaleler gerçekleştirmelerine katkı sağlamak istenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın konusu; gençlerle sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının müdahalelerinde macera terapisini kullanabilmeleri için gereksinimlerini belirleyerek macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasını yapılandırmak ve böylece hem bu çalışmanın etkinliğini hem de bu terapinin Türkiye’de kullanılabilirliğini değerlendirmektir. Bu araştırmada öncelikle genç, gençlik, gençlik refahı, gençlerle sosyal hizmet uygulamaları, macera terapisinin kavram, kuram ve uygulama boyutu ile bu terapinin sosyal hizmet alanındaki yeri ve önemi açıklanmıştır. Daha sonra üç aşama olarak planlanan araştırmanın gereç ve yöntemine kapsamlı olarak yer verilmiştir. Üç aşama kapsamında elde edilen bulgular yorumlanarak tartışılmıştır, sonuç ve öneriler açıklanmıştır.

1.1. Genç ve Gençlik Kavramı

Genç kavramsallaştırmasında ulusal ve uluslararası literatürde çok farklı yaş aralıkları karşımıza çıkmaktadır. Örneğin UNESCO’ya (UNESCO, 2020) göre 15-25 yaş, Birleşmiş Milletler’e (Birleşmiş Milletler, 2014) göre ise 12-24 yaş arasındaki bireyler gençtir. OECD ülkelerinde gençlerin oranı %10,6’dır (TUİK, 2023).

Türkiye’de ise gençlik tanımına yönelik ifadeler İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda 14-24, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda ise 14-22 yaş aralığı olarak belirtilmiştir (TC Kalkınma Bakanlığı, 2022). Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı (TC Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2023) ise uygulanan gençlik politikalarının 14-29 yaş grubu aralığındaki bireyleri kapsadığını belirterek Türkiye için geçerli gençlik yaş

kategorisini bu aralıkta ele alır. On birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2019-2023) ve Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu'nda da genç tarifi, bu yaş aralığını içermektedir (TC Kalkınma Bakanlığı, 2018, s.16).

Türkiye'de, 13 milyona yakın sayıda genç bulunmaktadır. 2023 yılında yapılan nüfus sayımına göre 15-24 yaşındaki bireylerin toplam nüfusa oranı %15,2'dir. Bu bağlamda Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre yüksek düzeyde genç nüfusa sahip olduğu ifade edilebilir (TUİK, 2023).

Diğer yandan genci ve gençliği gelişimsel, psikolojik ve sosyal olmak üzere farklı bağlamlara göre tarif etmek mümkündür. 15-24 yaş aralığında bulunan gençler aynı zamanda ergenlik döneminde yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne (WHO, 2014) ve Birleşmiş Milletler'e (2018) göre 10-19 yaş aralığındaki bireyler ergenlik döneminde yer almaktadır.

Ergenlik, gelişim açısından gençliğin başlangıcıdır ve gelişim sürecinde çocukluk döneminin bitişiyle erişkinliğe varıncaya kadar geçen gelişim dönemidir. Ergenler bu dönemde fiziksel, bilişsel ve psiko-sosyal gelişimi hızlı bir şekilde deneyimlemektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2018). Dolayısıyla gençlik bu yaş aralığındaki ergenleri de kapsayan dinamik bir gruba ifade eder.

Gençlik ve ergenlik, insan yaşamının önemli bir dönemi olup bireyin olgunlaşmaya başladığı, kendi kişisel ve profesyonel hedeflerini belirlediği bir süreçtir. Bu dönemde gençler kariyer seçimi yapmaya, sosyal ilişkilerinde daha fazla sorumluluk almaya başlarlar (Akın ve İskender, 2011; Yaman, 2021).

Gençlik dönemi boyunca karşılaşılan zorluklar ve sıkıntılar ileriki dönemde psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Genellikle yaşam boyu süren şizofreni, duygu bozuklukları, anksiyete, fobiler, obsesif-kompulsif gibi sorunların ilk belirtileri erken ergenlik döneminde ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda gençlerin sosyal açıdan güçlü benlik gelişiminin sağlanması için davranışlarının gelişmesi önemlidir. Engellerle baş etme kapasitesinin artması ve sorunlarını akılcı çözebilmeleri gerekir (Özbay ve Öztürk, 1992, s.79-80).

Ergenlik döneminde sosyalleşme, gençlerin ergenlik dönemine özgü yoğun bir biçimde yaşadıkları duygu, düşünce, davranış, beklenti ve kimlik oluşturma süreçlerinde öne çıkar. Bu anlamda gençlerin ekonomik durumları, yaşadıkları sosyal ve kültürel çevre ile aile ilişkileri önemlidir. Dolayısıyla aile, okul, kitle iletişim araçları ve toplumsal gruplar bu

ilişkilerde belirleyici olabilir (Şahin ve Özçelik, 2016). Öyle ki, bireylerin sosyalleşmesi ailede başlamaktadır ve toplumsal roller aile tarafından bireylere kazandırılmaktadır. Ailelerin çocuklarına karşı tutumları onların zihinsel süreçlerini etkileyerek sosyalleşme becerilerinde önemli rol oynamaktadır (Aslan ve Cansever, 2007). Gençlere akademik bilgi, beceri ve değeri temeli kazandırma potansiyeli olan okul ise psiko-sosyal gelişimleri için önemli bir ortamdır. Dolayısıyla okul hayatında gençlerin arkadaş gruplarında sorunlarla baş etme becerileri kazanmaları, karşı cinse yönelik tavırları öğrenmeleri bu gelişimsel sürecin önemli bir parçasıdır (Kulaksızoğlu, 2014).

Günümüzde televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçları gençler arasındaki popülerliğini internete ve daha özelde sosyal medyaya bırakmıştır. Dolayısıyla sanal sosyal ağlar yeni arkadaş seçiminin ve dolayısıyla arkadaşlıkların başlamasına ve sürdürülmesine zemin hazırlamaktadır. Bu ağların sosyalleştirme rolü olduğu kadar olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Gençlerin aile ve arkadaş çevresiyle geçirdikleri zamanın azalmasında, yüz yüze iletişime olan ilgiyi kaybetmelerinde aşırı internet ve sosyal medya kullanımı öne çıkmaktadır (Karagülle ve Çaycı, 2014). Bu bağlamda gençlerin, toplumsal gerçekliklerden uzaklaşarak duygularını, sevinçlerini, üzüntülerini bu ağlarda yaşamaları psikolojik, sosyal, ruhsal ve toplumsal pek çok sorunu da beraberinde getirebilmektedir. Çünkü ortak duygu ve değerleri paylaştıkları topluluklarla yüz yüze etkileşim kuramamaları, içinde bulundukları topluma özgü gerçekliklerden koparak içe kapanma, insanlarla bağ kuramama gibi pek çok sorunu deneyimlemelerine neden olmaktadır. Bu noktada özellikle belirtilmelidir ki, gençlerin sosyalleşme sürecinde toplumsal gruplara dahil olmaları önemlidir. Çünkü belirli bir yaştan itibaren gençler kendilerine özgü özellikleri keşfetmek, bir grubun parçası olmak, kimlik edinmek gibi pek çok süreçte başta akran grupları olmak üzere çevreleriyle ilişki ve etkileşime gereksinim duyabilirler (Okumuş, 2014). Gençlerin bu dönemde yaşadıkları biyo-psiko-sosyal değişimlerle başa çıkabilmeleri, onların ileride sağlıklı ilişkiler kurarak toplumda aktif ve daha katılımcı bireyler olmalarında etkili olmaktadır.

Gençlik döneminin sağlıklı yaşanması; gençlere aileleri, okulları ve topluluklarıyla güçlü ve anlamlı bağlantılar kurma fırsatları sunan, şiddetten ve fiziksel, zihinsel ve duygusal risklerinden uzak, güvenli ve destekleyici ortamlara bağlıdır. Kaliteli eğitime, sağlık hizmetlerine, istihdam fırsatlarına ve sosyal desteklere adil erişim, gençler için olumlu sonuçların sağlanması açısından da gereklidir. Bununla birlikte gençlerin çoğu, gençlik dönemini ailelerinin ve toplulukların desteğiyle başarılı bir şekilde geçirebilmektedir. Ancak çok fazla genç de bu dönemde yetişkinliğe başarılı şekilde geçmesini engelleyen zorluklarla karşılaşmaktadır. Yoksulluk, uyuşturucu madde kullanımının yaygınlaşması gençler ve

aileleri için engeller oluşturabilmektedir. Bu engeller sağlık hizmetlerine, sosyal hizmetlere, eğitime, istihdam olanaklarına ve beslenmeye erişimi engelleyebilmektedir. Gençler ayrıca evlerinde, okullarında ve topluluklarında şiddete, istismara, zorbalığa, tacize ve ihmale maruz kalabilmektedirler (Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği, 2024). Dolayısıyla gençleri hetorejen bir grup olarak değerlendirmek mümkündür.

1.2. Gençlik Refahı

Gençlerle sosyal hizmet anlayışının günümüzde yaygınlaşmasından önce devletin refah hizmetlerini dağıtmada rol alan sosyal hizmet uzmanlarının ideolojik baskıyı sürdürmede bu hizmetlerin aracı olduğu söylenebilir. Nazi-Almanya'sı gibi mevcut otoriter devlet kontrolünün olduğu ülkelerde bu rejimin devam ettirilmesi ve kabulünün sağlanması adına sosyal hizmetler devletlerin kontrol aracı olarak kullanılmıştır (Ferguson, Ioakimidis ve Lavalette, 2018). Gençlere yönelik çalışmalar da ilk başlarda devlet eli ile kontrol aracı olarak kullanılmış olsa da sonrasında gençleri daha özgürleştirici kılan baskı karşıtı uygulamalar ve hak temelli anlayışın ortaya çıkmasıyla güçlendirici perspektifin zeminini oluşturmuştur (Güldalı, 2018).

Özelleşmelerin artmasıyla birlikte sunulan hizmetler krizlere karşı yetersiz kalınca sosyal hizmet müdahalelerinde insan haklarına daha fazla vurgu yapılmaya başlanmıştır. Böylece gençlere yönelik güçlendirici yaklaşımlar önem kazanmıştır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanının rolleri de yoksullukla mücadele, bağımlılık, denetimli serbestlik ve korunma gereksinimli çocukların ötesine geçerek gençlik döneminin ihtiyaçlarına göre şekillenmiş ve zenginleşmiştir. Özellikle baskı ve ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet bağlamında sosyal hizmette güçlendirici perspektif daha baskın hale gelmiştir. Bunun yanında sosyal hizmetlerin gençlere ve sosyal refaha yönelik politikaların uygulanmasında önemli bir araç olarak görüldüğü kabul edilse de mesleğin etkinliğinin serbest piyasalar ve küresel müdahalelerle kısıtlandığı düşünülmektedir (Abramovitz, 1998).

Gençlik refahı doğrudan, bir toplumun sahip olduğu kamu harcamaları, sosyal politikalar ve gençlerin psiko-sosyal iyi oluşlarıyla ilişkilidir. Bu açıdan devletlerin gençlere sundukları hizmetler ve gençlerin bu hizmetlere ulaşabilirliği gençlik refahında önemli belirleyicilerdir. Sosyal politika literatürüne bakıldığında devletin refah dağıtımındaki en büyük payını sosyal harcamalar oluştursa da aile, piyasa ve sivil toplum da sosyal refahı etkileyen dinamikleri oluşturmaktadır. Bu dört temel etmenin gençlerin refahına yönelik ayrı rolleri bulunmaktadır. Aile, daha çok duygusal gelişimi desteklerken sivil toplum örgütleri

sivil haklara, piyasalar ise iş imkanı ve alım gücüne yöneliktir (Aysan ve Avcı, 2015). Türkiye’de kamu kaynaklarının sosyal politikalar bağlamında gençlik refahına ilişkin sunduğu yardım ve çalışmaların bir kısmı sosyal hizmet kurumları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Sosyal hizmet kurumları aynı ve nakdi yardım olarak ülkedeki en etkili destek programlarını oluşturmaktadır. Bununla beraber gençlere yönelik çeşitli halk sağlığı konularına da müdahale etmektedir. Sosyal hizmet kurumları bu bağlamda gençlere sadece sorun odaklı yaklaşmamakta, koruyucu ve önleyici, tedavi edici, rehabilite edici olarak da hizmet vermektedir. Özellikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kapsamındaki toplum merkezi, çocuk ve gençlik merkezi ile aile danışmanlığı gibi merkezlerde gençleri topluma kazandırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Ancak çalışmaların büyük bir kısmını ihmal ve istismar mağduru olan ve risk altındaki çocuklar oluşturmaktadır (Akkuş, 2016). Ayrıca belirtmek gerekir ki sosyal hizmet uzmanları gençlik refahı kapsamında yalnızca bakanlıklarda çalışmamaktadırlar. Bunun yanında özel sektör ve STK’larda gençlerin potansiyelini artırmaya yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

Gençlere ilişkin hizmet ve çalışmalar gerçekleştiren kamu kurumları arasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK ve TÜBİTAK’ın öne çıktığı görülmektedir (Aysan ve Avcı, 2015).

Türkiye’de sosyal hizmetlerin odağı geniş ölçüde sorun odaklı hizmetlere evrilmiştir. Bu sorunlar arasında yoksulluk, özellikle üzerinde durulan sorunlar arasındadır. Bu bağlamda ne eğitimde ne istihdamda yer almamanın, yani işsizliğin gençlerin yapabilirliklerini sınırlandığı söylenebilir (TÜİK, 2023). Buna göre göre 2020 yılında eğitim ve öğretime devam ettiği için yarı zamanlı çalışan 15-24 yaş aralığındaki gençlerin oranı %41,5’tir. 2021 yılında 15-24 yaş arası gençlerde görülen işsizlik oranı %22,6’dır. Yine aynı yıl içinde iş bulma umudu olmayan gençlerin oranı ise %5,1’tir. 15-24 yaş arası gençlerin en çok hizmet sektöründe (%51,1), sanayi sektöründe (%30,8) ve tarım sektöründe (%18,2) çalıştığı söylenebilir (TÜİK-İstatistiklerle Gençlik, 2022).

Gençlerin toplumsal yaşama dahil olabilmeleri için gençlere yönelik sosyal hizmetlerin sorun odaklı değil yapabilirliklerini artırmayı temel alması önemlidir (Acar ve Polat, 2023). Bu kapsamda sosyal hizmetin gençlik kavramını ele alış biçimi sorun odaklı bakış açısından gençlerin kapasitelerini artırmaya ve dolayısıyla sosyal politikalara katılımını desteklemeyi odağa olan sosyal hizmet müdahalelerini gerekli kılmaktadır. Böylece gençlerle ilgili yasal düzenlemelerin ve süreçlerin gençler tarafından da bilinmesi

sağlanabilir (Karataş ve Acar, 2008). Bu bağlamda gençliğe yönelik müdahalelerin odağında gençleri anlamak olmalıdır. 2024 – 2028 yıllarını kapsayan 12. Kalkınma Planında gençlik refahına ilişkin oldukça kapsamlı maddeler bulunmaktadır. Bu planda özellikle gençlerin karar alma mekanizmalarına aktif katılımlarının sağlanması odağa alınmıştır. Bunun yanında gençlerin yaşam becerilerini geliştirmeleri ile eğitim ve istihdam alanında desteklenmeleri hedeflenmiştir. Okul dışı faaliyetlere katılımlarının sağlanması için fiziki imkanlarının desteklenmesi ile sanat, kültür ve spor faaliyetlerine daha kolay dahil olmalarına vurgu yapılmıştır. Bu sayede gençlerin sorumluluklar alarak liderlik özelliklerinin artabileceği öngörülmüştür (T.C. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2024).

Diğer yandan sosyal hizmette medikal model ile kazanılan teşhis ve tedavi kavramları yerini davranışsal yaklaşımın etkili olmasıyla, müdahale ve değerlendirme kavramlarına bırakmıştır. Günümüzde ise öne çıkan sistem yaklaşımı ile de çevresi içinde birey vurgusu güçlenmiştir (Payne, 2020).

Küresel anlamda sosyal hizmet perspektifinden gençlere yönelik çalışmalara bakıldığında ise sosyal hizmetin gençlere verdiği desteğin iki ana başlıkta toplandığı görülmektedir. Bunlar sosyal hizmet müdahalesi ve sosyal bakım olarak karşımıza çıkmaktadır. Gençlerle sosyal hizmet çalışmaları değişim yaratmak veya gençlerin güçsüz yönlerini keşfetmeleri, güçlü yönlerini geliştirmeleri için harekete geçmeyi savunurken, sosyal bakım ise kendi hayatlarının sorumluluğunu üstlenemeyecek durumda görülen gençlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetlerin (sürekli) sağlanmasını gerektirmektedir. Her iki müdahale de gençlerin hayatlarını olumlu yönde etkilemeyi ve ruh sağlığı sorunlarıyla başa çıkmalarını hedeflemektedir (Tew, 2013). Bunun yanısıra neoliberalizm ve kapitalizm ile öne çıkan kar odaklı ticari yaklaşım gençlere yönelik sosyal hizmetlerin erişilebilirliğini sınırlandırmaya devam etmektedir. Dolayısıyla bu hizmetlere erişen ya da erişemeyen gençliğin kendi içinde çeşitlenen sesini duyurmada uluslararası düzeyde örgütlere rastlamak mümkündür. İngiltere’de Gençliğin Savunması Çalışma Grubu (Defence of Youth Work) gençlerin sosyal katılımlarını desteklemek için kurulmuştur. Amerika’da ise Wall Street’i İşgal Et (Occupy Wall Street, OWS) grubu ise genç aktivistlere odaklanmaktadır. Böylece gençlerin gelecek için aradığı eşitlikçi, demokratik dünyayı yansıtan alternatif topluluklar yaratmasını hedeflemektedir. Alanda dünya çapındaki uygulayıcıları, akademisyenleri, hizmet kullanıcılarını ve öğrencileri sosyal adalet temelinde birleştiren Sosyal Hizmet Eylem Ağı (socialworkfuture) ise 5 ile 16 yaş arasındaki her 10

kişiden birinde yetişkin yaşamında da devam edebilecek bir akıl sağlığı sorunu olduğunu ve gençlerin bu kapsamda destelenmesi gerektiğini savunmaktadır (Weinstein, 2013).

1.3. Gençlerle Sosyal Hizmet Uygulamaları

Sosyal hizmet uzmanları çalışmalarında gençlerle pek çok nedenle iletişime geçmektedir. Gençlerin ve ailelerinin koşulları hakkında daha fazla bilgi edinmek için doğrudan iletişim kurabilirler. Ayrıca gençlerle iletişim kurarak hayatlarını etkileyen karar ve konularla ilgili görüşlerini öğrenmektedirler. Kısacası sosyal hizmet uzmanlarının gençlerin hayatlarında olumlu bir fark yaratabilmeleri için bağlantı kurabilmeleri, etkileşimde bulunabilmeleri, gençleri destekleyebilmeleri, konuşabilmeleri ve dinleyebilmeleri önemlidir. Gençlerle gerçekleştirilen uygulamalarda gizlilik konusu oldukça önemlidir. Sosyal hizmet uzmanları gençlerle ilişkilerinde mahremiyet konusunda yeterli önlemleri almakla yükümlüdürler. Bir birey olarak danışana ve onun mahremiyet hakkına saygı, sosyal hizmet uzmanı-danışan ilişkisinin temelini oluşturmaktadır (NASW, 2017).

Sosyal hizmet uygulamalarında sosyal hizmet uzmanlarının gençlere karşı dürüst, güvenilir ve tutarlı olmaları önemlidir (Luckock, Lefevre, Orr, Jones, Marchant ve Tanner, 2006). Gençler kendileriyle ilgilenen, onları dinleyen, eğlenceli ve onları çalışmaya motive eden sosyal hizmet uzmanlarını daha çok tercih edebilirler (Whincup, 2015). Ancak Broadhurst ve Mason'ın (2014) çalışması göstermektedir ki bu sosyal hizmet uzmanlarının vaka yüklerinin fazlalığı, yoğun bürokratik işlemler ile sıkça yapılan personel değişikliği bu etkileşimi olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca sosyal hizmet uzmanlarının destek, kaynak ve zaman eksikliği nedeniyle gençlerle anlamlı etkileşime geçmeleri zorlaşabilmektedir. Oysa sosyal hizmet uzmanları gençlerin/ergenlerin gelişimi konusunda bilgi sahibi olmakla yükümlüdür. Dolayısıyla insanın büyümesini ve davranışlarını, ihtiyaçlarını, motivasyonlarını, duygularını, davranışlarını, çocuk ve gençlerin aktivitelerini ve kültürel farklılıklarını bilmek durumundadırlar. Bu bağlamda gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının kültürel yetkinlikleri de bu müdahalelerde önemlidir. Kültürel açıdan yetkin sosyal hizmet uzmanları; ırkçılığın, cinsiyetçiliğin, yaş ayrımcılığının, homofobinin, etnik merkeziliğin, sınıf ayrımcılığının ve engelliliğe dayalı ayrımcılığın karşısında olabilmelidirler. Bu bağlamda böyle bir ayrımcılığın ergenlerin/gençlerin yaşamlarına olan zararlı etkilerinin bilincinde olarak onlarla savunuculuk yapabilmelidirler (NASW, 2024). Dolayısıyla bu farklıların bilincinde olarak müdahalelerini yüzyüze yapması ve böylece

gençlerle çalışırken göz teması, dokunma, beden dili ve yüz ifadelerinin de danışanlarıyla kurdukları güven ilişkisini geliştirdiği ifade edilebilir (Winter, Cree ve Hallett, 2016).

Bununla birlikte gençlerin çevresi içinde birey perspektifi ile ele alınması da önemlidir. Dolayısıyla yakın çevrede ailenin genç üzerindeki etkisini göz ardı etmemek gerekir. İki ebeveynli, tek ebeveynli, koruyucu ve evlat edinen aileler ve bir aile olarak birlikte yaşayan bireyler dahil olmak üzere farklı aile tiplerine özgü dinamiklerin, aile ilişkilerinin etkilerini kabul etmek ve anlamak gereklidir. Ergenlere/gençlere ve ailelerine hizmet sağlayan kurumlara/kuruluşlara ve toplum temelli kaynaklara erişim de dahil olmak üzere hizmetlerin değerlendirilmesi önemlidir. Bu bağlamda grup çalışması başta olmak üzere topluluk organizasyonu, yönetim, denetim, planlama ve araştırma konusunda bilgi sahibi olmak gerekmektedir (NASW, 2024).

Gençlerin kendi güçlerinin ve çevresindeki kaynakların farkına varması, onlarla işbirliği içerisinde çalışmalar gerçekleştirebilmeleri açısından sosyal hizmet uygulamaları önemlidir (Turner, 2006). Dolayısıyla bu uygulamalarda görev alan sosyal hizmet uzmanları, ergenlerin ihtiyaçlarını karşılamaya ve dolayısıyla güçlenmelerine yönelik programlara ve hizmetlere katılımlarını artırmaya odaklanırlar (NASW, 2024).

Gençlerin psikolojik iyi oluşlarını sağlamak için ruhsal, ekonomik ve sosyal açıdan bütüncül bir bakış açısı, müdahalelerin etkinliğinin değerlendirilmesi için önemlidir. Çünkü ergenlerle/gençlerle uygun ve etkili çalışma, yaşa özgü gelişimsel beceri ve görevlerin anlaşılmasını, ergenliğin psikososyal ve duygusal aşamalarının farkındalığını ve uygunsuz davranış ve ruhsal sorunlara ilişkin klinik bilgiyi gerektirmektedir. Öyle ki ergenlerin/gençlerin davranış ve tutumlarının bu yaş grubuyla çalışanlarda kararsız veya olumsuz duygular uyandırabileceğini de bilmek önemlidir (NASW, 2024). Oral ve Tuncay'a (2012) göre gençlerin ruhsal sağlıklarına ilişkin sosyal hizmet uzmanlarının klinik ve toplumsal düzeyde farklı rolleri bulunmaktadır. Bu roller; sosyal inceleme, psiko-eğitim ve danışmanlık, hizmet içi eğitim koordinasyonu, koruyucu sağlık hizmetleri ile ruhsal risk taraması ve araştırmasıdır. Sosyal hizmet uzmanlarının psiko-eğitim ve danışmanlık rolü içerisindeki işlevleri ise bireyle çalışma, grup çalışması, taburculuk planlaması, psikoterapi ve savunuculuk olarak sıralanmaktadır. Ayrıca gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının rolleri arasında öğretici, personel geliştirici rolleri de sıralanmaktadır (Sheafor ve Horejisi, 2003).

Gençlerle sosyal hizmet uygulamalarında sosyal hizmet uzmanlarının uygulama becerileri ve uygulamalarına yönelik fiziksel yapı ve sistemsel özellikler müdahalenin etkinliğinde önemli belirleyiciler arasında sıralanabilir. Sosyal hizmet uzmanları, bu bağlamda çalışma ortamlarının iyileştirilmesine, dolayısıyla kurum politikalarına ve danışanlarla yapılan uygulamalara katkıda bulunmada aktif bir rol üstlenebilmelidir. Öyle ki gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları; çalışma ortamının, gençlerin ihtiyaçlarına yanıt verebilmesi için bu gereksinimlere yönelik kurum politikalarının ve uygulamalarının işlerini en etkili şekilde yapmalarını sağlaması ve yapıcı değişime yönelik olarak makul beklentiler oluşturmaları gerekir. Bu bağlamda gençlik refahı alanında kurum ve kuruluşların, bu kuruluşların hedef grupları arasında yer alan gençlerin ve gereksinimlerinin bilinmesi gençlik refahını artırmaya yönelik müdahaleler açısından önemlidir. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının, gençlik refahını artırmaya yönelik gerekli politika değişikliklerini belirleyerek ilgili prosedürleri ve yönergeleri oluşturabilmeleri gerekir (Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği, 2017).

1.4. Macera Terapisi: Kavram, Kuram ve Uygulama

Macera terapisinin ne olduğunu anlayabilmede bu terapiye özgü kavram, kuram ve uygulama temeli önem arz eder. Bu bölümde böyle bir temeli oluşturabilmek için bu temele özgü çerçeve aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

1.4.1. Macera Terapisi

Bir bireyi alışmış olduğu rahat alanından uzaklaştırmak tehlike, risk ve korkunun beraberinde getirdiği çeşitli düzeyde strese neden olmaktadır. Ancak bu tehlike ve korkunun üstesinden gelindiğinde, riskli durumlar güven ve başarıya dönüştüğünde terapötik bir değişimle birlikte olumlu karakter gelişimi gerçekleşebilir (Ewert ve Garvey 2007). Macera terapisi de terapötik değişim için dış mekânda deneyimsel eğitim faaliyetlerini birey, aile ve grup düzeyinde değerlendirme ve müdahale için kullanmaktadır.

Macera terapisi, macera deneyimleri ve deneyimsel eğitim uygulamalarının terapötik olarak birleştirildiği ve ruh sağlığı uzmanları tarafından danışanlara fiziksel görevlerin verildiği, kurallı, genellikle doğal ortamlarda gerçekleştirilen ve kinestetik olarak danışanların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal düzeyleri ile ilişkili olan yaklaşımdır (Gass, Gillis ve Russell, 2012).

Alvarez ve Stauffer (2001) macera terapisini, kişisel değişime rehberlik edecek macera aktivitelerinin ve tekniklerinin, kasıtlı ve kolaylaştırılmış bir şekilde kullanımı olarak tanımlamaktadır. Burada söz konusu hedeflere ulaşmak için çeşitli aktivitelerin kullanılması, macera terapisini diğer terapötik uygulamalardan ayırmaktadır. Bu sebeple macera terapisini tanımlarken aktiviteye dayalı bir yaklaşım öne çıkmaktadır.

Macera terapisi diğer ruh sağlığı terapileri arasında yer aldığı için macera terapisi uygulayıcıları da diğer ruh sağlığı profesyonelleri ile aynı standartlardan sorumlu tutulmaktadır. Bu açıdan macera terapisi programlarını yürütmek için belirli bir eğitim seviyesi ve yeterlilik belgesi almak gerekmektedir.

1.4.2. Macera Terapisinde Farklı Perspektifler

Macera terapisi; çeşitli perspektiflerin unsurlarını içeren, hızla gelişen ve çok disiplinli bir tedavi yöntemidir (Hoyer, 2004). Psikoloji, sosyal hizmet, eğitim bilimleri, sosyoloji, açık hava eğitimi gibi pek çok alanda bu terapi kullanılmaktadır. Dolayısıyla macera terapisi uygulamalarında psikoloji, sosyoloji ve ruhsal sağlığı gibi alanlardan yararlanılmakta (Gillen, 2003) ve teorik temelleri de çeşitlilik göstermektedir.

Macera terapisi temelde deneyimsel eğitim felsefesine dayanmaktadır. Psikoloji, sosyoloji ve eğitim teorileri arasındaki karşılıklı ilişki, özellikle öğrenme alanında uzun süredir tartışılmaktadır. Deneyimsel öğrenme teorisi ve deneyimsel eğitim, uzun zamandır macera terapisini açıklayan temel perspektifler olarak kabul edilmiştir (Dewey, 1966). Deneyimsel eğitim, uygulayıcı (danışman) ile müracaatçı arasındaki ortak ve sıklıkla paylaşılan deneyimler etrafında kasıtlı planlanmış ilişkiye odaklanmaktadır (Itin, 1997). Teorinin merkezinde, öğrenmenin müracaatçı için somut olması gerektiği ve deneyimle anlam oluşturmaya öne çıkmaktadır. Bu durum düşünme ve eyleme geçme için kasıtlı olarak kolaylaştırılmış macera aktiviteleri aracılığıyla gerçekleşmektedir (Breunig, 2005).

Deneyim temelli öğrenmede John Dewey'in (Ord ve Leather, 2011) bütünleştirilmiş öğrenme ilkeleri önem taşımaktadır. Dolayısıyla bireyler dokunma, işitme, konuşma, hareket etme ve deneyim yaşama gibi çeşitli eylemlerde bulunarak gözlem ve genellemeler yapmakta ve yeni durumlar karşısında davranış değişikliği göstermektedirler. Deneyimle öğrenme geleneği, doğrudan deneyimler sonucu öğrenmenin gerçekleştiğini ve öğrenmede aktif olarak pek çok duygunun kullanılması gerektiğini savunmaktadır.

Crips'e (1996) göre deneyimle öğrenme çalışmalarında zihinsel ve fiziksel öğrenme gereksinimleri, aktivitelerin doğasında olan çoklu duyu durumu ile katılımcılardaki değişime odaklanılmaktadır. Bu bağlamda öz farkındalığı artırmak için davranış ve davranış sonuçları arasındaki bağlantıyı daha belirgin hale getirmek önemli bir hedeftir. Bu kapsamda Bandoroff (1989), deneyimler yoluyla elde edilen geri bildirim ve sonuçların, katılımcıların kendi davranışlarını düzenlemede önemli olduğunu belirtmektedir. Amesberger (1998), macera terapisi hedeflerini kişinin hayatında içselleştirmiş olduğu norm ve değer üzerine kendisine daha uygun ve yeni olan yapılar bulması olarak açıklamaktadır. Aktif öğrenme süreçlerine bağlı olarak katılımcıların sürece dahil edilmesinde ve dolayısıyla bu süreçlerin her bir aşamasını deneyimlemelerinde etkili olmaktadır (Kraft ve Sakofts, 1985). Bu süreçte deneyimsel öğrenme faaliyetleri katılımcıların başa çıkma kapasitelerini artırarak mevcut çevreyle ve durumlarla ilgili problem çözme ve yaratıcı yöntemlerini geliştirmek için gerçek yaşam durumlarını kullanmaktadır. Bu etkinlikler genelde yürüyüş, tırmanış veya kano gibi açık hava faaliyetleridir (Gills ve Ringer, 1999). Öğrenme faaliyetlerinde öğrenen, izleyiciden ziyade katılımcıdır. Öğrenme etkinlikleri enerji, katılım ve sorumluluk gibi kişisel motivasyonu gerektirir. Öğrenme faaliyetlerinin sonuçları öğrenen için gerçek ve anlamlıdır. Ayrıca yansıtma, öğrenme sürecinin önemli bir unsurudur (Harper, Rose ve Segal, 2019). Dolayısıyla böyle bir öğrenme deneyimi katılımcıları konfor alanlarından çıkararak aşına olmadıkları durumları deneyimlemelerini sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırarak kalıcı hale getirebilmektedir. Bununla birlikte bireysel yeterlilik ile bireylerin risk algıları arttığından çeşitli zorluklarla yüzleşmede daha gerçekçi değerlendirmeler yapmaları mümkün hale gelmektedir. Dolayısıyla bireyler macera terapisi aracılığıyla meydan okur ve bunu yaparken kendileri hakkında da yeni şeyler öğrenirler (Cohen ve Herbert, 1996). Böylece öz farkındalık ve kendi sınırlarını, yapabilirliklerini keşfedebilirler.

Macera terapisi; genel sistem teorisini, sosyal sistemler teorisini, ekolojik sistemler teorisini ve aile sistemleri teorisini içeren; ancak bunlarla sınırlı olmayan bir sistem perspektifine de dayanmaktadır. Sistem teorisini kullanan bir macera terapisi uygulayıcısı, benliğin/özün kullanımını, karmaşık sosyal çevre bağlamını ve bu iki sistem arasındaki etkileşimleri bilerek hareket eder. Bu bağlamdaki macera terapisi müdahaleleri, ev veya okul gibi yakın bir sosyal ve çevresel bağlamda sistemik değişim yaratmak için yapılandırılmıştır (Hoyer, 2004).

Macera terapisinde öne çıkan varoluşsal teoride ise bilinmeyeni seçme ve keşfetme, genellikle macera terapisiyle ilişkili öğrenmenin önemli bileşenleri olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu terapi; büyük ölçüde danışanların yaptığı seçimlerin, ortaya

ıkan zorluklara yaklaşımlarının ve faaliyetlere veya etkileşimlere eklenen anlamın araştırılmasına dayanmaktadır. Varoluşçulukla ilgili yapılandırmacı bakış açıları, müracaatçının deneyimleriyle ilgili anlam ve yorumlar yapmaya da olanak sağlamaktadır (Lung, Stauffer ve Alvarez 2008).

Macera terapisinde kullanılan bilişsel davranışçı teori ağırlıklı olarak davranışsal bakış açılarının eylem yönelimini odağı alır. Bunun yanı sıra, düşünce süreçlerine ilişkin artan farkındalığın gelişimine ve bilişsel değişim süreçlerine dikkatleri çeker. Bu teoride davranış değişikliği, nihai hedeftir. Bu nedenle müracaatçıların faaliyetlerinde ve bununla ilişkili kendi kendini değerlendirmelerinde bu değişimin olup olmadığı önem kazanır. Bir akran grubunun dahil olduğu durumlarda, sosyal öğrenme (Bandura) ve modelleme (hem bireysel hem de grup) macera terapisi sürecinin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir (Gillen, 2003).

Diğer yandan macera terapisi uygulayıcıları, süreç odaklı psikodinamik terapi ve Yalom'un Sosyal Mikrokozmos teorisine benzer olan, 'şimdi ve burada'ya odaklanma eğilimindedirler (Newes ve Bendoroff, 2004). Bu uygulayıcılar mevcut ilişkilerini etkileyen geçmişlerindeki unsurların farkındadırlar ve terapi sürecinde ortaya çıkan temel dinamikleri de bu bağlamda değerlendirirler. Dolayısıyla macera terapistleri, uygun olduğunda mevcut davranışsal unsurları ele almak için doğrudan geçmiş deneyim unsurlarıyla çalışırlar (Gillis ve Ringer, 1999). Ancak odak, deneyim bağlamında mevcut duruma ve bu duruma ilişkin ilerlemelere yöneliktir.

1.4.3. Geçmişten Günümüze Macera Terapisi

Macera terapisinin organize ve sistemli olarak ilk kullanımı ABD'de 1800'lerde ortaya çıkmıştır. Gençlik alanında kullanımı gençlere yönelik yaz kamplarıyla başlamıştır. İlk yaz kampı 1861 yılında Camp Chocorua'da yapılmıştır. Daha sonra bu kamplar sistemli bir biçimde organize edilerek macera terapisinin temelleri atılmıştır. 1900'lü yıllarda ise dünyanın pek çok yerinde organize yaz kampları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu erken dönem kamplarından sonra 1920'lerde özellikle psikolojik sorunları olan gençler için programlar tasarlanmıştır. Camp Chocurua'nın ilk katılımcılarına hayatın zorluklarını öğretmek için sorumluluk kazandırılmak istenmiş ve bu uygulamanın hedef grubu olarak zengin ailelerin çocukları seçilmiştir. Bu kamp, gençlerin sorumluluk duygusunu geliştirmeyi ve çalışmanın – özverinin değerini takdir etmeyi hedeflemiştir (White, 2012).

Macera terapisinin gelişiminde izcilik faaliyetlerinin de önemli bir rolü vardır. 1907 yılında askeri bir modele dayalı, sistematik bir karakter gelişimi programı olarak bu faaliyetler İngiltere’de geliştirilmiştir. Bu faaliyetler gençlerin, askerlik sürecinde gösterdikleri zayıf performanslarını artırmak için iki haftalık bir kamp eğitimi olarak tasarlanmıştır. İlk grup çalışması 22 gençle başlatılmış ve sonrasında popüler olmuştur. Bu izcilik faaliyetlerine Amerika’da kız çocuklarının da dahil edilmesiyle bu faaliyetler daha da gelişmiştir (Ruch, 2014).

Macera terapisinin gençlerle tedavi amaçlı ilk kullanımı 1922 yılında Ramapo Kampında başlamıştır. Özellikle “suçlu ve sorunlu” gençlerle çalışmak için bu kamp açılmıştır. Aktif olarak tedavi gören 120 çocukla uygulamaya başlayan kampın kadrosunda psikiyatristler, klinik sosyal hizmet uzmanları ve danışmanlar görev almışlardır (Galkin, 1937). Amerika’nın en uzun süreli devam eden terapötik yaz kampı olan kamp, günümüzde “Ramapo for Children” olarak halen New York’ta faaliyet göstermektedir.

Bununla birlikte yaz kampları dışında uzun süreli konaklamayı içeren kamplar 1940’larda Dallas’ta ortaya çıkmıştır. Camp Woodlans Springs olarak bilinen bu kamp 1946 yılında duygusal sorunları olan erkek çocukların ve gençlerin tedavisi için kurulmuştur. Ancak ruh sağlığı profesyoneli bulunmayan bu kampta gençlerden kendi barınaklarını yapması, kendi ateşlerini yakması ve kamp yemeklerini pişirmeleri beklenmiştir. Ayrıca katılımcıların kampta kaldığı süre boyunca ailelerinin zorunlu katılması gereken düzenli oturumlar gerçekleştirilmiştir. Kamp sonrasında ise edinilen kazanımlardaki gerilemeyi önlemek için 18 ay boyunca danışmanlarla birlikte 3-6 günlük geziler yapılmıştır. Dolayısıyla bu kamplar, uzun süreli terapötik kamp programlarının ilk örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir (Loughmiller, Ellison, Taylor ve Price, 1973).

Macera terapisinin önemli bir çeşidi olan vahşi yaşam terapisinin tarihsel sürecine bakıldığında ilk ve en önemli programın Outward Bound olduğu görülmektedir. İlk Outward Bound okulu Kurt Hahn ve Lawrence Holt tarafından 1941 yılında İngiltere’de kurulmuştur. Bu kurumun kuruluş amacı genç erkeklere yönelik karakter eğitimidir. İlk yıllarda su sporları ağırlıklı eğitimler öne çıksa da sonrasında dağlık arazilerde de uygulamalara başlanarak dört haftalık kurslar organize edilmiştir. 1963 yılına gelindiğinde Outward Bound altı eğitim kampına ulaşmıştır. Bunlarda birisi kadın danışanlar için kurulmuştur. Bu kurumun edindiği ilkeler arasında “bağımsız düşünce ve eylem, kendine hakim olma, özgüven, sabır, dayanıklılık, kararlılık ve başkalarını düşünme” gibi öğeler yer almaktadır. Aynı zamanda

kurs sonunda katılımcıların takım çalışmasına uyumu, özsaygı ve özkontrol ile kendine güvenlerinin artışıyla ilgili geri dönüşlerin alınmasına önem verilmiştir (Freeman, 2011).

1960'lerden itibaren terapötik gruplara ilişkin verilen hizmetlerdeki değişimler sebebiyle kişisel gelişim, liderlik ve kendini keşfetme kavramları ön plana çıkmaya başlamıştır. Aynı zamanda suça sürüklenen gençleri de kapsayan risk altındaki gençler, hedef gruba dahil edilmeye başlanmıştır. Outward Bound bunun yanında gençlerin özgüvenlerini ve özdisiplinlerini artırmaları için zorlu keşif gezilerini destekleyen ilk macera programı olmuştur (Miner ve Boldt, 1981).

Outward Bound, Amerika Birleşik Devletleri'nde 16 Haziran 1962 yılında kurularak hizmet vermeye başlamıştır. Burada günümüzde verilen vahşi yaşam terapisi programlarında halen kullanılan pek çok aktivitenin başlangıcı olan eğitimler verilmiştir. Hayatta kalma mücadelesi ile kurs sonu koşusu olarak bilinen macera terapisi gelenekleri de ilk Amerika'daki kurslarda başlamıştır. Bu kursun eğitimlerine yalnızca zengin aile çocuklarının değil farklı sınıflardan gençlerin katılımının sağlanması için yüzde elli burs programı uygulanmıştır. Bu sayede suç işleme riski altındaki gençler ile çeşitli sorunları olan gençlere yönelik programlar geliştirilmiştir (Walsh ve Golins, 1976).

Outward Bound modeli, en erken kurulan kuruluşlardan olması sebebiyle pek çok vahşi yaşam terapisi ve macera temelli organizasyonların merkezinde yer almıştır. Risk altındaki gençleri bu programlara dahil etmek için deney ve kontrol grupları oluşturularak başarılı sonuçlara ulaşma hedefi 1966 yılına dayanmaktadır. Suça sürüklenmiş, madde kullanan ve ruh sağlığı sorunu yaşayan gençlerin bu çalışmalara dahil edilmesi için çalışmalar artmıştır. Daha sonra madde bağımlılığı klinikleri, ruh sağlığı hastaneleri ve diğer sağlık kurumlarıyla projeler üretilerek bu programlar, halk sağlığını iyileştirme politikası olarak kullanılmaya başlanmıştır (Stich, 1992).

Outward Bound ile açık hava programlarının popülerlik kazanması sayesinde vahşi yaşam terapisi, macera terapisine entegre edilmiştir. Bununla beraber programlarda yaşanan çeşitli kaza ve ölümlerin ardından birtakım standartlar geliştirmeye ihtiyaç duyulmuştur. Brigham Young Üniversitesi, Akademik Standartlar Komitesi daha önce bu programlardan başarısız olan 26 öğrenciyi açık havada hayatta kalma faaliyetleri boyunca gözlemlemiştir. Böylece diğer açık hava faaliyetlerinin devamı ve uygulanması için çeşitli düzenlemeler yapılmıştır (White, 2012).

Ourward Bound günümüzde halen 35'ten fazla ülkede kar amacı gütmeyen bir kuruluş olarak hizmet vermeye devam etmektedir. Dünyanın pek çok bölgesinde yılda 150 binden fazla genç ve genç yetişkin, kurumun sunduğu açık hava programlarına katılmaktadır (Ourward Bound, 2024).

1970'lerde açık havada hayatta kalma kurslarından ziyade macera temelli danışmanlık programları "Project Adventure" ile başlamıştır. Outward Bound'un maliyeti ve 26 gün süren kursların uzunluğu sebebiyle çoğu gencin bu programdan faydalanamaması üzerine tüm öğrenci gruplarının katılabileceği yeni düzenlemeler yapılmıştır. Macera Temelli Danışmanlık adıyla yeni bir müfredat geliştirilerek tüm gençleri kapsayan özellikle risk altındaki gençleri hedefleyen bir oluşum meydana getirilmiştir. Böylece farklı eyaletlerle iş birliği yapılarak daha geniş kitlelere ulaşılmıştır (White, 2012).

Günümüzde macera terapisinin kullanımı ve eğitimi konusunda ilk ampirik ve sistematik danışan değerlendirmesini geliştiren sosyal hizmet uzmanı çift Berman ve Davis-Berman'dır. Bu araştırmacıların öncülüğünde macera terapisi, ruh sağlığı tedavisine ihtiyaç duyan gençlerle çalışmaya daha uygun hale getirilmiştir. Macera terapisinin, gençlerin kendini daha iyi hissetmeleri için ormana veya açık alana götürülmesinin yanında klinik değerlendirmeye dayalı potansiyel adayların dikkatli seçimi ve her aday için ayrı bir tedavi planı oluşturulması gerektiğini savunmuşlardır. Onlara göre nitelikli profesyoneller tarafından bireylerin değerlendirilmesi ile grup psikoterapisinin sağlanması macera terapisinde temel bileşenlerdir (Berman ve Davis-Berman, 1994). Bununla birlikte merkezi Amerika'da bulunan Deneyimsel Eğitim Derneği (Association for Experiential Education-AEE) ve Terapötik Macera Profesyonelleri Grubu (Therapeutic Adventure Professional Group-TAPG) macera terapisi alanındaki uzmanlardan oluşan ve bu alanda akreditasyon sistemi oluşturarak ilgili eğitimlerin ve uzmanların denetimini sağlayan kuruluşlardır. Bu kuruluşlar düzenli olarak en iyi macera uygulamalarına yönelik değerlendirmeler yapmak için çeşitli konferanslar ve eğitimler düzenlemektedir.

Macera terapisi uygulamalarının günümüzde kullandıkları programın içeriği son halini alana kadar dünyanın pek çok yerinde farklı oluşumlarla bu terapinin zenginleştirildiği görülmektedir. Bu sayede dönemin toplumsal ve düşünce yapısına bağlı olarak çeşitli sorunlara yenilikçi çözüm olanağı sağlanmış veya müdahalelerde daha etkili olma fırsatı sunulmuştur. Günümüzde hala pek çok ülkede alternatif bir sağlık ve danışmanlık hizmeti olarak kullanılmaktadır. Özellikle HIV/AIDS'in önlenmesi başta olmak üzere, LGBT+, travma mağdurları, cinsel-fiziksel-duygusal istismar mağdurları, madde bağımlıları,

mülteciler ve risk altındaki gençlere yönelik macera terapisi kapsamında müdahaleler gerçekleştirilmektedir.

1.4.4. Macera Terapisinin Özellikleri

Macera terapisinin kendine özgü karakteristik bir yapısı vardır. Geleneksel terapilere macera temelli teknikler yerleştirilerek, macera programlarının oluşturulmasını içeren macera terapisi, birden fazla formatta verilebilmektedir. Bu programlar, terapinin gerçekleştirildiği yer, terapi süresi ve ne tür aktivitelerin kullanıldığına bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Bunlar: aktiviteye dayalı psiko-terapi, vahşi yaşam (wilderness) terapisi ve konutta uzun süreli kalınan kamplardır (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisi, gruplarla çalışmaya daha elverişlidir ve genelde altı ile on dört arasındaki katılımcılardan oluşmaktadır. Hedef grubu aileler, çiftler, çocuklar gibi farklı seçenekler içerse de en fazla odaklanılan grup, gençlerdir. Gençler için geleneksel konuşma yöntemleri yerine eylem odaklı bir yaklaşım gelişimsel olarak daha uygun ve değerli bulunmaktadır. Bütün grup danışmanlıklarında üyelerin seçimi, birbirini desteklemesi, geribildirimler ve kişilerarası ilişkiler önemsenmektedir. Ancak macera terapisi diğer terapi ve uygulamalardan farklı olarak macera aktivitelerine odaklandığı için bu aktivitelerde iş birliği, yaratıcılık, grup becerileri ve problem çözme becerileri özel öneme sahiptir (Kimball ve Bacon, 1993). Herbert (1996)'a göre, macera terapisinin diğerlerinden açıkça farkı, problem çözme ve görev tamamlama etkinliklerinde gruptaki tüm katılımcıların aktif rol oynamasıdır. Grup sürecinde üyelerin karar verme mekanizmaları, kişilerarası iletişimlari gibi grup dinamikleri danışmanlar tarafından izlenmekte ve işlenmektedir.

Macera terapisinin diğer bir özelliği, katılımcıların deneyimlerinin işlenmesi ve öğrenmenin günlük yaşama aktarılmasını kolaylaştırmak için çok fazla zaman harcanmasıdır. Öğrenme için bu faaliyetler tek başına yetmeyebilir; ancak bir katalizör olarak kullanılmaktadır. Aktivitelerin hepsi “şimdi ve burada” ilkesine göre çalışır ve sorunlarla başa çıkma düzeyindeki ilgiyi artırır. Bu somut aktivite çıktılarına ulaşmak, diğer geleneksel terapi türlerinde genellikle daha zordur. Deneyimlerin işlenmesi sürecinde diğer terapi uygulamalarının kullandığı bireysel düşünme zamanı, günlük yazma, modelleme, kendini açma gibi teknikler macera terapisi programı boyunca kullanılabilir. Metaforik işlemenin kapsamlı kullanımı, macera terapisinin bir başka benzersiz yönüdür. Gass (1995)'a göre metaforların kullanımı macera terapisinde kalıcı işlevsel değişikliklerin temel faktörüdür. Macera deneyimleriyle kazanılan öğrenme ve ilerlemeyi gerçek hayattaki durumlara uyarlamak için metaforlar önem taşımaktadır. Bu sayede doğada karşılaşılan

zorlukları günlük hayata uyarlama zorluğunun üstesinden gelmek de hedeflenmektedir (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisinin gerçekleştirildiği doğal ortam ve yürüyüş, tırmanış, ip parkurları gibi teknikler güçlü metaforlarla doludur ve bu metaforlar katılımcılar tarafından oluşturulmaktadır. Danışman da bu metaforların üretilmesinde aktif bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla katılımcıların macera deneyimleriyle elde ettikleri gelişmeleri toplumda aktif bireyler olmak ve günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlarla baş etmek için metaforlar kullanılmaktadır (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisi bağımsız bir müdahale türü olduğu gibi diğer uygulamalarla da kullanılabilir. Dolayısıyla yaşam merkezlerinden uzak, vahşi yaşamın olduğu bir ortamda kullanılabilecek bağımsız bir uygulamayken aynı zamanda grup sürecinin yer aldığı diğer terapi oturumlarında da bu terapi kullanılabilir (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera aktiviteleri sırasındaki etkinliklerin zorluk derecesi, grubun beceri ve uyum düzeyine göre ayarlanmak durumundadır. Bu aktivitelerin grubun hedeflerine uygun sırada ve uygun seçimi sayesinde olumsuz içsel değerlendirme, öğrenilmiş çaresizlik ve bağımsızlık kazanma gibi durumlara karşı beceriler katılımcılara öğretilir. Ayrıca bu etkinliklerin somut çıktılarıyla katılımcıların yüzleşmesi, kendi kapasitesini aşmak için zorluklara meydan okuma kolaylığı sağlayabilir. Ancak uygun olmayan sırayla ve uygun olmayan aktivitelerin yer aldığı bir program, katılımcıların üretken olmamasına ve olumsuz benlik algılarının artmasına neden olabilir. Bu tür olumsuz girişimler grup yapısını da etkileyeceği için danışmanların bu durumları yaratmaktan kaçınmaları önemlidir (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisinde uygulanan aktivitelerdeki risklerin hepsi, önceden yapılandırılmış olduğu için gerçek riski değil algılanan riski yansıtır. Gerçekte görülen risk ve zorluklar aslında düşük ve kontrol edilebilir olmakla beraber katılımcılar tarafından sadece fiziksel değil içsel ve kişilerarası olarak da büyük riskler olarak görülür. Örneğin ipe kayadan iniş parkurunda katılımcıların hayatını riske atan bir duruma fırsat verilmez. Gerçekte olabilecek fiziksel risk oldukça düşük olarak planlanır. Diğer yandan danışanlar duygusal olarak risk almaya teşvik edilir. Duygusal risk daha öznel olduğundan ve kontrol edilmesi daha zor olduğundan danışmanların, mevcut durumu sürekli olarak izlemesi çok önemlidir. Bu sebeple macera terapisi uygulayıcılarının ilk yardım vb. sertifikalarının olması ve acil yardım durumunda müdahale edebilecek personelin programa dahil edilmesi önemlidir. Algılanan risk, grup üyelerinin birbirine daha fazla güvenmelerini

gerektirmektedir. Bu güven, yavaş yavaş algılanan riskin düşük olduğu aktivitelerden başlanarak giderek daha riskli aktivitelerle sağlamlaştırılmaya çalışılır (Kimball ve Bacon, 1993).

Helbert (1996)'a göre macera temelli uygulamalarda algılanan bu risk engellerin üstesinden gelme ve aslında korkularının üstesinden gelme çabasıdır. Risk almanın eski kalıpların yıkıcı veya işlevsiz olduğuna ve yeni seçimlerin daha başarılı davranışlara yol açabileceğini göstermek için kritik olduğu düşünülmektedir.

Macera terapisinin ayırt edici özelliklerinden birisi de uygulamaların katılımcıların bilmediği bir ortamda gerçekleştirilmesidir. Bu farklı ortamın kullanımındaki temel varsayım, bireyi konfor alanından çıkarıp muhtemelen eski baş etme kalıplarının işe yaramayacağı yeni durumlara maruz bırakmaktır (Kimball ve Bacon, 1993). Yalom (1995)'a göre danışanlar stresli durumlarda daha önce öğrenmiş oldukları işlevsiz davranış biçimlerine dönmektedir. Macera terapisi ise aktiviteleri aracılığıyla danışanları yeni bir çevreye davet etmektedir ve burada önceki öğrenilmiş davranışların işlevsiz olabileceğini somut olarak göstermektedir. Bu da danışanlarda davranış değişimi için itici bir güç sayılmaktadır.

Meydan okuma tercihi, katılımcının herhangi bir nedenle bir etkinliğe katılmamayı seçmesine izin verilmesidir. Danışanların bir aktiviteye katılmama durumunda bunun mutlaka olumsuz bir şey olmadığı ve katılmak kadar terapötik etkilerinin olabileceği de vurgulanmaktadır. Danışanlar herhangi bir kişisel rahatsızlığın farkına vararak aktiviteye katılmamayı tercih ettiklerinde danışmanlar bunu kişisel sınırların farkına varma ve seçim gücünün tanımlanması olarak kabul etmektedirler. Bu durumda danışman, katılımcıyı gözlem yapmaya teşvik etmelidir. Macera terapisinde gelişmenin anahtarı, korkuları aşarak danışanları yüzleşmeye davet etmektir; ancak bireylerin yaşamlarının kontrolünün kendi elinde olduğunu göstermek de önemlidir. Bu süreçte uyumlu olmanın birincil hedef olduğu çeşitli vahşi yaşam terapilerinde ve terapötik kamplarda çoğunlukla katılım önemsenmektedir ve program başlangıcında bu konu dile getirilmektedir (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisinin özelliklerinden bir diğeri danışanların gerçekleştirdikleri aktiviteler sonucunda davranışlarının olumlu veya olumsuz sonuçlarını görmelerine fırsat sağlanmasıdır. Bu somut sonuçlar hem bireysel hem grup düzeyinde ortaya çıkabilmektedir. Danışanlar grup içerisindeki yerini edinmenin başarıya giden bir yol olduğunu görebilmektedirler. Öyle ki gruplarıyla beraber hareket etmezlerse çadırlarını doğru

kuramamalarının ve ıslanabileceklerinin farkına varabilirler. Burada doğanın kendine ait özellikleri grup üyelerinin birbirlerine karşı güven oluşturmalarına izin verilmektedir. Grup ilişkileri ve aktivite çıktılarının somut olması danışanların, terapiye tamamen katılımını güçlendirmektedir (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisinde her danışan için ayrı hedefler belirlenmektedir. Diğer terapilerde olduğu gibi bu hedefler danışanın sorun alanlarına odaklanmaktadır. Bu hedefler danışanla beraber detaylı bir görüşme sonrasında belirlenir. Müdahale süresince danışmanlar bu hedeflerin farkında olmak durumundadırlar. Grup hedefleri ayrıca belirlenir ve kapsamlı bir sözleşme ile tüm grup üyelerince anlaşma sağlanır. Bu sözleşmede davranış parametreleri yer almaktadır ve tüm grubun başarıya ulaşması için birlikte çalışması garanti altına alınmaya çalışılmaktadır. Bu süreçte danışanların psikolojik ve fiziksel güvenliği için kılavuzlar oluşturulmuştur, bunlar gerekli güvenlik yönergelerini kapsamaktadır (Kimball ve Bacon, 1993).

Gruplarla çalışmada güven inşa etmek, herhangi bir terapötik çalışma için önem taşımaktadır. Macera terapisinde de güven inşası sadece danışmanlara değil, diğer grup üyelerine ve kendilerine güvenmeleri üzerinedir. Macera terapisinde güven inşası kademeli olarak başlamakta ve iş birliği içeren faaliyetlerin belirli sıralamasına göre ilerlemektedir. Grup içerisinde genel güven arttıkça katılımcılar iletişim kurmaya daha istekli olmaktadır. Böylece grup üyeleri yavaş yavaş kendilerini daha fazla açmaya başlamaktadır. Aktivitelerde gerekli olan fiziksel güvenliğin diğer grup üyelerince de sağlanıyor olması, macera terapisini eşsiz kılmaktadır (Kimball ve Bacon, 1993).

Keyif alma ve eğlenme, macera terapisinin doğasında bulunan ve benzersiz olarak kabul edilen bir başka özelliğidir. Terapi öğelerinin eğlenceli olmasına izin vermek olumlu pekiştireç olarak görülmektedir ve dikkat düzeyini artırmaya fırsat sağlamaktadır. Bazı zorlu ve tehditkar durumlarda da keyif almanın yer alması, korkunun ve ciddiyetin bir kısmını almaya yaramaktadır. Macera terapisinin erken dönemlerinde eğlenceli bir atmosfer tasarlanmakta ve grup üyelerinin kaygılarını azaltmak hedeflenmektedir. Bunun grup üyeleri arasındaki buzları eriteceği ve böylece daha hızlı ve verimli bir şekilde tanışmanın-uyumun sağlanacağı düşünülmektedir. Macera terapisi sürecinde kazanılmış tüm öğrenilenleri uygulamak için yüksek düzeyde iş birliği ve güven gerektiren deneyimler öne çıkar. Önceki deneyimlerinden daha karmaşık ve zorlu olan bu deneyimler genellikle grup deneyimini zirveye çıkarmak için kullanılır (Kimball ve Bacon, 1993).

Macera terapisi, danışmanların katılımcılarıyla bazı programlarda günün her saatini beraber geçirdiği uzun süreli bir katılımdır. Bu uzun süreç danışmanların katılımcılarla daha güçlü iş birliği kurmalarına ve gelişmelerini kolaylaştıracak ilişkisel bağlarını artırmalarına fırsat vermektedir. Danışmanların sürekli mevcudiyetiyle verebileceği destek seviyesi önemli bir faktördür. Ayrıca danışmanın katılımcılarla aynı koşullarda yaşıyor olması ve aynı görevleri yerine getirmesi onlara model olma fırsatı sunmaktadır. Bu terapinin ofis ortamının dışında ve uzun süreli gerçekleşiyor olması, kendini güvensiz hisseden pek çok danışan için daha erişebilir olmayı sağlamaktadır.

1.4.5. Macera Terapisi Türleri

Macera terapisinin özelliklerinden birisi çoklu tedavi formatıyla hizmet vermesidir. Yani birden fazla çeşidi bulunmaktadır ve bu türlerin hepsi kendine özgü formatlar içermektedir. Macera terapisinin tanımı ve tarihçesi bölümünde bahsedildiği gibi, macera terapisi dünyanın belli bölgelerinde popüler tedavi türü olarak hizmet verse de pek çok ülkede araştırmacılar ve danışmanlar tarafından yeni müdahalelerle geliştirilmiştir. Bu farklı organizasyonların akreditasyonları 1980'lerden sonra uluslararası kuruluşlarca gerçekleştirilmiştir. Bahsi geçen esaslar dikkate alındığında macera terapisi çatı kavramı altında üç önemli macera terapisi türü ortaya çıkar. Bunlar: aktiviteye dayalı psikoterapi, vahşi yaşam terapisi ve uzun süreli konaklama kamplarıdır. Bu ayrımlar yapılırken yapıldıkları yer, müdahale süresi ve uygulama faaliyetleri dikkate alınır.

1.4.5.1. Aktiviteye Dayalı Psikoterapi

Macera aktivitelerinin veya bu yolla kazanılan deneyimin müracaatçılarda doğrudan farkındalık yaratması için oluşturulan bu program, diğer geleneksel konuşma terapilerinden farklı olarak deneyimle öğrenmeye dayanır. Bu terapide macera aktiviteleri, genel tedavi planı içinde bir müdahale olarak kullanılır. Danışanlar özel olarak tasarlanmış bir başka tesiste, örneğin çeşitli ip parkurlarının olduğu açık bir alanda, aktiviteleri gerçekleştirirler. Bu müdahale, genel program içerisinde birkaç saatlik veya bir günlük bir uygulamayı içerebilir (Gills, 1992). Bu terapi genelde sürekli olarak aktivite yapamayacak gruplar ve sağlık sorunu olanlar için kullanılır. Bu programın hedef gruba yönelik amaçları güvene dayalı ekip oluşturma, problem çözme, grup dayanışması, önceki beceri ve başarılar üzerine inşa edilen baş etme kapasitesini artırma becerileri kazandırmaya yöneliktir (Crips, 1998).

1.4.5.2. Vahşi Yaşam (Wilderness) Terapisi

Danışanları konfor alanının dışına çıkarmak ve onları optimal düzeyde stresli durumlara maruz bırakmak, macera terapisinin en belirgin özelliklerindendir. Bu kasıtlı olarak planlanan durumlar yeni deneyimler oluşturmak ve değişimi gerçekleştirmek için kullanılmaktadır. Wilderness terapi olarak da bilinen bu müdahale, macera terapisi çatı kavramı içinde daha ilkel uygulamaların ve meydan okumaların gerçekleştirildiği bir çeşididir. Doğada deneyimlenen uykusuzluk, yorgunluk, yağmur, açlık ve barınma gibi temel öğeler bu terapiye birer aşama olarak dahil edilir. Danışanlar yürüyüşler, dağ tırmanışı ve kano turu gibi etkinliklerin yanı sıra ateş yakma, barınak yapma ve yemek pişirme gibi daha temel becerileri de deneyimler. Burada temel amaç, danışanların baş etme güçlerini geliştirmektedir. Bu ortamda kendiliğinden gelişen yardımlaşma ve grup çalışması, sosyal benlik ve dayanışma için de önemli kazanımlar sağlayabilir (Bowen, Neill ve Crisp, 2016).

Macera terapisi terimi ile vahşi yaşam terapisi kavramı sıklıkla beraber anılmaktadır ve literatürde birbiriyle ilişkilendirilmektedir. Vahşi yaşam terapisinin şartları ve müdahale süreci daha zorlu olmasına rağmen danışan grubu gazilerden aile içinde şiddet görmüş bireylere kadar değişmektedir. Ancak diğer türlerde de olduğu gibi en çok gençlere yönelik hizmetler verilmektedir. Gençlere yönelik gelişimsel bozukluklardan duygu durum bozukluklarına kadar geniş bir yelpazede bu terapi kullanılmaktadır (Gass, 1999).

Vahşi yaşam terapisi programları 7 ile 60 gün arasında değişen; ancak genellikle 10 gün süren uygulamalardır. Bu terapi için kalıcı kamplar ve yerleşkeler yerine geçici barınaklarda ve çadırlarda kalınmaktadır. Böylece kısa sürede yoğun bir tedavi süreci oluşturulmaktadır. Bu süreçte sadece hayatta kalma becerilerini kazandırmak hedeflenmez. Aynı zamanda güven, işbirliği, etkili iletişim, problem çözme becerisi ve öz farkındalığın artırılması hedeflenir. Vahşi yaşamın doğasında olan bazı zorluklar, danışanların birbirine güvenmesini, iş birliği yapmasını, empatik, sabırlı ve güçlü bir aidiyet duygusuna sahip olmasını sağlamaktadır. Bireysel düzeyde güçlü yönlerin en yüksek düzeye çıkarılması, zayıf yönlerin ise en aza indirilmesi hedeflenmektedir (Bandoroff, 1994).

Vahşi yaşam terapisi, tipik bir Outward Bound uygulaması olarak görülmektedir. Ancak tehdit ve risklerin fazla oluşu bu terapinin kullanılmasında çeşitli standartlara uyulma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Danışanların bu deneyimlere aşina olmaması ve klinik takibin zor olması en önemli eleştiri alan yönünü oluşturmaktadır (Newes, 2000).

1.4.5.3. Uzun Süreli Konaklama Kampları

Bu format diğer türlere göre en uzun olanıdır ve birkaç aydan iki yıla kadar sürebilen içeriğe sahiptir. Genelde geniş bir araziye kurulmuş olan kamplar vahşi yaşam terapisi gibi yoğun müdahaleleri içermemektedir. Yatılı okullar gibi tasarlanan programlar özellikle risk altında olan ve hüküm giymiş gençlere yöneliktir. Burada danışanların günlük yaşam sorunları ile yüzleşmesi, akran grubu içinde olumlu karakter geliştirmesi ve kendi kendine yeterlilik duygusu kazanması hedeflenmektedir. Kamplarda sık sık doğa gezileri ve açık alan aktiviteleri uygulanmaktadır ve terapötik müdahaleler gerçekleştirilmektedir (Gass, 1993; Wright, 2006).

Macera terapisi türleri arasındaki farklar kesin değildir ve her biri benzer müdahaleleri içerebilmektedir.

1.5. Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi

Macera terapisinin gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinde neden önemli bir teknik olduğunu açıklamak için öncelikle bu müdahalelere çerçeve oluşturan bilgi, beceri ve değer temelini bu terapiye özgü bir bağlam içinde anlamlandırmak önemlidir. Dolayısıyla sosyal hizmet alanında böyle bir terapiye özgü sadece bilgi ve beceriyi öğrenmek değil bu terapinin gerektirdiği doğanın içsel değerini sosyal hizmet müdahalesinde anaakımlaştırmak gereklidir. Bu bölümde macera terapisinin gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerindeki yeri ve önemi böyle bir anlayışın gerekliliğinden hareketle kapsamlı olarak aşağıda açıklanmıştır.

1.5.1. Macera Terapisi ve Sosyal Hizmet: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli

Macera terapisi her terapi türünde olduğu gibi katılımcılarında terapötik değişiklikler hedeflemektedir. Bu değişikliklere yönelik müdahaleler ise mekânsal özelliği gereği kendine has bir yöntemle gerçekleştirmektedir. Macera terapisinin kişisel gelişim ve sosyal gelişim bağlamında kullanılıyor olması bu terapiye koruyucu – önleyici bir özellik katmaktadır. Öz güven, benlik saygısı, iş birliği ve grup çalışması gibi durumlara olumlu etkileri sayesinde çeşitli sorunlar ortaya çıkmadan önce bir müdahale imkanı sunmaktadır (Bowen, Neill, Williams, Mak, Allen ve Olsson, 2016). Macera terapisi koruyucu – önleyici bir özellik içermesine rağmen genellikle suça sürüklenen, madde bağımlısı ve engelli gibi risk altındaki gençleri odağına alır (Bowen vd., 2016). Avustralya’da gençlerle yapılan macera terapisi

sonucunda klinik, akademik, öz benlik gelişimi, sosyal gelişim, davranış gelişimi, aile ilişkileri gelişimi, fiziksel gelişim ve ahlak / maneviyat gelişimi üzerinde olumlu etkiler gözlemlenmiştir (Bowen ve Neill, 2013).

Sosyal hizmet uzmanlarının insanların yaşamsal gelişiminde hangi döneme (çocukluk, gençlik, yaşlılık vs.) ait uygulamalar gerçekleştiriyorsa o döneme ait sorunların veya güçlüklerin farkında olması gerekmektedir. Örneğin gençlerle çalışmalar yapıldığında bu dönemin stresli olabildiği ve karakter gelişimi için önemli bir evre olduğunun farkında olunmalıdır. Bu farkındalık gençlerin içinde yaşadığı durumları, bir evreden diğerine geçmedeki uyum sağlama zorluklarını anlamak açısından önemlidir. Bununla birlikte sosyal hizmet uzmanlarının, müracaatçıların yaşam döngüsünde deneyimlerin herkes için aynı etkisinin olmayacağını bilmesi gerekmektedir. Göz önünde bulundurulması gereken biyolojik, psikolojik, sosyal ve varoluşsal boyutlar bireylerde farklı kimlik oluşumunu sağlayabilir (Thompson, 2016). Macera terapisinin de özellikle gençlerle çalışırken hedeflediği durumlar gençlik dönemini göz önüne alarak olumlu karakter gelişimini destekleyecek şekilde planlanmaktadır (Schell, Cotton ve Luxmoore, 2010). Bununla beraber gençlerin aktiviteleri deneyimlerken öz farkındalık gerçekleştirmelerine yönelik rehberlik hizmeti sunması, gençlerin içinde bulundukları döneme ve duygularına ilişkin iç görüş kazanmalarına yardımcı olmaktadır (Ewert ve Garvey 2007). Özellikle gençlerin hayata hazırlanması için pek çok konuda yeterliliklere ihtiyaçları bulunmaktadır. Macera terapisi öncelikle gruplarla çalışılan bir uygulama türüdür ve eğlenceli grup aktivitelerinden dolayı pek çok eşsiz deneyim sunmaktadır (Gillis ve Mcleod, 1992). Macera terapisinde aktiviteler zorluklarına göre dizilirler. Bu dizilme sırası katılımcıların kendilerini bir etkinlikte başarılı ya da ustalaşmış hissetmelerine daha çok olanak sağlamaktadır. Bu hisler olumsuz kişisel değerlendirmeyi, öğrenilmiş çaresizlik ve bağımlılığı önleyerek yeterlik duygusunu beslemektedir. Böyle bir yaklaşım özellikle ergenlik döneminde akran grubunun parçası olma ve sosyalleşme için önemlidir. Macera terapisi yaklaşımı ile gençlerin yaş grubuna özgü gelişimsel bir özelliği olan risk alma eğilimleri, uygun risk alma davranışlarıyla değiştirilerek bu eğilim daha güvenli hale dönüştürülebilmektedir (Schell, Cotton ve Luxmoore, 2010).

Bunun yanında sosyal hizmet uzmanlarının sosyal sorunlara etki eden faktörlere yönelik bilgi sahibi olması önemlidir. Bu bilgiler toplumsal bağlamın karmaşıklığını gözönüne alırken toplumun müracaatçılara nasıl anlam yüklediğini ve onların beklentilerine nasıl yanıt verdiğini anlamlandırmada işlevsel olabilmektedir. Macera terapisi uygulamalarında özellikle grup çalışması tercih edildiğinden ve grup içi aktivitelerde sıkı bir

iş birliği ve yardımlaşma yer aldığından bu terapi birleştirici bir özellik taşımaktadır. Bir gruba dahil olma ve biz duygusunu yaşama hedefi, özellikle seçilen aktivitelerde ve etkinliklerde bulunmaktadır (Newes ve Banderoff, 2004).

Kişilerarası ilişkiler bağlamında da sosyal hizmet uzmanının sahip olması gereken bilgiler; iletişim kalıpları ve tarzları, güç ilişkileri ve farkındalık (bağlam) olarak sıralanmaktadır (Thompson, 2016). İlişkilerdeki iletişim sözlü ve sözsüz olarak pek çok şeyi ifade etmektedir. Ayrıca onları dinleme ve tavırlarını okumak iletişimin sağlıklı olması açısından önemlidir. Güç konusu ise ilişkilerde etkileşimleri yansıtmakta ve etkilemektedir. İlişkilerde farkındalık konusu ise müracaatçıların süreci ve rollerini anlamalarına yöneliktir. Bu etkileşimler özellikle grup süresince grup çalışmasının kendine ait dinamikleriyle daha da önem kazanmaktadır. Kişilerarası ilişki ve grup dinamiğine özgü bilgiler uygulamaya etki edecek önemli bir kazanımı sağlayabilir. Gass, Gillis ve Russell (2012)'a göre bu bilgiler macera terapisi süresince danışanlarla terapötik ittifakı güçlendirecek ve onlarla etkileşimi artıracak fırsatlar yaratabilir. Macera terapisinde danışanlarla etkileşimin artması için onları aktif hale getirerek aktivitelere dahil etmek ve bu ilişkiler kapsamında müdahalenin kalıcı olması hedeflenmektedir. Macera terapisinin uzun dönemli etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada, müdahaleden 6 ay ve 18 ay sonra da bu terapinin olumlu etkisinin sürdüğü görülmüştür (Combs, Hoag, Roberts ve Javorski, 2016).

Sosyal hizmet bilim dalının kuramsal çerçesinde macera terapisinin de paylaştığı kuram ve yaklaşımlar bulunmaktadır. Paylaşılan kuramlar, bilişsel davranışçı kuram, sistem kuramı ve psikodinamik kuram olarak sıralanabilir (Thompson, 2016, s.100-102). Bu paylaşılan bilgi temeli benzer müdahale yöntemlerinin ortaya çıkmasında da etkili olmaktadır. Bununla birlikte müdahale yöntemlerinde de paylaşılan ortaklıklar vardır. Örneğin sosyal hizmette kullanılan görev odaklı uygulamada, şu anki durumu açığa çıkarma ve başarıya ulaşırken özgüveni sağlamak için A noktasından B noktasına gitmek kurgulanmaktadır. Macera terapisinde Alvarez, Stauffer, Lung, Sacksteder, Beale ve Tucker (2020)'ın geliştirdikleri aktivite rehberinde de benzer şekilde hem danışan hem rehberin A ve B noktaları arasındaki süreçlerinin incelenmesi mevcuttur. Yine sosyal hizmetin kullandığı bir başka müdahale yöntemi olan krize müdahalede müracaatçıların kriz dönemindeki enerjilerinin baş etme ve sorun çözmede kullanıldığı görülmektedir. Macera terapisi uygulamalarında da bilinçli olarak seçilen risk ve tehlikenin bir stres oluşturmaya hedeflenir ve danışanın bu zorluklarla mücadele ederek bireyin baş etme kapasitesinin artması ve güçlenmesi amaçlanmaktadır (Ewert ve Garvey, 2007). Sosyal hizmetin bir başka müdahale yöntemi olan danışmanlık ise müracaatçı ile işbirliği sağlamak ve ittifak kurmak

gibi kavramları içermektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçılar ile olan ilişkiyi daha aktif hale getirmesi önemlidir (Akbaş, 2019). Macera terapisinde gençlere yönelik gerçekleştirilen pek çok çalışmada en önemli bulgulardan biri, müracaatçılarla birlikte çalışma ve güven ilişkisinin yüksek bir düzeyde olmasıdır (Bowen ve Neill, 2013). Tüm bunlar macera terapisi ve sosyal hizmet ilişkisini güçlendirmekte ve macera terapisinin sosyal hizmet müdahalelerinde bir teknik olarak kullanılmasını kolaylaştırmaktadır.

Sosyal hizmet mesleğinde olduğu gibi tüm uygulama ve yöntemlerdeki bilgi temeli, müdahalelerde kullanılan becerileri desteklemekte ve beslemektedir. Bununla birlikte Sosyal Hizmet Eğitim ve Öğretim Merkez Konseyi (CCETSW) sosyal hizmet uzmanlarının sahip olması gereken yeterlik ve becerilerine ilişkin bir açıklamada bulunmuştur. Bu açıklamada altı yeterlik yani yetkinlik diyebileceğimiz maddeler karşımıza çıkmaktadır (Thompson, 2013). Benzer şekilde macera terapisinin uluslararası standartlara ulaşması için de danışman yeterliliklerine ilişkin de çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda macera terapisi uygulayıcılarının yetkinliklerine ilişkin kazandırılması gereken perspektifler yer almaktadır (Itin, 1999). Sosyal hizmet ve macera terapisinin paylaştığı en önemli beceri danışanlarla iletişim ve bağlantı kurmaktır. Burada iletişim mesaj vermenin/almanın ötesinde etkili çalışma için bir birliktelik olarak yani bağlantı kurmanın önemli bir aracıdır. Sosyal hizmet uzmanlarından beklenen bu beceri, macera terapisinin etkili olma sebeplerinden birisidir. Çünkü danışan ve danışmanın birarada fazla vakit geçirmesi ve danışmanın daha ulaşılabilir olması söz konusudur. Bu sayede danışanla terapötik ittifak güçlenmektedir (Gass, Gillis ve Russell, 2012).

CCETSW (1996), sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçıların güçlü yanlarına odaklanma becerilerinden bahsetmiştir. Bu beceri güçler perspektifi kapsamında ele alınmış ve birey ve durumların güçlü ve pozitif yönlerine vurgu yapmayı içermektedir. Macera terapisi uygulamalarında da danışmanların hem kendi güçlü yanlarının farkına varması hem de müracaatçıların güçlü olduğu ve tercih ettiği aktivitelere odaklanma becerisi söz konusudur. Macera terapisinde danışmanların macera terapisi süresince sadece yetkin ve başarılı oldukları aktiviteleri seçmeleri yönünde yönergeler bulunmaktadır. Bununla birlikte katılımcılara aktiviteler ile ilgili seçenekler sunulduğunda baş etme kapasitelerinin arttığı görülmüştür (Koperski, Tucker, Lung ve Gass, 2015). Bu kapsam ayrıca CCETSW'nın bir başka yeterliliği olan "bireylerin uzmanlıkları"nı da içermektedir.

Sosyal hizmet müdahalelerinde sorunları çözmek ve gerekliliklerin karşılanması için "değişimi gerçekleştirme" becerisine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu değişimin olumlu yönde

olması beklenmektedir ve bu değişim, önemli bir sosyal hizmet becerisi olarak kabul edilmektedir. Bu beceriler müdahaleleri belirli bir süre kapsamında tutarlı ve etkili olarak gerçekleştirme yeteneği olarak bilinmektedir (CCETSW, 1996). Değişimi gerçekleştirme becerisi macera terapisi uygulamalarında beklenen en büyük özelliklerdendir. Çünkü macera terapisi süresince gerçekleştirilen uygulamalarda danışanlarda gözle görülür somut değişimler meydana gelmektedir. Danışan, hedeflenen davranış değişikliğine ulaşırken öz farkındalık kazanması ve grup sürecinin iyi yönetilmesiyle psiko-sosyal değişimlerin yaşanması mümkün olabilir. Macera terapisinde değişimi gerçekleştirmek çoğunlukla olumsuz benlik algısını düzeltmek ve macera aktiviteleri yardımıyla somut başarılar sağlamak olarak ifade edilmektedir (Newes ve Banderoff, 2004). Macera temelli danışmanlık genellikle gençlerle ve onların antisosyal davranışlarıyla yüzleşip bunları yönetmeleri ve psiko-sosyal davranışlar geliştirmelerine yardım etmek için kullanılmaktadır (Walsh ve Aubry, 2007). Ayrıca kanser hastası gençlerle yürütölen bir araştırmada da pozitif tutumlar, ait olma, artan bilgi, genç insanlarla birlikte olma, profesyonellere eşlik ederek destek ve rehberlik almaları macera terapisinde kolaylaştırıcı etkenler olarak belirlenmiştir (Keats, Courneya, Danielsen ve Whitsett, 1999).

Gass, Gillis ve Russell'ın 2012 yılında geliştirdikleri değişim modeli, macera terapisi uygulayıcılarının danışanlara yönelik müdahalelerinde davranış değişimini sağlamaya yönelik başvurulabilecek bir kılavuz niteliğindedir. Macera terapisi uygulamaları belirli bir mekan ve zamanı kapsadığı için danışmanların koordinasyon becerileri ve yönetim becerileri oldukça önemlidir. Bu beceriler de sosyal hizmet uzmanlarının yetkinliklerini tanımlayan beceriler arasındadır (Trevithick, 2005).

Sosyal hizmetin beceri temelinde yaratıcılık, hızlı düşünöüp doğru tepki vermek, hayatta kalma becerisi ve çatışma yönetimi becerisi gibi kavramlar yer almaktadır. Thompson (2013), bu becerilerden bahsederken iyi uygulamalar sırasındaki rollerinin önemli olduğundan bahsetmektedir. Macera terapisi alanında da Deneyimsel Eğitim Derneği belirli aralıklarla uluslararası konferanslar düzenleyerek bu alandaki güncel gelişmelerin paylaşılmasını ve uygulamaların öğrenilmesini hedeflemektedir. Sosyal hizmette olduğu gibi macera terapisinde de becerilerin geliştirilmesi veya edinilmesi için deneyim kazanılması ve süperviyon desteğinin sağlanması önem taşımaktadır.

Sosyal hizmette bilginin beceriye dönüştürölmesinin yanı sıra değerlerle desteklenmesi de önem arz eder. Çünkü değerlerin sosyal hizmet ve macera terapisi uygulamalarında danışmanların davranışı ve eylemleri üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bu

değerler sosyal hizmet uzmanlarının ve macera terapisi uygulayıcılarının yerine getirmede sorumlu oldukları etik ilkeleri kapsamaktadır. Sosyal hizmet uzmanları, macera terapisi uygulamalarında sosyal hizmet mesleğinin sahip olduğu tüm etik ilkeleri de yerine getirmekle yükümlüdür. Reamer (2018) bu sosyal hizmet değerlerini hizmet etmek, sosyal adaleti sağlamak, dürüstlük, bireylerin değer yargılarına saygılı olmak, yeterlilik kazanmak ve insan ilişkilerine önem vermek olarak sıralamıştır. Bununla beraber gizlilik, müracaatçının kendi kaderini tayin etme, uyum, empati ve koşulsuz kabul sosyal hizmet uzmanlarının değer temelindeki yeterlilikleri arasında gösterilmektedir (Thompson, 2013). Bunun yanında Terapötik Macera Profesyonelleri Grubu Etik Komitesi'nin 1991 yılında aldığı Sertifikalı Macera Terapistleri için Etik Kurallar Kararnamesi'nde sosyal hizmet mesleğinin etik ilkeleriyle örtüşen pek çok değer unsuru bulunmaktadır. Bunlar yeterlilik, dürüstlük, mesleki sorumluluk, insan haklarına ve onuruna saygı, refah kaygısı ve sosyal sorumluluk olarak sıralanmaktadır. Bu belgede macera terapisi uygulamalarında fiziksel temastan ikili ilişkilere, çevreye duyarlılıktan aktivitelerdeki risklerin uygun kullanılmasına kadar pek çok madde bulunmaktadır (AEE, 2021).

Buna ek olarak doğal çevrenin iyileştirici ve onarıcı faktörler de dahil olmak üzere terapötik amaçlar için yararlı olduğunu kabul etmek, doğal çevrenin sadece araçsal değerine vurgu yapmaktadır. Ancak sosyal hizmette bu insan merkezli yaklaşımlar yerine ekolojik temelli yaklaşımların kabul edilmesine çağrı yapılmaktadır (Besthorn, 2012; Besthorn, 2002). Bu bağlamda sosyal hizmette yer alan sosyal adalet temeli, ekolojik ve çevresel unsurları da içerecek şekilde güncellenmesi gereken ve sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarında fiziksel çevre hassasiyetlerine vurgu yapan önemli bir konudur (Dominelli, 2013).

Sosyal hizmette fiziksel çevreye ilişkin değerlerin sosyal hizmetin etik kurallara dahil edilmesinde Avustralya Sosyal Hizmet Uzmanları Birliği (AASW)'nin etkisi bulunmaktadır. Bu birlik fiziksel çevreyi, refahın ayrılmaz bir parçası olarak vurgulamaktadır ve "çevresi içinde birey" yaklaşımında çevreyi ve doğayı görmezden gelmeyi eleştirmektedir (Crawford, Agustine, Earle, Kuyini-Abubakar, Luxford ve Babacan, 2015). Bu bağlamda macera terapisinin de fiziksel çevreye ilişkin etik sorumlulukları bulunmaktadır. Macera terapistlerine ilişkin etik kurallar içerisinde "Çevreye Duyarlılık" başlığı yer almaktadır. Bu maddede profesyonellerin macera deneyimlerini çevreye en az etki edecek şekilde gerçekleştirmesinin önemine vurgu yapılmaktadır. Ayrıca profesyonellerin, uygulamaları sonucunda vahşi doğada kalıcı hasarlar yaratacak macera aktivitelerini yapmaması gerektiğine de dikkat çekilmektedir (AEE, 2024).

Sosyal hizmet uygulamalarında yenilikçi müdahalelerin kullanımı geçmişten beri devam etmektedir. Özellikle 1950'lerden itibaren macera terapisinin ampirik özelliklerinin geliştirilmesiyle mevcut müdahalelere dahil edildiği görülmektedir. Sosyal hizmetin macera terapisi ile ilişkisi başta Amerika'da olmak üzere uzun süredir yurtdışında bilinmektedir. Amerika'da gerçekleştirilen bir araştırmada 646 klinik sosyal hizmet uzmanının %35,1'nin uygulamalarında terapötik amaçlı macera temelli aktiviteleri kullandığı belirlenmiştir (Tucker ve Norton, 2013).

Sosyal hizmet uzmanlarının eğitim ve öğretim olarak müdahale becerilerini geliştirmek NASW (2005) etik kurallarında yer almaktadır. Bu açıdan sosyal hizmet uzmanları bireyler, aileler, çiftler ve gruplarla etkili müdahaleler gerçekleştirmek için özel bilgi ve beceriler sergilemeye davet edilmektedir (NASW, 2005).

Uluslararası Sosyal Hizmet Federasyonu (IFSW) ve Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği (IASSW)'nin sosyal hizmet mesleği tanımında sosyal değişmeyi, güçlenmeyi, özgürleşmeyi, insan ilişkilerinde sorun çözmeyi ve bireylerin iyilik halini artırmayı hedefleyen bir yaklaşım öne çıkar (IFSW, 2014). İçerisinde uygulayıcı olarak sosyal hizmet uzmanlarının da bulunduğu 197 çalışmanın meta analizinde macera terapisi uygulamalarında bu tanımlı destekleyici bulgular elde edilmiştir (Bowen vd., 2016).

Davis-Berman ve Berman (1989)'nın gençler üzerinde yaptıkları çeşitli çalışmalar sonucunda macera terapisinin sosyal hizmet uygulamalarında kullanılmasının önerildiği görülmektedir. Sosyal hizmet mesleği tarihi boyunca kişi-durum ve kişi-çevre tabanlı ilişkileri benimsemiştir. Bu ilişki bireylerin başa çıkma etkinliği ile çevresi arasında ve sosyal çevre arasında kurulmaktadır. Böylece sosyal hizmet mesleği çevresi içerisinde birey temelli benzersiz perspektifiyle terapötik değişimi sağlayabilmektedir.

Sosyal hizmet alanında pek çok yeni uygulama ve müdahaleler zaman içerisinde keşfedilmiş ve mesleğin bilgi- beceri - değer temeline katkı sağlamıştır. Bu müdahale tekniklerinden biri olan macera terapisinin sosyal hizmet mesleğinde kullanılması tedavi edici ve rehabilite edici özellikleri açısından önemlidir. Yapılan bir araştırmada Amerikalı klinik sosyal hizmet uzmanlarının %9,2'sinin macera terapisi ile ilgili eğitim aldıkları ve dolayısıyla bu terapinin sosyal hizmet müdahalelerinde önemli olduğu belirlenmiştir (Tucker ve Norton, 2013).

Macera terapisi, sosyal hizmet açısından oldukça öneme sahip olan güçlendirme, baş etme kapasitesini geliştirme, toplumda aktif birey olma ve iyilik halini artırmaya da katkı

sağlayabilir. Macera terapisinin temel aldığı deneyimsel öğrenme öğelerinde, pek çok duyunun (görme, işitme, koklama, ve hissetme gibi) kullanılması, öğrenmenin kalıcılığı açısından önem taşımaktadır. Çünkü bu terapide aktif öğrenme yani katılımcının doğrudan sorumluluk alması ve sürece dâhil olması söz konusudur. Bunun yanında deneyimle öğrenme teorisine göre, bireyler kendi konforlu alanlarının dışına çıktıklarında öğrenmenin kalıcılığı artmaktadır (Carver, 1996). Bu tür etkilere sahip bir uygulamanın da sosyal hizmet müdahaleleri arasında yer alması sosyal hizmet uzmanlarının etkili uygulamalar gerçekleştirmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca sosyal hizmet uzmanlarının sahada müdahalelerinin artması ve dört duvar arasında evrak yükleri ile tükenmişlik yaşamaları dikkate alındığında macera terapisinin danışan kadar danışmanlara da faydalı olacağı düşünülebilir.

Macera terapisi ve sosyal hizmet ilişkisinde bazı önemli ortak noktalar vardır. Her ikisinde de çözüm odaklı olma, iyilik halini artırma, olumlu değişim, bireyin biricikliği, toplumda etkin birey olma ve danışman-danışan ittifakı gibi özelliklerin olması terapiyi müdahalelerde kullanmayı kolaylaştırmaktadır (Keskin, 2021). Macera terapisi çalışmalarında sosyal hizmet uzmanlarının da yer aldığı ve gerçekleştirilen macera aktivitelerinin bilimsel özellik kazanmasına katkıda bulunduğu görülmüştür (Perkins ve Borden, 2003; Bowen vd., 2016).

1.5.2. Doğanın İçsel Değerini Anlamak İçin Gençlerle Macera Terapisi

Gençlerin refahı söz konusu olduğunda doğa ile iç içe büyümenin getirdiği avantajlar büyük öneme sahiptir. Özellikle kentlerde çocukluk döneminden itibaren doğa ile olan ilişkinin kesilmemesi için çocuk dostu şehirlerin yapılandırılması önemli bir gerekliliktir. Zira şehirlerde yaşayan çocuk sayısı oldukça yüksektir (Pashı, 2019).

Çocuk ve gençlerin doğayla ilişkisinin kurulmasında fiziki çevre düzenlemelerinin yanı sıra tarihsel bağlam da önem taşımaktadır. Özellikle sanayi devriminden itibaren insan doğa ilişkisine bakıldığında bu bağlam gerilim ve mücadele olarak görülmektedir. Ancak son dönemlerde doğaya olan ihtiyacın belirginleşmesi bu gerilimi azaltma girişimlerine öncülük etmektedir. Ortaya çıkan “Derin Ekoloji” ve “Sosyo-Ekolojik Kriz” gibi kavramlar da bu mücadeleyi sadece doğanın insan psikolojisine olumlu etkileri yerine doğa merkezli olarak ele almaktadır. Böylece insan – doğa etkileşiminde tüm tarafların kazandığı ve doğa tahribatının engellendiği bir birliktelik vurgulanmaktadır.

Doğa ile insan ilişkisinin tarihsel süreçlerinin yanı sıra kültürel boyutu da dikkat çekmektedir. Bu süreçte ortaya çıkan doğa ile işbirliği, gençlerin doğada varolma çabalarını da görünür kılmaktadır. Bu anlamda İskandinav ülkelerinin kentsel düzenlemelerinde doğa ile daha bütünleşik yapılanmalar içerisinde oldukları görülmektedir. Bu yönelim, gençlerin doğa ile bağ kurmasında ve doğayı yaşayarak öğrenmelerinde büyük fırsatlar sunmaktadır. Gençlerin doğaya karşı olumlu bir tutum izlemeleri onların doğayı fark etmeleri, doğayı koruma bilinci ve doğayla barışık olma tutumlarıyla ilişkilidir.

Çocuk ve gençlerin doğada yetişmelerini pedagojik olarak açıklamaya ilişkin pek çok görüş bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda “doğayı insanın oluşturmadığı” algısı ve çevre yanlısı davranışların çocuklarda yeterlilik duygusunu geliştirdiği görülmektedir (Vining ve Ebreo, 2002).

Bununla birlikte doğa ile gelişimsel dönem arasındaki pedagojik bakış, insanın doğayla etkileşim içinde olduğu ve bu etkileşimin bireyin gelişimine önemli katkılar sağladığı fikrine dayanmaktadır. Pedagojik bakış açısı, çocukların ve gençlerin doğayla olan temaslarının eğitim ve öğrenim süreçlerinde nasıl bir rol oynadığını anlamaya odaklanmaktadır. Bu, macera terapisi uygulamalarının çalışma konularına dahil ettiği akademik başarısızlık ve sosyal uyum gibi durumlara değinmesinin gerekçesi olabilir.

Macera terapisinin açık hava faaliyetleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi gençlerin gelişimine katkı sağlamaktadır. Pedagojik olarak doğanın merak uyandırması ve çevreyi keşfetmeye, öğrenmeye yönlendirmesi, doğadaki deneyimlerin soyut bilgilerden daha kalıcı olması ve sorumluluk, yaratıcılık becerilerini artırması bunun örnekleri olarak gösterilebilir (Kahn Jr ve Kellert, 2002). Ekolojik bağlamda ise çevresel farkındalık, sürdürülebilirlik ve doğayı korumaya ilişkin tutumlar kazandırılması da bu bağlamda ifade edilebilir (Louv, 2005).

Pedagojik bakış açısında doğa ile gelişim arasındaki ilişki, hem çocukların doğayla olan etkileşimlerini bir eğitim aracı olarak değerlendirmekte hem de bu etkileşimlerin bireysel ve toplumsal gelişimlerine nasıl katkı sağlayabileceğini vurgulamaktadır.

Gençlerin doğa ile ilişkisi incelendiğinde eko-psikolojinin önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Eko-psikoloji, insan psikolojisinin doğa ve çevre ile etkileşimini incelemektedir ve çevresel faktörlerin bireylerin zihinsel ve duygusal sağlığı üzerindeki etkilerini araştırmaktadır. Gençlerin eko-psikolojik deneyimleri, onların çevreye yönelik tutumlarını, duyarlılıklarını ve davranışlarını şekillendirmektedir. Bunun yanında gençlerin

çevre ile olan ilişkileri ve çevresel bilincin gelişimi ele alınırken, psikolojik perspektif içerisinde ifade edilmektedir. Kısacası insan – doğa ilişkisinin güçlendirilmesi sayesinde günümüzde insanları rahatsız eden çeşitli stres ve üzüntülerin aşılabileceğini savunan bir kavramdır (Fisher, 2012). Aynı zamanda eko-psikoloji, insanların doğanın geri kalanıyla psikolojik karşılıklı bağımlılığını ve bunların kimlik, sağlık ve refah üzerindeki etkilerini araştıran bir bilim dalıdır (Burn ve Passmore 2022).

Eko-psikoloji özgün olarak da bireylerin bilişsel ve ruhsal olarak iyilik hallerini doğa ile etkileşim durumlarını ele almaktadır. Bununla birlikte insanın, doğanın bir parçası olduğunu; ancak doğa ile bağlantı kurmayı bırakan insanın bilişsel ve ruhsal anlamda çeşitli zorluk yaşayabileceğini, doğayı keşfetmeye başlayıp bağlantılarını güçlendirdiğinde ise huzursuzluğun ve mutsuzluğun azalacağını savunmaktadır (Besthorn ve Canda, 2002).

Eko-psikoloji özellikle çocukluk döneminde bireylere çevre sorumluluğunun ve doğa bilincinin masallar ve hikâyeler ile verilmesi önemlidir. Doğa dostu olarak büyüyen çocuklar, gençlik dönemlerinde katılacağı çeşitli açık hava faaliyetlerine karşı daha ilgili olabilirler. Gençlere bu sorumluluk duygusu, doğa ile iç içe gerçekleştirilen uygulamalar sayesinde aşılanabilir. Çünkü macera terapisinin de hedefleri içerisinde yer alan doğa ile terapötik ilişkileri geliştirmek için bireyin biyopsikososyal boyutunun yanına ekoloji de eklenmektedir.

Sosyal hizmette gençlerle birlikte çalışırken müdahalelerimize çevresi içinde birey kapsamında eko-psikolojiyi dahil etmek gerekmektedir. Bu ihtiyaç mikro – mezzo ve makro düzeylerde kendini göstermektedir. Sosyal hizmet gibi eklektik bir bilim olan eko-psikoloji, gençlerin sosyal bağlamda güçlendirilmesi ve iyilik hallerinin artırılması için pek çok alanda kendini göstermektedir. Bunlar gençlerin günlük aktivitelerinden ekolojik adaleti benimsemelerine kadar pek çok şekilde ortaya çıkmaktadır. Çevre sorunları ve ekolojik değişimler insan-çevre etkileşimi bağlamında gençlere olumsuz yansımalarla bulunabilir. Bunun için yine doğa aracılığıyla yapılan müdahaleler ile gençlerin doğa ile olan bağları güçlendirilerek baş etme kapasitelerinde artış gerçekleştirilebilir (Purutçuoğlu ve Doğan, 2017). Çevresi içinde birey kapsamına doğayı dahil etmek ve bunu sosyal hizmet müdahalelerine yerleştirmek, kurumlarda ekolojik unsurlar aracılığıyla hizmet vermek günümüzde artan ve etkisi kabul edilmeye başlayan bir alan haline gelmiştir (Er, Gencer, Barut ve Kara 2020). Bu gelişmeler bağlamında gençlerle ilgili çalışmalarda odağı yalnızca sosyal – kültürel çevrede tutmaktan ziyade gençlerin doğa ile bağlantısını kuracak / güçlendirecek müdahalelere ihtiyaç vardır.

Gençlerin ruh sağlığı ve çevre ile ilişkisi kapsamında eko-psikolojinin ve sosyal hizmetin savunduğu ortak noktalar bulunmaktadır. Güngör ve Say Şahin (2024)'e göre bu benzerlikler bireylerin iyilik halini artırmak, sürdürülebilir müdahale yöntemlerini tercih etmek ve insanlara ayırım gözetmeksizin müdahalelerde bulunmak biçiminde sıralanabilir. Çocukluk dönemini sonrasında, toplumda daha aktif olarak yer alan gençlerin, çevresel aktivizm ve sorumluluk gibi rollerde yer almaya başlaması sosyal hizmet hedefleri bağlamında da önem arz etmektedir. Gençlerin doğaya olan saygısı ve sevgisi onları çevre için mücadele etmeye teşvik edebilir.

1.6. Araştırmanın Problemi

Doğada özellikle gençler için sosyal hizmetin etkin ve yenilikçi müdahale araştırmaları artmaktadır. Bu alternatif müdahalelerin dünyada geniş bir uygulama alanının olması ve ülkemizde görece olarak yeni araştırmalara ihtiyaç duyulması meslek elemanlarının yetiştirilmesi sorununu da açığa çıkarmıştır. Geleneksel olarak bir görüşme odasında gerçekleştirilen bilişsel müdahalelerin ötesinde doğada olmanın avantajlarını ve grup aktivitelerini kullanan macera terapisi, dünyada yaygınlık ve popülerlik kazanmaktadır. Ülkemizde de gençlerle bu müdahaleye yakın uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının bu alandaki gereksinimleri ve mesleki görüşleriyle bu bağlamdaki çalışmaların değerlendirilmesi bu tür uygulamaların yerleşmesi ve profesyonelleşmesi adına bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bununla birlikte coğrafi açıdan ülkemizin bu çalışmalara uygunluğu ve hali hazırda doğa – kamp etkinliklerinin yapılması, macera terapisinin kullanımı için araştırmaların yapılmasına olan beklentiyi artırmaktadır.

Gençlerle açık havada uygulamalar ve çalışmalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının, müdahalelerine macera terapisini dahil etmelerine yönelik ne tür ihtiyaçları olduğu, bu ihtiyaçlar doğrultusunda nasıl bir psiko-eğitim programı hazırlanması gerektiği ve bu içeriğin, mesleki yetkinlik geliştirmeye yönelik nasıl bir etkisi olduğu mevcut çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı gençlerle sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisini müdahalelerinde kullanabilmeleri için gereksinimlerini belirleyerek bu gereksinime göre macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması yapmak, bu çalışmanın etkinliğini değerlendirerek Türkiye’de bu terapinin gençlere yönelik kullanılabilmesi konusunda önerilerini keşfetmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırma üç aşamalı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasının amacı, gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarındaki bilgilerini, becerilerini, dolayısıyla yetkinliklerini ve çalışma koşullarını anlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Sosyal hizmet uzmanlarının, gençlere yönelik müdahalelerinde öne çıkan gereksinimleri ve uygulamaları nelerdir?

- Sosyal hizmet uzmanları gençlerle uygulamalarındaki becerilerini ve yetkinliklerini macera terapisi bağlamında nasıl değerlendirmektedir?

- Sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinde açık hava faaliyetlerini ve bu bağlamda kendilerini nasıl değerlendirmektedir?

- Sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle macera terapisini uygulayabilmeleri için açık hava faaliyetlerinin mevcut durumuna ve geliştirilmesine ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

Araştırmanın ikinci aşamasının amacı, sosyal hizmet uzmanlarının müdahalelerindeki gereksinimleri, bilgileri-becerileri ve çalışma koşulları odağa alınarak macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması yapmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır:

- Sosyal hizmet uzmanlarının gençlere yönelik uygulamalarında macera terapisini kullanabilmeleri için macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması etkili bir teknik olabilir mi? Nasıl?

Araştırmanın üçüncü aşamasının amacı ise macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının etkinliğini değerlendirmek ve Türkiye’de gençlerle gerçekleştirilen sosyal hizmet uygulamalarında bu terapinin kullanılabilmesi için sosyal hizmet uzmanlarının önerilerini keşfetmektir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanları bu eğitim hakkında ne düşünmektedir?

- Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanları bu eğitimi gençlerle uygulamalarına uyarlama hakkında ne düşünmektedir?

- Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik müdahalelerinde bu terapiyi kullanabilme konusunda kendi yetkinliklerini nasıl değerlendirmektedir?

- Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanlarının, Türkiye’de gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde macera terapisinin kullanımına yönelik önerileri nelerdir?

1.7. Araştırmanın Önemi

Genellikle Amerika, Kanada ve Avustralya’da kamp ve izcilik faaliyetleriyle başlayan doğadaki terapötik sürecin gerçekleşmesinde devlet, özel kurumlar ve hayırsever kurumları finans kaynağı sağlamış ve bu etkinliklerin gerçekleşme sürecinde sosyal hizmet uzmanları da aktif olarak yer almıştır (Ritchie, Patrick, Corbould, Harper ve Oddson, 2016). Bununla birlikte sosyal hizmet uzmanları macera terapisinin sistematize edilmesine ve uygulanmasına da katkıda bulunmuşlardır.

Macera terapisi pek çok ülkede kendine özgü konferansları ve seminerleri düzenlenen, üniversiteler ve terapi merkezleri tarafından eğitimi verilen önemli bir terapidir. Türkiye’de ise henüz ulusal sosyal hizmet literatüründe rastlanmamış olan bu konunun gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarıyla çalışılmasının bu konudaki farkındalığı artırabileceği söylenebilir. Dolayısıyla araştırma konusu olarak özgün olduğu öngörülen bu araştırmanın başta sosyal hizmet uzmanları olmak üzere gençlik refahı açısından önemi aşağıda detaylı olarak belirtilmiştir.

1.7.1. Sosyal Hizmet Uzmanları Açısından Önemi

Pek çok ülkede örnekleri yaygın olan macera terapisi uygulamalarının Türkiye’deki sosyal hizmet müdahalelerine uygunluğunun değerlendirilmesi son derece önemlidir. Bu açıdan sosyal hizmet uzmanlarının Covid-19 pandemi sürecinde daha da önemi artan doğa ve açık havadaki faaliyetleri uygulamalarına dahil etmelerine olanak tanınacağı düşünülmüştür. Çalışma grubuna seçilen gençlerle çalışan ve açık havada uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları ideal bir grubu temsil etmektedir. Bu uzmanlara yönelik mesleki beceri kazandırılması amacıyla psiko-eğitim grup çalışması olarak tasarlanan içerik, eğitime katılmış olan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki açıdan farkındalıklarını artırabilir. Sosyal hizmet uzmanlarının özellikle gruplarla çalışma düzeyinde gerçekleştirebileceği bu yeni faaliyetlerin, gençlere yönelik müdahalelerine hizmet edecek bir alternatif oluşturması hedeflenmiştir. Bununla birlikte terapinin kurumlardaki çalışmalardan ziyade danışmanı uygulamalarda aktif kılacak özellikte olması, sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçılarıyla daha sıkı iş birliği yapmalarına yardımcı olabilir.

Bu çalışma aracılığıyla sosyal hizmet uygulayıcılarına bu terapi tanıtılmış olmakla birlikte onların gözünden mevcut uygulamalarının değerlendirilmesi de sağlanmıştır. Macera terapisi özellikle sosyal refah düzeyi yüksek ülkelerde sıklıkla kullanılan bir terapi çeşididir. Araştırma sayesinde macera terapisinin ülkemizde gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları tarafından bilinmesi, nasıl ve nerelerde kullanılabileceği ile mevcut uygulamalara nasıl dahil edilebileceği konusundaki değerlendirmeleri ele alınmıştır. Böylece araştırma, bu uzmanların macera terapisini uygulamalarına dahil edebilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve değer temeli kazanmalarını hedeflemiştir. Bu sayede araştırma sonuçlarının alanda çalışan sosyal hizmet uygulayıcılarına ve akademisyenlere rehberlik etme potansiyeli taşıdığı söylenebilir.

Gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının mesleki gereksinimleri doğrultusunda hazırlanmış olan grup çalışması oturumlarının içeriği, çalışmanın özgünlüğünü ifade edebilecek bir unsurdur. Bu çalışmada sosyal hizmet uzmanlarının bilgi ve beceri temeli dikkate alınarak macera terapisi psiko-eğitim modülleri hazırlanmıştır. Bu modüller, bundan sonra gençlerle çalışan, doğada ve açık havada uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarına kanıt temeli oluşturarak rehberlik edebilir.

1.7.2. Gençlik Refahı Alanı Açısından Önemi

2022 yılının Avrupa gençlik yılı olarak kabul edilmesi ve bu kapsamda Türkiye’de de gençlerle yapılan çalışmaların artması gençlerin gereksinimlerini ve hedeflerini daha görünür kılmayı amaçlamıştır. Sosyal hizmet uzmanları bu bağlamda gençlere yönelik sosyal politikaların merkezinde yer alması gereken profesyonel bir meslek grubudur. Mevcut çalışmadaki katılımcıların gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarından seçilmesi ve çalışmanın kaynağını bu sosyal hizmet uzmanlarının gözünden gençlerin ihtiyaçları ve gençlik çalışmaları üzerinden alması gençlerle yönelik farkındalığın artmasına katkı sağlayabilir. Özellikle gençlerle açık hava uygulamalarına odaklanan bu çalışma, gerçekleştirilen uygulamaları gençlerin ihtiyaçları dahilinde ele alması ve sosyal hizmet uzmanlarının kendi beceri ve yetkinliklerine yükledikleri anlamlara odaklanması gençlerle iş birliği kurma açısından önem taşımaktadır.

Macera terapisini genç katılımcılarla ve onların ihtiyaçlarına göre optimize etmek gerçekleştirilen müdahaleleri daha etkin kılabilir. Bu uygulamaların açık havada yapılmasının getirdiği kazanımları ve etkileri uzmanların gözünden anlamaya çalışmak, müdahalelerin etkinliğini artırmada daha güçlü kanıtlar sağlayabilir. Bu sayede macera terapisinin gençlerle alternatif bir müdahale tekniği olarak kullanımı da onların biyo-psiko-sosyal işlevselliğini artırmaya hizmet edebilir. Mevcut çalışmada üzerinde durulan bir başka

önemli konu ise sosyal hizmet uzmanlarının gözünden macera terapisinin Türkiye’de gerçekleştirilmesine yönelik önerilerdir. Bu öneriler konuya ilişkin eğitim, sağlık ve sosyal politikaları ve bu politikaları odağa alarak hizmet sağlayan kurum ve kuruluşların gençlik refahı alanı kapsamındaki müdahalelerini yeniden gözden geçirmelerini sağlayabilir. Böylece gençlere hizmet veren bu kuruluşlarda ve sosyal politikalarda daha yenilikçi ve etkili müdahale fırsatları ve ortamları sağlamada bu araştırmanın sonuçları önemli kanıt temeli sunabilir.

1.8. Araştırmada Yaşanan Güçlükler ve Araştırmanın Sınırlılıkları

Mevcut araştırmanın en önemli sınırlılığı ülkemizde aktif olarak gerçekleştirilen veya eğitimi verilen herhangi bir macera terapisi programının bulunmamasıdır. Bu durum araştırmacıyı kendi imkanları dahilinde bilimsel ve sistematik bir nitelik kazanmış yurtdışı kaynaklarına ve bu kuruluşlardan eğitim almaya yönlendirmiştir.

Araştırmanın katılımcılarına erişirken açık havada çalışan sosyal hizmet uzmanlarına ulaşmada çeşitli güçlükler yaşanmıştır. Hali hazırda gençlik kamplarında çalışmış veya çalışıyor olan sosyal hizmet uzmanlarının sayısının sınırlı olması ve maksimum çeşitliğe özen gösterilerek farklı şehir ve kurumların dahil edilmesi bu katılımcılara erişimde önemli zorluklara sebep olmuştur. Çünkü katılımcılarının çoğu kamp alanlarında veya doğa ile iç içe olan kurumlarda çalışmamaktadır. Bu sosyal hizmet uzmanlarına ulaşmak için çeşitli dernek, proje ve gruplarda duyurular yapılarak gençlerle açık hava uygulamaları gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarına ulaşılmıştır. Araştırma üç aşamalı uzun bir süreyi kapsadığı için de gönüllü katılımcıların hepsi araştırmanın birinci aşamasına katılsa da ikinci aşamasına askerlik görevi, görevlendirme ve eğitim gibi sebeplerle bazıları katılamamışlardır. Dolayısıyla araştırmanın ikinci ve üçüncü aşamasında, birinci aşamaya katılan tüm katılımcıların yer alması hedeflense de bazılarının belirtilen nedenlerle ikinci ve üçüncü aşamaya katılamaması da bu araştırmanın sınırlılıkları arasında ifade edilebilir.

Araştırmanın bir diğer güçlüğü de kapalı alanlarda ve kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle açık hava faaliyetleri gerçekleştirirken kendi inisiyatiflerini kullanıyor olmalarından kaynaklanan çekinceleri olmuştur.

Bu araştırmanın en önemli güçlüklerinden birisi de veri toplama aşamasının ve araştırmacının macera terapisi konusundaki eğitim alma sürecinin Covid-19 pandemi dönemine denk gelmesidir. Bilindiği üzere pandemi sürecinde virüsün bulaş riskine bağlı olarak karantina önlemi alınmıştır. Bu nedenle araştırmacı veri toplama ve psiko-eğitim grup

çalışması sürecini çevrimiçi olarak gerçekleştirmek durumunda kalmıştır. Ayrıca araştırmanın katılımcılarının farklı şehirlerde yaşamaları nedeniyle özellikle psiko-eğitim grup çalışmasında bu katılımcıları biraraya getirmenin zor olması araştırmacının bu grup çalışmasını ve odak grup görüşmelerini çevrimiçi olarak gerçekleştirmesinde etkili olmuştur.

1.9. Araştırmanın Tanımları

Genç: Araştırmada gençlik tanımı Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı gençlik politikalarında belirtilen 14-29 yaş aralığında olan bireyleri ifade etmektedir.

Macera terapisi: Macera aktivitelerini çoğunlukla doğal ortamda terapötik değişim için kullanan, öz farkındalık kazandırarak güven, bağımsızlık ve bağ kurmayı hedefleyen deneyimsel öğrenme odaklı bir tekniktir.

Açık hava aktiviteleri: Doğal ortamlarda ve açık havada yapılan etkinliklerdir.

Kolaylaştırıcılar: Mevcut çalışmada kolaylaştırıcılar, macera terapisti olmayan ve klinik müdahale gerçekleştiremeyen alan uzmanlarıdır. Gerçekleştirilen macera terapisi uygulamalarında danışmana yardımcı olan ve çalışmanın etkisini arttırmaya katkı sunan kişilerdir.

Doğa: İnsan yapımı dışında kalan mevcut fiziki çevredir.

Psiko-eğitim grup çalışması: Bu araştırmadaki grup çalışması eğitim / görev grupları içerisinde yer almaktadır ve grup üyelerinin belli bir konu hakkında bilgi ve uzmanlıklarını arttırmaya yönelik çalışmaları ifade etmektedir. Brown'un (2014, 2018) çalışmaları odağa alınarak bu araştırmanın ikinci aşamasındaki macera terapisi oturumlarında uzmanlara bilgi vermek, kendilerine sunulan bilgileri öğrenmelerini, bu bilgileri belirli becerilere dönüştürmelerini sağlamak amaçlanmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Tasarımı

Nitel araştırma bir duruma, olaya, olguya yönelik bireylerin anlam dünyasını keşfetmeye yönelik bir yöntemdir (Creswell, 2017). Bu yöntem derinlemesine ve ayrıntılı veriler sağlayarak araştırılan konuya, olguya yönelik daha bütüncül bir bakış açısı sağlamada etkilidir (Yıldırım, 1999). Mevcut araştırmada gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının gereksinimlerine bağlı olarak macera terapisi konusunda psiko-eğitim grup çalışması yapmak ve bu çalışmanın etkinliğini bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmek hedeflendiği için nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

Keşfedici araştırma, araştırmacının fazla bilgi sahibi olmadığı konuları incelediği ya da araştırma konusunun görece yeni olduğu durumlarda yapılan araştırmalardır (Stebbins, 2001: 9; Natrass, 2020: 88). Gençlik refahı alanında macera terapisi konusunda yapılan herhangi bir araştırmaya rastlanmadığı için bu araştırmanın keşfedici olduğu söylenebilir.

Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması, zaman ve yer olarak sınırlandırılabilir olan tek bir durumu veya çoklu durumu kendi bağlamı içinde anlamak için tasarlanabilir (Patton, 2018). Bu çalışmada önce gençlerle çalışan ve açık havada müdahaleler gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının gereksinimine (birinci aşama) göre macera terapisi temelli bir psiko-eğitim grup çalışmasını yapılandırmak (ikinci aşama) hedeflenmiştir. Keşfedici durum çalışmalarında bir eğitim içeriğinin, programın işleyişi konusunda belirsizlik olduğunda bu durum çalışması yapılarak derinlemesine inceleme yapılır (Davey, 2019). Bu aşamada gençlik refahının farklı kurumlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurumlar, kurumlardaki uygulama gereksinimleri durum olarak belirlenmiş ve bu durumların gerektirdiği macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasını bu kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarıyla yapmak hedeflenmiştir. Bu nedenle araştırmanın birinci aşaması keşfedici durum çalışması olarak nitelendirilebilir.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise sosyal hizmet uzmanlarının uygulama gerçekleştirdikleri kurumlar ve dolayısıyla müdahale gereksinimlerine dayalı olarak macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması yapılmıştır. Psiko-eğitim/rehberlik grupları, temelinde eğitimsel içerikli olup kazandırılmak istenilen bilgi ve beceriyi geliştirmeyi

hedefleyen ve başarılması gereken amaçların yer aldığı bir grup çeşidi olarak tanımlanmaktadır (Brown, 2018). Bilgi verme ağırlıklıdır. Üyelerin birbiriyle etkileşimleri önemli olmasına rağmen asıl amaç kendilerine sunulan bilgileri öğrenmeleridir. Belirli beceriler öğretilmeye çalışılır ve olası problemleri önlemek için bu konuda çaba sarf edilir (Corey, Callanan, ve Russell, 1992). Ayrıca bu grup eğitiminin özellikleri arasında; eğitsel olması, bilişsel olması, beceri geliştirmeye yönelik olması, geniş gruplara uygulanabilir olması ve herkes veya gönüllülere yönelik olması önem taşımaktadır (Güçray, Çekici ve Çolaklıoğlu, 2009). Araştırmanın ikinci aşamasında sosyal hizmet uzmanlarının daha önce hiç bilmedikleri bir terapi çeşidi olan macera terapisi konusunda uzmanlara grup üyelerinin etkileşimini odağa alarak bilgi ve beceri kazandırmak hedeflendiği için bu araştırmadaki grup çalışmasının psiko-eğitim grup çalışması olduğu söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü aşaması ise macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan, gençlik refahı alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının eğitim içeriğini/programını değerlendirmelerini ve bu bağlamda önerilerini değerlendirmeyi kapsamaktadır. Program değerlendirmede programın; amaçlara ve hedeflere ne kadar ulaşmayı sağladığı yani etkili olup olmadığı odağa alınır (Patton, 2018). Dolayısıyla programın etkilerine dayalı durum çalışmaları, programın etkisini belirleyerek bu bağlamdaki gereksinimleri ve önerileri anlamak açısından işlevsellik sağlar (Davey, 2019). Buradan hareketle mevcut araştırmanın son aşamasında sosyal hizmet uzmanlarının gereksinimlerine göre yapılandırılan ve uygulanan macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının etkinliği değerlendirildiği için bu aşamada programın etkilerini değerlendirmeye yönelik durum çalışması yapılmıştır.

2.2. Araştırmanın Aşamaları

Mevcut araştırmada veri toplama süreci araştırmanın amacına uygun olarak üç aşamada yürütülmüştür.

2.2.1. Araştırmanın Birinci Aşaması

Bu aşamada katılımcıların gençlere yönelik sosyal hizmet müdahaleleri kapsamındaki yetkinliklerini ve macera terapisini gençlik alanında kullanabilmeleri konusundaki gereksinimlerini keşfetmek hedeflenmiştir.

2.2.1.1. Katılımcıların Belirlenmesi

Amaçlı örnekleme, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla çalışmanın amacına göre bilgi açısından zengin örneklerin seçilmesini sağlar (Büyüköztürk, Kılıç

Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Çalışmanın bu aşamasındaki katılımcıları belirlemek için amaçlı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amaçlı örneklemini Türkiye’de özellikle gençlerle çalışan, açık havada uygulama tecrübesi olan ve gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerini gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları oluşturmaktadır. Macera terapisi; öğrenme sorunları, eğitimden ayrılma, aile sorunları, suçluluk, madde bağımlılığı, işsizlik ve evsizlik, benlik saygısı, psikolojik sağlamlık, depresyon, öz güven ve baş etme kapasitesi gibi gençlik sorunlarının çözümünde işlevsel bir tekniktir. Bu nedenle katılımcıları belirlerken ve araştırmaya dahil etmede maksimum çeşitliliği sağlamaya çalışırken gençlik sorunları başta olmak üzere aşağıdaki pek çok kriter dikkate alınmıştır:

- Gençlik sorun alanları konusunda uygulama deneyimi olan sosyal hizmet uzmanı olmak ve bu uygulamaları yapıyor olmak,
- Sosyal hizmet uzmanlarının bu uygulamadaki deneyim süresi ve eğitim durumu,
- Bu uygulamalarda sosyal hizmet uzmanlarının gençlik çalışma grupları,
- Bu uygulamaları açık havada gerçekleştirmiş veya gerçekleştiriyor olmak,
- Gençlik refahı alanının kamu ve özel sektörde, sivil toplum kuruluşlarında ya da gençlik kamplarında görevli olmak ve
- Uzmanların çalıştıkları şehirlerin çeşitliliği.

Katılımcılar belirlenirken araştırmanın bu aşamasındaki katılımcıların, araştırmanın ikinci aşamasındaki psiko-eğitim grubunda da yer alması gerektiği dikkate alınmıştır. Bu bağlamda grup çalışmalarında en az 7 en çok 12 katılımcının olabileceği göz önünde bulundurularak (Knowles, Kreuser, Haas, Hyde, ve Schuchart, 1976) araştırmanın birinci aşamasında en az 12 kişi ile görüşme yapılması düşünülmüştür. Katılımcılara ulaşmak için öncelikle Gençlik ve Spor Bakanlığı’nda gençlik lideri olan sosyal hizmet uzmanları ile görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sonucunda gençlik kamplarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Aynı zamanda mezun öğrenciler ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ile görüşülerek gençlik refahı alanında araştırmanın amacına uygun katılımcıların seçilmesine özen gösterilmiştir. Bu görüşmecilerin önerilerine bağlı olarak diğer katılımcılara ulaşılmıştır. Nitel araştırmalarda katılımcı sayısının önemli belirleyicilerinden biri de görüşmelerdeki doyum noktasıdır. Araştırmanın bu aşamasında katılımcılarla yapılan görüşmelerde doyum noktasına ulaşıldığı için 14 sosyal hizmet uzmanı bu aşamanın katılımcılarını oluşturmuştur (Çizelge 2.1). Katılımcıların kimlik bilgilerinin deşifre edilmemesi ve mahremiyetlerinin korunması için her bir katılımcıya “K-06-Kamu”

gibi kod adı verilmiştir. Bu kodlamada “K” katılımcının kadın olduğunu, 06 rakamı katılımcının deneyim yılını, sonraki ifade ise çalıştığı sektörü göstermektedir.

2.2.1.2. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Çizelge 2.1. :Katılımcılara İlişkin Tanıtıcı Bilgiler

Kod adı	Cinsiyet	Kurum	Mesleki deneyim	Eğitim	Gençlik çalışma grubu	Araştırmanın ikinci –üçüncü aşamasına katılma durumu
K-06-Kamu	Kadın	Kamu	6 yıl	Yüksek Lisans	Gençlik kulüpleri danışmanı	Hayır - Hayır
E-04-ÖS	Erkek	Özel sektör	4 yıl	Lisans	Madde bağımlılığı, Gençlerle birlikte çeşitli projeler	Evet - Hayır
K-03-ÖS	Kadın	Özel sektör	3 yıl	Yüksek Lisans	Sporcu gençler	Evet - Evet
K-26-Kamu	Kadın	Kamu	26 yıl	Yüksek Lisans	Gençlik projeleri kontrolörü	Evet - Evet
E-18-Kamu	Erkek	Kamu	18 yıl	Lisans	Ruh sağlığı sorunları olan gençler	Evet - Evet
K-13-Kamu	Kadın	Kamu	13yıl	Yüksek Lisans	İstismar mağduru çocuk ve gençler	Evet - Evet
E-06-ÖS	Erkek	Özel sektör	6 yıl	Yüksek Lisans	Yabancı uyruklu gençler, gönüllü çalışan gençler	Evet - Evet
E-05-STK	Erkek	STK-Gençlik kamplarında görevli	5 yıl	Lisans	Sosyo-ekonomik durumu düşük gençler	Evet - Evet
E-14-Kamu	Erkek	Kamu- Gençlik kamplarında görevli	14 yıl	Lisans	Psiko-sosyal destek ihtiyacı olan gençler	Evet - Evet
K-03-Kamu	Kadın	Kamu	3 yıl	Lisans	Şiddet mağduru gençler	Evet - Hayır
E-06-STK	Erkek	STK	6 yıl	Lisans	Mülteci ve sığınmacı gençler	Evet - Evet
K-04-ÖS	Kadın	Özel Sektör	4 yıl	Lisans	Psiko-sosyal destek ihtiyacı olan gençler	Evet - Hayır
K-16-Kamu	Kadın	Kamu- Gençlik kamplarında görevli	16 yıl	Lisans	Engelsiz izcilik kamplarına katılan gençler	Evet - Hayır
K-04-STK	Kadın	STK- Gençlik kamplarında görevli	4 yıl	Lisans	Sosyal uyum projesine katılan gençler	Hayır - Hayır

Çizelge 2.1’de de görüldüğü üzere katılımcıların çoğunluğu kadın, altısı erkektir. Bu katılımcılardan çoğunluğu kamuda, dördü özel sektörde, üçü ise sivil toplum kuruluşlarında farklı gençlik çalışma gruplarına yönelik sosyal hizmetlerde görev almaktadırlar. Katılımcıların gençlik refahı alanındaki mesleki deneyim süreleri en az üç yıl ve en çok 26 yıldır. Lisans mezuniyetine sahip olan katılımcılar (9 kişi), yüksek lisans mezunu olan katılımcılardan (5 kişi) daha fazladır. Bu katılımcılar gençlik kulüplerinin üyesi olan, madde bağımlısı, sporcu, ruh sağlığı sorunu olan gibi oldukça heterojen bir gençlik grubu ile sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştirmektedirler (Çizelge 2.1).

2.2.1.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Araştırmanın veri toplama aşamasına geçilmeden önce Bingöl Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı’nın E.99818 sayı ve nolu kararı ile etik kurul izni alınmıştır (EK 1). Araştırmanın veri toplama aşaması Covid-19 pandemisi dönemine denk gelmiştir. Dolayısıyla virüsün bulaş riski nedeniyle hem araştırmacı hem de katılımcıların sağlığı gözetilerek online/çevrimiçi derinlemesine görüşmeler Microsoft Teams uygulaması kullanılarak katılımcılarla senkronize biçimde kamera açılarak yapılmıştır. Bu görüşmeleri yapmak için öncesinde katılımcıların her biri telefonla aranarak online görüşme için randevu alınmıştır. Araştırmanın üç aşamasını içeren amacı ve kapsamı açıklanarak bu araştırmaya katılımları için onamları alınmıştır (EK 2). Katılımcılarla randevu tarihlerinde online olarak gerçekleştirilen bu görüşmelerin her biri en az 32 dk., en çok 48 dk. sürmüştür. Katılımcının izni doğrultusunda bu görüşmeler sesli olarak kaydedilmiştir. Bu kayıtlar araştırmacının bilgisayarında gizli tutulmuştur. Dolayısıyla araştırmanın planlanmasından raporlaştırılmasına kadar her bir aşamada akademik/etik kriterlere bağlı kalmaya özen gösterilmiştir.

Bu aşamada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu (EK 3) kullanılmıştır. Bu formun ilk bölümünü yaş, cinsiyet gibi katılımcıları tanıttıcı sosyo-demografik bilgileri içeren sorular oluşturmaktadır. Diğer bölümünde ise katılımcıların gençlik refahı alanındaki müdahalelerini anlamaya, bu müdahalelerde açık havanın ve deneyimle öğrenmenin yerini betimlemeye ve bu bağlamda gereksinimlerini değerlendirmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Görüşme formundaki sorular konusunda kapsam geçerliği açısından uzman görüşü alınmıştır. Bunun yanı sıra uzman görüşü doğrultusunda revize edilen soruların işlerliğinin sınanması ve görüşme formunun

kapsamının değerlendirilmesi için 4 katılımcı ile pilot görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler sonrasında yarı yapılandırılmış görüşme formu son haline getirilmiştir.

2.2.1.4. Verilerin Analiz Yöntemi ve Süreci

Bilindiği üzere nitel araştırmalarda veri analizi döngüsel olup veri toplama aşamasının başlamasıyla birlikte aslında verilerin analizi de başlamaktadır. Bu aşamada katılımcılar ile yapılan görüşmelerin yanı sıra bu görüşmeler yapılırken her bir görüşmenin ardından tutulan analitik ve yansıtıcı notların da veri analizine dahil edilmesi önemlidir. Bu araştırmada veri analiz yöntemi olarak tematik analiz yapılmış ve verilerin tematik analizinde Creswell'in (2013) veri analiz sarmalı aşamaları izlenmiştir. Dolayısıyla veri analiz sarmalı aşamalarında görüşme yapılan her bir katılımcıya ilişkin gözlem notu tamamlandıktan sonra diğer katılımcı ile görüşmeye geçilmiştir. Görüşmeler eş zamanlı olarak transkript edilmiştir. Transkript edilen görüşmeler ve gözlem notları analize dahil edilmiştir. Veriler araştırmanın amacına bağlı olarak tanımlanmış, sınıflandırılmış ve her bir verinin yorumlaması gözlem notlarından da yararlanılarak yapılmıştır. Bu süreçte kodlama aşaması gerçekleştirilerek alt kod, kod, alt tema ve temalar oluşturulmaya çalışılmıştır. Daha sonra her bir alt kod, kod, alt tema ve temanın ötesindeki anlam yorumlanmış ve bu bağlamda soyutlamalar yapılmıştır. Temaların kapsamının oluşmasında araştırmanın bu aşamasındaki amaç odağa alınarak ilgili tablolar aracılığıyla veriler bulgular bölümünde görselleştirilmiştir.

2.2.2. Araştırmanın İkinci Aşaması

Araştırmanın ilk aşamasında sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle çalışmalarda yetkinlikleri ve macera terapisi uygulaması için gereksinimleri bu aşamada temel alınmıştır. Bu bilgiler ışığında katılımcıların gereksinimlerine yönelik macera terapisi temelli bir psiko-eğitim grup çalışması sistematize edilmiş ve yapılandırılmaya çalışılmıştır (bkz. araştırmanın amacı 2).

2.2.2.1. Katılımcıların Belirlenmesi

Araştırmanın birinci aşamasına katılan 14 sosyal hizmet uzmanından gönüllü olan 12 kişi macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılmıştır. Bu katılımcıları tanıtıcı bilgiler "2.2.1.1. Katılımcıların Belirlenmesi" başlığı altında belirtilmiştir. "Çizelge 2.1."de ise bu bilgiler gösterilmiştir.

2.2.2.2. Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışması, Kapsamı ve Süreci

Bu grup çalışması, araştırmanın birinci aşamasındaki sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisini kullanabilmeleri için gençlerle çalışmalarındaki gereksinimlerini ve yetkinliklerini odağa alarak 8 oturumda gerçekleştirilmiştir. Psiko-eğitim grup çalışması süresince sözel anlatım tekniği, resim ve video gibi görsel zenginleştiriciler kullanılmıştır.

Birinci oturumda katılımcıların birbirleri ile tanışması, gerçekleştirilen psiko-eğitim hakkında genel bilgiler verilmesi, macera terapisinin ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı, türlerinin ne olduğu, hangi gruplarda etkili olduğu, bu oturum kapsamında ele alınacak konuların ne olduğu anlatılmak istenmiştir. Bu oturumda katılımcıların her biri ile öncelikle tanışılmıştır. Bu oturumun amacı, ne kadar sürede gerçekleştirileceği (75 dk.) ve içeriğiyle ilgili bilgiler verilmiştir. Bununla birlikte grup oturumlarıyla ilgili kuralların oluşturulması için tüm katılımcıların görüşleri alınmıştır. Bu aşamada katılımcılara macera terapisiyle ilgili açıklayıcı ve tanımlayıcı materyaller dağıtılmıştır ve bu materyallerin okunması ödev olarak verilmiştir. Bu çalışmaların okunmasının gelecek haftaki konuların derinlik kazanması için öneminden bahsedilmiştir. Mevcut çalışmadaki katılımcılar lisans ve yüksek lisans mezunu meslek elemanları oldukları için paylaşılan materyaller yerli ve yabancı kaynaklardan seçilmiştir. Oturum 17 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 12 katılımcı yer almıştır.

İkinci oturumda macera terapisinin özellikle gençlerle uygulanmasının avantajları, bu kapsamda uzmanların sorumluluklarının bilinmesi, gençlik dönemine ait özellikler, gençlik sorunlarının macera terapisi bağlamında ele alınması, bu kapsamda grup aktivitelerinin ve açık hava faaliyetlerinin örneklendirilmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda özellikle Nguyen (2019) ile Pryor ve Carpender (2018)'in çalışmalarına vurgular yapılmıştır. Benlik kavramı, yeterlilikler, psikososyal bütünlük, ruhsal ve duygusal doyum gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca zorluklarla karşılaşan gençler için grubun ihtiyaçlarına, grubun hedeflerine ilişkin etkili müdahalelere, travmalara duyarlı olmaya ve kanıta dayalı açık hava müdahalelerine dikkat çekilmiştir. Bu aşamada araştırmacının macera terapisine ilişkin aldığı yurtdışı eğitimleri, katılımcıların gençlerle gerçekleştirdikleri müdahale çeşitliliği ve yoğunluğu eğitim sürecinin verimli geçmesine yardımcı olmuştur. Bu oturum 70 dk. sürmüştür. Oturum 24 Nisan 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 11 katılımcı yer almıştır.

Üçüncü oturumda katılımcıların macera terapisinde kullanabilecekleri aktiviteler hakkında katılımcıların detaylı bilgi sahibi olmaları hedeflenmiştir. Bu bağlamda macera terapisinde neden aktivitelerin kullanıldığı, hangi aktivitenin hangi durumlarda seçilebileceği, deneyimle öğrenme ve açık hava faaliyetlerinin macera terapisinde kullanımını fark edebilme bu oturumda önemslenmiştir. Bunun yanı sıra macera aktivitelerinin terapi olabilmesi için gerekli özellikleri kavrayabilme, gençlerde davranış değişikliği sağlamada aktivitenin seçimini yapabilme, macera terapisinin aktivitelerini kendi bölgesine göre uyarlayabilme konusunda katılımcılara bilgi ve beceri kazandırmak bu oturumun hedefleri arasında yer almıştır. Bu oturumda macera terapisti aktivitelerinde sıklıkla kullanılan doğa yürüyüşleri, doğayı keşif, tırmanış, bisiklet, sırt çantalı yürüyüş, kamplar, kano, yüksek ip oyunları vb. faaliyetlerden bahsedilmiştir. Katılımcıların özellikle kendilerinin gençlerle gerçekleştirdikleri faaliyetler ve çalıştıkları kurum ve coğrafi bölgenin getirmiş olduğu fırsatlar ile zorluklar üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda Gass, Gillis ve Russell'in (2012) çalışmasında da belirttiği üzere alanda en iyi uygulamaları ortaya koymak için teorik bilginin yanı sıra danışmanın yeterlilikleri ve bölgenin bu çalışmalara uygun olmasına vurgu yapılmıştır. Bu oturumda Alvarez ve Stauffer'in (2001) çalışmasında belirtilen macera aktivitelerinin hangi durumlara göre seçildiğini gösteren kılavuza göre oturum içeriği oluşturulmuştur. Böylece başa çıkma kapasitesi, özgüven geliştirme ve iletişim vb. durumlarda katılımcıların kendi durumlarına uygun şekilde seçebilecekleri aktiviteler üzerine konuşulmuştur. Bu sayede katılımcıların açık hava uygulamalarına yönelik seçecekleri faaliyetler hakkında daha rahat ve kararlı seçimler yapmaları teşvik edilmiştir. Oturum 02 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 10 katılımcı yer almıştır. Bu oturum toplam 70 dk. sürmüştür.

Dördüncü oturumda macera terapisinde liderlik sorumlulukları odağa alınmıştır. Bu bağlamda macera terapisinde uygulayıcılarının liderlik özelliklerini ve sorumluluklarını kavrayabilmeleri, bu liderlik özelliklerini sosyal hizmet mesleğinin bilgi, beceri ve değer temeli ile ilişkilendirerek macera terapisinde etik sorumlulukları öğrenmeleri hedeflenmiştir. Bu bölümdeki macera terapisinde liderlik kavramı, danışmanlar ve süreç boyunca destek veren personele ilişkin olarak kullanılmıştır. Bu sebeple liderlik özelliği gençlere kazandırılmak istenilen becerilerden ziyade sosyal hizmet uzmanlarının açık havada macera aktivitelerini gerçekleştirirken yararlandığı grup liderliği özelliğini içermektedir. Bu oturumda öncelikle macera terapisine başlamadan önce alınması gereken izin ve gerçekleştirilen değerlendirmeler üzerine bilgiler verilmiştir. Aynı zamanda terapi süreci boyunca ve sonrasındaki sorumluluklar ile beklentiler üzerine açıklamalar yapılmıştır. Bu

oturumda Deneyimsel Eğitim Derneği'nin (Deneyimsel Eğitim Derneği, 2024) kullandığı ilke ve standartlardan yararlanılmıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle çalışırken liderlik sorumlulukları bilgi, beceri ve değer kapsamında da ele alınmıştır. Bu bağlamda Neil Thompson'ın Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak (2018) kitabının içeriği dikkate alınarak katılımcıların liderlik özelliklerini değerlendirmeleri sağlanmıştır. Katılımcılarla tartışılan bir diğer konu ise danışman olarak açık hava faaliyetlerindeki etik sorumluluklar olmuştur. Schoel ve Maizell (2002)'in yayını kaynak olarak kullanılıp katılımcıların kendilerini değerlendirmeleri konusunda bilgilere de yer verilmiştir. Bu oturum 75 dk sürmüştür. Oturum 08 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 11 katılımcı yer almıştır.

Beşinci oturumda ise macera terapisinde gençlerle işbirliği odağı alınmıştır. Böylece macera aktivitelerinde danışanlarla iş birliğini geliştirme yollarını kavrayabilme, uygulayıcılarının gözünden danışan işbirliğinin terapiye yansımalarına yönelik iç görüş kazanma, aktiviteleri uygularken grup dayanışması ve iş birliğini kullanabilme ve önemi bu oturumda önemsenmiştir. Bu oturumda Koperski, Tucker, Lung ve Gass'ın (2015) çalışmasından yararlanılarak aktivite seçimlerinde gençlerle işbirliğinin önemi katılımcılarla paylaşılmıştır. Gençlerle çalışmanın genel zorlukları ve sınırlılıklarının yanında oturum boyunca iş birliği kurmanın sağladığı faydalar ve grup dinamiğinin kazandırdığı etkiler paylaşılmıştır. Bu oturum 80 dakikada tamamlanmıştır. Oturum 15 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 12 katılımcı yer almıştır.

Altıncı oturumda macera terapisinin sosyal hizmet uygulamalarındaki yeri odak noktası olmuştur. Bu kapsamda macera terapisinin sosyal hizmet müdahale tekniği olarak kullanımı, bu tekniğin kullanımındaki hedefler ile sosyal hizmet mesleğinin ortak hedeflerini karşılaştırabilmek, sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle gerçekleştirdikleri müdahalelere macera aktivitelerini, özellikle açık hava faaliyetlerini dahil edebilmeleri, macera terapisinin tarihsel gelişiminde sosyal hizmet mesleğinin yerini anlayabilmeleri bu oturumda önemsenmiştir. Deneyimsel Eğitim Derneği'nin (Deneyimsel Eğitim Derneği, 2024) macera terapisti uygulayıcılarına yönelik geliştirdiği standartlar dahilinde bilgi verilmiştir. Bu dernek aynı zamanda uluslararası kapsamda Klinisyen Macera Terapisti Sertifikası veren tek kuruluştur. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisti uygulayıcısı olabilmeleri için neler yapmaları gerektiği konusunda bu kuruluşa ait belge ve düzenlemeler uzmanlarla paylaşılmıştır. Tucker ve Norton'un (2013) çalışmasının yanı sıra sosyal hizmet ve macera terapisti arasındaki ilişkiyi anlamalarını kolaylaştırmak için Keskin (2021)'in çalışması

katılımcılarla bu aşamada paylaşılmıştır. Bu oturum 85 dk. sürmüştür. Oturum 21 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 11 katılımcı yer almıştır.

Yedinci oturumda macera terapisinde metaforların seçimi ve kullanılması hedeflenmiştir. Dolayısıyla bu aşamada metaforların terapilerde ne işi yaradığını kavrayabilmek, açık hava uygulamalarında aktiviteye uygun metafor seçimi hakkında bilgi sahibi olmak, macera aktiviteleri sürecinde metaforların doğru yerde kullanımını anlayabilmek, sosyal hizmet uygulamaları ve metafor kullanımı arasındaki ilişkiyi görebilmek ve metafor kullanımının terapötik etkisini fark edebilmek önemsenmiştir. Bu oturumda Kopp'un (2021) çalışmasından yararlanılmıştır. Katılımcıların gençlerle uygulamalar gerçekleştirirken yaşadıkları benzer süreçlerde ne tür metaforlar geliştirdiklerine ilişkin durumlar, macera terapisi kapsamında kullanılan yöntemlerle birleştirilmiştir. Bu sayede sosyal hizmet uzmanlarının aktiviteler süresince katkı ve destek sağlamak istedikleri durumlarda ne tür metaforlar seçeceklerine ilişkin bilgileri güncellenmiştir. Bu oturum 75 dk. sürmüştür. Oturum 29 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir ve oturumda 11 katılımcı yer almıştır.

Sekizinci oturumda ise örnek vakalar paylaşarak vaka incelemesi 70 dk'lık bir süreçte yapılmıştır. Böylece macera terapisinin gençlere yönelik uygulamalarda nasıl kullanıldığına ilişkin iyi uygulama örnekleri güncel uluslararası çalışmalar taranarak tespit edilmiştir ve bu çalışmalar katılımcılarla paylaşılmıştır. Bu sayede farklı gençlik sorunlarına ilişkin gerçekleştirilen macera terapisi uygulamalarını öğrenebilmeleri, kendi çalışma programına ve gençlik grubuna uygun bir macera terapisi programı hazırlayabilmeleri önemsenmiştir. Bunun yanı sıra örnek bir macera terapisi uygulamasının adımlarını öğrenebilmeleri de hedeflenmiştir.

Katılımcıların her vaka incelemesinde görüşleri alınmış ve kendi çalışmalarına yönelik uygulanabilirliği değerlendirilmiştir. Bu modülde katılımcıların isteği üzerine macera terapisi planlamasına benzer şekilde hazırlıklar yapılarak gönüllü katılımcıların müdahale örnekleri tüm katılımcılara sunulmuştur. Bu örneklendirmeler sayesinde adım adım uygulamaya yönelik birlikte çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Böylece katılımcıların da aktif katılımı sağlanmış ve konuya ilişkin düzenleme yapabilme fırsatı onlara verilmiştir. Bu oturum, aynı zamanda geçmiş oturumlarda katılımcıların kafalarına takılan ve sormak istedikleri tüm soruların yanıtladığı ve genel tekrarın yapıldığı aşama olmuştur.

Oturum sonunda eğitim süreci tamamlanacağından sosyal hizmet uzmanlarından bu grup çalışmasına ilişkin genel değerlendirme yapmaları istenmiştir. Tüm katılımcılara söz hakkı verilerek eğitime yönelik eklemek istedikleri konular değerlendirilmiştir. Ayrıca gerçekleştirilecek olan odak grup görüşmelerine ilişkin bilgiler verilerek tüm grup bilgilendirilmiştir. Bu oturum macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının son oturumu olduğu için bu oturumun sonunda grup üyelerinin eğitim sürecinden memnun olarak ayrılmasına özen gösterilmiştir. Bu oturum 80 dk. sürmüştür. 29 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilen bu oturumda 12 katılımcı yer almıştır.

2.2.2.3. Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışmasının Analizi

Bu kapsamda yapılan sekiz oturumluk grup çalışmasının her bir oturumunda sesli kayıt alınmıştır ve aynı zamanda her bir oturum sonrasında gözlem notları (analitik ve yansıtıcı notlar) tutulmuştur. Her bir oturum sürecinde katılımcıların ifadeleri ve gözlem notları analize dahil edilerek her bir oturum kendi içinde betimlenerek analiz edilmiştir. Analiz sürecinde ise herhangi bir program kullanılmamıştır. Araştırmanın bu aşamasında veri analiz yöntemi olarak betimsel analiz yapılmıştır.

2.2.3. Araştırmanın Üçüncü Aşaması

Bu aşama araştırmanın son aşamasıdır. Bu aşamada macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan katılımcıların bu çalışmaya ilişkin daha kapsamlı değerlendirmeleri ve dolayısıyla önerileri alınmıştır. Böylece grup çalışmasının etkinliği ve Türkiye’de macera terapisinin gençlerle uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri belirlenmiştir.

2.2.3.1. Katılımcıların Belirlenmesi

Araştırmanın ikinci aşamasına katılan 12 katılımcı, bu aşamanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Bu katılımcıları tanıtıcı bilgiler “2.2.1.1. Katılımcıların Seçimi” başlığı altında belirtilmiştir. “Çizelge 2.1”de ise bu bilgiler gösterilmiştir. Odak grup görüşmeleri için uygun katılımcı sayısı 8-10 kişidir. Katılımcı sayısı ile ilgili farklı görüşler (Byers ve Wilcox, 1988; MacIntosh, 1993; Kitzinger ve Barbour, 1999; Goss ve Leinbach, 1996; Morgan, 2002; Gibbs, 1997) olsa da ideal sayı genellikle 4 ile 12 kişi (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011) arasında değişmektedir. Ayrıca odak grup görüşmelerinin küçük, homojen gruplar olması gerektiği ve katılımcıların özelliklerinin konu ile doğrudan ilişkili olması

gerektiği belirtilmektedir. Bu nedenle bu araştırmada ikinci aşamaya katılan bireylerin tamamı ile görüşme yapılması hedeflenmiştir; ancak 8 katılımcı ile görüşmeler 2 ayrı grup olarak tamamlanmıştır.

2.2.3.2. Veri Toplama Tekniği, Aracı ve Süreci

İkinci aşamada gerçekleştirilen grup çalışmasına ilişkin katılımcıların görüşleri, eğitimin etkinliğine ilişkin değerlendirmeleri ve önerileri bu aşamada değerlendirildiği için veri toplama tekniği olarak çevrimiçi odak grup görüşmelerinden yararlanılmıştır. Bu süreçte Covid-19 pandemisi devam ettiği için ve katılımcıların çoğunluğunun birbirinden farklı şehirlerde görev yapıyor olmaları nedeni ile onları biraraya getirmek zor olduğundan odak grup görüşmeleri çevrimiçi yapılmıştır. Böylece bu görüşmeler ile bu terapinin Türkiye’de uygulanabilirliğine ilişkin birbirleri ile tartışmalarına da olanak sağlanmıştır. Bu görüşmeler önceden belirlenmiş bir konu hakkında yine önceden belirlenen katılımcıların düşüncelerini öğrenmek için planlanmış bir tartışma serisini ifade eder (Krueger ve Casey, 2002). Aynı sosyal gruptan, aynı eğitim düzeyinden, benzer sosyal geçmişten gelen kişiler odak gruplarında yer alabilirler (Kümbetoğlu, 2005). Odak grup görüşmeleri katılımcıların sorularını derinlemesine incelemek için fırsatlar verdiğinden nitel araştırmalarda kullanılmaktadır. Odak grup görüşmeleri küçük gruplar için tasarlanmış ve bir moderatör tarafından yönetilen; ancak yönlendirici olmayan bir veri toplama tekniğidir (Paker, 2015). Bu çalışmada aynı konuda psiko-eğitim grup çalışmasına katılan bireylerin bu çalışmaya ilişkin değerlendirmeleri ve önerileri odağa alındığı için araştırmanın son aşamasının gerçekleştirilmesinde çevrimiçi odak grup görüşmelerinin uygun bir veri toplama tekniği olduğu söylenebilir. Bu görüşme boyunca 7–15 soru sorulması ve görüşmelerde kendisini yeterince ifade edemeyen katılımcılarla ayrıca derinlemesine görüşme yapılması önerilmektedir (Çokluk vd., 2011). Bu kapsamda 7 soru hazırlanmış olup, bu sorular Ek 4’te belirtilmiştir. Bu sorular katılımcılara uygulanmadan önce uzman görüşü alınmıştır. Ayrıca odak grup görüşmelerinde kendisini yeterince ifade edemediğini düşünen katılımcılarla çevrimiçi derinlemesine görüşme de yapılmıştır.

2.2.3.3. Verilerin Analizi ve Süreci

Bu aşamada katılımcılar ile gerçekleştirilen odak grup görüşmeleri ve odak grup görüşmelerinde yeteri kadar kendini ifade edemediğini düşünen katılımcılarla yapılan derinlemesine görüşmeler ile her bir görüşme sonrasında tutulan analitik ve yansıtıcı notlar

verilerin analizine dahil edilmiştir. Bu araştırmada veri analiz yöntemi olarak tematik analiz yapılmış ve verilerin tematik analizinde araştırmanın birinci aşamasında olduğu gibi Creswell'in (2013) veri analiz sarmalı aşamaları izlenmiştir. Verilerin tematik analizinin yapılmasında herhangi bir program kullanılmamıştır. Bu süreçte yapılan görüşmeler Word belgesi olarak transkript edilmiştir. Word ortamında farklı renkler kullanılarak veriler tanımlanmış, sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır. Bu yorumlamalara bağlı olarak veri analiz sürecinde alt kodlardan kodlara, onların dahil olduğu alt temalara ve sonuç olarak temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu süreçte gözlem notları da analize edilerek alt kod, kod, alt tema ve temaların ötesindeki verilerin taşıdığı anlamlar bütüncül boyutlarıyla incelenmiş, döngüsel olarak temalar yorumlanarak son haline getirilmiştir.

2.3. Araştırmacının Kendini ve Sahanın Kazanımlarını Değerlendirmesi

Araştırmacı doğa ve açık alanla ilgili aktivitelerine lise yıllarından itibaren izci olarak başlamıştır. Bu kapsamda pek çok yerel eğitim ve kurslara katılarak pratik deneyimler edinmiştir. Doğayla iş birliği içinde çalışmanın, liderlik ve dayanışma içinde bulunmanın ve mental desteğin önemini bu zamanlarda kavramış ve bunun öz saygı ve öz farkındalığa olan olumlu etkilerini yaşayarak öğrenmiştir. Bununla birlikte doğanın korunması ve iklim krizine yönelik birçok farkındalık çalışmasına ve atölye çalışmalarına katılmıştır.

Doktora eğitimine başladığında ise tez sürecine gelene kadar görece yeni olan doğadaki terapi ve çalışmalara yönelik okumalarını ve literatür araştırmalarını hobi olarak devam ettirmiştir. Doktora tez sürecine başladığında ise tez konusunu belirlemede bu ilgi alanı etkili olmuştur ve aralarında en ilgi çekici bulduğu ve görece yeni bir alan olan macera terapisi üzerine çalışmayı tercih etmiştir. Bu süreçte lisanslı olarak izcilik ve dağcılık faaliyetlerine de devam etmiştir. Ancak doğadaki aktiviteleri bir terapi aracına dönüştürme becerisini ve bu aktivitelerin kalıcı terapötik iyileşmeleri beraberinde getireceğini tez araştırma sürecinde fark etmiş ve bu konudaki eğitimlerin yurtdışında verildiğini tespit etmiştir. Bu sebeple özellikle sosyal hizmet uzmanlarının bu alandaki uluslararası eğitimlerini araştırmıştır.

Araştırma kapsamındaki sosyal hizmet uzmanlarına yönelik macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması içeriğini oluştururken alan yazının yanı sıra çeşitli online kurslar almıştır. Bu kurslar Amerika Birleşik Devletleri'nde macera terapisinin klinik hizmeti olarak sunulmasına yönelik akreditasyon ve yeterlilik onayı yetkisine sahip olan Deneyimle

Öğrenme Derneği'nin (2021) benimsediği standartlara göre eğitim veren kuruluşlardan alınmıştır. Ayrıca eğitimcilerin tümü sosyal hizmet alanında ve master düzeyinde klinisyen (CCAT - Certified Clinical Adventure Therapist) sertifikalı eğitmenlerden oluşmaktadır.

Bu bağlamda Ocak 2021 – Eylül 2021 tarihleri arasında toplam beş adet kurs sertifikasını (sınavlı) başarı ile almıştır. Bu sertifikalar sırasıyla:

1. Macera Terapisine Giriş
2. Macera Terapisi Etiğini Anlamak ve Misyonunu Tanımlamak
3. Macera Terapisi Risk Yönetimi Uygulamaları
4. Macera Terapisinde Klinik Uygulamalar
5. Macera Terapisinde Macera Etkinlikleri: İdari Sorumluluklar

Bununla birlikte 2022 yılında Norveç'te düzenlenen 9. Uluslararası Macera Terapisi Konferansı'nda sözlü bildirisi kabul edilmiştir ve Erasmus+ bursuyla Litvanya Vilnius Üniversitesi'nde 2 haftalık “Non-Formal Education” çalışmalarına dahil olmuştur. Bu etkinlikler araştırmacının bu alanda yurtdışında oldukça zengin bir çalışma ağının olduğunu ve alana ilginin oldukça fazla olduğunu görmesini sağlamıştır.

Araştırmacı bu çalışma süresince aldığı eğitimlerin, Türkiye'de coğrafi ve yapısal şartlar göz önüne alındığında macera terapisinin uygulanabilirliği konusunda hemfikir olmuştur. Zira Türkiye'de İzcilik Federasyonu ve Dağcılık Federasyonu faaliyetlerine aktif katılan bir birey olarak macera terapisine benzeyen müdahaleler için uygun coğrafi özelliklerin ve iklimin olduğunu deneyimlemiştir. Bu süreçlere terapötik müdahalelerin eklenmesiyle gençler için alternatif bir uygulamanın Türkiye'deki sosyal hizmet uygulamalarını geliştireceğini düşünmektedir.

Bununla birlikte gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarıyla gerçekleştirdikleri görüşmeler ve eğitim sürecinde de sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurumlarda açık hava uygulamalarına yönelik herhangi bir resmi zorunluluğu olmayan katılımcılarla görüşmüştür. Bu gruptaki sosyal hizmet uzmanlarının çalışma mevzuatlarında bulunmasa bile inisiyatifler alarak açık hava faaliyetlerini gerçekleştirdiklerini görmek onun macera terapisti uygulamalarına yönelik ihtiyacı anlamasına yardımcı olmuştur. Sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle çalışırken çalışmalarına ek olarak böyle yorucu bir müdahale ve riskleri alması aslında gençlerle çalışırken daha etkili ve kalıcı uygulamalar gerçekleştirme çabalarını anlamasını sağlamıştır.

Son olarak araştırmacı kamu, özel sektör ve STK’larda gençlerle çalışan tüm sosyal hizmet uzmanlarının açık hava faaliyetlerini gerçekleştirirken zorluklar yaşadıklarını anlamıştır. En uygun kurum yapısı olan gençlik kamplarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının bile bu alanda eğitim ihtiyacının olduğunu ve kendilerini geliştirmeleri için bireysel olarak çeşitli eğitimler aldıklarını farketmiştir. Tüm katılımcıların macera terapisi alanında mesleki yetkinlik kazanma yönünde motivasyonlarının ve dolayısıyla isteklerinin oldukça güçlü olduğunu gözlemlemiştir.

3. BULGULAR

Bu araştırmada gençlere yönelik sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının, macera terapisini bu müdahalelerde kullanabilmelerine yönelik gereksinimlerinin neler olduğunu belirleyerek (birinci aşama) bu gereksinimlere göre yapılan macera terapisti temelli psiko-eğitim grup çalışmasını (ikinci aşama), etkinliğini ve bu konudaki önerilerini (nc aşama) değerlendirmek hedeflenmiştir. Bu hedeften yola çıkan ve üç aşamalı olarak planlanan araştırmanın bulguları “Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisini Yapılandırabilmek İçin Gereksinimler, Gençlere Yönelik Macera Terapisti Temelli Psiko-Eğitim Grup alışması, Macera Terapisti Temelli Psiko-Eğitim Grup alışmasının Etkinliğini Değerlendirme ve öneriler” olmak üzere üç temel başlık altında incelenmiştir.

3.1. Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisini Yapılandırabilmek İçin Gereksinimler

Araştırmanın birinci aşamasını oluşturan bu bölümde gençlik refahı alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının, macera terapisini müdahalelerinde kullanabilmelerine yönelik gereksinimler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda “Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisti İçin Gençleri Anlamak”, “Gençlere Yönelik Macera Terapisti İçin Açık Hava Uygulamalarının nemini Anlamak” ve “Gençlere Yönelik Macera Terapisti İçin Açık Hava Faaliyetleri: Mevcut Durum ve öneriler” olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır.

3.1.1. Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisti İçin “Gençleri Anlamak”

Bu aşamada “Sosyal hizmet uzmanlarının, gençlere yönelik müdahalelerinde ne çıkan gereksinimleri ve uygulamaları nelerdir” ve “Sosyal hizmet uzmanları gençlerle uygulamalarındaki becerilerini ve yetkinliklerini macera terapisti bağlamında nasıl değerlendirmektedir” alt amaçlarına yanıt aranmıştır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının hangi gençlik gruplarıyla çalıştıkları, bu gençlerin gereksinimlerinin neler olduğu ve bu gereksinimlere yönelik uygulamalarda ne çıkan beceriler ve yetkinlikler

değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra deneyimsel öğrenme odaklı çalışmalar (eğlence, risk alma, eylem odaklı) kapsamında katılımcıların kendini değerlendirmesi, macera terapisini kullanılabilmeleri için nelere gereksinimlerinin olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda “Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi İçin Gençleri Anlamak” olmak üzere bir temaya ulaşılmıştır (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. “Gençlere Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi İçin Gençleri Anlamak” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt Tema	Kod	Alt Kod
Aktivite temelli kişisel gelişim çalışmaları	Doğada gençlerle çalışmak	- Doğada yapılan çalışmaları artırmak - Aktiviteye odaklanmak -Gençlerin doğadaki çalışmalara katılımını artırmak -Deneyime dayalı uygulama yapmak -Gençlerle etkili iletişimi odağa almak -Gençler için değil gençlerle birlikte çalışmak -Açık alanda öz güvenin artması - Açık alanda daha özgür hissetmek
Toplumsal yaşama uyum ve kendini keşfetme için risk faktörleri	Gençlerin sorunları ve kaygıları	-Sosyal medya/internet bağımlılığı -Bugün ve gelecek arasında ilişki kuramama -Toplumsal gerçeklikler ile bağın kopması -Suça bulaşma -Özgüven eksikliği -Ekonomik problemler - İleriye yönelik plan yapamama - Dışlanma, -Akran zorbalığı, -Aile sorunları - Gelecek kaygısı - Sınav kaygısı - Stres ve anksiyete
	Gençlere yönelik doğadaki çalışmalar için yetersiz koşullar	-Kurumların uygulamalarındaki yetersizlikler -Yerel yönetim politikalarındaki yetersizlikler

Öncelikle belirtilmelidir ki macera terapisinde aktivite temelli kişisel gelişim faaliyetleri önemlidir. Bu araştırmada gençlere yönelik aktivite temelli kişisel gelişim çalışmalarının odağında gençlerin ekonomik sorunlarını ve gelecek kaygılarını aşmaya yönelik çalışmalar gerekli görünmektedir. Çünkü sosyal hizmet uzmanlarının anlatıları, gençlerin akademik yaşamlarından geleceklerini planlamaya kadar tüm hayatlarını etkileyen ekonomik problemlerin özgüvenlerini yitirmelerine neden olduğunu göstermektedir.

“Gençlerin en büyük problemi şu an gelecek kaygısı, ekonomik sıkıntılar. Daha düne kadar böyle bir bildirim aldım öğrencilerden. Yani öğrencilerin ödevinde bile ekonomik kaygıları, gelecek kaygıları yansımış durumda. En büyük problemi bu”.....“Gençlerin öz güvenlerini artırmak için de çeşitli çalışmalar yapılmalı. Bunlar genelde onların ilgisini çekecek oyunlar veya açık alan faaliyetleri olabilir. Bunlar gençlerin öz güven kazanması için güzel bir adım olacaktır.”... “Bu gelecek kaygılarının azaltılması sayesinde içinde bulunduğu anın güzelliklerini de görebilirler. “(K-06-Kamu)

“Açık alanda öz güvenleri de yükselir diye düşünüyorum. Çünkü daha özgür olacaklardır. Kendilerini daha rahat ifade edebileceklerdir.”....”Maddi sıkıntıları gençlerin pek çok şey yapmalarını engelliyor, onları sınırlıyor. Açık havada ise bu sıkıntılardan biraz olsun uzaklaşıyorlar.” (K-04-ÖS)

“Gençler aslında kendi isteklerini yapma değil ailenin isteklerini yapamama durumuyla karşı karşıya geliyorlar. Bu şekilde geliyor sınav kaygısı, kişilik kaygısı çokça. Aileler gençlerin geleceği için baskı yapıyor kendi ekonomik sıkıntılarından dolayı ama bu çocuklarına sınav, başarı kaygısı olarak yansıyor.” (K-26-Kamu)

“Gençlerin şu anda karşı karşıya oldukları en büyük sorun Türkiye’ye hapsolmuş olmak ve ekonomik sıkıntı, geleceğe dair kariyer planlaması yapamama. Tabi ki de her kesimin ayrı ihtiyaçları da var. Gençlik çağı için durum böyle ama ileriye dönük plan yapamamanın toplumda yarattığı etkileri minimal seviyeye indirecek şeyler yapmaya çalışıyoruz.” (G02- E-31)

Diğer yandan gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerindeki odak noktalardan biri de toplumsal yaşama uyum ve kendini keşfetmedir. Sosyal hizmet uzmanlarına göre grupta yapılan sporlar, takım oyunları gibi aktivite temelli kişisel gelişim çalışmalarına dahil olarak ileriye yönelik plan yapamama, dışlanma, akran zorbalığı, aile sorunları gibi gencin çevresi içinde yaşadığı sorunlarla baş etmeleri toplumsal yaşama uyumlarını kolaylaştırabilir. Dolayısıyla gençlerin toplumsal yaşama uyumları, kendi güçlü ve güçsüz yanlarını keşfedebilmeleri için aktivite temelli etkinlikler önemli görünmektedir.

“Gençleri kesinlikle doğa ile iç içe olması lazım. Yani toprakla, tarımla iç içe olması lazım. Bu sadece doğada olmak ile ilgili değil, bu aynı zamanda farkındalık meselesi. Bunun bir felsefesini oluşturmak da önemli. Kendimizi ne kadar tanıyorsak doğayı da o kadar tanıyabiliriz. İki bir bütün olarak bilgi sahibi olursak kendimiz ve doğa hakkında o zaman çok daha anlamlı olacaktır.” (E-04-ÖS)

“Şu an değişen dünya koşulları öğrencinin okulu olsun ailenin sosyal çevresi olsun çok da kolay olmadığını düşünüyorum. Çünkü çok fazla değişken var, çok fazla faktör var. Sosyal uyum ya da sosyal dışlanma ve akran zorbalığı olduğunu düşünüyorum. Grupla yapılan sporlarda, takım oyunlarında bir gencin dahil olması uyum davranışının kolaylaşacağını düşünüyorum.” (K-03-ÖS)

“İlla güzel havada değil karlı yağmurlu havada yapılan etkinlikler de gereklidir. Aslında orda biraz daha siz sizde var olan gücü ve zayıflığı görüyorsunuz. Siz de var olan dış dünyadaki uyumunuzu görüyorsunuz. Ne kadar uyum sağlıyorsunuz ne kadar aykırısiniz anlamış oluyorsunuz.” (K-06-Kamu)

Sosyal hizmet uzmanlarına göre aktivite temelli kişisel gelişim çalışmalarının odağında ele alınması gereken önemli konulardan biri de sosyal medya/internet bağımlılığıdır. Öyle ki gençlerin geçmiş, bugün ve gelecek arasında ilişki kurarak toplumda işlevsel roller üstlenemediklerine dikkat çeken sosyal hizmet uzmanları, gençlerin toplumsal gerçeklikler ile bağının koptuğuna dikkat çekmişlerdir. Dolayısıyla sosyal hizmet müdahalelerine gençlerin katılımının ve bu teknolojik araçları kullanarak aldıkları hazzın doğaya ve çevreye doğru yönelmelerinde önemli bir engel olabileceğini ve bu nedenle onlarla birlikte açık havada yapılan bu çalışmaların önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Ben en çok telefon bağımlılığını görüyorum. Ellerinden telefonu bıraktırmak ve çalışmalara katılımlarını tam sağlamak için çok uğraşıyoruz”” Gençlerin elinde telefon olduğu zaman dışarıdaki dünyayla tüm bağlantılarını kesiyorlar. Ne geleceği, ne hedefleri kalıyor aklında. Halbuki kafalarını kaldırıp şöyle bir baksalar, doğaya çıksalar ne keyifli şeyler yakalayacaklar.” (K-04-STK)

“Bir de tabi gençlerin elinde hep telefon bir sosyal medya çılgınlığı var. Bu da karşılayabileceklerinden çok şeylere ihtiyaç duymalarına sebep oluyor ve sonra aileleriyle kavgalar başlıyor. Bu yüzden ne bugün mutlu olabiliyorlar ne de gelecekteki hedeflerini karşılayacak çabalamaya girişiyorlar. Bu çılgınlık gençliği olduğu gibi geleceğini de mahvediyor.” (K-03-Kamu)

“Bilgi çağı, özellikle sosyal medya ve bu sosyal medyadan aldıkları hazları çevreye ve doğaya göstermeleri gerektiğini düşünüyorum. Bunun bütün canlılara ilişkin farkındalığa dönüşmesini istiyorum.” (E-14-Kamu).

Sosyal hizmet uzmanları için gençlere yönelik aktivite temelli kişisel gelişim çalışmalarında özellikle doğada yapılan çalışmaları artırmak, aktiviteye odaklanmak, gençlerin toplumsal yaşama uyum sağlamalarına, güçlü ve güçsüz yanlarını keşfetmelerine fırsat sağlamak önemlidir. Bunun yanı sıra gençlerin bu çalışmalara katılımını artırmaya çalışmak, sosyal medya/internet bağımlısı, ekonomik problemleri olan, gelecek kaygısı yaşayan ve özgüveni düşük olan çocuklarla birlikte bu çalışmaları gerçekleştirmek önemli bir gereksinim olarak görünmektedir.

Sosyal hizmet uzmanlarına göre doğadaki çalışmaları artırmak gençlerle aktivite odaklı çalışmalar yapmanın odağında yer almalıdır. Çalıştığı kuruma ait büyük bir doğal alan olduğunu belirten bir sosyal hizmet uzmanı (E-14-Kamu) bu sayede hortikültürel terapi uygulamaları da gerçekleştirebildiğini ifade etmiştir. Bu uygulamalara genç müracaatçıların yanı sıra kuruma yeni gelen stajyer öğrenci ve meslektaşlarını da dahil ettiğini belirtmiştir.

Gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinde macera terapisini kullanabilmek için öncelik, gençleri anlamak olmalıdır. Bunun için de gençler için değil gençlerle ve dolayısıyla gençlere yönelik aktivite temelli uygulamaların nasıl olması gerektiği önem kazanmaktadır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarına göre özellikle gençlerle birlikte çalışmanın ve onlarla etkili iletişimin önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmada doğada gençlere yönelik uygulamaları artırmak ve bu uygulamalara gençlerin katılımını artırmak ilişkili görünmektedir. Çünkü gençlerin doğa ile bağ kurmasını sağlayarak onları pek çok riske (suç, depresyon) karşı korumak ve doğanın iyileştirici gücü ile gençlerin etkileşime girmesini sağlama bağlamında bu uygulamalar gerekli görünmektedir. Kimball ve Bacon (1993)'a göre macera terapisinin özellikleri arasında tanıdık olmayan ortamın beraberinde getirdiği bir işlevsellik vardır. Bu bağlamda doğadaki çalışmaların daha verimli olması ve daha olumlu sonuçlar vermesi de yine macera terapisinin içerdiği doğadan keyif alma ve eğlenme bağlamlarıyla da örtüşmektedir.

“Birincisi doğada olmak bir ilişkisellik doğuruyor. İnsanlar hep doğada yaşamış olan varlıklardır. İnsan yeşille, doğa ile bağ kurduğu zaman zaten oksitosin ve dopamin salgılıyor.” (E-14-Kamu)

“Gençlerin katılımı olduğunda ancak doğru uygulama olabilir. Ben gençlerin katılımını aile ile olan ilişkilerini artırmaya yönelik çalışmalarını ve kişisel gelişimlerini geliştirerek hap şeklindeki uygulamaları destekliyorum.” (E-04-ÖS)

“Doğru iletişim ve ilgi çekici çalışmalar gençlerin katılımını artırmak için gerekli şeylerden. Farklı aktiviteler farklı mekanlarda olursa özellikle eğer onları daha çok dahil etmek mümkün. Bu mekanlar geliştirilebilir.” (K-03-Kamu)

“Öncelikle katılımın çok daha aktif olduğunu düşünüyorum doğa aktivitelerinde. Gençlerin yapılan faaliyetlerden daha iyi sonuca ulaşmalarını kolaylaştırdığını düşünüyorum. Gençler açısından da daha verimli olduğunu düşünüyorum. Çünkü onlar için farklı bir mekân ve doğanın iyileştirici enerjisini etki ettiğini düşünüyorum.” (K-13-Kamu)

Macera terapisinde hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşmak için bireysel ve grup çalışmaları gerçekleştirmek önemlidir. Özellikle bu hedefler sırasında meydana gelen stresin ve kaygının bu aktiviteleri yapmaya bağlı olarak azalacağı ve yeterli duygusunun besleneceği savunulmaktadır (Schell, Cotton ve Luxmore, 2010). Aşağıdaki katılımcıların anlatıları, genç müracaatçılarla doğada gerçekleştirdikleri uygulamaların olumlu yönlerini ve sonuçlarını örneklendirmiştir.

“Ben çocuklarla doğa aktiviteleri yapmaya başladıktan bir süre sonra çocukların davranışlarında olumlu gelişmeler fark ettim. Stres düzeylerinin azaldığını fark ettim. Hayata dair olumsuzluğun biraz daha değiştiğini ve olumluya döndüğünü fark ettim. Kendilerine hedefler ve değerler belirlemeye meyilli olduklarını gördüm. Bunda da doğanın ve toprağın etkisi olduğunu düşünüyorum.” (E-05-STK)

“Gençlerle çalışma dört duvar arasında olmamalı, doğanın içinde o sınırsızlığı koruyuculuğu kullanmamız lazım. Ondan yararlanacağımız çok şey var. Dış mekan kullanmayı severim ama iç mekan her zaman zorlar, sıkar.” (E-18-Kamu)

“Bence gençlerin aktif katılımı, interaktif ve eşitlik üzerinde ilerlemeyle olabilir ancak. Yani eğer işte biz danışanlar arasında ise bir alt üst ilişkisi yani dikey bir hiyerarşi varsa açıkçası danışanların rahat olduklarını sanmıyorum.” (K-06-Kamu)

Gençlerin açık alandaki bu uygulamalara katılımını artırmada sosyal hizmet uzmanlarına göre danışan ve müracaatçı ilişkisi oldukça önemlidir.

“Açık alan uygulamalarının hem gençler hem toplumdaki diğer bireyler açısından faydalı olduğunu düşünüyorum. Sosyal hizmet uzmanlarının da müracaatçı ile sağlıklı bir ilişki kurabilmesi ve müracaatçının aktif katılımını sağlayabilmesi açısından açık alan uygulamalarını kullanması gerektiğini düşünüyorum.” (E-05-STK)

Aktiviteye odaklanmak, macera terapisinde en önemli faktörlerden biridir. Öyle ki macera aktivitelerinin danışanlara göre belirlenmesinde sıkı bir prosedür varken, uygulamaların açık havada nasıl gerçekleştirilebileceği danışan ve sahip olunan imkanlara bağlıdır. Bu araştırmada açık havada gençlerle gerçekleştirilen uygulamalarda aktiviteye odaklanmanın; gençlerin ruh halini ortaya çıkarması, ekip çalışmasını ve liderlik özelliklerini artırması ve problemlerle başa çıkmayı sağlaması açısından önemli olduğu ifade edilebilir.

“Eylem ve oyun kişinin içinde bulunduğu ruh halinde çıkması ve daha kolay paylaşmayı sağlar.” (E-18-Kamu)

“Survivor’daki aktivite tarzı şeyler olabilir kaybolan bir şeyi buldurmaya yönelik çalışmalar olabilir grupça ekip çalışmaları yapılabilir. Bu sayede liderlik özellikleri artar doğru yönleri talimatları verebilme ve ipuçlarını doğru yorumlayabilme kapasiteleri artar stres düzeylerini biraz artırarak zamanı daha doğru kullanmalarını isteyebiliriz.” (K-13-Kamu)

“Açık alanda uygulanabilecek bireysel ve grup aktiviteleri yapılarak liderlik özelliklerini geliştirmeye çalışabiliriz özellikle takım oyunlarında karşılaşılabileceklerini problemlerle nasıl baş etmelerini gerektiği yol gösterebiliriz.” (E-05-STK)

Dolayısıyla gençlerle ve gençlere yönelik çalışmalarda macera terapisini kullanabilmek için uygulamanın nasıl yapıldığı önemlidir. Macera terapisinde hareket etme, dokunma, konuşma, işitme ve deneyim yaşama eylemleri öne çıkar. Böyle bir öğrenmede pek çok duyu aktif kullanılarak bireylerin en iyi öğrenme deneyimini kazanmaları mümkün hale gelebilir. Mevcut araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının da gençlerle çalışırken böyle bir öğrenme deneyimine dayalı uygulamayı tarif etmişlerdir.

“Bir de anlatılanlar teoride kalmamalı bazı uygulamalarla da desteklenmesi gerekiyor. Bunu konuşarak değil bazen de oyunlarla ve drama ile de anlatabilmeli.” (K-03-Kamu)

“Kamp alanı, birlikte yemek yapma, aynı ortamı paylaşma... yazılan plandan daha çok şey kazandırıyor bence. Gençleri en faydalı olan da bu ayrıntılardı diyebilirim.” (K-04-STK)

“Sadece böyle teoride kalmayan daha çok pratiğe dayalı uygulamalar içerisinde yer almış birkaç işte, çalışmada yer almış kişilerin daha sonraki süreçte daha iyi yönettiğini düşünüyorum.” (K-06-Kamu)

“Birebirde gençlerin deneyimlediği uygulamalara ihtiyacımız var. Teori ile pratik uyuşmuyor ya o yüzden. Bence pratik çok önemli, uygulama çok önemli.” (E-14-Kamu)

Hızla değişen ve gelişen günümüz dünyasında sosyal ilişkiler ve iletişim dili de değişmektedir. Özellikle sosyal medya ve film, müzik gibi kitle iletişim araçlarının sıklıkla kullanılması dönemin getirdiği dil kalıplarının ve jargonların gençler arasında hızla yayılmasına sebep olmaktadır (Batur ve Bek, 2010). Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanları da müdahalelerinde gençleri anlamak için bu jargonu, dili bilmenin, onların bulunduğu yerden başlamak için teknoloji okuryazarı olmanın, dolayısıyla gençlerin gündemini bilmenin öneminden bahsetmişlerdir.

“Bir defa gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanı dönemin jargonunu bilmeli.” (E-06-ÖS)

“Öncelikle gençlerin şu an kullanmış oldukları jargon, hal ve hareketleri ve nelere ulaşabildiklerini bilmeliler.” (E-05-STK)

“Teknolojiyi iyi kullanmak gerekiyor öncelikle. Gençlerin dilini anlamak lazım. Gençlerin halinden anlayacak sosyal hizmet uzmanları lazım.” (K-16-Kamu)

“İhtiyaçları belirlemek adına gündemi biraz takip etmek gerekiyor.” (K-06-Kamu)

“Ezbere değil günün şartlarına göre davranmasını bilmeli ve planlamayı ona göre yapmalı.” (E-05-STK)

“Onlar çok hızlı teknolojiye ayak uydurdukları için onların bulunduğu yerden bizlerin başlaması gerekiyor.....Gençlerle aynı çağda olmak, aynı penceren bakabilmek gerekiyor. Kısacası çağa uymak zorundayız.” (K-04-ÖS)

“Onların bugününü anlayacak ve ona göre bir plan yapıcız. Ezbere gitmek işe yaramıyor artık.” (K-03-Kamu)

“Sosyal hizmet uzmanlarının da yenilikçi bir etkileşim içerisine girmesi gerekiyor.” (E-04-ÖS)

Bu araştırma göstermiştir ki gençlerle bu çalışmaları yapabilmek için etkili iletişim ve birlikte çalışma birbiriyle yakından ilişkilidir. Gençlerle hiyerarşik bir düzlemde iletişim kurulmamasının, bu çalışmalarda kendilerini değerli, hevesli hissetmelerinin ve dolayısıyla

gençlerin aktif birer özne olarak bu çalışmalarda konumlandırılmasının önemi vurgulanmıştır.

“Gençlerle öncelikle sağlıklı bir iletişim kurarak o gencin hangi alanda güçlendirmesi gerektiğini kişisel olarak karar verdikten sonra uygulamalar yapılabilir...Kendilerini değerli hissetmelerini sağlayıp aynı şekilde onları da çalışmalara aktif bir şekilde dahil etmeliyiz.” (E-05-STK)

“Daha böyle interaktif bir sadece işte dinleyen ve konuşan birinden ziyade karşılıklı bir etkileşim olması gerektiğini inanıyorum.” (K-06-Kamu)

“Gençlerle çalışırken gençlerin orda aktif öznelere olmasını sağlamamız gerekiyor yöneten değil de yönlendiren aslında.” (K-03-ÖS)

“Benim gördüğüm kurumda bir masanın karşısında değil de kamplarda daha rahat bir etkileşim oluyor. Orada onlar da elinden geleni yapmaya çalışıyorlar diyebilirim.” (K-16-Kamu)

“Bence gençlerle çalışırken interaktif ve eşitlik üzerinde ilerleme olabilir. Böylece onları işin içine dahil edebiliriz.” (K-13-Kamu)

“Gençleri bir uygulamaya dahil etmeyi istiyorsak öncelikle onlarla iyi bir iletişim kanalını yakalamamız gerek. Kesinlikle iyi bir dinleyici olmalı ve karşısındakine de doğru iletişim kurmayı öğretmeli.” (K-03-Kamu)

Sosyal hizmet uzmanlarının yetkilerini, çalıştıkları kurumların ve dolayısıyla devletin politikaları belirlemektedir. Bu çalışmada da sosyal hizmet uzmanlarının çoğunluğu, bakanlıklar tarafından belirlenen sosyal hizmetlerin sağlayıcısı olarak çalıştıklarını sıklıkla ifade etmişlerdir. Bazı sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik uygulamaların ve özellikle açık havada gerçekleştirilen aktivitelerin yetersizliğine ve bu çalışmaların daha etkili olarak gerçekleştirilmesinde sivil toplumla işbirliğinin ve sosyal hizmet uzmanlarının daha aktif rol alması gerektiğinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Gençlerle ilgili proje ve etkinlikler yapıyorlar bunlara sosyal hizmet uygulamaları olarak bizde dahil oluyoruz onlarla birlikte etkinlikler planlıyoruz ve politikalar geliştirmeye çalışıyoruz.” (E-04-ÖS)

“Türkiye’de bir gençlik politikası yok gibi, sadece bir bakan var. E bir bakanlık üzerinde ilerleyen şeyler sizde biliyorsunuz çok kısıtlı. O yüzden bence bu lisans eğitimi

sadece teorik eğitime kalmayıp aynı zamanda sivil alanla birleştirip çok farklı alanlarda gençlerin deneyimleyebileceği uygulamalara açık olacağını düşünüyorum.” (K-06-Kamu)

Gençlere yönelik gerçekleştirilen politikalarda ekosisteme yönelik tehditlerin de göz önünde bulundurulmasını belirten bir sosyal hizmet uzmanı ise kendi çalıştığı bölgedeki yerel yönetim politikasının, yerelin sorunlarını anlamaktan uzak olduğunu ve gençlerin bu konudaki farkındalığını artırmaya yönelik çalıştığını ifade etmiştir.

“Örneğin büyük şehir belediyesinin süt bursu projesi benim için çok başarısız bir projedir. Çünkü dünyadaki süt üretimin artması karbon salınımına da etki ediyor. Bunun yanında ekolojik olarak yetersiz beslenme ve tüketmenin de önemini her zaman söylüyorum. Gençlerinde bunlarla ilgili derinleşmelerini sağlıyorum.” (E-14-Kamu)

3.1.2. Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamalarının Önemi Anlamak

Bu kapsamda “Sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinde açık hava faaliyetlerini ve bu bağlamda kendilerini nasıl değerlendirmektedir” alt amacına yanıt aranmak istenmiştir. Böylece katılımcıların gençlerle ne tür açık hava faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri, çalışmalarında doğayı ve dolayısıyla dış mekanı kullanabilme, bunun gençler üzerindeki etkisi, macera terapisini gençlere uygulayabilme ve doğada gençlerle çalışma yapabilme konusunda kendilerini nasıl değerlendirdikleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda “Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamaları (Doğa)” olmak üzere bir temaya ulaşılmıştır (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2.: “Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamaları (Doğa)” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt Tema	Kod	Alt Kod
Doğanın İyileştirici Gücü	Huzur veren ve keşfedici	-Özgürlük hissi -Rahatlık hissi -İstekli olma -Yaratıcı özellikleri keşfetmek
	Farkındalık yaratıcı	-Stresten uzaklaşma -Problem çözme becerisi -Daha kolay etkileşim kurma -Grupla bütünleşme -Teşvik edici -“Rutini bozmak” -Çevreye duyarlılık

Doğanın insan üzerindeki iyileştirici etkisi ve dolayısıyla gücü gençlerle açık havada gerçekleştirilen uygulamalarda öne çıkmaktadır. Macera terapisi aktivite temelli bir müdahale biçimi olsa da doğayı mekan olarak sıklıkla kullanmaktadır ve doğada olmanın beraberinde getirdiği çeşitli durumlar danışanlar için bir öğrenme- deneyimleme fırsatı sağlamaktadır. Bu araştırmada sosyal hizmet uzmanları gençlerle doğada gerçekleştirdikleri çalışmalarda doğanın huzur veren ve keşfedici yönünü vurgulanmıştır. Bu vurgunun öne çıkmasında ise doğanın onlar üzerindeki özgürlük ve rahatlık hissinin ve dolayısıyla böyle bir ortamda çalışmaya istekli olmalarının öne çıktığı söylenebilir.

Doğanın iyileştirici gücü olduğunu gösteren ve bu konuda müdahaleleri içeren ekoterapi, hortikültürel terapi ve doğa rehberlik terapisi gibi pek çok alternatif terapi örnekleri bulunmaktadır. Macera terapisinde ise doğanın bütün bu faydalı dinamiklerinin yanında danışan odaklı macera aktiviteleri gerçekleştirilmektedir. Bazı sosyal hizmet uzmanlarının anlatıları kendileri açısından doğanın iyileştirici gücünün böyle bir ortamda uygulama gerçekleştirilmesinde önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

“Doğada olmak başlı başına bir terapi. Bu beni çok rahatlatır. Bir orman yürüyüşü yaptığınızı düşündüğünüzde ağaçların kokusu o ortam hepsi çok özel şeyler. Bunları uygulamalarda kullanmak çok gerekli bence. Keşke yaygın olsa, herkes bundan sebeplense.” (K-26-Kamu)

“Kendimi istekli değerlendiriyorum. Doğa dediğimiz zaman sadece ağaç böcek gelmiyor benim aklıma, insan yaşadığını hissediyor. İnsanın zaten doğadan gelen bir noktası var. O yüzden doğanın bizim duygu ve düşüncelerimizde, karar vermemizde, yaşantımızda bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Zaten dinlenince bir etkisi bulunuyor. O yüzden ben çok istekliyim bu konuda. Şu an şehirlerin fiziksel yapısı olsun beşerî unsurları olsun bizi yoruyor. Ancak doğanın bunu tam tersi ve etkisi olduğunu düşünüyorum. O yüzden çalışmalarda çok önemli olduğunu düşünüyorum açıkçası.” (K-03-ÖS)

“Gençlerle doğada çalışırken kendimi daha çok rahat hissediyorum. Sağımın solumun duvar olmaması sayesinde daha rahat konuşabiliyorum. İnsanlara bir şeyler anlatırken daha kolay anlattığımı hissediyorum.” (E-06-ÖS)

Bazı sosyal hizmet uzmanları ise açık havada gençlerle gerçekleştirilen uygulamaların gençlerin kendilerini daha özgür ve rahat hissetmelerini sağlama, sakinleştirme, şehrin kalabalığından uzaklaştırmaya katkı sunduğunu ifade etmiştir:

“Doğanın kesinlikle iyileştirici bir gücü var. Biz hem özel gereksinimli hem de sosyal yardım alan dar gelirli ailelerin sağlıklı çocuklarıyla çalışıyoruz. Hepsinde de doğanın huzur verici ve iyileştirici gücünü görüyorum. Çocuk ve gençler kendilerini keşfediyorlar ilk başta. Daha özgür ve rahat olduklarında neşeleri artıyor. Bütün sıkıntılar o an için unutuluyor.” (K-16-Kamu)

“Gençlerin hem eğitim yaşamı hem aile yaşamı sürekli kapalı alanda gerçekleştiği için doğa öncelikli olarak onlara bir farklılık getiriyor. Kişisel olarak doğanın hem iyileştirici hem insanlara iyi gelen bir yanı olduğunu ve iyi bir enerjisi olduğunu düşünüyorum. Doğada yapılan çalışmaların açık alanda olandan bile daha etkili olduğunu düşünüyorum. Katılımcılara çok daha iyi geldiğini düşünüyorum. Hem katılmaları için hem de çalışmadan keyif almaları açısından faydalı olduğunu düşünüyorum. Öncelikle katılımın çok daha aktif olduğunu düşünüyorum doğa aktivitelerinde. Gençlerin yapılan faaliyetten daha iyi sonuca ulaşmalarını kolaylaştırdığını düşünüyorum. Gençler açısından da daha verimli olduğunu düşünüyorum. Çünkü onlar için farklı bir mekân ve doğanın iyileştirici enerjisini etki ettiğini düşünüyorum.” (E-05-STK)

“Kamp alanına girdiğimiz andan itibaren bu heyecanı görüyoruz. Özellikle özel gereksinimli çocuklarla iş birliği yapmak ve onları çadır kurmaya veya yemek yapmaya dahil etmek onları çok mutlu ediyor. Devamlı ailesinin bakımına ve ilgisine alışmış haldeler ama kendileri bir şeyleri yapabildiklerini gördüklerinde inanılmaz heyecanlanıyorlar ve seviniyorlar. Kamplarda daha rahat bir etkileşim oluyor. Özel gereksinimli çocuklar özellikle orta düzeyde olanlar ailelerinin yanında doğada kendilerini daha rahat hissediyorlar ve daha istekli oluyorlar.” (K-16-Kamu)

Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanları doğada gençlerle gerçekleştirdikleri müdahalelerde doğanın; yaratıcı özellikleri keşfetme, rahatlatma, becerileri keşfetmeye ortam sağlama yönleriyle bu uygulamaların uzmanlar arasında da istek uyandıracağını ve dolayısıyla kendileri üzerinde teşvik edici rolü olacağını savunmuşlardır.

“Dinlendirici, keşfedici ve yaratıcı özelliklerimizi geliştirici bir ortam. Sanatsal bir yönü olabilir. İnsanın sanatsal becerilerini de ortaya çıkartıyor doğa. Biraz da ortaya çıkarıcı bir unsur olduğunu düşünüyorum doğanın. Doğada olmanın ve düşünsel becerilerinin ortaya çıkmasında da etkili olduğunu düşünüyorum. Hayattın o kaotik durumlarını ekonomik ve beşerî durumlarını üzerimize atmamızı sağlıyor. Doğada yalın bir halde düşünme becerilerimizin daha da gelişeceğini düşünüyorum.” (K-06-Kamu)

“Ben de doğadayken daha rahat çalıştığımı düşünüyorum. Onlarla beraber keşfetmek, onların keşfettiklerini gözlemlemek... Hep bir odada, aynı yerde olmaktansa hep bir yeniliği keşfetmek bana iyi geldiğini düşünüyorum. Çalıştığımız yerler hep aynı çünkü. Okul binaları ve kurumlardayız. Böyle doğada, açık havada bunu yapıyor olmak hem gençlerin gözünden hem benim gözümünden çok daha güzel gözüküyor.” (E-18-Kamu)

“Açık alanda... yani ben dediğim gibi daha rahat çalışıyorum. İş stresim azalıyor.” (E-06-STK).

Macera terapisi birey, aile ve gruplarla uygulanan bir terapi çeşididir ve bu terapide çoğunlukla grup çalışmaları tercih edilmektedir. Mevcut araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanları da bu uygulamalara katılımın, farkındalık yaratıcı özelliğine dikkat çekerek grup çalışmalarının bu bağlamda önemli olduğunu vurgulamışlardır. Grup aktivitelerinin grup üyeleri ve doğa ile etkileşime fırsat sağlamasının stresten uzaklaşma, problem çözme ve bu problemle baş etme stratejisi geliştirme gibi yönleriyle gençler üzerinde törapötik etkisinin olduğunu belirtmişlerdir.

“Açık alanda uygulanabilecek bireysel ve grup aktiviteleri yapılarak liderlik özelliklerini geliştirmeye çalışabiliriz. Özellikle takım oyunlarında karşılaşabileceklerini problemlerle nasıl baş etmeleri gerektiği yolunu gösterebiliriz. Anlık olarak yapılan aktivitelerde de karşılaştıkları sorunlarla baş etmeleri için telkin verebiliriz. Doğada nasıl bir aktivite yapmak gerektiğini karar verip örneğin sorun çözme becerisi ile ilgili bir aktivite geliştireceksek hangi konularda sorunla karşılaştıklarını ya da sorunun ne olduğunu öğrenerek buna yönelik etkinlik ve aktiviteler geliştirilebilir. Uygulama esnasında da anlık yönlendirme ve telkinlerle bu konuda kendilerini geliştirmelerini sağlayabiliriz.” (E-05-STK)

“Biz 3 saat konuşsak çözmeyebiliriz ama işte bir grubun içinde ait olup bir grubun ona verdiği görev o hikayede yer almak bile onu sorun çözme baş etme stratejisini değiştirir. Mesela şimdi biraz konu dışı olacak ama bedenle doğa ile çalışmanın aynı zamanda psikodramada ısınmaya çok yardımcı olur. Yüzmeye denk gelir. Hani bu tür şeylerde beden ısınacak ki daha sonra suyun içinde kalınacak. Beden ne kadar ısınırsa bilinç o şekilde bir ısınmışlıkla sana zaten açacak. Hani beden ısınmazsa o işe geçtiğimizde direnç hemen arkasından geliyor.” (E-18-Kamu)

“Doğada çok güzel grup çalışmaları yapılabilir. Ben doğanın çok sakinleştirici ve iyi geldiğini düşünenlerdenim. Doğada takım çalışması yapmak çok iyi bir etkinlik olacaktır.

Hem de şehrin kalabalığından, o karışıklığından uzaklaşıp hem doğaya dönme hem de gençlerin sınavmış diğer şeylermiş stresinden uzaklaştığı bir yer.” (K-04-ÖS)

“Yine grup çalışmasını söylemek istiyorum çünkü bireysel olduğu zaman, zaman konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. Grup çalışması olduğunda öğrencilerin hem birbirileri ile etkileşimi hem de kendisi ile etkileşimi etkisi oluyor. Doğa yürüyüşü olabilir kamp olabilir keşfedici çalışmalar olabilir. Doğayı keşfederken aslında kendisini keşfediyor. Çift taraflı bir etkileşim aslında. Sosyal hizmet uzmanını bu uygulamayı gerçekleştirmek için kendisi de bu uygulamaya yatkın becerilerinin olmasını düşünüyorum. Mesela ben çiftlikte büyüdüm. Bu yüzden ağaçlar olsun hayvanlar olsun hayatımda bütünleşik bir halde bu doğrultuda düşüncelerinde gelişiyor bu yüzden sosyal hizmet uygulamanın geçmişinin çok önemli olacağını düşünüyorum.” (K-03-ÖS)

Macera terapisinde gruplarda macera aktiviteleri gerçekleştirilir ve ön değerlendirmede belirlenen hedeflere yönelik müdahaleler bu aktiviteler aracılığıyla işlenir. Grup ortamının beraberinde getirdiği destekleyici atmosfer, katılımcıların terapötik hedeflerine yönelik motivasyonlarını artırmaya hizmet etmektedir (Hovenlynck, 2003). Sosyal hizmet uzmanları gençlerle uygulamalarında açık havada olmanın daha kolay etkileşim kurmayı ve grupla bütünleşmeyi sağlayacağını ifade etmişlerdir.

“Grubun bütünleşmesinde yürüyüşler, ağaç sulama çok etkili bence. Meyve toplama gibi aktiviteleri sayabiliriz ve hayvan besleme. Ben kendimi daha rahat ve daha az stres altında hissettiğim için müdahale ettiğim grubun daha çok faydalandığını ve daha kolay etkileşim içinde olduğunu düşünüyorum. Bir odanın içerisinde oturup sohbet etmek ile bir ağacın altında oturup sohbet etmek arasında fark olduğunu düşünüyorum. Bu süreçte 2 tane amaç var. Birincisi sınırları kaldırmak diğeri ise daha az stres altında olmak.” (E-06-ÖS)

“Ben sosyal hizmetle bunun uyumlu olduğunu düşünüyorum. Bizler insan olarak sadece bir binanın içerisinde fiziki yapılan bir uygulamanın sınırı olacağını düşünüyorum. Sınırlandırıcı bir etkisinin olduğunu düşünüyorum. Çünkü ben köyde yetişmiş bir insanım. Benim problemlerim var o zamanlarda ben dışarı çıkmak istiyorum, temiz bir hava almak istiyorum. Çünkü yaşam biçimlerimin sorunlarım üzerinde bir etkisi var. Daha çok açık alanda yaşamış olan insanların şehirlerde çok çabuk sıkıldıklarını görüyoruz. Ancak açık alana çıktığımızda gençler çok çabuk kaynaşıyorlar. Açık havada çalışmanın grupta farklı bir etkisi olacağını düşünüyorum.” (K-03-ÖS)

“Gençler de daha çok istekli oluyor. Müdahaleler belirli bir planla geliyor ama biz ek olarak da grup çalışmaları ve sanat atölyeleri yapıyoruz. Görev odaklı çalışınca daha istekli oluyorlar. Onları buna yönlendirmek önemli, bu sayede daha çabuk kaynaşma sağlıyorlar.” (E-05-STK)

Özellikle pandemi döneminde gençlere yönelik doğada uygulamalar gerçekleştiren bir sosyal hizmet uzmanı ise bu uygulamaları doğada gerçekleştirmenin gençleri bu uygulamalara katılmaya teşvik ettiğini, böyle bir katılımın stres düzeyini azalttığını, bu etkinliklerden gençlerin keyif alarak özgüvenlerinin arttığını belirtmiştir.

“Pandeminin de etkisi ile doğanın çocukların üzerindeki olumlu etkisini gözlemleyebildim. Çünkü pandemi boyunca çocukları genelde kırsala götürdük. Toplumla iç içe olmayan, kalabalık olmayan ortamlarda olsunlar diye. Bulunduğumuz alan da buna müsaitti. Etkisi olduğunu o şekilde gözlemleyebildim. Bir süre sonra keyif alma durumları artıyor ve onlarda bunun farkına varıyor. Çocukların stres düzeylerini düşürdüğüne çok şahit oldum. Dışarda iken kendilerine dair yaşam planlamaları konusunda daha istekli hale geldiklerini gördüm.” (K-13-Kamu).

Macera terapisi aktivitelerinde katılımcıların yeni bakış açıları kazanmasını sağlayabilen birer aktör olarak hedeflerine ulaşması gerektiği savunulur (McKenzie, 2000). Bazı sosyal hizmet uzmanları da gençlerin doğayı tanımalarını, keşfetmelerini sağlayan açık hava uygulamalarında doğada merak uyandıran aktiviteler planlamanın yeni bakış açısı kazandırmak açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir.

“Gençlerle iletişim kurarken gençlerin bir şeyler öğrenmesi üzerine açık alan faaliyetleri gerçekleştirmeliyiz. Örneğin doğaya gittiğimizde oraya özgü bir ağaç türü ya da doğaya özgü bir güzellik varsa buna yönelik etkinlikler yapılabilir. Bulunduğumuz bölge çok önemli. Örneğin Hakkâri’de ben Çalan yaylasında bulunmuştum. Bu 4 mevsimin aynı anda yaşandığı bir yayla. Mesela buraya gençlerle gidiyorsak buna yönelik merak uyandırıcı faaliyetlerin yapılması gerekiyor. Mesela küçük yürüyüşle başlayıp bulduğumuz ortamdaki farklı özellikleri keşfedilmesini sağlarım. Doğada bulunurken öncelikle stres atma çalışmaları yapılabilir. Açık alan içerisindeki gençler küçük gruplara ayrılarak iletişim süreçlerinin geliştirilmesini sağlanabilir.....Gençler bu sayede yeni bakış açısı kazanmaya kendi topraklarında başlıyor, keşfediyor. Yeni şeyleri keşfetmek, o konuda genci rahatlatığı kadar beni de rahatlatıyor.” (E-06-ÖS)

“Hem huzur verici bir etkisi var hem de bakış açılarını değiştiren bir etkisi var doğanın. Bugüne kadar gençlerin doğa ile ilgili çalışmaları şu 20-30 yıllık zaman içinde doğa ile ilgili gençlerin de içinde bulunduğu çalışmalar çok söz konusu değil. Çok kopuk daha didaktik işler. Ben faydası olacağına, yeni bakış açısı kazandıracağına ve o sınırsızlığı görebileceğine inanıyorum. Doğa harekete meyilli ve de konuşuyor. Kendi içinde harekete meyilli olduğu için bi durağanlığı yok. Devamlı bir deneyim içinde bunu görebilmek kendilerini onla bütünleştirmek daha farklı şeylere zemin hazırlıyor.” (E-18-Kamu)

Dolayısıyla gençlerin eğitim yıllarından önce doğa ile temas kurmasını sağlamak, kurumlara ait kapalı alanlar yerine onlarla açık havada uygulamalar yapmak bu teması artırarak çevreye farkındalığı ve duyarlılığı sağlamada önemli bir etken olabilir. Bazı sosyal hizmet uzmanlarının anlatıları bu saptamayı çarpıcı bir biçimde örneklendirmiştir.

“Aslında kişinin maruz kalması önemli. Maruz kalırsa ilgi duyar. Maruz kalmazsa ilgi duymayacağı için bu çalışmayı gerçekleştirmeyebilirler. Eğitim dönemlerinde çocukların doğayı önceden tanıyor olması lazım. Şehirde çocuklar bazı hayvanları ve bitkileri hiç bilmiyor o yüzden doğaya yönelik hevesleri de kırılıyor olabilir. Bu yüzden gençlerde bir background olması gerektiğini düşünüyorum. Mesela biz doğada gençlerle çalışacağımız zaman börtü böcek vardır diye düşünüyor sadece ama ne olduğunu bilmiyor. Bu noktada da bazı çalışmalar olması gerektiğini düşünüyorum.” (K-03-ÖS)

“Doğada yine oryantiring gibi güzel bir konsept hazırlayıp nerede ne yapacaklarını meraklandırabiliriz. Zihin çalıştırıcı etkinlikleri açık havada grup olarak gerçekleştirebiliriz. Çeşitli yarışmaların olması, küçük ödüllerin olması birlikte bir ormanı temizleme faaliyeti yapılabilir mesela. Küçük ödüller koymak bence önemli. Para olmaz tabi ama sinema, tiyatro bileti olabilir. Onların gelişimine katkı sunacak şeyleri bu sayede yönlendirebiliriz.” (K-26-Kamu)

“Şöyle ki gençlerle genellikle dış alanda bizim yaptığımız çevreye duyarlı projeler oluyor. Geri dönüşüm projeler üzerinden ya da çevre temizliği üzerinden. Mesela biz burda deniz temizliğiyle bir şeyler yapmıştık onun haricinde gençlerden şöyle bir talep geldi henüz gerçekleştiremedik ama kamp yapma. Bu belki son dönemde popülerliği arttığı için talep edilen bir şey. Bir şeyleri yerinde görmek deneyimlemek istiyorlar. Onun dışında doğa yürüyüşlerini gerçekleştiriyoruz. Aslında aynı zamanda birçok şeyi yapmış oluyorsunuz, doğa üzerinde konuşmuş oluyorsunuz, çevrenizde faydanız oluyor, çevre temizliği yapmış oluyorsunuz. Bence doğada yapılan her eylemde tek bir amaç var gibi gözüküyor ama çıktıları birden fazla oluyor. Geçen hafta doğaya çıkmıştık, bir ağaca bakıp bir denize bakıp

kendilerini değerlendirebiliyorlar. Yapmayanlar da bu farkındalığı edinmeye başlıyor. Bir şeyleri konuşuyoruz, konuşulduğunda havada kalıyor. Bu sebeple bundan öteye gitmek temas etmek gerekiyor. Yani siz istediğiniz kadar ekoloji çevre hakkında iklim krizi hakkında konuşun ama doğaya çıkmadan doğa ile temas etmeden, hissetmeden, dokunmadan çok havada kalıyor. Ben teorici değilim pratikçiyim. Çünkü pratikte görüce anlam kazanıyor.” (K-06-Kamu)

Gençlik ve çocukluk yıllarında izcilik yapmış olan bir sosyal hizmet uzmanı ise doğada gerçekleştirilen bu tür uygulamaların, gençlerin yaşamlarındaki rutinleri bozarak farklı beceriler kazandırdığını ve bu becerilerin ise gençlerin ilerleyen yaşam dönemlerinde etkili olduğunu ifade etmiştir.

“Öncelikle rutin bozmak çok önemli bir davranıştır. Aynı zamanda bir öğrenme davranışdır. Müracaatçılarla dışarıya çıktığım zaman onlara farklı beceriler kazanma şansı veriyoruz. Farklı uyaranlara bağlı kalmak farklı beceriler geliştirmeye sebep oluyor. Bir de grup çalışması ve birlikte çalışma becerileri de artıyor. Ben küçüklükten beri izcilik yaptım. Benim hayatımdaki en değerli faaliyettir izcilik faaliyeti. Bu sebeple ben küçüklükten beri çok yatkınım böyle şeylere. Hacettepe’de okurken de çeşitli kamplara gidip orada farklı faaliyetler gerçekleştiriyordum. O deneyimlerim ve çocuklarla da kampta kurduğum o ilişkiyi hiçbir yer de kuramazsınız.” (E-14-Kamu)

3.1.3. Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Faaliyetleri: Mevcut Durum ve Öneriler

Bu kapsamda “Sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle macera terapisini uygulayabilmeleri için açık hava faaliyetlerinin mevcut durumuna ve geliştirilmesine ilişkin görüş ve önerileri nelerdir” alt amacına yanıt aranmıştır. Böylece katılımcıların gençlerle açık havada yaptıkları faaliyetler, bu faaliyetlerin yapılması konusundaki görüşleri ve önerileri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda “Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Faaliyetleri: Mevcut Durum ve Öneriler” olmak üzere bir temaya ulaşılmıştır (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3.: “Gençlere Yönelik Macera Terapisi İçin Açık Hava Uygulamaları: Mevcut Durum ve Öneriler” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt Tema	Kod	Alt Kod
Kurumlarda Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Açık Hava Faaliyetleri	Fiziki çevre ve doğa koşulları	-Fiziksel çevredeki yetersizlikler -Gençlerle uygulamalarda deneyimsel öğrenmeyi odağa alamamak -Kurumların doğal alanlarının yetersizliği -Yetersiz doğa koşullarında çalışmalara gençleri dahil edememek -Doğada gençlerle çalışmak: “dört duvar arasında olmamak”
Mevzuat Düzenlemeleri Ve Eğitim Desteği	Kurumsal politikaları gözden geçirmek	-Mevzuatı düzenleme ve geliştirme -Kurumsal fırsatları artırma -Devlet güvencesi -Sektörler arasında işbirliği
	Yetkinlik kazandırmak	-Sosyal hizmet eğitimini yeniden gözden geçirmek -Hizmet içi eğitim -Uzman yetiştirmek -Süpervizör desteği -Akademisyenlerle işbirliği -Doğada atölye çalışmaları

Sosyal hizmet uzmanlarının, macera terapisini sosyal hizmet müdahalelerinde kullanabilmeleri için çalıştıkları kurumların yapısının bu bağlamda iyileştirilmesine, bu kurumlardaki mevzuatın ilgili uygulamaları yapabilmeye yönelik olarak düzenlenmesine ve uzmanların bu konuda donanımlı olmalarına gereksinim vardır.

Sosyal hizmet uzmanlarının açık hava müdahalelerini artırmaya yönelik anlatılarında sıklıkla kurumlara yönelik eleştirileri öne çıkmıştır. Eleştirilerinde bu çalışmaları doğada daha etkili bir biçimde gerçekleştirebilmeleri için çalıştıkları kurumlardaki fiziki çevrenin önemli bir engel oluşturduğu anlaşılmaktadır. Araştırmadaki sosyal hizmet uzmanlarının çoğunluğu kamu sektöründe görev yapmaktadır. Bir bölümü ise gençlik kampları, engelsiz izcilik kampları vb. açık hava faaliyetlerine daha uygun mekanlarda görev çalışmaktadır. Dolayısıyla bu uygulamaları gerçekleştirmede fiziki olanakları olmayan kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanları, görev yaptıkları kurumların yapısını, yani fiziki çevreyi iyileştirmeye gereksinim olduğunu belirtmişlerdir.

“Bir açık alan müdahalesi yapmak istiyorsanız kurumların bunlarla ilgili fırsatlar sunması gerekiyor. Mesela bir yürüyüş, bisiklet parkuru ya da ne biliyim spor aletlerinin olduğu bir yarışma alanı.” (E-06-ÖS)

“Bunun için de tabi ki kurumun da uygunluğu önemli. Bu aktiviteler için ayrı odalar yapılabilir. Bir de gençlerin sevdiği, onları etkileyecek müdahaleler yapılmalı tabi ki bu salonlarda.” (G02-K-26)

“Gençlere yönelik kampların yaygınlaşması ve bu kamp – rekreasyon alanlarının çoğaltılması gerektiğini düşünüyorum.” (K-04-STK)

Macera terapisi, davranışsal terapötik değişikliği sağlamak için dış ortamdaki deneyimsel öğrenme faaliyetlerini birey ve grup düzeyinde değerlendirme ve müdahale için kullanılmaktadır (Gass, Gillis ve Russell, 2012). Açık hava vurgusu macera terapisi tanımları ve hedefleri içerisinde sıklıkla yer almaktadır. Deneyimsel öğrenme eğitiminin bir parçası olarak bu tür müdahalelerin sosyal hizmet müdahaleleri içinde yer alması, gençlerin kişisel gelişimlerini desteklemek için gereklidir. Ancak bu çalışmanın da gösterdiği gibi uygulama alanlarının bu bağlamda yeterli fiziki koşullara sahip olması gerekir.

“Gençlerin kişisel gelişimleri için bu tür kamp aktivitelerini çok gerekli buluyoruz. Bu yüzden kurumun uygunluğu gerçekten önemli.” (K-16-Kamu)

“Kurumlar bu konuda çok eksik. Herhangi bir planları bulunmuyor açık alan çalışmaları için. Ancak uzman kendi isterse, fazla işi gözü alırsa kendi yapabiliyor.” (K-03-Kamu)

Açık havada gençlerle gerçekleştirilecek macera aktiviteleri için coğrafi özelliklerin ve şartların uygunluğu macera terapisi için önemli bir avantajdır. Macera terapisini özellikle yaygın olduğu ve çalışmaların yoğun olarak gerçekleştirildiği ABD, Kanada ve Avusturalya gibi ülkeler bu avantajlara sahiptir. Bu durum macera aktivitelerine ve macera terapisine olan ilginin de artmasını sağlamaktadır. Şüphesiz ki ülkemiz de bu aktiviteler açısından gerek iklim gerekse coğrafi unsurlar açısından uygunluk göstermektedir. Ancak kentleşmeyle birlikte sosyal hizmet kurumları da insanların kalabalık olarak bulunduğu bölgelerde daha yoğundur. Bununla birlikte yerleşim yerlerinde bina sayısının artması kurumların sahip oldukları yeşil alanları da azaltmaktadır. Bu tür kurumlarda etkinlik ve aktivite gerektiren müdahalelerin yapılması da gittikçe zorlaşmaktadır. Gençlerle açık hava uygulamaları

gerçekleştiren bir sosyal hizmet uzmanı da bu faaliyetleri gerçekleştirirken müdahalenin yapıldığı kurumların doğa ile içe içe olması gerektiğini savunmuştur.

“Bi kaydırak bi salıncaktan ziyade o çocukların ve gençlerin kurumlarda daha farklı oynayabilecek mekanlar tasarlanması gerekiyor.” (E-18-Kamu)

“Bulduğum kurumun bir bahçesi var, daha çok orayı değerlendirmeye çalışıyorum. Görüşmelerimi bile orada yapmaya çalışıyorum. Açık hava ve yeşilliğin olduğu bir yerde.” (K-04-ÖS)

“Uygulamalar çok fazla ama ellimizdeki kurumların doğal imkanları çok az olduğu için çok sınırlanıyor.” (E-06-ÖS)

“Gençlik merkezlerinin açık alanları yetersiz kalabiliyor. Kurumlar buna uygun inşa edilebilir.” (K-04-STK)

Dolayısıyla geniş bir araziye sahip olan, burada çeşitli bahçe ve toprak işleriyle meşgul olmaya ve hatta hayvan beslemeye, spor ya da kamp yapmaya ortam oluşturan kurumlarda bu aktiviteleri gençlerle yapmak da kolaylaşabilmektedir.

“Ben 8 dönümlük bir açık alanda çalışıyorum burda ekilebilir bir alanda mevcut. Toprakla uğraşmak için çeşitli hortikültürel uygulamalar yapıyoruz. Tavuklardan arıcılığa kadar pek çok şey yapmamız mümkün. Aslında kendi çapımda doğaya da katkı sağlayarak bir farkındalık oluşturmaya çalışıyorum. Kendi mekânsal dezavantajımı çünkü ıssız bir yerdeyiz aslında avantaja çevirme şansımız oluyor. Burda çapalama, toprak aktarma, fidan dikimi hepsini müracaatçılarım ile beraber yapıyoruz. Kendi çalıştığı yerde toprakla uğraşan, hayvanları besleyen kaç tane meslektaşım var diye düşünüyorum.” (E-14-Kamu)

“Sporu bir araç olarak kullanmak gerekiyor. Sporun sosyal hizmette ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Ben zihinsel engelliler ile çalışırken sporda eğitim teknikleri olsun anlatma olsun pek çok ihtiyaç olduğunu gördüm.” (K-03-ÖS)

“Örnek veriyorum 5 gün çalışıyorsam bunun 3 günü ya da 4 gününde dış mekân çalışmaları oluyor. Bu konuda kendimin etkili çalıştığımı düşünüyorum. Dış mekân etkinliklerinde gençler bazen ilgisiz olsa da yaptığım aktivitelerle onları dahil edebiliyorum.” (E-05-STK)

“Biz çoğunlukla açık havada uygulamalar yapıyoruz, bunun da faydasını görüyoruz. Sınıfta, bir sırada oturan gençle hayata uyumu konuşmak çok zor zaten...Hem biz hem

gençler açık havadayken kendimizi daha iyi hissediyoruz. Bu da çalışmalara yansıyor.” (K-04-STK)

Gençlerin sosyal hizmet uygulamalarına katılımlarını artırmak için gençlere yönelik yeterli kaynak ve fırsatlar önemlidir. Kurumların yapısı bu açıdan yetersiz olduğunda onlarla uygulamalar yapabilmek zorlaşmaktadır. Katılımcıların çoğu gençlerle gerçekleştirdikleri açık hava aktivitelerinde ihtiyaç duyulan malzemelerin kurumlarda yetersiz veya eksik olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda ya sınırlı etkinlikler yapmak ya da bu malzemeleri kendileri almak zorunda kalsalar da bu uygulamaların pek çok açıdan önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

“Çocuklar istedikleri kursa gidebilir ama kısıtlı kaynaklar olduğu için çok da olmuyor ya da kendine ait tesisi olması lazım. Bu tesiste bu hizmetler verilmeli.” (K-13-Kamu)

“Gençlerin erişim ve uygulama yapma konusunda sıkıntıları var. Onlara lazım olan malzemeleri izin vermemiz gerekiyor. Uygulama yapacak alanı biz vermemiz gerekiyor.” (K-26-Kamu)

“Grup çalışmalarını onlarla beraber yaptık. Ben onların ihtiyaçlarına göre ayarladım ama bu sefer de malzeme yoktu. Hepsini kendim tedarik ettim bir şekilde, yoksa olmayacaktı...Bazen zihin çalıştırıcı etkinlikleri açık havada grup olarak gerçekleştiriyoruz. Bu onlar kadar bizim için de gerekli.” (K-26-Kamu)

“...Kurumun bu çalışmalar için ayırdığı bütçesi yok gibi o yüzden sınırlanıyoruz.” (E-05-STK)

Bu araştırmada gençlere yönelik macera terapisinin sosyal hizmet müdahalelerinde kullanılabilmesi için sosyal hizmet uzmanlarına göre mevzuat düzenlemeleri ve kurumlarda yetkinlik kazandırmak yani eğitim desteği önemli bir odak noktası olmuştur. Pek çok alanda sosyal refahın geliştirilmesine yönelik adımlar sosyal politikaların izin verdiği yasal düzenlemelerle gerçekleştirilmektedir. Sosyal hizmet uzmanları da çalıştıkları kurumların mevzuatlarına bağlı kalarak mesleklerini icra etmektedirler. Günümüzde gittikçe artan yeni müdahaleler ve alternatif uygulama modellerine ilişkin çalışmalar için kapsamlı sosyal politikalar gerekmektedir. Bu anlamda sosyal hizmet uzmanları açık hava uygulamalarını gençlerle gerçekleştirebilmek için mevzuatın yeniden gözden geçirilmesine ve bu alanda yetkin sosyal hizmet uzmanı yetiştirilmesine gereksinim olduğunu belirtmişlerdir.

Ülkemizde sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında açık hava faaliyetlerine yönelik bir mevzuatın olmadığını belirten sosyal hizmet uzmanları süpervizör ihtiyacına ve bu faaliyetlerin daha organize olarak yürütülmesi gerekliliğine dikkat çekmişlerdir.

“Kurumlar bu konuda çok eksik. Herhangi bir planları bulunmuyor açık alan çalışmaları için. Ancak uzman kendi isterse, fazla işi gözü alırsa kendi yapabiliyor. Ama gençler bu uygulamalara çok istekliler. Basit bir doğa yürüyüşü ve piknik bile onlara değişik geliyor. Hepsi rahatlıyor, daha sıcak davranıyor.” (K-03-Kamu)

“Eğer uygun mevzuat geliştirilirse daha standart ve daha düzenli gider. Herkesin birbirinden habersiz çalışması yerine ortak bir payda da bulunması lazım. Bir geri dönüşün olup artılarının eksilerini değerlendirilmesi lazım. Böylece bir sonraki dönemde çalışmamızda bu etkinlikleri geliştirelim ya da bazılarını çıkaralım. Ancak buna kendi başıma karar vermem çok kolay olmuyor. Bu anlamda bir süpervizörlük ve bir program dahilinde her kişiye hitap edilebilecek bir mevzuat ve uzman olursa bu işin çok yukarılara taşınabileceğini düşünüyorum.” (K-26-Kamu)

Mevzuat geliştirmelerine ek olarak uzmanlara destek verilmesi gerektiğini savunan bir sosyal hizmet uzmanı gençlerle gerçekleştirdikleri müdahalelerde kurum desteğinin olması gerektiğini öne sürmüştür:

“Açık alan faaliyetlerini artırmamız için hali hazırda bulunan uygulamalarımızda açık alanı daha fazla dahil etmemiz gerekiyor. Açık alanı süreçlerde yaygınlaştırmamız gerekiyor. Açık alan faaliyetleri ile ilgili ayrı bir başlık oluşturup belli bir süre sonrasında sadece oraya yönelebiliriz. Mesela gençlere yönelik bir müdahale gerçekleştiriyoruz bu müdahalelerin bir kısmı açık alanda olması şeklinde tasarlayabiliriz. Görüşme içeriğine göre bu süreçleri açık alanlara aktarabiliriz. Bunları yaparken de kurumların kapasiteleri olması gerekiyor. Bir açık alan müdahalesi yapmak istiyorsanız kurumların bunlarla ilgili fırsatlar olması gerekiyor. Bu hem yer olarak hem uzman olarak desteğin olması gerekiyor. Çalıştığımız kurum buna imkan sağlaması gerekiyor.” (E-06-ÖS)

Ülkemizde sosyal hizmet sunumu kamu başta olmak üzere STK ve özel sektör tarafından sağlanmaktadır (Ateş ve Nohutçu, 2006). Gençlerle açık hava faaliyetlerini artırmak ve kurumların imkân sağlamasına ek olarak bu konudaki çalışmalarda yaşanabilecek çeşitli zorluklar için devlet güvencesine ve sektörel düzeyde işbirliğine gereksinim olduğu söylenebilir.

“Maddi kaynak ayrılırsa risk alabilme şansı verilir ise pek çok şey yapılabilir. Biraz önce dediğim gibi mevzuat bizi çok kısıtlıyor. Çocuklarla ilgili en ufak risk aldığımızda, olumsuz bir şey yaşandığında çok fazla sorgulamalara maruz kalıyoruz. O yüzden çocukları yüzmeye götürürken bile çok tedirgin oluyoruz ya da başına bir şey gelse hesap veremeyiz gibi yaklaşımımız var. Yani bu risklere karşı personelin daha az sorgulanacağı ya da güvenlik önlemlerinin devlet tarafından alındığı bir sistem geliştirilebilir.” (K-13-Kamu)

“Gençlere yönelik uygulamalarda öncelikle devlet güvencesi olsun istiyorum. Bunun yanında ben sosyal hizmetin ilkelerini ön planda tutularak yapılması taraftarıyım. O da gençlerin bir arada vakit geçirmesi ile mümkün. Onları canlandırmak, bireysel olarak da bazı öz değerlerini öğrenebileceklerini bir şey de yaratmak gerek. Buna içe dönmek de diyebiliriz. Kendilerini tanımaya fırsat yaratacak alanlar diyebiliriz sadece fiziksel aktivite değil mental aktivitelerin de birlikte yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum. Ben devlet güvencesi altında çalışmaların daha rahat ilerleyeceğini düşünüyorum, sosyal hizmet uzmanları da bu şekilde daha etkili olabilir, yani benim görüşüm böyle.” (E-04-ÖS)

“Ülkemizin pek çok güzel doğal alanları var ve doğa çalışmalarına ve etkinliklerine çok uygun. Yerel yönetimlerin bu çalışmaları artırmaları ve hizmeti sunmaları yaygınlaşabilir. Yerel belediyelerin de kendince pek imkânı var. İstenilince olabilir diye düşünüyorum. Böyle bir güvence olursa uzmanın da motivasyonu artar.” (K-16-Kamu)

Sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik açık hava uygulamalarını artırmak için bu konuda uzman yetiştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Alanda uzman yetiştirmek ise bu konuda gerekli eğitimlerin verilmesiyle mümkün olmaktadır. Macera terapisi veya açık hava uygulamalarına yönelik ülkemizdeki sosyal hizmet eğitiminde herhangi bir ders veya uygulamaya rastlanmamıştır. Bu konuyu macera terapisinin yaygın kullanıldığı ülkelerden Kanada ile karşılaştıracak olursak açık hava ile ilgili ders müfredatına sahip olan 66 üniversite olduğu görülmektedir. Bunların çoğu lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardır. Bunun yanından yalnızca macera terapisine ait özel müfredata sahip olan 10 bölüm vardır (Ritchie, Patrick, Corbould, Harper ve Oddson, 2016). Dolayısıyla bu araştırmadaki sosyal hizmet uzmanları değişen ihtiyaçlara yönelik yeni müdahalelerin zorunlu olduğunu ifade ederek doğada yapılacak uygulamalarda sosyal hizmet uzmanlarının güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

“Öyle ki Türkiye’de birçok uygulama insanları kendi yetkileri ve becerileri kapsamında değerlendiriyor. Bu da aynı şekilde. Şöyle ki doğadaki terapi yöntemlerine yönelik herhangi birinin bir şey yaptığını ben duymadım. Yapılan şeyler bireysel. Bir kişinin

bu alanla ilgisi varsa bir şeyler yapıyor ancak genelde olması gerekiyor. Değişen bir dünya düzeni var, ihtiyaçlar belli. Değişen ihtiyaçlar var ve buna yönelik kendimizi ne kadar ileri taşıyabiliriz? benim lisans döneminde aldığım derslerle şu an ki dersler arasında birçok fark var. Çünkü ülke gündemi, dünya gündemi bunu gerektiriyor. Aslında biraz daha çağa ayak uydurmak gerekiyor. Çalışma ortamı ve vaka sayısı o kadar fazla ki uzmanlar bunu düşünemiyor. Birebirde terapilerden ziyade doğa ile iç içe yapılacak etkinliklerde uzmanlarında güçlenmesi gerekiyor.” (K-06-Kamu)

“Ben sosyal hizmettin birkaç tane çok keskin bir devrime ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Birincisi de açık alan uygulamalarının artırılması. Doğa ile iç içe olmanın önemini bürokratlara kazandıracak meslek elemanları ile sosyal hizmet uzmanıdır. Aslında sosyal hizmetin kendini geliştirmesi lazım. Sosyal hizmet uygulamalarında uzmanların kendisini geliştirmesi lazım yani hayata bakış açısı ve siyasette bakış açısı yaptığı bütün işleri etkiliyor.” (E-04-ÖS)

“Açık alan uygulamalarının hem gençler hem toplumdaki diğer bireyler açısından faydalı olduğunu düşünüyorum. Sosyal hizmet uzmanlarının da müracaatçı ile sağlıklı bir ilişki kurabilmesi ve müracaatçının aktif katılımını sağlayabilmesi açısından açık alan uygulamalarının kullanması gerektiğini düşünüyorum. Kendi aldığım eğitimlerden de örnek verecek olursam bunu yapmak için açık alan uygulamalarında sağlıklı bir eğitimin olması gerektiğini düşünüyorum.” (E-05-STK)

Bir sosyal hizmet uzmanı açık hava uygulamalarına ilişkin eğitimlerin kurumlarda hizmet içi eğitimler olarak verilmesi gerektiğini ifade etmiştir:

“Sosyal hizmet uzmanı zaten müracaatçısını iyi tanımalı ve ona en iyi hizmeti sunabilmeli. O yüzden açık alanda da müracaatçısının yanında olmalı. Diğer masa başı memurlardan farklı olmalı gibi geliyor bana. Dışarıda uygulama yapılmaya da teşvik edilmeli. Bu konuda eğitimler verilmeli. Sadece okullarda değil kurum içi de verilmeli ki farkındalık artsın.” (K-03-Kamu)

Kurumunun gençlere, sosyal hizmet öğrencilerine ve özel gereksinimli bireylere açık hava aktiviteleri sunduğunu belirten bir sosyal hizmet uzmanı ise kendileriyle beraber bu deneyimi yaşayan sosyal hizmet öğrencilerinin kazandıkları deneyimlerin öneminden bahsetmiştir.

“Kendimi bu konuda farkındalık sağlayan birisi olarak görüyorum. Çünkü sosyal hizmet öğrencileri Türkiye’nin çok farklı yerlerinde lisans eğitimi alıyorlar ama burada (çalışmış olduğu kamp alanı) okullardan farklı olarak bir tecrübe paylaşımı da yapıyor. Bunun meslek hayatına başlamadan önce çok kıymetli olduğunu düşünüyorum.” (K-16-Kamu)

Macera terapisi gibi açık hava müdahalelerinin yaygınlaşmasında bu konuda donanımlı insanların öncülük etmesinin gerektiği görülmektedir. Ayrıca bu alana ilişkin yayınlar ve sempozyumlar konuya ilişkin ilginin ve motivasyonun artmasında etkili olabilir.

“Sosyal hizmet uzmanlarına yönelik akademilerin oluşturulması, uygulayıcılar ve hocaların bir araya gelip mesleği bir yere taşıması lazım.” (E-04-ÖS)

“Mesela gençlerle grup çalışmasında hiç destek görmedik grup ile ilgili bir tane baz aldığımız bir kitabımız var çalışmalarımızda sadece onu kullanıyorum. Ama grup çalışmasında oyunlar çok önemli o konuda ciddi bir eksiğim var her etkinlikte gençlerle beraber yan yana olduğum ve etkinliğin içinde olduğum onlarla çalışırken kendimi enerjik hissediyorum ancak arayıp danışabileceğim keşke bilimler kurumlar olsa mesela bazı eğitimler var BDT gibi ancak yüksek maliyetli olduğu için alamıyorum. Bu tür şeylerin bize birazcık daha minimal düzeyde veya ücretsiz olmasını isterdim.” (K-26-Kamu)

Atölye çalışması, katılımcıların kısa süre içerisinde günlük veya iş yaşamlarında kullanabilecekleri teknikleri, becerileri veya fikirleri tanıtmak ve öğretmek için geliştirilmiş bir eğitim programıdır (Griswold, 2014). Macera terapisi, aktiviteye dayalı bir uygulama olduğundan eğitim ve uygulamalarda da doğada atölye çalışmalarını yapmak mümkün görünmektedir.

“Atölye çalışmalarının doğaya uyarlanmış hali yapılabilir. Bu atölye çalışmaları doğada kullanılarak çeşitli aktiviteler yapılabilir. Stresle baş etmeye yönelik, teknolojiden uzak, öz saygı üzerine mi çalışmak istiyorsunuz ona yönelik çalışmalar planlanarak doğada gerçekleştirebilir. Bence doğada yürürken kendi sınırlarınızı görüyorsunuz. Bir başlangıç var bir sınır var. Kendi hedefleriniz var, yürümeniz gereken bir yol var. Yolda karşılaştığınız çeşitli engeller var ya da birçok güzellikler var. Bunların hepsini aslında bu uygulamalarda kendinize dair sorgulamalar yaparak görebiliyorsunuz diyebiliriz. Bu illa güzel havada değil karlı yağmurlu havada yapılan etkinliklerde olabilir. Aslında orda biraz daha siz sizde var olan gücü ve zayıflığı görüyorsunuz. Sizde var olan dış dünyadaki uyumunuzu görüyorsunuz.

Ne kadar uyum sağlıyorsunuz, ne kadar aykırısiniz anlamış oluyorsunuz. Ek çalışmalar yapıyorsanız sınırlarınızı görmek önemli diye düşünüyorum.” (K-06-Kamu)

“Doğadaki atölye çalışmalarımız da çok faydalı oluyor. Sürekli grup çalışmalarımız var. Kampa katılan çocuklara göre yarışmalar düzenliyoruz. Bunun dışında sosyal hizmet öğrencilerine yaptığımız kamplarda mesleki buluşmalar gerçekleştiriyoruz. Kamp aslında kişisel gelişim fırsatı sunuyor aday uzman öğrencilere. Türkiye’nin pek çok yerinden sosyal hizmete katkısı bulunan isimleri davet ediyoruz ve bir haftalık bir etkinlik planı oluşturuyoruz. Her gün paneller, doğada atölyeler ve grup çalışmaları düzenliyoruz. Bunun mesleki açıdan çok önemli olduğunu düşünüyorum.” (E-05-STK)

Dolayısıyla bu uygulamaların doğayla iç içe olması ve katılımcıların da ifade ettiği üzere dört duvar arasında yapılmaması önemlidir.

“Sosyal hizmet uzmanı eline sandalyesini alıp bir sokağın ortasına geçer. Mikrodan makroya tüm çalışmaları yapar. Bunun için 4 duvara ihtiyaç duymaz. Yani meslek olarak dışardan bir meslek. 4 duvar arasında yapması mesleğin doğasına aykırı. Bu meslek dışarda bir meslek, yani işte herhangi bir kurumsal kimliğe sahip olmadan sosyal hizmet uzmanı olmak zaten sosyal çevre içinde ne yapabileceğini görebilmek gerek. Biz bireysel görüşme diyebiliriz, öz bakımı yetersiz, öz bakımını yapamayan bir genç için konuşuyoruz ama bu öz bakımını yapamayan gencin suyu var mı yok mu işte bunu sosyal hizmet uzmanı düşünün hani mekânsal olarak dışarda sürecini tamamlar. Rehber öğretmeni ile görüşür, okulda inceler, iş yerinde inceler, ailesinin yanında inceler hep dışardaki mekân araştırma yapar meslek olarak böyle. Bundan sosyal hizmet uzmanlarının açık havada çalışmasını da normal bulmalıyız.” (E-18-Kamu)

“Sosyal hizmet için bence yer ve mekân önemli değil, verilen hizmet önemli. Bunun için farklı farklı araçlar kullanılacak olursa kullanılsın. Standart masa sandalye kısmından kurtulmak istiyorum ve destekliyorum bunu. Normal görüşmelerimizin arasına serpiştirerek açık alana ara sıra çıkılabilir. İmkanlara göre farklı etkinlikler düzenleyip onları yaşadıkları alanda çıkartıp farklı şeyler deneyimlemeye teşvik edebiliriz.” (K-26-Kamu)

Katılımcılardan “dört duvar arasında olmamak” ifadesi aslında müracaatçılarla birlikte sosyal hizmet uzmanlarının da açık havada uygulama yapmayı tercih ettikleri bir çalışma sistemini göstermektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının verimli çalışmaları ve tükenmişlik gibi durumlarla karşılaşmalarını önlemek adına açık hava uygulamalarını tercih ettiklerini söylemek mümkündür.

“Sadece bir binanın içerisinde fiziki yapılan bir uygulamanın sınırı olacağını düşünüyorum sınırlandırıcı bir etkisinin olduğunu düşünüyorum. Daha çok açık alanda yaşamış olan insanların şehirlerde çok çabuk sıkıldıklarını görüyoruz. Bizim işimiz bitse de gideyim modunda olabiliyorlar.” (K-03-ÖS)

“O yüzden farklı yerlerde, gençlerle olmak onlarla doğayı keşfetmek beni de çok daha rahatlatmış hissettiriyor orada olmak. Hem gençler hem benim için çok farklı deneyim.” (K-04-ÖS)

“Gençlerle görüşürken bütün görüşmeleri 4 duvar arasına sıkıştırmamak gerekiyor. Çünkü genç ile görüşürken durum çok hassas değil ise dışarıda veya çocuk dostu alanda gençlerle bir şeyler yaparken de görüşülebilir. İllaki bir koltukta oturup gençlerle konuşmaktan bahsetmiyorum biz ortam ne kadar esnek olursa gençlerde o kadar rahat hisseder.” (E-06-ÖS)

3.2. Gençlere Yönelik Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışması Oturumlarına İlişkin Bulgular

Bu aşamada “Sosyal hizmet uzmanlarının gençlere yönelik uygulamalarında macera terapisini kullanabilmeleri için macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması, etkili bir teknik olabilir mi? Nasıl?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu bağlamda macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının her bir oturumu, sosyal hizmet uzmanlarının birinci aşamasında belirlenen gereksinimlerine bağlı olarak yapılandırılmıştır. Grup çalışması sürecindeki katılımcı değerlendirmeleri ve araştırmacının her bir grup oturumundaki gözlem notları dikkate alınarak bulgular betimlenmiştir. Bu bulgular “Geçmişten Günümüze Macera Terapisi ve Türleri”, “Macera Terapisinin Gençlerle Uygulanması”, “Macera Terapisi Aktiviteleri”, “Macera Terapisinde Liderlik Sorumlulukları”, “Macera Terapisinde Gençlerle İşbirliği”, “Macera Terapisinin Sosyal Hizmet Uygulamalarındaki Yeri”, “Macera Terapisinde Metaforların Seçimi ve Kullanımı” ve “Vaka İncelemeleri” olmak üzere sekiz başlık altında sunulmuştur ve yorumlanmıştır.

3.2.1. Birinci Oturum: Geçmişten Günümüze Macera Terapisi ve Türleri

Bu araştırmanın birinci aşamasında sosyal hizmet uzmanlarına macera terapisinin ne olduğu sorulmuş; ancak tüm sosyal hizmet uzmanlarının bu konuda bilgilerinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Sosyal hizmet uzmanları bu terapiyi ya hiç duymadıklarını belirtmişlerdir ya da anlık fikir yürüterek yorumda bulunmuşlardır.

“Daha önce hiç duymamıştım. Duymamış olmama da şaşırdım çünkü uzun zamandır sosyal hizmetin içerisindeyim. Yaklaşık 20 üniversitede bildiri sundum ama hiç duymadım.”(E-06-ÖS)

“Sizinle konuşana kadar macera terapisini duymamıştım. Macera parklarını duymuştum, ekstrem sporlarla ilgili şeyler yapıyor sanıyordum. Sonrasında sizle konuştuktan sonra çok farklı bir şey olduğunu düşündüm ve hala bir çok soru işareti var kafamda.” (E-14-Kamu)

“Aslında bahçecilikle ilgili bir şeyler okumuştum ama bunu duymamıştım. Benim okuduğuma göre daha iyi duruyor. Benim anladığım doğada kamp yapmak ve geziler yapmak. Tabii eksik olabilir bunlar ama öyle geliyor.” (K-03-Kamu)

“Macera terapisi deyince doğada keşfederek yeni şeyler öğrenilen bir terapi olarak düşünüyorum. Hatta macera deyince biraz daha hareketli ve heyecanlı bir şeyler düşünüyorum açıkçası. Doğada keşfederek oluşan bir terapi yöntemi...gençlerin heyecanıyla en iyi yapılabilecek şeylerden biridir. Doğada olması, onların da meraklı olması, macera aramalarıyla ilgili olabilir.” (K-04-ÖS)

“Daha önce duymamıştım ama beni çok heyecanlandırdı. Bu konuda eğitim almak ve bilgi sahibi olmayı çok isterim. Okullarda da bu eğitim verilmeli. Hatta mesleki buluşma kamplarımıza da böyle alternatif eğitimler katmalıyız diye düşünüyorum. Alanda çalışan eğitimcilerin tecrübelerini paylaşmasını çok önemli buluyoruz...belediyesi olarak. Genç öğrencileri bu anlamda yetiştirmeye çalışıyoruz.” (K-16-Kamu)

Dolayısıyla psiko-eğitim grup çalışmasının birinci oturumunda macera terapisinin ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve türleri konusunda bilgi vermek gerektiği belirlenmiştir.

3.2.2. İkinci Oturum: Macera Terapisinin Gençlerle Uygulanması

Sosyal hizmet uzmanları gençlik döneminde gençlerin yaşadıkları “toplumsal yaşama uyum ve kendini keşfetme”, “sosyal medya / internet bağımlılığı, "ekonomik problemler ve gelecek kaygısı" ve “özgüven eksikliği” gibi konularda gençlerle çalışma yaptıklarını ya da bu konuda gençlerle çalışılmasının öneminden bahsetmişlerdir. Macera terapisi gençlerin de olduğu farklı hedef gruplarına yönelik olarak uygulanan bir terapi çeşididir. Bu terapinin doğada gençlerle gerçekleştirilmesinde rahatlatan, iyileştiren, keyif veren gibi olumlu yönleri özellikle gençlerle çalışmalarda da öne çıkmaktadır. Sosyal hizmet uzmanları ile birinci aşamada yapılan görüşmelerde doğada gençlerle çalışmanın hem

kendileri hem de gençler için öne çıkan bu özellikleri vurgulanmıştır. Dolayısıyla bu terapinin özellikle gençlerde bu etkileri yaratacak şekilde uygulanabilmesi için gençlik dönemi, bu döneme özgü sorunlar, özellikler, bu kapsamda gerçekleştirilen aktiviteler ve bu terapiyi uygulayan kişilerin sorumluluklarının bilinmesi bu oturum kapsamında önemli bir gereklilik olarak saptanmıştır. Özellikle açık hava ve açık hava faaliyetleri sırasında sosyal hizmet uzmanlarının motivasyonlarının yüksek olduğunu belirtmesi ve daha etkili müdahaleler gerçekleştirdiklerini ifade etmesi bu oturumun içeriğine olan ilgiyi artırmıştır.

“Benim müracaatçılarım daha çok yoksul kesimden ve onlarda ciddi öz güvensizlik görüyorum. Başlarda sanki onlara nakdi yardım dışında hiçbirşey yardım edemez gibi düşünüyorlardı. Ama onlarla dışarı çıktıkça ve özellikle grup çalışmalarının etkisiyle artık bir şeylerin değişeceğine ve düzeleceğine inanmaya başladılar, daha istekli oldular. Hepimiz açık havadaki bu aktivitelerden keyif almaya başladık ve üzerlerindeki o stresin azaldığını gördüm.” (E-05-STK)

3.2.3. Üçüncü Oturum: Macera Terapisi Aktiviteleri

Sosyal hizmet uzmanları gençlerle açık hava uygulamalarında doğadaki çalışmaları ve bu çalışmalara gençlerin katılımını artırmak gerektiğini, bu çalışmalarda aktivitelerle odaklanmak gerektiğini ve özellikle grup aktivitelerinin önemini belirtmişlerdir. Sosyal hizmet uzmanları macera terapisini ve aktivitelerini bilmeseler de bu aktivitelerin ne olduğu çalışmanın başından beri en merak edilen ve ilgi duyulan konular olmuştur. Macera aktiviteleri denilince her katılımcı genel faaliyetlerin yanı sıra kendi bölgeleri özelinde değerlendirmeler yaparak bu çalışmaların daha uygulanabilir olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu anlamda macera aktivitelerinin ne olduğuna ilişkin teorik bilgilerin yanı sıra bu aktiviteleri gerçekleştirebilme konusunda kurumsal ve yerel fırsatların, koşulların belirtilmesi önemli bir gereklilik olmuştur. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının açık havada gençlerle gerçekleştirdikleri faaliyetler ve çalıştıkları kurum ve coğrafi bölgenin beraberinde getirmiş olduğu fırsatlar ile zorluklar üzerinden macera terapisi aktivitelerini değerlendirmeleri önemsenmiştir. Böylece bu oturumda macera terapisinde neden aktivitelerin kullanıldığı, hangi aktivitenin hangi durumlarda seçilebileceği, deneyimle öğrenme ve açık hava faaliyetlerinin macera terapisinde kullanımını fark edebilmek hedeflenmiştir. Bunun yanı sıra macera aktivitelerinin terapi olması için gerekli özellikleri kavrayabilme, gençlerde davranış değişikliği sağlamada aktivitenin seçimini yapabilme, macera terapisi aktivitelerini kendi bölgesine, koşullarına ve fırsatlarına göre uyarlayabilme

konusunda katılımcılara bilgi ve beceri kazandırmak bu oturumun hedefleri arasında yer almıştır.

“Ben gençlerle doğada aktiviteler yaptığımda özellikle kuruma yakın olan bölgeleri tercih ediyorum. Bunları başka deneyimleyecekleri yer yok çünkü. Gençleri internet başından kaldırıp hareket odaklı çalışmalara çekmek istiyorum ama ticari kaygılar olmadan yapılabilecek yerler çok az. Ben gençlerin bu aktivitelerde eğlenmesini önemsiyorum. Özellikle risk alma işine önem veriyorum. Bizim ebeveynler çocukları mutfakta bile oynatmıyor, korkuyorlar ama çocuk hem eğlenip hem risk aldığı anda bambaşka bir duygu yaşıyor. Sanırım macera terapisi aktiviteleri de bu yüzden böyle çok etkili. Bir de bunlar gençlere uygun aktiviteler olunca bambaşka bir şey çıkacaktır ortaya.” (E-14-Kamu)

3.2.4. Dördüncü Oturum: Macera Terapisinde Liderlik Sorumlulukları

Araştırmanın birinci aşamasında sosyal hizmet uzmanlarının bir meslek elemanı olarak gençlerle açık hava uygulamaları gerçekleştirebilmeleri hakkında düşünceleri ve kendilerini değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların açık hava ya da doğada olma konusunda “tanıdık olmayan ortam” ifadesini kullandıkları görülmüştür. Macera terapisinde de öne çıkan bu özellik sayesinde danışanların konfor alanları dışına çıkıp yeni baş etme stratejileri geliştirmeleri için doğa şartları kullanılır (Kimball ve Bacon, 1993). Katılımcıların ilgi gösterdikleri uygulamalar ise geleneksel terapi programlarında kullanılan ofis içerisinde sözlü konuşmalar yerine, son dönemlerde gittikçe artan açık hava uygulamaları ile gerçekleştirilmektedir (Griswold, 2014).

Açık havada gerçekleştirilebilecek uygulamalar kapsamında Sosyal hizmet uzmanlarının "doğada atölye çalışmaları" ve "dört duvar arasında olmamak" ifadeleri öne çıkmıştır. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanları mesleki olarak sadece bir bina içinde çalışmamayı savunmuşlardır ve açık havada da uygulamalar gerçekleştirmenin mesleğin doğasında yer aldığını belirtmişlerdir. Açık havada gençlerle gerçekleştirecekleri çalışmalarda tanıdık olmayan doğa koşullarında danışman, eğitmen gibi çoklu rolleri yerine getirebilmeleri açısından liderlik sorumlulukları önem taşımaktadır. Bu nedenle “Macera terapisinde liderlik sorumlulukları” modülü önemli bir gereksinim olarak belirlenmiştir.

“Gençlerle her zaman dışarı çıkamıyorum ve dışarı çıkmayı dört gözle bekliyorum. Bazı çekincelerim olsa da her seferinde gerçekten “özlemişim” diyorum. Kurumun dışında onlarla zaman geçirmek ve grup çalışmalarında onlara yol göstermek bana da terapi gibi geliyor. İhtiyaç anında onların yanında olmak, bize de birçok sorumluluk yüklüyor ve

bunların öğrenilmeme gibi bir lüksü yok. Çünkü doğadayken bunu göze alamazsınız.” (K-13-Kamu)

3.2.5. Beşinci Oturum: Macera Terapisinde Gençlerle İşbirliği

Araştırmanın birinci aşamasında sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle gerçekleştirdikleri uygulamalarında gençlerin bu uygulamalara nasıl dahil edilebileceğine ilişkin görüşmelerde “gençlerin dilinden anlamak, “çağa uymak”, “etkili iletişim” ve “birlikte çalışma” gibi ifadelerle sıklıkla rastlanmıştır. Macera terapisinde gençlerle gerçekleştirilen müdahalelerde iş birliği ya da müttefiklik, müdahalelerin başarıya ulaşmasında temel rol oynamaktadır. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle macera terapisi aktivitelerini gerçekleştirebilmeleri için macera terapisinde gençlerle iş birliği yapma konusu önem kazanmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasında, farklı gençlik gruplarıyla çalışan sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle gerçekleştirdikleri aktivitelerde iletişimi ve etkileşimi artırmaya yönelik farklı yöntemler denediği belirlenmiştir. Bir anlamda sosyal hizmet uzmanlarının kendi mesleki yeterliliklerini bireysel ilgi alanlarıyla da destekledikleri belirlenmiştir. Örneğin ekolojik ve çevre duyarlılığı yüksek olan sosyal hizmet uzmanının, kurumlarının desteklediği ölçüde evsiz gençlerle sürdürülebilir tarım ve çevresel atıkları azaltma konusunda çalışmalara yoğunlaştığı görülmüştür. Bu katılımcının kurum yapısının da geniş bir arazide bulunması nedeniyle hem müracaatçılarına hem stajyer sosyal hizmet öğrencilerine çok farklı ve çeşitli konularda ekolojik sosyal hizmete yönelik çalışmalar yaptığı belirlenmiştir. Yine başka bir sosyal hizmet uzmanının spor alanında yetkinlik kazanması ve antrenörlük yapması, onun gençlerle olan çalışmalarına çeşitli spor dallarını dahil etmeyi kolaylaştırdığı görülmüştür. Bu ve benzeri kişisel ilgi alanlarına sahip gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının kendi ilgi alanlarına gençleri dahil ettiklerinde onlarla iş birliği yapmalarının kolaylaştığı söylenebilir. Dolayısıyla bu oturumda macera terapisini gençlere yönelik müdahalelerde kullanabilmek için gençlerle iş birliğinin, istenilen değişimlere ulaşmada önemli olduğuna yer verilmiştir. Oturum süresince katılımcıların geribildirimleri göstermiştir ki gençlerle çalışmak tüm çalışanlar için gittikçe daha güç ve emek isteyen bir hal almaktadır. Bunda araştırmanın birinci aşamasında da ortaya çıktığı gibi sosyalleşmeyi azaltan internet ve sosyal medya bağımlılığı, gençlerin ekonomik problemleri ve gelecek kaygısı, özgüven eksikliği önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının da belirttiği gibi yoksulluk ve umutsuzluk gibi kaygılar azaltılmadan veya giderilmeden gençlere ulaşmak ve tam anlamda onlarla doğadaki aktivitelerde işbirliği

yapmak zorlayıcı olmaktadır. Ancak bu araştırmadaki sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle çalışmaları ve aktif görev yapmaları, bu konuda bilgi ve beceri sahibi olduklarını ve bu yetkinliklerini geliştirmeye de açık olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Gençlerle birlikte olmak ve onlarla çalışabilmek, onlarla iletişimi artıran en büyük şey bence. Özellikle alternatif çözümler üretebilmek gerekiyor doğada. Bunu grubun en zayıf haklasına göre ayarlamak da öncemli. Ne çok kolay, ne çok zor. Böyle olunca etkileşim de artıyor. Bir süre sonra onların dilinden daha iyi anlamaya başlıyorsun. Yatay ilişki kurmaya başlıyorsun, bu da onların sana daha çok güvenmesini ve seni dinlemesini sağlıyor.” (E-06-STK)

3.2.6. Altıncı Oturum: Macera Terapisinin Sosyal Hizmet Uygulamalarındaki Yeri

Bu araştırmanın birinci aşamasında kamu, özel sektörde ve sivil toplum kuruluşlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının bulundukları kurumlarda açık hava faaliyetlerini ve özellikle doğada atölye çalışmaları, spor ya da sanatsal etkinlikleri gerçekleştirmedeki sınırlılıklar belirtilmiştir. Hatta araştırmanın birinci aşamasında da sosyal hizmet uzmanları bu aktiviteleri gerçekleştirebilmek için “Uzman yetiştirilmesi”ni ve “Eğitim ihtiyacı”nı vurgulamışlardır. Doğada gençlerle çalışmalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları da dahil olmak üzere tüm sosyal hizmet uzmanları doğadaki bu çalışmaların gençlerle yapılmasının önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarına gençlerle sosyal hizmet müdahalelerine bir açık hava faaliyeti olarak macera terapisi aktivitelerinin nasıl dahil edilebileceğini anlatmak önemli bir gereksinim olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde macera terapisi, sosyal hizmet müdahale teknikleri arasında yer almadığından katılımcıların, sosyal hizmet uygulamalarında macera terapisini gençlerle çalışırken hangi durumlarda ve nasıl kullanacaklarına ilişkin soruları bu oturumda alınmıştır. Katılımcıların gençlerle sosyal hizmet alanında aktif uygulayıcılar olması macera terapisi ile sosyal hizmet mesleğinin ortak noktalarını anlamalarında etkili olmuştur. Böylece katılımcıların macera terapisi kapsamındaki açık hava faaliyetlerini, sosyal hizmet müdahalelerinde nasıl kullanabilecekleri konusunda bilgilendikleri ve bu terapisinin uygulamalarda yer almasını istedikleri görülmüştür.

“Bence Türkiye’de uygulanabilir şeyler. İlk akla bu çalışmalar için niye bir eğitim almadığım geliyor. Bize göre çok yeni bir alan, sosyal hizmette bir yenilik kapsamında ele

alınabilir. Türkiye coğrafi olarak bu aktivitelere ve terapilere çok uygun. Umarım ideolojik olarak da uygun hale geliriz.” (K-26-Kamu)

3.2.7. Yedinci Oturum: Macera Terapisinde Metaforların Seçimi ve Kullanımı

Macera terapisi süresince metaforların kullanımı büyük önem taşır. Araştırmanın birinci aşamasında sosyal hizmet uzmanlarıyla gerçekleştirilen görüşmeler hedef ve terapötik değişimler için seçilen aktivitelerin önemli olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla yapılan aktivitelerdeki eylemlerin kalıcılığı metaforlarla sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu sayede doğada gerçekleştirilen etkinliklerin gündelik yaşama yansması ve kalıcı olması öngörülmektedir. Bu metaforlar sayesinde üstesinden geldikleri macera aktiviteleri ve eylemlerini kendi davranışlarıyla birleştirerek danışanlardan terapötik bir değişim beklenmektedir. Araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının da doğada gençlerle yapılan aktivitelerin farkındalık yaratıcı olması ve dolayısıyla yeni bakış açısı sağlayarak daha kolay etkilere fırsat oluşturması özellikleri vurgulanmıştır. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisi aktiviteleri aracılığıyla gençlerin davranışlarındaki değişimi daha kalıcı hale getirebilmelerini sağlamalarında metafor kullanımı odağa alınmıştır. Ancak sosyal hizmet uzmanlarının oturumun başlangıcında metaforların kullanımıyla ilgili kafa karışıklığı yaşadığı görülmüştür. Diğer yandan metaforların tanımıyla ve kullanımıyla ilgili bilgiler ve örnekler verildikçe bu konudaki değerlendirmeleri olumlu yönde değişmiştir. Konu ilerledikçe oturuma katılan sosyal hizmet uzmanlarının da gençlerle çalışırken metaforları nasıl kullandıklarına ve nasıl seçtiklerine ilişkin görüşleri alınmış ve bu örneklerden yola çıkarak bu konuyu anlamaları sağlanmıştır. Bu süreçte olumlu yönde değişimler ve isteklilik gözlemlenmiştir.

“ Ben hala metaforların nasıl bu kadar işe yaradıklarını düşünüyorum. Aslında çok fazla yer alıyor hayatımızda. Bunların kolaylaştırıcı olması ve gençlerle birebir çalışırken bu kadar işe yarayacağını düşünmemiştim. Anladığım kadarıyla gençlerle açık havadayken onlara vermeye çalıştığımız şeyleri alıp eve götürsünler ve unutmasınlar istiyoruz ve bunun için metaforlar kullanmak şart. “ (K-03-Kamu)

3.2.8. Sekizinci Oturum: Vaka İncelemeleri

Bu araştırmanın birinci aşamasında sosyal hizmet uzmanlarının da belirttiği üzere gençlerle doğada gerçekleştirilen uygulamalar ve dolayısıyla macera terapisi aktiviteleri

önemlidir. Bu uygulamalar ve aktiviteler teorik olarak paylaşılsa da bu konuların uygulamalı olarak öğrenilmesi gerekmektedir. Bu nedenle macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının son aşamasında bu konuda gerçekleştirilmiş iyi uygulama örneklerinden hareketle vaka incelemesi yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu oturumda sosyal hizmet uzmanları vaka incelemesi yapmanın, öğrendiklerini uygulamalarında kullanabilmelerini anlamada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu modülde katılımcıların isteği üzerine macera terapisi planlamasına benzer şekilde hazırlıklar yapılarak gönüllü katılımcıların müdahale örnekleri grup üyeleri ile paylaşılmıştır. Bu örneklemeler sayesinde adım adım uygulamaya yönelik birlikte çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Böylece katılımcıların da oturuma aktif katılımı sağlanmıştır.

“Bizde de macera terapisi içinde kullanacak çok aktivite var. Grubun ihtiyacına ve çevreye göre çok beğenecekleri şeyler eklenebilir. Bu örnekleri gördükçe aklıma bir sürü proje geliyor. Birlikte hazırladığımız bu uygulama örneği de beni çok heyecanlandırdı. Sanki herşey kafama daha çok yattı. İlk gün ve son gün güvene dayalı aktiviteler yapmak ve dediğiniz gibi gelişmeleri görmek istiyorum.” (E-18-Kamu)

3.3. Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Grup Çalışmasının Etkinliğini Değerlendirme ve Öneriler

Araştırmanın bu aşamasında ise macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının etkinliğini katılımcıların değerlendirmelerine ve Türkiye’de gençlere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinde kullanabilmelerine yönelik görüş ve önerilerini almaya ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Bu aşamanın amaç ve alt amaçlarına dayalı olarak bulgular “*Her Oturum Farklı Bir Şey Kattı: Ancak...*”, “Gençlik Refahı Alanı İçin Macera Terapisi Önemli: Ancak”, “Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi Yetkinliği: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli” ve “Türkiye’de Gençlik Refahı Alanında Macera Terapisinin Gerçekleştirilmesi İçin Öneriler” olmak üzere dört temada incelenmiştir.

3.3.1. “Her Oturum Farklı Bir Şey Kattı”: Ancak...

Bu bölümde “Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanları bu eğitim hakkında ne düşünmektedir” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu bağlamda yapılan grup çalışması konusunda uzmanların ne düşündükleri ve hangi oturumları daha faydalı veya işlevsiz buldukları ve bunların nedenleri değerlendirilmiştir. Böyle bir

değerlendirme sonucunda “*Her Oturum Farklı Bir Şey Kattı: Ancak...*” temasına ulaşılmıştır (Çizelge 3.4). Bu araştırmada yapılandırılan macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının kamu, özel sektör ve sivil toplum kurum ve kuruluşlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının hem kendileri hem de mesleki çalışmaları için oldukça etkili ve işlevsel olduğu söylenebilir. Ancak grup çalışması konusunda öneri ve eleştiriler de ön plana çıkmıştır.

Gerçekleştirilen macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasında eğitimin içeriği ve süreci ile ilgili olumlu geri dönüşler alınmıştır. Bu konunun sosyal hizmet uzmanları için yeni olması ve öncesinde bilgi sahibi olmamaları macera terapisini öğrenme konusunda bazı beklentilerin oluştuğunu göstermiştir. Grup çalışması sonrasında ise bu beklentilerin karşılandığı ve grup üyelerinin de kendi bilgi ve deneyimlerini paylaşmaları sonucunda etkileşimli bir grup çalışmasının yapılmış olduğu belirlenmiştir. Grup çalışması süresince gençlerin yaşadıkları sorunlara yönelik kendi çalışmalarını ve yetkinliklerini değerlendiren sosyal hizmet uzmanları, macera terapisi tekniğinin bu alandaki kullanımı ve terapi süreci, macera terapisi aktivitelerinin kendi kurumları özelinde Türkiye’de kullanılabilirliği üzerine pek çok paylaşımda bulunmuştur. Yine grup çalışması sırasında keşfedilmiştir ki, gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları macera terapisi aktivitelerini gençlerle gerçekleştirmeyi istemektedirler.

Çizelge 3.4. :“Her Oturum Farklı Bir Şey Kattı: Ancak...” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt Tema	Kod	Alt Kod
Grup Çalışmasının Etkileri	Bireysel Etkiler	-Farkındalık: İlgi ve merak uyandırmak -Mevcut kişisel ilgiyi artırmak
	Mesleki müdahalelerde macera terapisi: Motivasyonu artırma	-Mesleki yetkinliği sorgulamak -Gençlerle çalışmak -Farklı müracaatçı gruplarıyla çalışmak -Grup çalışmalarında kullanmak
Grup Çalışmasının İşlevsel Yanları	Grup çalışması oturumları	-Macera terapisini ve gençlik alanında kullanımını anlamak - Metafor kullanımı - Vaka incelemeleri ve örnek uygulamaların paylaşımı
Grup Çalışması Konusunda Eleştiriler ve Öneriler	Grup çalışması oturumları etkili ve işlevseldi: Ancak...	-Grup çalışması yüz yüze olabilseydi -Ek bir oturum: Bilgi aktarımı

Macera terapisi aktivitelerine bazı sosyal hizmet uzmanları aşına olmasalar da grup çalışmasına katılımlarının güçlü grup dinamiği sayesinde ilgi ve merak uyandırarak mesleki müdahalelerinde kullanma konusunda farkındalık kazandırdığı, istek uyandırdığı ve mevcut yetkinliklerini sorgulamayı sağladığı söylenebilir.

“İlk konuştuğumuzda da çok hoşuma gitmişti ve ilgimi çekmişti bu konu. Değişik şeyleri seviyorum yani konu temel seviyeli bilgi almamı sağladı. Konu ile ilgili üç aşağı beş yukarı tahminim vardı ama şu an daha netleşti, ayrıntılarla daha güzel oldu.” (K-26-Kamu)

“Bu konu o kadar yeni ve farklı ki her oturum farklı bir şey kattı bize. O yüzden böyle işlevsiz bir oturum olamaz çünkü bizim için çok yeni bir model. Her anlattığınız bize çok farklı şeyler kattı. Ben sürekli düşündüm yaptığım şeyleri ve kafamda bir şeyler vardı. Bu eğitim gerçekten çok iyiydi. Sunumları çok anlaşılır ve kullanılabilir yapmışsınız. Teşekkür ederim. Sonra sizin makalenizi de okuyunca daha da iyi oldu yani bence çok uygun bir trend. Her ayrı oturumu farklı deneyimler için ışık yaktı bende.” (E-05-STK)

“Emeğinize sağlık öncelikle benim için yepyeni bir konuydu. Çok bir fikrim yoktu açıkçası. Bireysel olarak doğada pek çok korktuğum unsur var ama doğanın olumlu etkisini bir müdahale olarak gerçekleştirmek benim için çok önemli. Sadece teori değil uygulamaya yönelik birçok şey anlattınız. Diğer arkadaşlarımızın da çok katkısı oldu. Yani bazı anlarda böyle kamp bölgesindeymişiz gibi hissettiğim şeyler oldu. Aaa öyle mi oluyormuş? Böyle bir şey mi varmış dediğim noktalar oldu. Büyük bir farkındalık kazandırdı bana. Bu temel bilgilerin üzerine ayrıntılarla nereye gideceğim nelere bakmam gerekiyor biraz yetkinlikler, yeterlilikler konusunda kendimi sınatırdı ve biraz daha bilgi gerektiğini hissettim. Kendimce bazı araştırmalara baktığımda sizin vermiş olduğunuz eğitimin baya kapsamlı olduğunu gördüm. Uygulama açısından güzeldi ve verimliydi teşekkür ederim” (E-06-STK)

Ülkemizde bu tür çalışmaların sosyal hizmet uzmanları için ufuk açıcı olduğu ve gençlerin yanı sıra diğer müracaatçı gruplarına yönelik olarak da uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır.

“Türkiye’de olmayan bir şeyi burada anlatmak gerçekten zor. Eğitim temel adım olarak gayet güzel. Grup deneyiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili güzel şeyler vardı. İlk başta biz diğer arkadaşlarla da aramızda konuştuğumuzda aslında sosyal hizmet uzmanlarının grup çalışması, psikoterapi gibi şeylere pek bulaşmadığından bahsettik. Onlar

daha çok bireyseller ama bana göre sosyal hizmet uzmanlarının elinde ki en önemli silah grup çalışması. Ve bu içi dolu gerçekten alt yapısı olan eğitimlerin Türkiye’de yer bulması gerekiyor. Çünkü bu anlattığın metaforik öyküler, metaforların kullanımı tüm grup terapilerinde ortak konu. Muhakkak herkesin grup terapisi ekolünün öğrenmesi gerekiyor bana göre. Senin anlattığın eğitim de aslında bir şeylerin başlangıcı. Özellikle gençlik alanında çalışan en başta, diğer alanlara da adapte edilebilir. Yanları çok olan bir eğitim.” (E-18-Kamu)

Bu çalışmada sosyal hizmet uzmanları her oturumun faydalı olduğunu; ancak bazı oturumların ise oldukça işlevsel olduğunu belirtmişlerdir. Bir sosyal hizmet uzmanı özellikle macera terapisi ve bu terapinin gençlik alanında kullanımına ilişkin oturumların sonraki oturumların daha iyi anlaşılmasında etkili olduğunu belirtmiştir.

“.....O yüzden böyle işlevsiz bulduğum bir oturum yok ama en iyisi de ilk giriş oturumları çok iyi oldu, önemliydi benim için. Çok ilgimi çekti sonrasında benim için daha kolay oldu.” (E-05-STK)

Macera terapisinin gençlerle uygulanmasına ilişkin iyi uygulama örneklerinin paylaşıldığı ve vaka incelemelerinin yapıldığı oturumun ise bazı sosyal hizmet uzmanlarının bu terapi sürecini anlamaları ve kendi çalışmalarında kullanabilmeleri açısından işlevsel olduğu anlaşılmaktadır.

“Benim için son yaptığımız uygulama ve vaka incelemeleri oturumu her şeyin yerli yerine oturması, anlamlı hale gelmesi açısından en işlevsel oldu. Tabii ki önceki oturumlarda a dan b ye nasıl gideceğimizi göstermesi, örnekler vermen detaylandırman da gayet iyi. Metaforları anlattığın oturum benim için biraz kafa karıştırıcıydı ama sonrasında konuştuğumuzda daha iyi anladım. Yerli yerine oturdu. Şimdi yine metaforlarla ilgili biraz araştırma yapıp kitaplar okumaya çalışacağım. İşlevsel olmayan bir oturum yoktu hepsi ilgi çekiciydi ama en ilgi çekicisi olanlar da sondaki oturumlardı. Kavramları daha kafamızda oturttuk. Örneklendirdiğimizde neyin eksik neyin fazla olduğunu daha görebilir hale getirdik. Bu yüzden daha keyifliydi diye düşünüyorum.” (K-13-Kamu)

“Her oturumdan bir şey öğrendim. Yepyeni bilgiler olduğunu ya da nereye bakılması gerekiyor onu gördüm. O yüzden çok faydalı oldu benim için. Örneklerle en son derste üzerine gidip vaka incelemelerine bakınca yerleşti o konu. Yani olabileceği kadar

yerleşti. O yüzden bu oturumları daha çok sevdim ama her biri kıymetliydi hepsinden yeni bir şey öğrendim.” (K-03-ÖS)

Bunun yanında psiko eğitim grup çalışması oturumlarının yüz yüze olmasının, bilginin daha kalıcı olması açısından daha işlevsel olabileceği vurgulanarak bu araştırmada çevrimiçi yapılan grup çalışması eleştirilmiştir.

“şöyle bir şey var, son oturum aslında yüz yüze olabilirmiş. Her şeyden sonra, biz bu bilgileri aldıktan sonra, muhakkak tasarlarırken de aklından geçmiştir, gerçekten yüz yüze etkileşim, bilgilerin oturması ile ilgili olarak daha faydalı olurdu. Ben de grup çalışması yaptığımda modül olarak aynı bu şekil de ilerliyorum. Dediğim gibi bir yerde muhakkak bu bilgiler verildikten sonra yüz yüze gelseymişiz daha faydalı olur diye düşünüyorum.” (E-18-Kamu)

Bir sosyal hizmet uzmanı ise tüm oturumların oldukça etkili olduğunu, ek bir oturum planlanarak bilgilerin aktarımının yapılmasının da işlevsel olabileceğini belirtmiştir.

“Vallaha hepsi böyle matruşka gibiydi, açıldıkça açılıyor ve taşlar yerine oturuyor. Hepsi güzel planlanmıştı. 8 modül de çok iyiydi. 9. modülde bir araya gelip tüm bu bilgilerin aktarımı şekilde olsaydı hakikaten çok iyi olacaktı.” (E-06-ÖS)

3.3.2. Gençlik Refahı Alanı İçin Macera Terapisi Önemli: Ancak...

Bu bölümde “Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanları bu eğitimi gençlerle uygulamalarına uyarlama hakkında ne düşünmektedir?” alt amacına yanıt aranmıştır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisini, gençlerle müdahalelerinde gerçekteştirme ve bu terapinin faydaları hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir. Böyle bir değerlendirme sonucunda “Gençlik Refahı Alanı İçin Macera Terapisi Önemli: Ancak...” olmak üzere bir temaya ulaşılmıştır (Çizelge 3.5). Sosyal hizmet uzmanlarının çoğunluğunun anlatılarında macera terapisinin gençlik refahı alanında uygulanmasının ve dolayısıyla çalıştıkları kurumlardaki gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde bu terapinin kullanılmasının gençlere, sosyal hizmet uzmanlarına ve mesleki müdahalelerine gençler aracılığıyla topluma olan faydaları öne çıkmıştır.

Bu çalışmada sosyal hizmet uzmanlarının anlatıları göstermiştir ki gençler iklimin, politikaların, ekonomik krizin etkilerine bağlı olarak anksiyeteyi ve stresi deneyimlemektedirler. Gençlerle doğada macera terapisi aktivitelerini gerçekleştirmenin bu sorunlara çözüm olabileceği söylenebilir. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının bu müdahaleleri gerçekleştirebilmeleri için yaz, kış ve haftasonu kampları gençlerin bu sorunlarla başa çıkmasında etkili olabilir. Bu bağlamda doğada bu kamplar için uygun koşulların sağlanması önemli görünmektedir.

Çizelge 3.5.: “Macera Terapisi Gençlik Refahı Alanı İçin Önemli: Ancak...”
Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt Tema	Kod	Alt Kod
Gençler Açısından	Gençlerin doğa ile bağ kurması	-Kalıcı davranış değişimi -Stresle ve anksiyete ile başa çıkma -Tükenmişliğe çözüm üretme -Gelişim dönemleri -Tinsellik -Özgüven -Gençliğe katkının topluma yansması
Sosyal Hizmet Uzmanları ve Mesleki Müdahaleleri Açısından	Sosyal hizmet uzmanlarının doğa ile bağ kurması	-“Ahiretlik dost”: Gençlerle bağ kurmak -Doğanın iyileştirici gücünü hissetmek -Öz değerlendirme yapabilmek
	Mesleki müdahaleler	-Mutlu olmak: İşini seyerek yapmak -Uygulamaları daha kısa sürede gerçekleştirebilmek -Uygulama için yetersiz koşullar ve kaynaklar giderilmeli

“Gençler çok tükenmiş vaziyette. Yakın zamanda ciddi bir tükenmişlik dalgası var. Ekonomik kaygı, yoksulluk, bununla alakalı o kadar çok şey var ki şu anda yaşlarına yönelik olmayacak konularına o kadar çok vakit ayırmışlar ki, o kadar çok anksiyete yaşıyorlar ki... İklim anksiyetesi yaşıyorlar siyasi politik anksiyetesi yaşıyorlar, ekonomik anksiyete yaşıyorlar ve çok yorgunlar, yaşlarından çok daha yaşlı bir durumdalar bu yüklendikleri duygu ile beraber. Bizim de gördüğümüz gençlerin artık çok dertli olduğu, onların deşarj olacağı onların farklı ortamlarda farklı yerlere koyarak bir şeyler düşündürebilecek ve kazandıracak etkinlikler o kadar çok değerli ki.. O yüzden bana çok yakın geldi. Benim de çok hoşlandığım bir çalışma alanı olduğu için, bu macera terapisi ve bu etkinlikler. Mutlaka öneriyorum gençlik refahında çalışanlara hatta bu kampların düzenli olarak yapılmasını bile isterim yani. Yaz kampı yapılsın kış kampı yapılsın aynı zamanda arada böyle hafta sonu kampları yapılsın. Yani çocuklar anksiyete yükselten ortamdan çıkıp doğa ile bağlantı

kurabileceği akranları ile farklı deneyimler yaşayabileceği bir deneyim olsa müthiş olurdu. Bunu hocam çok uygulanması kolay buluyorum. Bir yerden başlamak lazım. Bence gençlik refahı ve gençler için bu ankisiyetenin azalması üzerine çok büyük etkisi olacaktır. Aynı zamanda fiziksel bilişsel duygusal gelişimlerine çok büyük etkisi olacaktır.” (E-14-Kamu)

Bu aktivitelerin doğada gerçekleştirilmesi bir sosyal hizmet uzmanına göre gençlerle müdahalelerin daha kısa sürede yapılmasında ve gençlerde kalıcı davranış değişimi sağlanmasında etkili olabilir.

“Ben uzun yıllardır gençlerle çalışıyorum yani başka bir alanda da çalışmadım diyebilirim açıkçası. Eğer bu macera terapisi kullanımı başarılabılırsa çok faydalı olacağını düşünüyorum. Öncelikle uygulama zamanımızı kısaltacaktır. Benim bir buçuk ayda, üç ayda bireysel görüşmeler yaptığım gençler var, doğaya çıkarmakta zorlanıyorum. Ama bu terapide bütün olmasını istediğim şey aynı anda cereyan edecektir. Bu yüzden faydasının çok fazla olacağını düşünüyorum. Bunun yanında yeni öğrenilen bir davranışın daha kalıcı olacağını öngörüyorum. Yani daha oturacak, daha içselleştirecek. Atıyorum bireysel görüşme ile on haftada uğraştığımız şey iki günde oturacak ve kullanılmaya başlayacak. Çünkü karşı taraftan da dönüt göreceğiz genç.” (K-26-Kamu)

Gençlik, gelişimsel açıdan pek çok değişimin yaşandığı ve bu yaşlardaki kazanımların ilerleyen yaşam dönemleri için de etkili olduğu bir dönemdir. Araştırmada bazı sosyal hizmet uzmanları gençleri gelişimsel açıdan değerlendirerek özellikle bu dönemde öne çıkan anlam arayışı ve özellikle tinsellik açısından da macera terapisinin gençlerle birlikte uygulanmasının önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

“Hocam gençlik zaten anlam arayışının içerisinde olduğu bir dönem. Macera terapisinin hedefleri başa çıkma kapasitesini artırma, özgüven, iletişim bunlar zaten gençliğin kazanmak istediği mevcut durumlar. Bu yüzden bu alanın gençlik üzerinde yaygınlaşması çok gerekli. Şu an bu terapiye en çok ihtiyaç duyulan dönem gençlik dönemi çünkü anlam arıyor, çözüm üretmek istiyor, pratik olana daha yatkın. Sizin bir slaytınız da vardı: bana söyleme, göster diye bir cümle vardı. Yani eyleme dayalı bir şey vurguluyordu. Bence gençlik de öyle. Ben kız kardeşimle iletişim kurduğumda da aynı şeyleri yaşıyorum. Pratik sonuçlar görmek istiyorlar zamanı daraltmak istiyorlar.” (E-06-STK)

Dolayısıyla doğada gençlerle çalışarak güven kazanılması gibi olumlu davranış değişikliğinin aynı zamanda sosyal hizmet uzmanlarının doğada gençlerle bağ kurmalarında önemli olduğu görülmektedir. Böylece sosyal hizmet uzmanlarının mesleki tatmin duygusu

yaşayarak mutlu olmalarında ve doğanın iyileştirici gücünü hissetmelerinde bu aktivitelerin etkili olabileceği anlaşılmaktadır.

“Onlarla çalıştığımda güvenlerinin yenilenmesi, topluluk önünde konuşamayan bir gencin bunu yenmesi ve başarması bana da mutluluk verecektir. İşimi yaptığım için kendimi daha iyi hissedeceğim, daha keyif alacağım. Gerçekten ben de onlarla beraber mutlu olurum diye düşünüyorum. Hem benim işimi de kolaylaştıracak hem onlarınkini de kolaylaştıracak. Tabii ki önemli olan onlar için daha kolay olması.” (K-03-ÖS)

“Hocam büyük bir ihtimale kurduğumuz bağ ahiretlik bir bağ olacaktır. Yani ben buna inanıyorum. Yani kampa gittiğimiz her çocuk her genç bizim ahiretlik dostumuz olacaktır. Bundan sonraki bütün süreçte siz onların rol modeli olacaksınız. Bence bu çok değerli bir ilişki, çok da terapötik buluyorum. O yüzden ben bu işin terapötik ve ilişkisel boyutundayım. Çünkü bir köpekle bile bir gece geçirdiğin zaman siz unutmuyor. Düşünsenize bir çocukla bir hafta boyunca etkinlik yapacaksınız ve onunla alakalı bir sürü normal yaşamda paylaşamayacağınız anılar paylaşacaksınız. Çok değerli bir başarı olacaktır.” (E-06-STK)

“Sağlayacağı faydalara gelirse, dediğim gibi kendimizin de eylem odaklı olması ile alakalı iyileştirici olacaktır. Bir grup yönetiminde en fazla faydayı grup yöneticileri öğrenir. Bu da bize farklı bir ufuk açacaktır. Dünya eylem odaklılığa, etkileşime ve deneyime önem veriyor. Durağanlıktan ziyade tamamen eylem odaklı terapilerin nasıl önemli olduğunu gösteriyor.” (E-18-Kamu)

Gençler arasında suça sürüklenmiş, sınav kaygısı yaşayan, stresle başa çıkamayan yani farklı gençlik grupları olduğunu dikkate alan bir sosyal hizmet uzmanına göre gençlerle gerçekleştirilecek macera terapisinin faydaları, gençler aracılığı ile topluma yansiyabilir. Dolayısıyla gençlerin macera terapisi ile iyilik halini artırmak aslında topluma yatırım olarak görülmektedir.

“Madde bağımlısı olan çocuklardan suça sürüklenmiş çocuklara, sınav kaygısına kadar pek çok sorun yaşayan çocuklar var. Genellikle stresle baş edemeyen çok genç var. Geleceğin inşa edilmesi de bu çocukların baş etme becerisi ile mümkün olacak. Bizim ve toplumun ileriye gitmesi için gerekli bir adım. Bu yüzden ben faydaları bireyselden ziyade toplumsal fayda içerisine dahil etmeyi anlamı buluyorum. Bireysel faydası da var tabii. Kendi hayatımda ve işimde gençlerde ki bu başarıyı gördüğüm de ben de başaramadığım

şeylerle alakalı bir bağlantı kuracağım. Onlardaki umut benim hedeflerime ulaşmamda beni itekleyen bir güç olacak.” (E-03-STK)

Bunun yanı sıra bir sosyal hizmet uzmanı ise doğada gençlerle bu çalışmaların önemini belirterek doğada güvenli alan, uygun zaman, ekipman, destek personeli gibi koşulların ve kaynakların sağlanmasındaki bireysel ve kurumsal destek gereksinimlerinin önemli olduğunu dile getirmiştir. Dolayısıyla gençlerle macera terapisini uygulamaya dahil edebilmede böyle bir desteğin sağlanması önemli bir gereklilik olarak ifade edilebilir.

“Biraz zorluklarından da bahsedeyim. Uygulama yapılabilecek güvenli alan belirlemek, uygun zaman, ekipman, destek personel planlanması falan bunlar beni zorlayacak şeyler. Ben dahil etmeyi zaten kesinlikle istiyorum bu terapiyi tabii. Bu sadece bizimle olmayacak, bunun politik olarak içselleştirmesini ve gerçekleştirilmesini istiyorum ki destek konusunda sorun yaşamayalım. Yani her gencin buna ihtiyacı var. Kurgulanmış bir grupta sahip oldukları sorunların yüzde ellisinden fazlasından kurtulacaklarından inanıyorum.” (K-13-Kamu)

3.3.3. Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi Yetkinliği: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli

Bu bölümde “Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik müdahalelerinde bu terapiyi kullanabilme konusunda yetkinliklerini nasıl değerlendirmektedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanlarının böyle bir terapiyi müdahalelerinde kullanabilmeleri açısından bilgi, beceri ve değer temeli bağlamında yetkinliklerini nasıl değerlendirdikleri incelenmiştir. Böyle bir inceleme sonucunda “Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi Yetkinliği: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli” olmak üzere bir temaya ulaşılmıştır (Çizelge 3.6).

Bu araştırma kapsamında macera temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanlarının tamamı gençlerle macera terapisi gerçekleştirebilmek için bilgi, beceri ve değer temelinin desteklenmesine ihtiyaçlarının olduğunu belirtmişlerdir. Bilgi temeli bağlamında bazı sosyal hizmet uzmanları bu terapiyi gerçekleştirebilmede ilk yardım, BDT, mindfulness, motivasyonel görüşme teknikleri, drama ve kriz yönetimi, macera terapisinin bireyle ve grupla çalışmalarda kullanılabilmesi, macera terapisinde metafor kullanımı gibi eğitimlerin önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Çizelge 3.6.: “Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Macera Terapisi Yetkinliği: Bilgi, Beceri ve Değer Temeli” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt tema	Kod	Alt Kod
Bilgi Temeli	Doğada gençlerle uygulamalar için gerekli bilgiler	-İlk yardım -BDT -Mindfulness eğitimi -Motivasyonel görüşme teknikleri - Drama - Kriz yönetimi -Uygulamalı macera terapisi eğitimi -Yaratıcı drama bilgisi -Psikopatoloji -Macera terapisinin bireyle yapılmasına yönelik bilgi -Macera terapisinin grup çalışmasında kullanımına yönelik bilgi -Macera terapisinde metafor kullanımı -Macera terapisinin uygulamalı eğitimi
Beceri Temeli	Doğada gençlerle uygulamalar için gerekli beceriler	-Fiziksel yeterlilikler -Hazır bulunuşluk -Gündemi takip etmek -Yaratıcılık -Dayanıklılık, -İletişim becerileri -Oyun oynatma becerisi -Uyum becerisi -Duygusal dayanıklılık becerisi - Yaratıcı drama becerileri -Sporla sosyal hizmet becerileri -Sanatla sosyal hizmet becerileri
Değer Temeli	Ekosentrik Yaklaşım	-Doğaya ve doğanın haklarına saygı -Tüm canlıların yüksek yararı -Eko-farkındalık
	Antroposentrik Yaklaşım	-Doğada geleneksel değerleri hayata geçirmede insanı odağa almak -Doğayı insanın yüksek yararı için kullanmak

“Bence iyi bir terapötik bağ kurabilecek alt yapı olmalı. Buna isterseniz motivasyonel görüşme teknikleri dersiniz isterseniz çözüm odaklı dersiniz. Bununla alakalı mutlaka bireysel anlamda kendimizi bir savaş varsa bu savaşa tam teçhizatlı çıkmak doğru olacaktır.” (E-05-STK)

“Birçok bilgiye ihtiyaç var hocam. Öncelikle alanla ilgili çok fazla kuramlara, yöntemlere, terapi yöntemlerine hakim olmak gerekiyor. Çünkü hepsi kullanılabilir. Gençlerle çalışacağımız için güçlendirme yaklaşımından motivasyonel çalışmaya, bilişsel davranış terapisinden kriz yönetimine kadar. Bunun yanında istediğiniz kadar iş birliğine

açık kişilerle sözleşme yaparak alacak olsak da grubta bir kriz çıkması çok yüksek. Bunlar önemli yani çok bilgiye ihtiyaç var.” (K-03-ÖS)

“Sizin de eğitimde bahsettiğiniz üzere ilk yardım eğitiminin çok gerekli olduğunu düşünüyorum. Olası bir kaza durumunda ilk müdahale çok önemli. Öncesinde belki alanla alakalı bilgi sahibi olunabilir. Gidilecek alan, kamp yapılacak alan bunlarla ilgili bilgi sahibi olunabilir. Bu riskleri minimize etmek için önemli. Risklerin olmamasını sağlamak için alanla alakalı öncesinde bir kontrol yapmak gerekir. Gençlerle alakalı ön bilgi bizim için çok önemli hangi becerileri var? Aslında hem çocukların hem de bölgenin sıratını yapmak iyi olabilir. Aklıma bunlar geldi hocam. Eğitim olarak yine çok ciddi şeyler gerekiyor bir meslek elemanı olarak bireyle, grupta çalışmayı iyi yönetmek lazım. Terapötik bir eğitim almak zorunda, artık bu bir tercih değil. Mintfulness ve BDT temelli ya da bilişsel farkındalık kurulabilir. Bir şekilde terapötik bağda sizin elinizi kuvvetlendirebilecek bilgiler olmalı yani alet çantanız dolu olmalı.” (E-14-Kamu)

“Metaforlar hakkında daha detaylı bir eğitim olabileceğini düşünüyorum. Grup çalışmalarında da gençlere yönelik drama çalışmalarını seçilerek ve aktivitelerin düzenlemeleriyle ilgili bilgilere ihtiyaç duyuyorum çünkü terapötik ilişki bunlarla oluyor. Grup çalışması çok önemli. Bizim gruptaki arkadaşlar neredeyse hiç yapmıyorlar. Ancak bizim ön palana çıkabileceğimiz alan bu olmalı. Bu konularda desteklemek isterim. Açıkçası birde bu açık alanların önceden incelenmesi eksileri artıları nelerdir bizi zorlayacak ya da işimizi kolaylaştıracak yerler nerelindedir bu bilgileri almak zor oluyor. Bu yüzden il içerisinde belirli sabit bir yer güvenliği olan bir yerin planlanması yapılabilir. Bunun daha öngörülebilir bir şekilde gideceğimiz yerin belli olması bizim programımızı rahatlatır.” (K-26-Kamu)

Bir sosyal hizmet uzmanının anlatıları ise macera terapisi aktivitelerinin gençlerle uygulanabilmesi için bu konuda uygulamalı olarak eğitim almanın yani deneyimsel öğrenmenin önemli olduğunu göstermektedir.

“Yani kendim için konuşursam aktivitelerin içeriği konusunda çok bir fikrim yoktu. Senin anlattığın o modüle kadar o aktivitelerde kullanılacak malzemeler, aktivitelerin zorluk dereceleri, çeşitli özellikleri bunları daha iyi daha detaylı bilmek istiyorum. Bununla ilgili daha detaylı bir eğitim olabilir. Bilmekle beraber bunun deneyimlenmesi taraftarıyım. Yani hiç yapmadığım bir şeyi onları deneyimlemeden önce uygulamamayı düşünüyorum. Yani ilk önce kendi deneyimlerimi bu konuda geliştirip duygularımı bilgilerle beraber duygularımı

da tecrübelerimi de yansıtmak isterim. Böyle deneyimlenmiş bir bilgi istiyorum.” (K-26-Kamu)

Bunlarla birlikte aynı zamanda psikodramatist olan bir sosyal hizmet uzmanı ise macera terapisinin uygulanabilmesi için psikopatoloji bilgisinin önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

“Arkadaşlar çoğunlukla söylediler ama benim ekleyebileceğim psikopatoloji muhakkak öğrenmesi gereken konulardan. Bu konuda nasıl bir ilk yardım eğitimi önemliyse terapi tekniğinde de psikopatoloji bence önemli olduğunu düşünüyorum. Sonuçta çalışacağımız kişilerin duygusal halleri içinde bulundukları durumu bipolar bozukluğu veya yeme bozukluğu veya ekstra bilgilerle alakalı bilgi dağarcığımızın da iyi olması gerekiyor. Bunun ayırımına varıp ne yapacağımızı, ne geliştireceğimizi yapabilmek gerekiyor. Grup çatışma yönetimi veya işte grup psikolojisinde yaşanabilecek risklerle alakalı olarak bilgiler çeşitlendirilebilir.” (E-18-Kamu)

Sosyal hizmet uzmanları, macera terapisini gençlerle gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duydukları bilginin beceriye dönüşmesi gerektiğinin altını çizmişlerdir. Bu bağlamda bazı sosyal hizmet uzmanları özellikle macera terapisi aktivitelerini gerçekleştirebilmek için fiziksel yeterlilikleri, hazır bulunuşluğu, gündemi takip etmeyi, yaratıcılığı, dayanıklılığı, iletişimi, doğada oyun oynatmayı, doğaya uyumu ve duygusal dayanıklılığı önemli beceriler olarak sıralamışlardır. Sosyal hizmet uzmanlarının anlatıları bu aktiviteleri açık havada gençlerle birlikte gerçekleştirmenin, dolayısıyla sorumluluk almanın çeşitli zorluklar içerdiğini ve bu zorluklar fiziksel aktivitelere dayandığı için bedensel olarak da yorucu olduğunu göstermektedir.

“Önce bedensel olarak bir iyilik hali olması gerekiyor. Birçok etkinlik olacak o yüzden bedensel bütünlük olarak bir iyilik hali istiyor bu uygulamalar. Kurulan parkurlar diğer yerler onlara eşlik etmek için ciddi bir şey lazım. Bu yüzden bedensel olarak bir iyilik halinin sağlanması gerekiyor. Hazır bulunuşluk gerekiyor diye söyleyebilirim. Bu macera terapisi için de çok iyi bir süreç bence. Ortak bir voleybol oynarken bile orada bir fark yaratıcı olmak çocuklar için rol modellik açısından bizi daha ön plana çıkarabilir. Ben hep bunu gözlemledim. Onlardan biraz daha bazı şeyleri daha iyi bir düzeyde yapıyor olabilmek takdir de kazandırıyor. Takdir kazandığınız zaman da bu süreçle alakalı çocuklarla ve gençlerle daha iyi bağ kurabiliyorsunuz.” (E-06-ÖS)

“Yaratıcılık önemli bence de. Gençlerin ihtiyaçları neyse spontane bir şeyler ortaya çıkarmak bunları bağlayacaktır toplayacaktır diye düşünüyorum. Bunun yanında kriz yönetimine hakim olmak gerekiyor. Açık alanda olacağız ani bir şey çıktığında zaman çok geçmeden toparlamak faydalı olur diye düşünüyorum. Dayanıklılık çok önemli. Tek günde belki çok önemli değil ama iki üç gün sonrası için hakikaten her şeye karşı yüz yüze gelebilecek bir güçte olmak gerekiyor.” (K-13-Kamu)

“Şimdi ben bu soruyu bir önceki sorudan bağımsız düşünemiyorum. Yani hangi bilgiler edinmek gerektiğini sormuştunuz. Bilgi olduğu zaman beceri de geliyor zaten. Çünkü hakimiyet geliyor. Bilgi olunca kendine özgüveni olan ne yaptığını bilen bir kişinin rehberliğinde bu iş yürütülebilir. Bu yüzden bu bilgiler tamamlandığında temel düzeyde iletişim becerilerinin üzerine değer becerileri koyabiliriz diye düşünüyorum.” (K-03-ÖS)

Bir sosyal hizmet uzmanı ise macera terapisini gerçekleştirmedeki zorlukların sadece fiziksel değil, duygusal, psikolojik ve sosyal açıdan da olabileceğine dikkat çekmiştir. Bu bağlamda bu terapiyi uygulayabilmek için gençlerle doğada oyun oynama, iletişim, değişen durumlara uyum sağlama, duygusal dayanıklılık ve doğanın zorlu koşulları ile başa çıkma becerileri de önemli görünmektedir.

“Birincisi oyun oynatma becerisi olması lazım. İkincisi bununla alakalı iletişim becerisinin kuvvetli olması gerekiyor. Gerektiğinde iyi bir dinleyici gerektiğinde de iyi bir hatip olabilmeli. Daha sonra değişen durumlara yönelik uyum becerilerinin olması gerekiyor. Değişken durumlar için. Yani uyum göstermeye, tekrar şekillendirebilme mesela en başta kötü bir yağmurla karşılaşabilir her şey altüst olmuş olabilir ama bu duruma da adapte olabilmesi uyum sağlayabilmesi gerekiyor. Son olarak da duygusal dayanıklılık becerisini de geliştirmesi gerekiyor çünkü yeri geldiğinde oklar grup yöneticisi olarak ona da yönelebilir. Bu konuda da duygusal dayanıklılığının yüksek olması gerekiyor.” (E-18-Kamu)

Dolayısıyla macera terapisi aktiviteleri zorlu olmakla birlikte doğada sanatla sosyal hizmet ve spor sosyal hizmeti, yaratıcı drama becerilerinin kullanımı da özellikle gençlerin macera terapisi aktivitelerine katılım için ilgi uyandırmada önemli görünmektedir.

“Beceri olarak etkinlikleri yapabilecek kadar fiziksel bir beceriye sahip olmak, motor becerilerin biraz daha iyi kullanılabilmesi belki bir müzik aleti çalıyor olabilmek olmasa bile bir parküsyonda bir şeye vurabilmek yani ritim duygusuna sahip olmak gerekiyor. Küçük ama etkili olan illüzyon numaraları belki o an ilgiyi toplamak için çekmek

için olabilir. Bence iyi bir yaratıcı drama bilgisi çok daha değerli olur. Oyunlarla bu süreci çok daha kolaylaştırmak mümkün. Mesela biz okuldayken Almanya'dan sporla sosyal hizmet ekipleri gelmişti. Çok güzel bir çalışma yapmışlardı. Bütün Hacettepe'de okulu boyamıştık. Aynı zamanda farklı oyunlar oynamıştık. Mesela süpürge ile voleybol oynamıştık. Farklı materyalleri kullanmıştık, farklı materyalleri farklı oyunlarla birleştirmiştik mesela. Bunda çok fazla bir beceriye gerek yok. İyi bir tenisçi, iyi bir voleybolcu olmana gerek yok ama gençler için çok ilgi çekiciydi. Bence sporla ve sanatla sosyal hizmet becerilerini kullanabilmek çok iyi olur.” (E-14-Kamu)

Gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde bilginin becerilerle desteklenmesi ve uygulamaya aktarılmasında değer temeli önemli bir çerçeve sağlar. Bu araştırmada macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanlarının bu terapiyi çalışmalarında uygulayabilmeleri için kendi değerlerini ve mesleki değerleri bu bağlamda yeniden gözden geçirmeleri mümkün olmuştur.

Son yıllarda insanın doğa üzerindeki rolü tartışmalara konu olmaktadır. Bu bağlamda mesleğin temelindeki sosyal adalet ve insan hakları konusunda da tartışmalar olmakla birlikte insanın, doğanın bir parçası olduğu ve dolayısıyla insan-doğa ilişkisini ve etkileşimini önceleyen ekosentrik yaklaşımın benimsenmesine olan vurgu artmaktadır (Yıldırım, Öztürk ve Abukan, 2021). Çünkü son yıllarda insanın doğa üzerindeki tahakkümünün sanayileşmenin ardından kapitalizm, neoliberalizm gibi makro süreçlerle desteklendiği ve dolayısıyla iklim değişimi, iklim krizi, deprem başta olmak üzere doğal afetlerin artışı gibi ekolojik felaketler ve çevresel bozulmalara karşı ekosentrik yaklaşıma olan gereksinim daha da önem kazanmıştır. Böylece mevcut araştırmada bazı sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisi aktivitelerini gençlerle gerçekleştirmede böyle bir yaklaşımın temelini oluşturan değerlere vurgu yaptıkları söylenebilir. Bu bağlamda öncelikle sosyal hizmetin tüm etik değerlerine sahip çıkmak gerektiği vurgulanırken doğaya ve doğanın haklarına saygı, sadece insanın değil tüm canlıların yüksek yararı ve dolayısıyla eko-farkındalığın vurgulandığı görülmektedir.

“Öncelik olarak ben hep ekolojik perspektiften bakmayı tercih ederim. Tüm canlıların yüksek yararı için konuşmaktan bahsediyorum. Çocukları kampa götürüp terapötik ilişki kazandırmanın yanında aynı zamanda onun doğayla bağını kurarak doğayla ilişkin bir farkındalık kazandırmak, bu da doğayla ilişkin bir değer kazandırmaya gidiyor. Onunla beraber bir bağ kurma, onu anlama bunlar eğitimde verilecek şeyler değil aslında farklı bir şey. Bir çöpün doğada 450 yıl 500 yıl kaybolmadığını bilmek ya da yaptığı çok

küçük şeylerin büyük farklar yarattığını fark ettirebilmek biraz doğada olmakla ilişkili. Macera terapisi aslında doğayla tekrar bağ kurmanın bir simgesi. O yüzden yapılacak bütün faaliyetlerin doğayı sevdirecek bir platform olduğunu düşünüyorum. Tek insanın değil tüm canlıların yüksek yararına gözetleyecek noktasında buluşacak değerlere sahip olmak gerektiğini düşünüyorum. Yani eko-farkındalık yaratmak, bu anksiyeteye beraber bu anksiyeti neyle uyuşturabileceğimizin farkına varmak. Mesela dünya çevre gününde yapılacak bir macera terapisi ile bunun içindeki mesajlar çok farklı olabilir.” (E-14-Kamu)

“Hem doğanın içerisinde olcaz hem insanlarla birlikte bağ kuracağız. Birbirimizi anlamak, farklı bireylere sahip çıkmak, saygı göstermek nasıl diyeyim hem doğadaki bir bitkiyi koparamamak bir canlıya zarar vermemek gibi. Her gün karşılaşmadığımız varlıkların hem farkına varmak hem de onların da canlı olduklarını hissetmek bunlar önemli değerler diye düşünüyorum.” (K-26-Kamu)

Diğer yandan bir sosyal hizmet uzmanı ise macera terapisini gençlerle doğada uygularken gençleri odağa almanın önemini vurgulamıştır. Aynı zamanda sosyal hizmetin geleneksel değerlerinin macera terapisinde de önemli olduğunu belirtmiştir.

“Bizdeki etik değerlerin hepsi bu uygulamanın değerler temelinde yer alması gerekiyor. Hem bu terapinin faydalı olması hem de uygulayıcı olarak yöneticinin içinde bulunduğu savunduğu değerler sistemine de uygun olacak. Din, dil, ırk bakımından ayırmayacak. Manüplatif yorumlar yapmayacak. Bence bizim etik değerlerimizin hepsi burada tek tek yer alması gerektiğini düşünüyorum. Bence en önemlisi kendi kaderini tayin etmektir. Bu bir dilamma yani katılımcıya kendi yolunu çizmesini mi olanak sağlıyor yoksa yöneticinin istediği yolda mı ilerlemesi gerekiyor. Bunun yanında ayrımcılık yapmamak önemli. Bu hak temeli açısından önemli. Tabi hakları varken sorumluluklarından da kaçmaması gerekiyor, bunu da unutmamak lazım. Kişilerin bu haklarını savunurken kişiler bu hak veya damgalamaya maruz kalmamak için uğraşırken o sırada sorumluluklarını da unutmamaları gerekiyor.” (E-18-Kamu)

Sosyal hizmette “çevresi içinde birey” yaklaşımında çevre genellikle biyopsikososyal boyutlarıyla değerlendirilmekte ve müdahalede fiziksel çevre gözardı edilebilmektedir. Aslında böyle bir yaklaşımda insan odağa alınarak antroposentrik tutum ve değerler öne çıkarken doğanın da araçsallaştırılması söz konusu olabilmektedir. Bu araştırmada da görüldüğü üzere bir sosyal hizmet uzmanının doğayı müdahalelerde kullanmaya odaklanarak bir anlamda doğayı insan için araçsallaştırdığı anlaşılmaktadır.

“Güvenilir bir ortam yaratmak galiba en temelde sağlanması gereken bir şey. Katılımda adil olabilmek, herkese söz hakkı verebilmek yani çember dışında birisini bırakmamak. Kültür çatışmasının olmayacağı farklılıkları benimseyebileceğimiz bir altyapıda olmalı. Biz doğayı kullanmayı öğreteceğiz ama bunu hangi dilde öğretiyoruz? Şiddetsiz bir iletişim kurabiliyor muyuz? Soğukkanlı olabilir muyuz? Hep hoşgörü üzerinden ilerleyecektir. Mesela korumacı olmaktan ziyade kişinin kararına saygı sağlamalıyız. Yol göstermek yolu parmakla işaret etmek olmamalı. Bunu tasvir edebilmeliyiz. Yani bağımsız karar alabilmeyi de öğretmeliyiz bu noktada.” (E-06-STK)

3.3.4. Türkiye’de Gençlik Refahı Alanında Macera Terapisinin Gerçekleştirilmesi İçin Öneriler

Bu bölümde “Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına katılan sosyal hizmet uzmanlarının, Türkiye’de gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde macera terapisini kullanabilmeye yönelik önerileri nelerdir? sorusuna yanıt aranmıştır. Bu kapsamda macera terapisinin Türkiye’de uygulanabilmesi konusundaki görüş ve önerileri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda “Türkiye’de Gençlik Refahı Alanında Macera Terapisinin Gerçekleştirilmesi İçin Öneriler” olmak üzere bir temaya ulaşılmıştır (Çizelge 3.7).

Çizelge 3.7.: “Türkiye’de Gençlik Refahı Alanında Macera Terapisinin Gerçekleştirilmesi İçin Öneriler” Temasına İlişkin Alt Tema, Kod ve Alt Kod

Alt tema	Kod	Alt kod
Macera Terapisi Türkiye’de Gerçekleştirilebi lir: Coğrafik Yapı Çok Uygun	Ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği: Projeler yapmak ve fon sağlamak	-Yerel yönetimlerle işbirliği yapmak -Sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak -Uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak -Akademik işbirliği -Medya ile işbirliği
	Fırsatları ve kaynakları gözden geçirmek	-Sadece kentsele değil kırsala da odaklanmak: Kamu desteği -Süpervizyon desteği -Fiziksel çevre ve mekan -Macera terapisi eğitimi almak

Bu araştırma göstermiştir ki Türkiye’de her sosyal hizmet uzmanı kendi bölgesinde macera terapisini gençlerle gerçekleştirebilir. Ancak yerel yönetimlerle, sivil toplum, uluslararası kurum ve kuruluşlarla, akademisyenlerle, medya ile işbirliği yaparak bu terapinin gençlerle uygulanmasını sağlamak önemlidir. Bunu başarabilmek için devlet güvencesi başta olmak üzere gençlik refahı kurumlarının bu bağlamda fırsatlarını yeniden gözden geçirerek kaynaklarını ve fırsatlarını artırmaları gerekmektedir. Dolayısıyla macera terapisi gibi müdahale tekniklerinin sosyal hizmet uygulamalarında kabul görmesi, bilinmesi ve uygulanması için ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği yapılarak paydaşların harekete geçirilmesi gerekmektedir.

“Benim hep aklıma parkurlar geliyor. Uygun parkurların olduğu alanlar yaratmak. Belki yerel yönetimleri bununla alakalı biraz dürtmek iyi olur. Bu saatten sonra sadece kamuda bu şeyleri yaptırmak çok zor. Çocukların boş alanları bu aktivitelerle doldurulmalı. Bu konuda çalışan iyi vakıflar ve STKlarla ortaklık yapılabilir, mekânsal alanlar ortak kullanılabilir. Onlarla birlikte hocaların da içinde bulunduğu farklı becerilere sahip olduğu büyük kamplar yapılabilir. Bunun içinde bütçe lazım tabii ki. Bu yüzden uluslararası destek de alınabilir. Bunlara mülteci çocukları da ekleyebiliriz böylece uluslararası kuruluşlar fon yaratabilir. Çünkü bu alanda bir çalışma için çok uygun bir jeopolitik bir konuma sahibiz. Bir yarımadayız. Deniz kampı da yapabilirsiniz kara kampı da yapabilirsiniz günübirlik kamplar ya da uzun süreli de olabilir. Bunun gibi uygun mekanlara ufak grupların gelebileceği alanlar yaratmak, müzikle de beraber çalışmak belki iletişim ve etkileşimi artıracaktır.” (E-14-Kamu)

“Adım adım başlamak lazım bence. Küçük workshoplar hem grubu hem çalışmaları tanımamızı sağlar. Bundan sonra belki farklı becerileri geliştirebileceğimiz farklı etkinlikler yapabiliriz. Akademik olarak da bence bu alanda ciddi bir araştırma eksikliğinin olduğunu düşünüyorum. Macera terapisinin ne kadar faydalı olduğuna ilişkin çalışmaları artırmak gerekir. Bunu yapabildiğiniz zaman medyatik de oluyor. Böyle olunca yardım kuruluşlarının da ilgisini çekebiliyor. Bu küçük bütçeli işler böylece basında yer alabiliyor. Bu yüzden bence yerel yönetimler açısından istendik faaliyetler bunlar büyük şehirler bunu bir kaç yıldır yapıyor gençlik kampları yapıyor çokta büyük faydasını alıyor. Bunlar macera terapisine ciddi anlamda faydalı olabilir.” (E-05-STK)

“Bunun haricinde dersteyken uygulama yapılan ülkelerden bahsetmişsiniz. Bu örneklerin yerinde gözlemlenmesi bir gereklilik olabilir. Bu yüzden ülkeler arası projeler yapılabilir. Mesela bazı birimler bu şekilde yurtdışına personel gönderebilir. Orada neler

yapıldığını görüp o ülkedeki insanlar da buraya gelip burada incelemeler yapıyorlar. Bu şekilde kendileri uygulamayı yerinde görmüş oluyorlar. Böyle bir başlangıç yapmak bence güzel olabilir diye düşünüyorum. Bunun akademik çalışmalarla da tabii ki desteklenmesi gerekiyor. Bunun öğretimi konusunda onlara çok ihtiyacımız var. Onların yaptıkları çalışma olmadan bizlerin bir şeyler yapması yeterli olmayacaktır.” (K-26-Kamu)

Diğer yandan macera terapisi uygulamaları için ülkemizin coğrafi yapısı oldukça uygundur. Ancak hala bu uygulamaların gerçekleştirilebileceği fiziksel çevre ve mekan sınırlılıkları olabilir.

“Bence mekânsal olarak bazı eksikliklerimiz var. Bunların tamamlanması gerekiyor. En basitinden çocukların oyun alanlarından tutun yetişkinler için kişilerin deneyimlemelerine yönelik alanlar çok az. Artık deneyim üzerine bazı şeyleri inşa etmek gerekiyor. Düz bir yerleri gezip bir şeyler yapmak istemiyorum. Türkiye’de bunu parkurlar ve diğer alanlarda bulmak çok zor. Sadece belirli bir kaç yerde veya kurumlarda var. Onlar da çok sınırlı.” (E-06-ÖS)

Bazı sosyal hizmet uzmanlarının anlatıları macera terapisinin Türkiye’de gençlik refahı alanında gerçekleştirilebilmesi için kamu desteğinin önemli olduğunu ve bu terapinin sadece kentlerde değil kırsal alanda da uygulanması gerektiğini göstermektedir.

“Pek çok mekânsal alanda eksikliğimiz yok aslında, sadece harekete geçirmiyoruz. Bunun içinde kamusal bir güç lazımken bilinmediği için geniş kitlelere ulaşamıyor. Mesela kırsal bölgelerde hem macera terapisi hem de kırsal eğitimler verilebilir. Böylece kalkınmaya da katkı sağlayabilir.” (E-05-STK)

“Öncelikle bu terapinin devlet nezdinde bir kabul görmesi gerekiyor. Buna inanın yüksek olması gerekiyor. Ancak bunun olması için bir şeyler yapılması gerekiyor ki görsünler bu nasıl bir şey.” (K-26-Kamu)

Macera terapisinin Türkiye’de hayata geçirilmesinde en önemli destek mekanizmalarından birinin de gençlik refahı kurumlarındaki süpervizörlük olduğu söylenebilir.

“Bence uygulayıcılar için bir eğitim güncellenmesi ve süpervizörlük desteği gerekiyor. Pek çok kalemi var. Çünkü macera terapisinin genelde çok geniş bir kapsam içinde küçük küçük çok fazla şeyi barındırıyor. Hepsini de etkili ve güzel kullanmak gerekiyor. Bu yüzden bir destek mekanizmasının olmasını istiyorum. Başımız sıkıştığında ya

da bir konuda eksik kaldığımızda veya farklı bir vakayla karşılaştığımız da yardım alabiliriz. Bunun haricinde mekan tespiti de önceden yapılabilirse bu da işleri kolaylaştırır. Burada herkesin eşit bir şekilde bu uygulamadan faydalanabilmesi için kabul görünmesi gerekiyor, önemsenmesi gerekiyor. Umuyorum ki olur.” (K-13-Kamu)

Bazı sosyal hizmet uzmanları bu araştırmanın ikinci aşamasında kendileri ile gerçekleştirilen macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasına bağlı olarak bu konuda sertifika almanın önemli bir gereksinim olduğunu belirtmişlerdir. Ancak böyle bir sertifika ülkemizde edinilemeyeceği için sosyal hizmet uzmanları gerekli akreditasyon çalışmaları yapılarak bu konuda uzman yetiştirilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

“Öncelikle çalışacağımız yer hakkında bir mekânsal sorununuz yok. Aynı zamanda çalışma yapılabilir ki kişi sayısı da çok fazla. Yani gençlerle başlarsak yetişkinlere gelecek belki bu alanda çalışan sosyal hizmet uzmanlarına gelecek yani iyilik halini artırabileceğimiz kişilerin sınırı yok. Hayatın her alanında avantaj sağlayabiliriz bu çalışmayla burada ki tek zorluk sizin bahsettiğiniz gibi klinik macera terapisi olabilmek için nitelikli uluslararası ölçülere uygun uygulayıcı sorunu var.” (E-06-STK)

“Siz bu konunun üzerine eğilmiş ender kişilerdensiniz. Bu alanda sayı çok az. Belki de bununla alakalı düzenlemelere, kolaylıklara gitmek gerekiyor. Bu olmadan yapılan çalışmalar sizin bahsettiğiniz gibi geçerli olmuyor. Evet terapiye yönelik anlamlı şeyler yapılabilir ama hakkıyla yapabilmek için bu yeterlilikleri alabilmemiz lazım. Türkiye’de çok yaratıcı bir zihin var. Doğayla da iç içeyiz. Bu doğada yapılan aktivitelere ya da kendimizi tanıyıp daha ileriye götürmeye kapalı bir toplum değiliz. Gelişime açığız aslında ancak uygulayıcıların yetiştirilmesi gerekiyor.” (K-03-ÖS)

“Daha önce dediğiniz gibi geçerlilik ve akreditasyonu ele alayım bu çok önemli. Türkiye’de şu sıralar eğitimler, katılım sertifikası boyutuna gidip herhangi bir yurt dışı kurumdan akreditasyonu olmayıp en basit ve sıradan haliyle belge veriliyor. Bence akreditasyonla alakalı birileri elini taşın altına koymalı. Aynen psikodramadaki süreç gibi bir grup gelip Türkiye’de bu eğitimi başlatıp akreditasyon işlerine iyi kötü yürütecek şekilde birilerine öncülük etmeli. Çünkü dünyada bunun farklı örneklerine psikodrama olsun sosyodrama olsun veya terapi teknikleri olsun görüyoruz. Yurtdışından bir şekilde gelmiş 1999 depreminde Amerikalı bir grup ücretsiz bir eğitim verilmiş ve bu şekilde de başlamış. Bu kişilerin de terapist yetiştirmesi belirli bir zaman alacak kısacası bu akreditasyon için bir şeyler yapılması gerekiyor. Ondan sonrası bana göre başlamak önemli. Çünkü bu bireysel terapiler için de geçerliydi, son moda televizyon dizileri sayesinde insanlar bu bireysel

terapiye bakış açılarını değiştirip gidilebilir bir şeymiş olarak gördüler. Yani biraz topluma inmesi gerekiyor. Laboratuvar ortamından kurtulup halkın içinde insanların faydalanabileceği bir şey olarak çıkması gerekiyor ki o zaman faydalı hale geliyor tüm işlerde.”(E-18-Kamu)

4. TARTIŞMA

Sosyal Hizmet Uzmanlarının Macera Terapisini Gençlere Yönelik Müdahalelerde Kullanabilmeleri İçin Gereksinimleri

Gençlerle macera terapisi, çoğunlukla doğada gerçekleştirilen ve farklı bilim alanlarında kullanılan bir terapi. Sosyal hizmet uzmanlarının da bu terapi konusunda yetkinlik kazanması önemlidir. Çünkü sosyal hizmet uzmanları gençlik refahı alanında koruyucu, tedavi edici, önleyici, rehabilite edici olmak üzere pek çok müdahaleler gerçekleştiren önemli meslek uzmanlarıdır. Sosyal hizmet uzmanlarının bu terapiyi gençlere yönelik müdahalelerinde kullanabilmeleri konusunda farkındalık ve yetkinlik kazanmaları amacıyla yapılan bu çalışma da böyle bir yetkinliğin kazanılmasının önemini desteklemiştir. Çünkü sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik müdahalelerinde doğada gerçekleştirilen aktiviteleri kullanmak ve artırmak istegindedir. Bu istek, hem gençlere yönelik bireysel müdahalelerine hem de görev aldıkları kurumların mevzuatına açık hava aktivitelerini dahil ettirmek içindir. Kam ve Siu'nun (2010) deney ve kontrol grubunu kullanarak gençlerle yaptıkları bir çalışmada doğada gerçekleştirilen müdahalelerin stres, depresyon ve anksiyete gibi sorunlara çözüm üretilmesinde etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla mevcut araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının açık hava faaliyetlerini gençlere yönelik müdahalelerde kullanmak istemeleri bu müdahalelerin odağındaki sorunlara çözüm üretme çabalarıyla da ilişkili olabilir. Öyle ki bu araştırmadaki sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik uygulamalarında aktivite odaklı kişisel gelişim uygulamalarını kullanmanın bu sorunlara çözüm üretmede etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Özellikle gençlere yönelik müdahalelerde doğada çalışmaları artırmak ve aktivitenin kendisine odaklanmak önemsenmiştir. Gençlerin topluma dahil olmaları bağlamında yaşadıkları uyum sorunları da sosyal hizmet uzmanlarının önemle üzerinde durduğu konu olmuştur. Bu sorunlara yönelik doğada gerçekleştirilen grup çalışmaları ve dolayısıyla açık havada gerçekleştirilen aktivitelerin gençlerle çalışmalarda kullanılması vurgulanmıştır. Toplumsal yaşama uyum sorunlarının yanında gençler arasında yaygın olan sosyal medya ve internet bağımlılığına karşı önlem olarak doğadaki çalışmalara olan gereksinim ifade edilmiştir. Gençlerin sosyal medya ve internet bağımlılığı ile olan ilişkisinin olumsuz sonuçlarını çoğunlukla doğada gerçekleştirilen macera terapisi ile azaltmak veya gidermek mümkündür. Çünkü macera terapisinde katılımcılar aktivitelerde kendilerinin ve başkalarının sorumluluklarını alırlar. Ayrıca katılımcıların öz farkındalıklarını artırmak hedeflenerek davranışsal sonuçlarının

farkına varmaları beklenir. Bununla beraber uygulanan çeşitli stratejiler ile çevrelerini kontrol etmeyi artırmaları hedeflenir (Amesberger, 1998). Sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisini, bu hedefleri bilerek gençlerle çalışmalarında kullanmaları sosyal medya ve internet bağımlılığı gibi sorunlara karşı korumada gençler için daha keyif verici ve etkili olabilir. Çünkü gençlerle grup çalışmaları ve doğadaki aktivitelerin çoğunlukla gençler açısından keyif verici olacağını düşünmeleri, sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarına bu aktiviteleri dahil etmeyi isteme sebeplerinden biri olmuştur.

Bu araştırmada da öne çıktığı üzere gençlerin anın tadını çıkaramamaları onları sosyal işlevselsizliğe iten bir başka unsur olarak açıklanabilir. Bu noktada gençlerle grup çalışmaları ve doğadaki aktivitelerin çoğunlukla keyif verici olması sosyal hizmet uzmanlarını bu faaliyetleri uygulamalarına dahil etme sebeplerinden birisi olarak yorumlanabilir. Macera terapisinin aktivitelerinde keyif alma ve eğlencenin yer aldığı hedeflerin yanında katılımcılarla kurulan güçlü iş birliği ve destek mekanizması, gençleri “şimdi ve burada”ya odaklandırmada etkili olmaktadır. Dolayısıyla yaşanan anın tadını çıkarabilmek için “şimdi ve burada”ya odaklanmak katılımcıları yeni ve olumlu ilişkiler kurmaya yönlendirebilir (Rakar-Szabo, Fleischer, Van Hoof, Sbarra, Erlendsdottir, Rose, ve Nolle, 2017).

Gençlere yönelik müdahalelerde özgüveni artırıcı uygulamaların yer alması çalışmanın beklenen sonuçlarındadır. Ülkemizde sınırlı sayıda doğada uygulamaların gerçekleştiği yerlerden biri olan ve içerisinde sosyal hizmet mezunu gençlik liderlerinin de yer aldığı Gençlik ve Spor Bakanlığı’na ait doğa ve deniz kampları bulunmaktadır. Bu kampların hedeflerinde benzer şekilde özgüven çalışmaları yer almaktadır ve bu aktivitelerin gençlerde olumlu etkileri olduğu kanıtlanmıştır (Esentaş, Işıkgöz, Doğan ve Şahin, 2017). Bu araştırmada da üniversiteye hazırlanan veya üniversite öğrencisi olan gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarıyla görüşüldüğü için gençlerin özgüven kazanmaları gerektiğine ilişkin vurgular dikkat çekicidir. Çünkü bu uzmanlara göre gençler açısından ailelerinin istekleri kendi isteklerinden önemlidir. Gençlerin öz güvenine ilişkin konular macera terapisi tarafından da önemsenen bir konudur ve macera terapisinin gerçekleştirilmeye başlandığı ilk yıllardan itibaren gençler için öz güven ve öz disiplin konuları çalışmaların odağını oluşturmuştur (Miner ve Boldt, 1981). Macera terapisi uygulamaları yapan pek çok kurumun ilkeleri arasında açık hava faaliyetlerinin öz güven gerektiren eylemler içermesi dikkat çekicidir. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle öz güven geliştirme konusunda macera terapisi aktivitelerine olan aşinalığı, bu uygulamaları yapmayı kolaylaştırabilir.

Araştırmada kamuda çalışan sosyal hizmet uzmanları gençler için daha çok ekonomik kaygılardan bahsetmiştir. Özel sektörde çalışan sosyal hizmet uzmanları ise gençlik sorunları kapsamında geleceğe karşı umutsuzluk ve öz güven eksikliğinden kaynaklanan sorunları vurgulamışlardır. STK'larda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının ise gençlere yönelik yeterli olmayan politikalardan bahsetmesi katılımcıların kurumlarında çalıştıkları genç profiline ilişkin ipuçları vermektedir. Yavuzer, Meşeci, Demir ve Sertel'in (2005) gençlerin sorunları üzerine yapmış olduğu çalışmada da öne çıkan, ekonomik kaygılardır. Eğitim sorunları, gelecek ve sınav kaygısı ile aile sorunları da gençlerin deneyimlediği sorunlar arasında yer almıştır. Gençlerin kariyerlerinin başında olması ve kariyer planlarında ekonomik açıdan ailelerine bağımlı olmaları, bu kaygıların öne çıkmasında önemli bir etken olabilir. Böylece sosyal hizmet uzmanlarının gençlere yönelik üretilmesini beklediği politikalarda gençleri bu kaygılardan uzaklaştıracak çözümleri ifade ettiği söylenebilir.

Bu araştırmada gençlerle çalışan ve açık hava faaliyetleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurumları iki grupta değerlendirmek mümkündür. Birinci grubun özelliği sosyal hizmet uzmanının çalıştığı kurumun, açık hava aktiviteleri gerçekleştirmeye uygun fiziki şartlara sahip olmasıdır. Yani kurumun bulunduğu konum gereği doğa ile iç içe olması ve genç müracaatçılara yönelik açık hava aktivitelerinin kurumun hizmet uygulamalarında yer alması bu gruba özgüdür. Bu kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanları gençlere yönelik doğadaki çalışmalar için yetersiz fiziki koşullardan ziyade gençlerin toplumsal konulara katılımını ve ilgisini artırmayı sıklıkla vurgulamışlardır. Bu sosyal hizmet uzmanları gençlik kampları veya açık hava uygulaması gerçekleştiren kurumlarda çalışmakta ve gençlere ekonomik destekten ziyade psiko-sosyal destek vermektedirler.

İkinci gruba özgü kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının ise, ki çok daha büyük bir sayıdadırlar, çalıştıkları kurumların doğa ile içe olmadığı; ancak açık hava faaliyetleri gerçekleştirebilecek alanlara (park, sahil, kent ormanı, rekreasyon alanları) yakın oldukları söylenebilir. Bu gruptaki uzmanlar aynı zamanda genç müracaatçılarıyla gerçekleştirdikleri aktivitelerde oldukça fazla bireysel sorumluluklar almışlardır ve bu çalışmalar için daha fazla özveri göstermişlerdir. Bu sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarında gençlerin ihtiyaç duyduğu ve geliştirilmesi gerektiğini düşündüğü konulardan en önemlisi doğada yapılan çalışmaları artırmaktır. Bu durum Kimball ve Bacon (1993)'ün ifade ettiği gibi macera terapisinin özellikleri arasında tanıdık olmayan ortamın getirdiği

olumlu bir işlevsellik olmasıyla örtüşmektedir. Bu katılımcıların doğadaki çalışmalarının daha verimli olması ve daha olumlu sonuçlar vermesi sebebiyle kurumlarında fiziki şartlar uygun olmasa bile gerçekleştiriyor olması da yine macera terapisinin içerdiği doğadan keyif alma ve eğlenme bağlamlarıyla örtüşmektedir. Bununla birlikte öğrenmenin eğlenceli halinin gençler için eşsiz deneyimler kazandırdığını savunan macera terapisinde gençler, işlevsellikleri açısından en uygun grup içerisinde yer almaktadırlar (Gillis ve Mcleod, 1992). Bu gruptaki uzmanların gençlerle açık havada uygulamalar gerçekleştirirken kişisel inisiyatifler alması konusunda sadece kurumlarında bu aktiviteleri gerçekleştirecek fiziki koşul ya da düzenlemelerin olmaması değil gençlerin ailelerinden izin alma durumu da söz konusudur. Bu sebeple araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının müdahalelerine gençlerin ailelerini de dahil ettikleri sıklıkla görülmüştür. Macera terapisi uygulamasında da özellikle çocuk ve gençlerle yapılan müdahalelerde ailenin onayının alınmasının yanı sıra çeşitli bilgilendirme oturumları yapılarak aileler de çalışmalara dahil edilmektedir (Bowen vd., 2016).

Araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle uygulamalarındaki beceri ve yetkinliklere yükledikleri anlam üzerinden mesleki beceriler kapsamında gençlerle etkili iletişim ve birlikte çalışmanın öne çıktığı anlaşılmaktadır. Sosyal hizmet mesleği için iletişimde yetkinlik büyük öneme sahiptir. Bu durum, sadece gençlerle değil tüm müracaatçı gruplarıyla etkileşimlerde ve bütün müdahaleler için geçerlidir. Sosyal hizmet uzmanlarının etkili iletişim becerilerine sahip olmaları ve bu becerileri kullanabilmeleri mesleki yeterliliklerden birisi olarak görülmektedir (Kılıç ve Tekin, 2020). Gençlerle iletişime yönelik vurguların çoğunlukla kamuda çalışan kadın katılımcılar tarafından yapıldığı görülmüştür. Bu katılımcılar tarafından etkili iletişim, gerekli bir mesleki beceri olarak kabul edilmektedir ve bu etkili iletişimi sağlamak için bu uygulamaları geliştirmek gerektiği savunulmuştur. Çünkü müdahalelerde teori ile pratiğin uyuşmamasından söz edilmiştir. Bu açıdan eğitim döneminde öğretilen pek çok şeyin mutlaka deneyimlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Deneyimle eğitim felsefesine yakın olan bu düşünce, yaparak-yaşayarak öğrenmenin kalıcılığına vurgu yapmaktadır (Schell, Cotton ve Luxmoore, 2010). Bununla birlikte sosyal hizmet uzmanları açık havada uygulamalar gerçekleştirirken gençlerin birlikte çalışmaya daha hevesli olduklarından ve daha rahat iletişim kurabildiklerinden bahsetmişlerdir. Çalışmada sıklıkla gençlerle birlikte çalışmanın ve etkili iletişim kurmanın gençleri daha aktif katılımcılar yapmasından ve uygulamalarda gençlerin daha istekli olmalarından bahsedilmiştir. Koltz (2021), macera terapisinde etkili iletişimi artırmak için çeşitli aktiviteler geliştirmiştir. Özellikle gençlerin aileleriyle ve aile içinde bireylerin kendi

aralarındaki etkileşimi güçlendirici danışmanlık yapılması üzerine çalışmıştır. Bu bağlamda açık hava faaliyetlerinde etkili iletişimin önemli bir araç olarak kullanılmasında macera terapisi aktivitelerinin kolaylaştırıcı olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada gençlerle etkili iletişim açısından öne çıkan bir başka vurgu da gençlerin kullandıkları dil ve jargonları bilmenin önemidir. Katılımcıların “gençlerin dilinden anlamak” diye ifade ettikleri bu durum gençlerin teknoloji kullanımı hakkında da bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir. Sosyal hizmet uzmanlarına göre gençlerin dil kalıplarını bilmek, gençlerle gerçekleştirilen çalışmalarda yapılacak planlanmalar için gereklidir. Diğer pek çok teknikte olduğu gibi macera terapisinde de müdahaleler öncesinde danışanlarla ön görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Uygulamalardaki aktiviteler süresince danışanla etkileşim yoğun bir şekilde gerçekleştiğinden iletişime ve birlikte çalışmaya özel önem verilmektedir. Macera terapisi uygulamalarında kullanılan özellikle değişim modelinde (Gass, Gillis ve Russell, 2012) danışanlarla çalışırken ön görüşmelerde gençler hakkında detaylı bilgiler edinilmektedir. Ayrıca danışan hakkında fikir edinmek, onları yakından tanımak için de gençlerin dilinden anlamak bu modelde önemlidir. Bununla birlikte modelde yer alan eski davranışların yerine yenisini inşa etmek için kullanılan metaforlar, gençlere yönelik uygun ve etkili bir dil kullanımını gerektirmektedir. Böylece sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle etkili iletişim kurarak birlikte çalışabilmeleri için macera terapisi modelleri hakkında bilgi sahibi olmalarının müdahalelerine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülebilir.

Araştırmada sosyal hizmet uzmanları gençlerle açık hava uygulamaları gerçekleştirirken sıklıkla doğanın katılımcılar ve kendileri üzerinde iyileştirici bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla bu uygulamaları gerçekleştirirken kendilerini rahat hissetmişlerdir. Bu etken çalışmada gençlik kampı veya benzeri açık alanlarda çalışmayan; ancak uygulamalarına açık hava aktivitelerini dahil etmeyi tercih eden sosyal hizmet uzmanlarının neden kişisel inisiyatifler gösterdiği konusuna da açıklık getirebilir. Ancak çalışmanın odağı sadece doğal ortamda bulunmak değil, açık havada aktiviteleri gerçekleştiriyor olmak olduğundan uzmanların bu fiziki ortamın beraberinde getirdiği grup dinamiği ve etkinlik seçmeye yönelik söylemleri de dikkate alınmıştır. Çünkü macera terapisini eşsiz kılan şeylerden birisi doğanın faydalı dinamiklerinin yanı sıra gerçekleştirilen maceraya dayalı aktiviteleridir. Bu sebeple doğal ortamlar çoğunlukla iyileştirici bir faktör olarak kabul edilir; ancak terapötik müdahalelerin etkinliği; program tasarımı, davranış değişikliğini kolaylaştırma uygulamaları ve küçük grup dinamiklerine de atfedilir (Beringer

ve Martin 2003). Tüm bunların birleşimi sosyal hizmet uzmanları için açık hava uygulamalarında iyileştirici ve daha rahat çalışmanın zemini olarak görülebilir. McKenzie (2000) çalışmasında fiziksel çevrenin, terapötik müdahale için önemli bir faktör olduğunu belirtmektedir. Doğal ortamlarda yer alan çeşitli zorlukların (kaygı, risk alma, bilinmezlik vb.) alışılmadık bir ortamda gerçekleştirilmesi katılımcılar öz farkındalık ve öz sorumluluklarına katkıda bulunabilir. Mevcut araştırmada doğada yapılan çalışmaların daha rahat ve özgür hissettirmesinin, gençlerle yapılan müdahalelerin verimini artıracağına öne çıkmasında temel etken olduğu ifade edilebilir.

Sosyal hizmet uzmanları, gerçekleştirdikleri açık hava faaliyetinin iyileştirici ve daha rahat olmasının yanında gençlerin ve kendilerinin de daha istekli olduklarını vurgulamışlardır. Macera terapisinin yapısal özelliklerinden biri olarak sıralanan keyif alma, onu gençler arasında daha istekli bir hale getirmektedir. Bununla beraber gerçekleştirilen grup aktivite oyunları da yine macera terapisinin gençlerin uygulamalara katılma eylemleri üzerinde etkili olabilir. Macera terapileri konusunda yapılan araştırmalarda bu terapinin eğlenceli ve keyifli olmasının, danışanların bu müdahalelere daha istekli olmalarında önemli bir etken olarak ifade edilmektedir (Bowen ve Neill, 2013). Mevcut çalışmada da sosyal hizmet uzmanlarının çalışmalarına açık hava aktivitelerini dahil etme konusunda hem kendilerini hem de danışanlarını istekli olarak ifade etmeleri katılımcıların macera aktiviteleri yürütmelerine ilişkin motivasyonlarının yüksek olması ile ilişkilendirilebilir. Bu duruma macera aktivitelerinin çoğunlukla gruplarla gerçekleştirilmesi ve grup ortamının getirdiği destekleyici atmosferin etkisinin olduğu da söylenebilir. Gruplarla gerçekleştirilen sosyal hizmet uygulamalarında danışanların birbirleriyle doğal etkileşimleri sonucu duygusal, sosyal ve davranışsal öğrenmenin geliştiği kanıtlanmıştır (Northen ve Kurland, 2001). Bununla birlikte sosyal hizmet uzmanlarının grup çalışmalarında lider rolünden aktif bir grup üyesi rolüne geçmesi, müracaatçılarıyla benzer deneyimleri yaşamalarını sağlar ve grup etkileşimini kolaylaştırarak geliştirir (Lang, 2004). Macera terapisi uygulamalarında da grup lideri tarafından grup içinde meydana gelen tüm etkileşimsel süreçlerin özenli bir şekilde takip edilmesi gerekmektedir. Çünkü grup etkileşiminin, terapötik değişim sürecinin bir parçası olduğu kabul edilmektedir (Russell, Hendee ve Cooke, 1998). Bu durumda gençlerle açık hava uygulamaları gerçekleştirmenin, hem fiziki ortamın getirdiği rahatlatıcı ve iyileştirici unsurları hem de grup çalışması dinamiğinin olumlu göstergeleri sayesinde sosyal hizmet uzmanları tarafından gerekli macera terapisi eğitimleri alındıktan sonra daha çok tercih edileceği söylenebilir.

Çalışmada ortaya çıkan önemli bulgulardan birisi doğada ve dış mekanda müdahalelerin gerçekleştirilmesi gerektiğine olan vurgudur. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanları arasında çevreye duyarlılık öne çıkmıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının özellikle pandemiden sonra doğanın gençler üzerinde olumlu etkileri olduğunu fark ettikleri söylenebilir. Ancak bazı sosyal hizmet uzmanlarının ise müdahaleleri doğada gerçekleştirme konusunda antroposentrik bakış açısına sahip oldukları fark edilmiştir. Çünkü bu sosyal hizmet uzmanları insanı, doğanın bir parçası olarak görmekten ziyade doğanın, insan için faydasını önelemiştir. Ancak bazı katılımcıların özellikle ekolojik adalet ve derin ekolojiye yönelik vurguları bu katılımcıların doğa ile bağ kurmaya ve doğada daha sürdürülebilir çalışmalar gerçekleştirmeye daha yatkın olduklarının ipuçlarını vermiştir. Bu bağlamda sosyal hizmetin son yıllarda savunuculuğunu yaptığı ekosentrik yaklaşımın, bu araştırmadaki bazı sosyal hizmet uzmanları tarafından bilinmediği söylenebilir.

Bu araştırmada doğadaki çalışmaların, gençlerin merak ve keşfetme duygularını artırarak onlara yeni bakış açısı kazandırmaya yardımcı olacağı savunulmuştur. Gençlerin açık havadaki faaliyetlerde aktif katılımcılar olarak eylem odaklı çalışmalara dahil edilmesi, hem bu gençlerin hem de onlarla sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının çevreye duyarlılıkları artabilir .

Macera Terapisi Temelli Yapılandırılmış Psiko-Eğitim Grup Çalışması

Bu araştırma göstermiştir ki gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları açık havada gençlerle aktiviteler gerçekleştirirse de macera terapisini bilmemektedir; ancak bu müdahalelerde bu terapi, hem kendileri hem de gençler için önemli bir gereksinimdir. Grup çalışması oturumlarında özellikle macera terapisi aktivitelerinin, bu aktivitelerde gençlerle iş birliği yapmanın ve sosyal hizmette bu terapinin kullanımının özellikle ilgi çekmesi eğitim öncesi görüşmelerdeki ihtiyaç ve beklentiler ile örtüşmüştür. Bunlara ek olarak vaka incelemeleri ile katılımcıların iyi uygulama örnekleri üzerinden kendi çalışmalarını değerlendirmeleri sağlanmıştır. Eğitim öncesinde sosyal hizmet uzmanlarının Türkiye’de bu terapiyi kurumlarda uygulayabilme konusundaki gereksinimlerinin ve önerilerinin, sosyal hizmet uzmanı yetkinlikleri ve kurumlardaki ortak ihtiyaçların eğitim süresince daha istekli ve motive bir biçimde açıklamalara dönüşmesi yapılan eğitimin işlevsel ve etkili olmasına bağlanabilir. Bu noktada özellikle belirtilmelidir ki grup çalışmasının yüzyüze olması konusundaki eleştiri, bu araştırmaya katılan sosyal hizmet uzmanlarının ortaklaştığı bir eleştiri olmuştur.

Psiko-eğitimde öne çıkan bir başka durum ise gençlerle birlikte bazı sosyal hizmet uzmanlarının da doğa ile bağ kurduğunu belirtmeleridir. Katılımcılar macera terapisi aktivitelerini gençlerde kalıcı davranış değişikliği sağlama konusunda hemfikir olmuşlardır ve böylece müdahalelerin daha kısa zamanda tamamlanacağını öne sürmüşlerdir. Bununla birlikte macera terapisi aktivitelerini yaparak aslında bir anlamda işini severek yapmayı ve gençlerle daha güçlü bağlar kurmayı vurgulamışlardır. Bu unsurlar sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisi aktivitelerini uygulamalarında tercih etme sebebi olarak gösterilebilir. Öyle ki Amerika’da yapılan bir çalışmada bu faaliyetlerin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Bu oranın yüksek lisans derecesine sahip sosyal hizmet uzmanlarında daha yüksek oranda olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ilgili araştırmada sosyal hizmet uzmanlarının yaş ortalamasının 57 olması bu aktivitelerin gerçekleştirilmesi için beklenen yaş sınırlarını ters yüz ederek bu aktiviteleri istekli olarak yapmanın önemini örneklendirmiştir (Tucker ve Norton, 2013).

Mevcut araştırmada macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasının değerlendirmesi sosyal hizmet uzmanlarının bilgi, beceri ve değerleri temelinde ele alınmıştır. Bu yetkinlikler değerlendirilirken macera terapisi bağlamında sosyal hizmetin bilgi, beceri ve değer temelini macera aktiviteleri uygulanırken nasıl kullanıldığı ve nerelerde işlevsel hale geldiği üzerinde durulmuştur. Çünkü görülmüştür ki bu yetkinlikler açık hava faaliyetlerini gerçekleştirmede temel rol oynar ve uzmanları bu aktiviteleri yapmaya motive eder ya da onları engeller. Sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisi aktivitelerini uygularken kullandıkları bilgi ve becerileri değerlendirilirken görülmüştür ki uzmanların bazıları kendilerini daha rahat ve istekli hissetmektedir; ancak bazıları ise zorlanacağını düşünmektedir. Çekincelerin öne çıkmasında uygulamadaki bilgi ve becerilerinin eksik olduğunu düşünmeleri ve dolayısıyla açık hava uygulamalarının işlevsiz olacağına inanmaları yer almaktadır. Diğer taraftan bazı uzmanların ise bu aktiviteleri kendileri için de iyileştirici bulması ve açık hava faaliyetlerinin daha kalıcı sonuçlar verdiğini belirtmesi kendi yetkinlikleri bağlamında değerlendirilebilir. Burada sosyal hizmet uzmanlarının kişisel özellikleri de fark yaratmaktadır. Uzmanların ilgi alanlarına göre spor, kampçılık ve diğer açık hava aktiviteleri alanlarında eğitimleri olduğunda ve özellikle lisansüstü mezuniyete sahip sosyal hizmet uzmanlarının tez çalışma alanları bu konuya yakınsa macera terapisi aktivitelerini gerçekleştirirken daha etkili ve rahat olduklarını ifade ettikleri anlaşılmıştır. Bu uzmanlar açık hava uygulamalarındayken belirli alanlarda kendini geliştirmenin gençlerin çok hoşuna gittiğini ve grup sürecini yönetmede katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu aktivitelere küçük sihirbazlık numaraları veya bilmece – hikayeler

anlatımı da dahil edilmiştir. Sosyal hizmet uzmanlarının farklı örneklerle desteklediği bu kanı Natynczuk (2020)'in macera terapisi uygulayıcılarının yetkinliğine ilişkin belirttiği on iki beceriden birisi olan pedagoji maddesiyle örtüşmektedir. Bu durum, aslında uygulayıcıları danışan deneyimlerini öğrenmeye hazır hale getiren kolaylaştırıcılık rolüdür. Ayrıca macera terapisinin en büyük teorik dayanağı olan deneyimsel öğrenme de açık hava faaliyetlerinde uygulayıcıların bu tür becerilerle daha kalıcı davranış değişikliği sağlamasını mümkün hale getirerek uygulayıcıları bu terapiyi kullanmaya motive etmektedir.

Macera terapisi uygulayıcılarının yetkinliklerine ilişkin çalışmalara Crisp (1998)'in çalışması öncülük etmiştir. Crisp (1998) macera terapisi yetkinliklerine ilişkin "hem güvenlik hem de teknik becerilerin yanı sıra terapötik alanlarda da tamamen yetkin" olmayı ideal macera terapisi uygulayıcısı özelliği olarak tanımlamıştır. Alanda çalışan diğer araştırmacılar ise yetkinlik tanımını beceri tanımından daha kapsamlı bularak macera terapisi alanında çalışanların ihtiyaç duyduğu temel yeterlilikleri (bilgi ve beceriler) belirlemeye ve böylece macera terapisinin tanınmış bir alan olarak gelişmesine katkıda bulunmaya çalışmışlardır (Gass, Gillis ve Russell, 2012; Richards, Hardie ve Anderson, 2020). Natynczuk (2020) ise aktif olarak çalışan macera terapisi uygulayıcılarının temel yeterliliklerini araştırarak uygulayıcılara profesyonel bir kimlik oluşturmaya çalışmıştır. Böylece macera terapisi uygulayıcılarının uzmanlığına en çok katkıda bulunduğunu düşündüğü uygulama bileşeni belirlemiştir. Bunlar pedagoji, felsefe, etik, güvenlik, danışmanlık becerileri, terapötik ittifak, teknik yeterlilik, macera liderliği, sürekli mesleki gelişim, denetim, liderlik yönetimi ve kişisel bakım ile tükenmişlikten kaçınmadır. Mevcut araştırmada da gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları macera aktivitelerini gerçekleştirmek için bilginin beceriye dönüşmesi gerektiğini sıklıkla vurgulamışlardır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının fiziksel yeterlilikleri, gündemi takip etmesi, dayanıklılığı, yaratıcılığı, hazırbulunuşluğu, iletişim becerisi, doğaya uyumu, doğada oyun oynatma becerisi, duygusal dayanıklılığı ve grupla çalışma becerisinin altı çizilmiştir. Buradan anlaşılmaktadır ki Türkiye'de gençlerle açık hava uygulamaları gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının kendilerini bu alanda değerlendirmeleri daha çok grupla çalışma ve etkili iletişim üzerine olmuştur. Uluslararası kılavuzlarda yer alan terapötik süreç, teknik liderlik ve deneyimsel öğrenme üzerine pek fazla vurgu yapılmamıştır. Bu da Türkiye'deki uzmanların macera terapisini yapabilmeleri için bu konulara özel önem verilmesi gerektiğini göstermektedir.

Görölmüştür ki gençlerle açık havada uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları, doğada aktiviteler gerçekleştirirken sosyal hizmet etik kurallarının hepsini benimsemiştir ve sosyal hizmetin değer temeline bağlı kalmayı önemsemiştir. Ancak doğada çalışmanın beraberinde getirdiği farklı değer hassasiyetleri bulunmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının doğayı araçsallaştırarak gençlere yönelik çalışmalarında sadece insan faydasını düşünmek onları antroposentrik düşünceye yöneltmektedir. Ancak bazı sosyal hizmet uzmanlarının ekolojik durumlara ilişkin farkındalıkları ve çevresel bozulmalara yönelik hassasiyetlerinin de olduğu görölmektedir. Bu uzmanların açık hava faaliyetlerinin de hortiköltürel terapiye yakın olduğu görölmüştür. Ekosentrik düşünceye hakim olan bu sosyal hizmet uzmanlarının sayısının oldukça düşük olduğunu da söylemek gerekir. Bu açıdan açık havada uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının etik sorumlulukları kapsamında doğaya ve doğanın haklarına saygı, tüm canlıların yüksek yararı konusunda bilinç artırıcı çalışmalara gereksinimlerinin olduğu söylenebilir.

Macera Terapisinin Türkiye’de Gençlerle Sosyal Hizmet Müdahalelerinde Kullanılabilmesi

Bu çalışma göstermiştir ki gençlerle açık havada uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının uygulama becerilerini değerlendirirken sadece uzmanların yetkinliklerinin değil fiziki çevrenin de bu uygulamaları gerçekleştirmeye etkisi vardır. Öyle ki araştırmada fiziki çevredeki yetersizlikler ve kurumların doğal alanlardan uzakta olması sosyal hizmet uzmanlarının bu uygulamaları gerçekleştirebilmeleri için önemli engeller arasında gösterilmiştir. Doğa ile iç içe olan kurumlarda ve gençlik kamplarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarında ise bu ihtiyaç odağı eğitim ve süpervizörlük desteği gibi başka bir alana kaymıştır. Araştırmaya katılan ve gençlerle açık havada uygulamalar gerçekleştiren tüm sosyal hizmet uzmanları açısından eğitim desteği ve mevzuat düzenlemeleri ihtiyacı önemsenmiştir; ancak bu önceliğin sırasının çalışmakta oldukları kurumun fiziki yapısına göre değiştiği söylenebilir. Bu durum macera terapisinin Türkiye’de gerçekleştirilebilmesi için öncelikle kurumlara yönelik fiziki çevre kapsamında iyileştirmeler yapılmasının şart olduğunu göstermektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının açık havada faaliyetler gerçekleştirebilmeleri için göre aldıkları kurumlara yönelik sıklıkla eleştirilerde bulunması, onların bu faaliyetleri gerçekleştirmedeki en önemli zorluklarından birisinin kurum yapılarına ilişkin düzenleme eksiklikleri olduğunu göstermektedir. Özellikle kamu binalarında çalışan uzmanlar bu yetersizlikleri vurgulamışlardır. Bu bağlamda sosyal hizmet uzmanlarının görüşleri Türkiye’nin coğrafi anlamda macera terapisi uygulamaları için uygun

şartlara ve iklime sahip olduğu yönünde olsa da kurumlarda bu terapiyi gerçekleştirmeye yönelik sınırlılıklar konusunda eleştiriler öne çıkmıştır. Bu sebeple doğa ile iç içe kurulacak yerleşkelerin kamp ve açık hava aktivitelerini yapmada sosyal hizmet uzmanlarına kolaylıklar sağlayacağı ve onları bu aktiviteleri yapmaya daha çok yönlendireceğı söylenebilir.

Fiziki çevreye ilişkin düzenlemeler yapılmasının yanı sıra sosyal hizmet uzmanlarının açık hava faaliyetleri gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu bir diğer şey ise kaynak ve materyal eksikliğidir. Bu aktiviteler için ihtiyaç duyulan malzemelerin tedariki de sosyal sosyal hizmet uzmanlarının gençlerle açık hava faaliyetlerini sınırlayan unsurlar arasındadır. Bu ihtiyaçların giderilmesinin de açık havada macera aktivitelerine yönelik uygulamalara olan ilgiyi artıracığı söylenebilir. Bu durum gençlerin uygulamalara katılımlarını artırmakla da ilişkilidir. Gençlerin sosyal hizmet uygulamaları ve diğer sosyal ihtiyaçları için katılımlarını artırmada gençlere yönelik sosyal destekler önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle gençlerin verilen hizmetlere erişebilmesi, yapılan kamu harcamalarının doğrudan veya dolaylı olarak gençlere ulaşması açısından önemlidir (Aysan ve Avcı, 2015). Burada uzmanlar tarafından gençlerin açık hava uygulamalarına katılımında gençlerin isteksizliğine vurgu yapılmamıştır. Daha çok onlara ulaşım ve ücretsiz etkinlikler gibi çeşitli kolaylıklar sağlanarak gençlerin bu uygulamalara katılımının artırılabilceğı belirtilmiştir . Bunun yanında gençlerin açık hava aktivitelerine katılımını artırmada sosyal hizmet uzmanlarının eğitim düzeylerinin ve aldıkları bireysel eğitimlerin de etkili olduğu söylenebilir. Lisansüstü eğitimi olan sosyal hizmet uzmanlarının ve spor alanında uzmanlaşan veya kamp lideri olan uzmanların müdahalelerinde kendi uzmanlık alanlarına ilişkin aktiviteleri seçmeleri ve bu konuda kendilerini daha rahat hissetmeleri macera terapisinin uygulanabilirliği açısından önem taşımaktadır.

Diğer önemli bir odak noktası olan mevzuat düzenlemeleri ve eğitim desteğı hem sosyal politika düzenlemelerini hem de sosyal hizmet uzmanlarına yetkinlik kazandırmayı içermektedir. Sosyal hizmet uzmanlarının, müdahalelerinin sınırı ve içeriğı sosyal politika düzenlemelerine göre belirlenmektedir ve uzmanlar da bu politikalar kapsamında hizmet sunmaktadırlar. Sosyal hizmette macera terapisi gibi alternatif müdahalelere yönelik çalışmaların sağlanması veya artırılması için sosyal hizmet uzmanlarının bu bağlamdaki ihtiyaçlarını anlamak, önemlidir. Bu açıdan bakıldığında araştırmada Türkiye’de sosyal hizmet uzmanı olarak çalışan pek çok katılımcının kurumlarında açık hava faaliyetlerine yönelik bir mevzuatın olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu sebeple gençlerle açık hava faaliyetleri

gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının mevcut mevzuatların güncellenmesine ihtiyaç duydukları aşıkardır. Çünkü sosyal hizmet uzmanları gençlerle çalışırken bu faaliyetleri gerçekleştirebilmek için devlet güvencesine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu güvencenin, sosyal hizmet uzmanlarının motivasyonlarını geliştireceği açıktır. Mevzuat düzenlemeleri aynı zamanda açık hava faaliyetlerinin daha organize olmasını da sağlayabilir. Bununla birlikte süpervizör desteği ile belirli standartlar belirlenerek bu faaliyetlerin standartlara uygunluğu kontrol edilebilir. Sosyal hizmet uzmanlarının faaliyetleri sonrasında geri dönüşler alması, gelecek dönemdeki çalışmalarını geliştirmeye katkı sağlayabilir. Bu durumun kapalı alanlardaki kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanları için gençlerle açık hava faaliyetleri gerçekleştirmenin bir inisiyatif ya da fazladan iş yükü olarak görülmesinin de önüne geçeceği söylenebilir.

Sosyal hizmet uzmanlarının çalışma mevzuatlarına ilişkin bir diğer unsur da talep edilen düzenlemelerin sadece kamu ile sınırlı kalmamasıdır. Sektörler arasındaki işbirliği, STK ve özel sektörde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının uygulamalarının gelişmesine destek sağlayabilir. Bu sayede açık havada gerçekleştirilen faaliyetleri artırmak mümkün görünmektedir. Mevzuatların geliştirilmesi bağlamında açık hava faaliyetlerini artırmak için bu konuda uzman yetiştirilmesi gerekliliği de çalışma bulguları arasında yer almaktadır. Bu alandaki uzmanlığa ilişkin eğitimler Türkiye’de bulunmadığından yapılan çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu açıdan sosyal hizmet uzmanları ya kendi kendilerini geliştirmeye çalıştığı ya da bu alanda iş imkanı bulamadığı için başka kariyer seçimlerine yöneldikleri görülmektedir. Bu anlamda sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisi uygulamalarında yetkinlik kazanabilmelerine imkan verecek akreditasyonu sağlanan eğitimlerin verilmesi, sempozyum ve kongrelerin yapılması motivasyonlarının artmasında etkili olabilir. Verilecek eğitim ve bilimsel toplantıların içeriği, çalışma süresince sıklıkla vurgulanan “dört duvar arasında olmamak” teması üzerinden doğada atölyeler kurularak gerçekleştirilebilir. Bu eğitimler sosyal hizmet uzmanlarının macera aktiviteleri konusunda güncel bilgilere ulaşması ile beceri ve tekniklerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir. Mevcut durumda sosyal hizmet uzmanları sahip oldukları imkân ve fırsatlarla gençlerle açık hava aktivitelerini gerçekleştirebilirler. Uzman yetiştirilmesi, mevzuat düzenlemeleri gibi gereksinimler karşılandığında ise bu konuda daha etkili ve verimli çalışmalar gerçekleştirilebileceği anlaşılmaktadır. Zira araştırmada uzmanlar, gençlerle çalışırken masa başında oturmayı, dört duvar arasına sıkışmayı sıklıkla eleştirmişlerdir. Bu durum, onların doğada atölye çalışmalarını artırma isteklerinin sebepleri arasında gösterilebilir. Bu nedenledir ki sosyal hizmet uzmanlarının tükenmişlik gibi durumlarla karşılaşmalarını

önlemek / geciktirmek adına açık hava uygulamalarına istekli olduklarını söylemek mümkündür.

Macera terapisini gerçekleştirmede Türkiye'nin coğrafi yapısının uygunluğu bu araştırmadaki sosyal hizmet uzmanlarının sıklıkla vurguladıkları konu olmuştur. Bu bağlamda yerel yönetimlerle iş birliği gerçekleştirerek projeler yapmanın ve fon sağlamanın gençlik refahına hizmet eden kurumların hizmetlerinin yenilenmesiyle bu müdahalelere fırsat tanınması mümkün olabilir. Bu araştırmanın da gösterdiği üzere sadece yerel yönetimler değil sivil toplum kuruluşları, akademi, medya iş birliği ile macera terapisinin gerçekleştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına ilişkin önemli adımlar atılabilir. Bunun yanında macera aktiviteleri temelli sosyal hizmet uygulamalarında sadece kentlere odaklanmamak; kırsalda var olan doğal alanların da macera terapisi uygulamaları için çeşitli kaynaklar ve fırsatlar sağlayabileceği anlaşılmaktadır.

Diğer yandan sosyal hizmet uzmanları coğrafi yapının uygunluğunun yanında bazı sınırlılıkları da dile getirmişlerdir. Bu sınırlılıkların parkur ve ulaşım gibi çevresel koşullar ve devletin destek mekanizması ve süpervizörlük gibi yardım desteği olarak ayrıldığı söylenebilir. Bu sınırlılıkların yine doğa ve gençlik kamplarında çalışan sosyal hizmet uzmanları ile kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanları arasında belirginleştiği görülmektedir. Çünkü hali hazırda doğada çalışan uzmanların macera terapisinin Türkiye'de uygulanmasına ilişkin en önemli vurgusu, macera terapisi eğitimi ve süpervizörlük üzerinedir. Diğer gruptaki sosyal hizmet uzmanlarının önceliği ise doğa ile iç içe kurumlarda çalışabilmek olmuştur. Bu noktada özellikle belirtilmelidir ki eğitim ve mevzuat düzenlemeleri tüm sosyal hizmet uzmanlarının ortak gereksinimlerini oluştursa da doğal alanda çalışmayan sosyal hizmet uzmanları için kurumlarının yapısı önemli bir sınırlılıktır. Ayrıca macera terapisi eğitimi almanın ve bu eğitimlerin uluslararası akreditasyonunun sağlanması, macera terapisinin Türkiye'de uygulanması için uzman yetiştirilmesine olanak sağlayabilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gençlerle sosyal hizmet müdahaleleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisini müdahalelerinde kullanabilmeleri için gereksinimlerini belirleyerek bu gereksinime göre macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması yapmayı ve bu çalışmanın etkinliğini değerlendirmeyi hedefleyen bu araştırmanın sonuç ve önerileri aşağıda açıklanmıştır.

Mevcut araştırmada gençlerle açık hava faaliyetleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanları için ortaya çıkan en önemli ihtiyaçlardan biri sosyal hizmet uzmanlarına yetkinlik kazandırmak olmuştur. Bu bağlamdaki öneriler mevcut sosyal hizmet eğitimi ve sosyal hizmetin kuram ve uygulamasının dayanağını oluşturan bilgi, beceri ve değer temelinde ele alınmıştır.

Macera terapisi aktivitelerinin sosyal hizmet müdahalesi olarak gerçekleştirilmesine yönelik akademisyenlerle iş birliği yapılması ortaya çıkan ihtiyaçlardan biri olmuştur. Türkiye’de sosyal hizmet müdahalelerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi konusunda seminerler ve kongreler düzenleyen Sosyal Hizmet Okulları Derneği bunu yapabilir. Yüksek öğretim müfredatında macera terapisine ilişkin bir uzmanlığın olmaması sebebiyle konunun uzmanlarının yurt dışından davet edilmesi gerekmektedir. 2022’de dokuzuncusu Norveç’te düzenlenen Uluslararası Macera Terapisi Konferansı’nda, macera terapisiyle ilgili hem güncel araştırmalar sunulmuş hem de doğada atölyeler yapılarak yenilikçi uygulamalar paylaşılmıştır. Böylece bu alanda bilgi ve beceri edinmeye yönelik araştırmalar aynı anda uzmanlarla paylaşılmıştır. Türkiye’de Sosyal Hizmet Okulları Derneği de doğa atölyeleri gerçekleştirmeye uygun olan konferans alanlarında benzer bir organizasyon gerçekleştirebilir. Böylece hem yabancı bilim insanlarının hem ülkemizdeki sosyal hizmet uzmanlarının, akademisyenlerin ve uygulayıcıların ülkemizde macera terapisinin gerçekleştirilmesine olan ilgisi artabilir. Bu konuda Sosyal Hizmet Okulları Birliği ile Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği işbirliği yapabilir.

Türkiye’de sosyal hizmet eğitiminde ön lisans, lisans ve lisansüstü programlar mevcuttur. Bu araştırmada da ortaya çıktığı üzere gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları macera terapisinin ne olduğunu grup çalışması yapmadan önce bilmemekteydi. Bu uzmanlarla gerçekleştirilen macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması sonucunda

ise bu terapiyi gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde kullanmayı önemsemişlerdir. Dolayısıyla ön lisans, lisans, lisansüstü programları yürüten yükseköğrenim kurumlarının her birinin müfredatında macera terapisine ilişkin ders içerikleri yer alabilir. Bu içerikler özellikle macera terapisinin yaygın olarak kullanıldığı ve kurumsallaştığı Kanada, Amerika ve Avusturalya'daki yükseköğrenim kurumlarının eğitim içeriklerine bakılarak oluşturulabilir.

Macera terapisinin öne çıktığı ülkelerde macera terapisi, ön lisans düzeyinde, açık hava liderliği (outdoor leadership) kapsamında verilmektedir. Bunun yanında seçmeli olarak kampçılık, tırmanış, su sporları ve doğa yürüyüşü gibi derslerle bu eğitim desteklenmektedir. Türkiye'de de pek çok üniversitenin spor bilimleri alanında bu branşlara ilişkin eğitimler verilmektedir. Dolayısıyla sosyal hizmet müfredatında bu bilim alanları ile iş birliği yapılarak böyle bir yetkinlik sosyal hizmet öğrencilerine kazandırılabilir. Gençlere yönelik macera terapisi aktivitelerinde her dört danışan için bir tane çalışan bu aktivitelere eşlik etmektedir. Bu uygulamalarda çoğunlukla bir macera terapisti bulunmaktadır ve macera terapistinin yanındakiler ise kolaylaştırıcı olarak çalışmalara dahil olmaktadır. Ön lisans mezunu sosyal hizmet uzmanlarının da belirli sayıda macera aktivitelerine ait dersleri almaları, macera terapisi aktivitelerinde kolaylaştırıcı olarak bu müdahalelere katılmaları mümkün olabilir. Bu önlisans mezunları macera terapisini gerçekleştiremiyor olsa da uygulamalarda kolaylaştırıcılar olarak grup içi denetimlerde destek sunabilirler.

Macera terapistleri ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlardır ve sosyal hizmet lisans mezunları da bu meslek grubunun içinde yer almaktadır. Ancak klinik müdahaleler gerçekleştirebilmeleri için Deneyimsel Eğitim Derneği'ne göre en az yüksek lisans mezunu ve belirli süre iş tecrübesine sahip olmaları beklenmektedir. Lisans düzeyindeki sosyal hizmet uzmanı adaylarının bu alanda mesleki yeterliliklerini geliştirmeleri için özellikle deneyimsel öğrenme konusunda temel dersleri almaları önemlidir. Bu öğrenme teorisine ilişkin pek çok felsefi ve pedagojik dersler lisans düzeyindeki sosyal hizmet müfredatına dahil edilebilir. Bunun yanında macera terapisi aktivitelerine yönelik teknik beceriler ve ilk yardım eğitimleri de macera terapisi uygulamalarını gerçekleştirmek için oldukça önemlidir. Türkiye'de henüz yaygın olmayan ve temel ilk yardımdan sonra alınabilecek olan doğada ilkyardım (Wilderness First AID) belgesi açık hava faaliyetleri gerçekleştirmek için temel gerekliliktir. Bu nedenle Türkiye'deki lisans derslerine gerekli temel eğitimlerin dahil edilmesi önerilebilir.

Lisansüstü eğitim programında ise macera terapistlerinin Sertifikalı Klinik Macera Terapisti (CCAT) unvanı alarak kliniklerde ve halk sağlığı merkezlerinde çalışmaları mümkün olabilmektedir. Bu sertifika için 300 saatlik bir süpervizyon eğitimi ve 75 saatlik mesleki kurs eğitimi temel gerekliliktir. Bu araştırmanın da gösterdiği üzere Türkiye’de lisansüstü eğitim alan sosyal hizmet uzmanlarının da hem deneyim hem de süpervizyon şartını yerine getirebilecekleri uluslararası akreditasyonu sağlayacak kurumlara ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacın giderilmesinde Türkiye’de uluslararası düzeydeki lisansüstü burslardan yararlanarak sosyal hizmet uzmanlarının bu akreditasyonu sağlayan kurum ve kuruluşlardan eğitim ve süpervizörlük desteği alması önemli bir adım olabilir.

Ruh sağlığı alanında çalışan meslek elemanlarına macera terapisine ilişkin etik hususlar ve yasal prosedürler anlatılarak bu teknikte yeterliliği olmayan kişilerin uygulama yapmasının önüne geçilebilir.

Macera terapisi eğitiminin sadece yüksek öğretim kurumları içerisinde değil mezuniyet sonrasında da devam eden bir alan olduğu söylenebilir. Zira klinisyenlik için gerekli olan kurslar mezuniyet sonrasında da alınabilmektedir. Böylece sahada çalışan sosyal hizmet uzmanları da bu tür eğitimleri alabilir. Elbette bu kursların Deneyimsel Eğitim Derneği ile uluslararası akreditasyonu sağlamış olması gerekmektedir ve macera terapisi klinisyenleri tarafından verilmesi önemlidir. Bu konuda alana öncülük edecek uluslararası düzeydeki uzmanların Türkiye’ye davet edilerek temel şartları sağlayan lisansüstü sosyal hizmet mezunlarına eğitim vermesi önerilebilir.

Macera terapisinin kendine özgü ve onu eşsiz kılan özellikleri vardır. Dolayısıyla bu terapiyi gerçekleştirebilmek için uygulayıcılardan bazı yetkinliklere sahip olmaları beklenir. Macera terapisinin popüleritesi son yirmi yılda artmıştır ve nitelikli macera terapistlerine ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın da ortaya çıkardığı üzere gençlerle sosyal hizmet müdahalelerinde iyi uygulamalar gerçekleştirmek için mesleki bilgi, beceri ve değerlere ihtiyaç vardır.

Öncelikle sosyal hizmet uzmanlarının macera aktivitelerini gerçekleştirebilmeleri için deneyimsel eğitime ilişkin bilgi gereksinimi öne çıkmıştır. Bu bilginin temelinde yaparak, deneyerek öğrenme vardır ve öğrenme süreci sadece konuşmanın ve izlemenin ötesine geçerek eylemde bulunmayı, hissetmeyi, duymayı ve koklamayı içerir. Deneyerek öğrenmenin temelinde öğrenme sürecinde ne kadar duyu organı tetiklenirse öğrenmenin o kadar kalıcı olduğu varsayımı bulunmaktadır. Bunun yanında müdahalenin açık havada gerçekleştirilmesinden dolayı ilk yardım bilgisi ve tırmanışlar için teknik bilgiler ile güvenlik

önlemleri hakkında eğitimler alınabilir. Grup çalışmaları gerçekleştirileceğinden buna yönelik yaratıcı drama ve grup aktiviteleri hakkında sosyal hizmet uzmanlarının bilgi sahibi olması önemlidir. Macera terapisinde danışanlarla görüşmeler sonrasında onları istenilen hedeflere ulaştırmak için aktivitelerin yanında bu kazanımların kalıcılığını sağlamak için metaforlar kullanılmaktadır. Bu araştırmanın macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasında da görülmüştür ki bu metaforları kullanmak bazı uzmanlar için kafa karıştırıcı olabilir. Bu açıdan bilişsel davranışçı terapi kapsamında metafor kullanımı veya metafor terapiye ilişkin uzmanlara bilgi verilmesi gerekmektedir.

Macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışmasında görülmüştür ki gençlerle açık hava grup çalışmalarına ilişkin bilgiler gençlerin müdahalelere olan ilgisini ve katılımını artırmaktadır. Sosyal hizmet uzmanlarının bu bilgiler sayesinde müdahalelerine yönelik farkındalığı da gelişmektedir. Bu sayede gençleri anlamının, doğada yapılacak çalışmaları artırarak ve aktiviteye odaklanarak sağlanacağı söylenebilir. Bunun yanında deneyimle öğrenmenin ve kalıcı davranış değişikliğinin gençlik refahına katkısı açısından da kısa ve etkili müdahalelerle çeşitli avantajları öne çıkabilir.

Sosyal hizmetin beceri temeli, mesleki bilginin uygun ve etkili bir şekilde kullanılmasını ifade etmektedir. Gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları da doğada macera aktiviteleri gerçekleştirirken gerekli becerilerden bahsetmişlerdir. Bu beceriler macera terapisi standartlarını karşılamak için de önemlidir. Türkiye’de doğada gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının açık hava müdahaleleri için gerekli bulduğu beceriler danışmanın fiziki yeterlilikleri çerçevesinde hazırbulunuşluk, dayanıklılık, oyun ve spor alanlarında fark yaratıcı olmak olarak sıralanırken yaratıcılık, etkili iletişim becerisi, oyun oynatma becerisi ve bu aktivitelere uyum becerisi gibi mesleki yeterlilikler de ifade edilmiştir. Bu becerilerin hepsi macera terapisi aktiviteleri için önemlidir. Ancak bununla beraber danışmanlık becerileri, terapötik ittifak, teknik yeterlilik, macera liderliği, sürekli mesleki gelişim, denetim, liderlik yönetimi ve kişisel bakım ve tükenmişlikten kaçınma gibi becerilerin desteklenmesi de gerekmektedir.

Bu araştırmada gençleri anlamının sosyal hizmet uzmanlarının becerileri için önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Çünkü uzmanlara göre gençler heterojen bir grubu oluşturur ve gençlere özgü sorunları anlama gayretinde olmak onların topluma dahil olmaları açısından önemlidir. Gençlerle bağ kurmak “ahiretlik dostluklar” oluşturmak adına yapılan bu girişimlerde sosyal hizmet uzmanlarının içermeci bir yaklaşımla gençlerle iletişime geçtikleri söylenebilir. Dolayısıyla macera terapisi gibi yeni bir tekniği bu heterojen grupla birlikte

gerçekleştirmenin gençliğe, kendilerine, sosyal hizmet müdahalelerine ve dolayısıyla topluma fayda sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmada gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının açık havada uygulamalar gerçekleştirirken, sosyal hizmet mesleğinin etik ilke ve değerlerini önceledikleri söylenebilir. Bunun yanında bazı uzmanların müdahalelerinde insanı odağa alan ve macera terapisi aktivitelerinde doğayı, insanın yüksek yararı için kullanan bir yaklaşımda olduğu görülmüştür. Çünkü açık hava aktiviteleri vurgularının odağında gençleri iyileştirmek olduğu ortadadır. Bu antroposentrik yaklaşım yerine macera terapisinin etik kurallarında da yer alan çevreye duyarlılığı öne çıkaran ve dolayısıyla ekolojik adaletin savunucusu uzmanların yetişmesi gerekmektedir. Bu bağlamda sadece insanın haklarına değil doğanın haklarına saygı duymak ve bunu davranışa dönüştürmek, doğaya zarar vermeyen macera terapisi aktivitelerini gerçekleştirmek için bir ön koşul olmalıdır. Böylece sosyal hizmet müdahalelerinde “sadece insan için” yaklaşımından ziyade “tüm canlı ve cansız varlıklarla ilişki”yi gözetten bir paradigma değişimi doğadaki tüm canlı ve cansız varlıkların yüksek yararını gözetmeye hizmet edebilir.

Çalışmada macera terapisi aktiviteleri gerçekleştiren bazı sosyal hizmet uzmanlarının yerel yönetimlerde gerçekleştirilen bazı projelere, ekosisteme verdikleri zarar nedeniyle karşı oldukları görülmüştür. Doğa ile iç içe olan ve açık havada müdahaleler yapan sosyal hizmet uzmanlarının bu ekosentrik bakış açısı yerelde yürütülen çevreci politikalara da katkı sağlayabilir.

Bu araştırmada macera terapisi temelli psiko-eğitim grup çalışması yapılmıştır ve gençlerle açık havada uygulamalar gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarına daha önce belirttikleri ihtiyaç ve önerilere yönelik eğitim verilmiştir. Bu psiko-eğitim sonrasında görülmüştür ki gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları macera terapisi aktivitelerini oldukça önemsemiştir. Açık hava uygulamalarına olan kişisel ilgileri artmış ve daha önce bilgi sahibi olmadıkları macera terapisi alanında hem kendilerinin hem de genç danışanlarıyla çalışmalarına ilişkin motivasyonlarının arttığı görülmüştür. Bu alanda bundan sonra çalışacak olan sosyal hizmet uzmanları da müracaatçı gruplarına göre macera aktiviteleri belirlemeyi odağa alabilirler. Görece anlaşılması zor olan metaforlar üzerine öğrenmeyi kolaylaştıracak materyal ve metotlar seçilerek yüz yüze eğitimler verilebilir. Macera terapisinin gençlerle uygulanması için bir diğer öneri de grup çalışmalarına yönelik yetkinliklerin artırılması için uzmanlarla doğada yapılacak aktivitelerle bilgi aktarımının yapılması olabilir.

Bu araştırmada macera terapisinin gençlerle uygulanmasının gençlik refahı alanında da önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Öncelikle gençlere ilişkin önerilere bakılırsa; gençlerin doğa ile bağ kurmasının beraberinde getireceği değişimler olabilir. Bu değişimler hem görüşmeler boyunca hem de psiko-eğitim grup çalışması süresince sıklıkla ifade edilmiştir. Değişimlerin özellikle daha kalıcı olması, gelişim dönemlerine ilişkin sorunlara çözüm üretebilmesi, tinsellik ve özgüven açısından rahatlatıcı olması gençler üzerindeki en önemli sonuçlar olarak belirtilmiştir. Bu sebeple gençlik refahı alanındaki kurum ve kuruluşların macera terapisi aktivitelerini müdahalelerine dahil etmesi önemlidir. Gençlere yönelik bu terapötik etkilerin sonrasında topluma da olumlu yansımaları olabilir. Örneğin pek çok sorun ortaya çıkmadan önlenabilir. Bu açıdan macera terapisinin gençlik refahı kapsamında koruyucu – önleyici özelliğinin de vurgulanması önemlidir. Bunun yanında sosyal hizmet uzmanlarının mesleki müdahalelerinde de macera terapisi aktivitelerinin uzmanlar üzerinde iyileştirici bir etkisi olabilir. Zira bu araştırma bu saptamayı desteklemiştir.

Sosyal hizmet uzmanlarının da doğanın iyileştirici özelliği ile öz değerlendirmeler yapabilmesi onların da doğa ile bağ kurmasına olanak tanıyabilir. Doğada gerçekleştirilecek bu müdahaleler için kurumlara ve kaynaklara yönelik imkanların artırılması daha etkili ve kapsayıcı uygulamalara olanak sağlayabilir.

Araştırma bulgularında sosyal hizmet uzmanlarına göre gençler doğadaki çalışmalarda daha istekli, özgür ve rahattır. Ancak sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları kurum ve kuruluşların fiziki yapısının açık hava uygulamalarını gerçekleştirmeye müsait olmaması ya da bu konuda mevzuat düzenlemelerinin olmaması bu çalışmaları engellemektedir. Bu kurumlarda çalışan sosyal hizmet uzmanları, açık hava uygulamalarını kendileri inisiyatif alarak gerçekleştirmektedir. Bu nedenle uygulamalar sırasında karşılaşılabilecek çeşitli risk ve kazalara karşı korunmasız durumdadırlar. Bu konuda devlet güvencesi ve mevzuat düzenlemeleri, sosyal hizmet uzmanları açısından önemli bir gereksinimdir. Gençlerle açık hava uygulamaları gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının bu ihtiyaçlarını karşılamamanın müdahalelerinde açık hava faaliyetlerini artıracakı söylenebilir.

Çalışmaya katılan ve kamuda görevli sosyal hizmet uzmanlarının çalıştıkları gençlik gruplarının ekonomik ve psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyan, şiddet ve istismara maruz kalan ve çeşitli ruh sağlığı sorunları olan gençleri kapsadığı görülmüştür. Sosyal hizmet uzmanları bu gençlerle çalışmalarına yönelik olan ihtiyaçlarını ise grup çalışmaları, doğada atölye çalışmaları, aktivite temelli uygulamalar, çeşitli mevzuat düzenlemeleri, uygun kurum yapısı,

mesleki donanımın desteklenmesi, kapasite artırmaya yönelik kaynaklar, süpervizör desteği ve güvenli etkileşim kurulabilecek alanlar olarak sıralamışlardır. Buradan hareketle kamuda gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanlarının öncelikle eyleme – aktiviteye dayalı müdahaleler gerçekleştirebilmeleri için bu uygulamalara olanak tanıyacak mevzuat düzenlemelerinin yapılması önemli bir gerekliliktir. Sosyal hizmet müdahalelerinde bireyin biyopsikososyal olarak ele alınmasının yanında fiziksel çevrenin de önemi kabul edilerek gençlik refahı alanındaki kuruluşlarda açık hava faaliyetlerini gerçekleştirmek için mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır. Bu düzenlemeler sosyal hizmet uzmanlarının müdahale sınırını genişleterek gençlerle olan çalışmalarını daha etkili hale getirebilir. Mevzuat düzenlemeleri ve müdahale kapsamının geliştirilmesi, beraberinde fiziki çevre ve mekânsal düzenlemelerin macera terapisi aktivitelerini gerçekleştirmeye uygun kurumlara olan ihtiyacı göstermektedir. Bu sebeple tercihen doğa ile iç içe olan kurumlarda macera aktivitelerine olanak sağlayacak düzenlemeler yapılması ve bu düzenlemelerin alanda uzman kişilerin görüşleri alınarak gerçekleştirilmesi önerilebilir. Bu sayede uzmanların gençlerle çalışmalarında ihtiyaç olarak gördükleri grup çalışmalarının da artacağı düşünülmektedir.

Doğada ve gençlik kamplarındaki kurumlarda gençlerle çalışan sosyal hizmet uzmanları ise macera terapisi aktivitelerine uygun parkurların ve düzenlemelerin yapılmasını ve bu uygulamaların sürekliliğini sağlayacak kaynak ve materyal desteğini önermişlerdir. Çünkü bu uzmanların anlatılarında kurum yapısından ziyade malzeme eksikliği ve gençlerin katılımını sayıca artırmak öne çıkmıştır. Sosyal hizmet uzmanlarının genç müracaatçılarının sosyo-ekonomik durumlarının yetersiz olduğu dikkate alındığında bu gençlerin macera terapisi aktivitelerine katılımının ücretsiz ve başvuran herkesi içerecek bir yaklaşımla organize edilmesi gerekmektedir. Böylece bu uzmanların macera terapisi yaparak gençlere kazandıracağı öz saygı, öz güven, liderlik ve grup uyumu gibi beceriler sayesinde gençler gelecek kaygısı, sosyal medya bağımlılığı ve toplumsal yaşama uyum sorunlarını aşmaya çalışabilirler.

Bu araştırmada sivil toplum kuruluşlarında gençlerle açık hava faaliyetleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının müracaatçı grubunun daha çok mülteciler, madde bağımlıları, kırsal kesimde yaşayan ve sosyo-ekonomik durumu yetersiz olan gençler olduğu görülmüştür. Sosyal hizmet uzmanlarının bu gençlerle açık hava faaliyetleri gerçekleştirme sebepleri gençlerin çok çekingen ve isteksiz olmaları ile toplumsal yaşama uyumlarını sağlamak için uzmanların daha etkili uygulamalar arayışında olmaları ile yakından ilişkilidir. Sosyal hizmet uzmanlarının bu genç grubuna ilişkin çalışmalarında belirttiği gibi sadece konuşarak ya da kural koyarak müdahale yapmanın ötesine geçmek ve gençlerin katılımını

artırmak için açık havada grup çalışmaları yürütmek önemlidir. Bu sebeple sivil toplum kuruluşlarına yönelik desteklerde kurumların macera aktivitelerini gruplarla gerçekleştirebileceği kaynaklar sağlamak ve merkezlerin açık havayı kullanabilecekleri alanlar yaratmak gerekmektedir.

Bu araştırma göstermiştir ki açık hava faaliyetlerini ve macera terapisi aktivitelerini STK'ların hizmet verdiği gençlik gruplarında gerçekleştirmek için macera terapisi temelli grup çalışmasıyla ilişkili eğitimlerin artırılması ve bu eğitimlerde özellikle kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunları önlemek için kültürlerarası iletişimi güçlendirmek önemlidir. Ancak sivil toplum kuruluşlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının da vurguladığı üzere bu alanda yeterli eğitimler alamadıkları ve kalıcı bir iş imkanı bulamadıkları için gençlerle açık hava uygulamalarını bir kariyer olarak görmedikleri söylenebilir. Üniversite eğitimi ve sonrasında verilecek eğitimlerle alanda uzman yetiştirilmesi ve kurumlarda macera terapisi temelli açık hava aktivitelerinin artırılmasıyla bu uzmanlara yeni bir istihdam alanı açılacağı söylenebilir.

Araştırmada özel sektörde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının daha çok ekonomik sorunlar yerine terapötik ilişkiler kurmayı gerektiren gençlerle müdahaleler gerçekleştirdikleri görülmüştür. Bunun yanında sınav kaygısı yaşayan müracaatçıların odağa alındığı ve açık havada gerçekleştirdikleri çalışmalarında sporla sosyal hizmet müdahalelerinin öne çıktığı söylenebilir. Bu sektörde çalışan uzmanların gençler için kişisel gelişimi öncelikledikleri ve dolayısıyla karakter gelişiminde etkili olduğu kanıtlanan açık havada grup faaliyetlerine ortam ve fırsat sağlayabildikleri görülmüştür. Bu nedenle özel sektörde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisi aktivitelerinin hangi gençlik gruplarına nasıl uygulanabileceğini öğrenerek farklı gençlik gruplarına erişebilmeyi hedeflemeleri önerilebilir.

Gelecek Araştırmalar için Öneriler

Türkiye'de henüz örneklerine çok rastlanmayan macera terapisi uygulamaları içinde öncelikle bu çalışmaya benzer keşfedici araştırmaları artırmak, bu uygulamalara kanıt temelli oluşturmada yol gösterebilir. Bununla birlikte açık havada aktivite yapmak ile terapi gerçekleştirmenin ayrımının farkına vararak gerekli mesleki eğitim ve yeterlilikleri sağlamadan müdahaleler gerçekleştirmek birçok etik soruna sebep olabilir. Bu konunun oldukça önemli olduğunu gösteren bu çalışmada, macera terapisi alanında yetkinlik kazanmayı destekleyen araştırmalar yapılmasının önemli olduğu öngörülmektedir. Bu bağlamda araştırmada kamu, STK ve özel sektörde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının

yoksul, internet bağımlısı, kaygı bozukluğu olan, gelecek kaygısı yaşayan ... olarak sıraladığı ve aslında gençlerin de kendi içinde çeşitlenen gereksinimlerini, umutlarını, hayallerini odağa alarak bu gençlik gruplarının her biri ile çalışırken macera terapisi aktiviteleri, bu aktivitelerin nasıl gerçekleştirilebileceği gibi pek çok konuda yetkinlik kazanmayı destekleyen araştırmalar yürütülebilir.

Bu araştırmanın da gösterdiği gibi macera aktivitelerinin grup çalışmalarında yapılması önemlidir. Bu çalışmada nitel durum çalışması deseni benimsendiği için herhangi bir ölçek ya da test uygulanmamıştır. Ancak gelecek araştırmalarda macera terapisinde kullanılan pek çok ölçeğin ya da testin Türkçe uyarlaması yapılarak bu ölçek ve testler grup çalışmalarının etkinliğini değerlendirmede yararlı olabilir. Böylece müdahalelerin ön test ve son test değerlendirmesi yapılarak macera aktivitelerinin gençler üzerindeki etkisi ölçülebilir.

Bu araştırmanın saha çalışmasının pandemi dönemine denk gelmesi nedeniyle hem görüşmeler hem de grup çalışması yüz yüze yapılamamıştır. Dolayısıyla araştırmanın da gösterdiği üzere gençlere yönelik müdahaleler için “sahaya inmek”, katılımlı gözlem notları tutarak “sahanın duyulmamış sesini anlamak”, “bu sese kulak vermek” ve dolayısıyla “bu sesi duyurmak” açısından bundan sonraki araştırmacılara görüşmelerini yüzyüze yapmaları önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Abramovitz, M. (1998). Social work and social reform: An arena of struggle. *Social work*, 43(6), 512-526.
- Akbaş, E.,(2019). Sosyal Hizmetin Revize Edilen Küresel Tanımının Gösterdikleri: Paradigma Değişimi. *Turkish Studies - Social Sciences* 14 (5). 1953 – 1954.
- Acar, H., ve Polat, G. (2023). Social work education in Turkey at the crossroads: An analysis of educational trends and socio-political context in a historical perspective. *International Social Work*, 66(1), 52-64.
- Akın, A., ve İskender, M. (2011). Internet addiction and depression, anxiety and stress. *International online journal of educational sciences*, 3(1), 138-148.
- Akkuş, P. (2016). Sosyal Risk Altındaki Çocuklar İçin Sosyal Hizmetler: 2000 Sonrasına İlişkin Bir Değerlendirme. *Çocuk ve Medeniyet*, 1(2), 57-79.
- Alvarez, A. G., & Stauffer, G. A. (2001). Musings on adventure therapy. *The Journal of Experiential Education*, 24(2), 85–91.
- Alvarez, T. G., Stauffer, G., Lung, D. M., Sacksteder, K., Beale, B., ve Tucker, A. R. (2020). *Adventure group psychotherapy: An experiential approach to treatment*. Routledge.
- Amesberger, G. (1998). Theoretical Considerations of Therapeutic Concepts in Adventure Therapy.
- Aslan, N., ve Cansever, B. A. (2007). Okuldaki Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn Çocuk Etkileşimi Kültürlerarası Bir Karşılaştırma. *Ege Eğitim Dergisi*, 8(1), 113-130.
- Association for Experiential Education (2021), Deneyimsel eğitim derneği. Erişim adresi: <https://www.aee.org/what-is-experiential-education> Erişim Tarihi: 02/01/2022
- Ateş, H., ve Nohutçu, A. (2006). Kamu hizmeti sunumunda gönüllü kuruluşlar ve devlet. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 244-276.
- Aysan, M. F., ve Avcı, S. (2015). Türkiye’de Gençliğin Refahı, Sosyal Politikalar ve Kurumlar.
- Bandoroff, S. (1989). Wilderness therapy for delinquent and pre-delinquent youth: A review of the literature. *Unpublished masters thesis, University of South Carolina*.
- Bandoroff, S. (2006). Clinical first responder. Erişim Adresi: http://www.peakexperientctraining.com/02_01clinicalfirst.htm. Erişim Tarihi: 02/01/2022
- Bandoroff, S., ve Scherer, D. G. (1994). Wilderness family therapy: An innovative treatment approach for problem youth. *Journal of Child and Family studies*, 3, 175-191.
- Batur, Z., ve Bek, H. G. H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 32-49.
- Besthorn, F. H. (2012). Deep Ecology's contributions to social work: A ten-year retrospective. *International journal of social welfare*, 21(3), 248-259.
- Besthorn, F. H. (2002). Expanding spiritual diversity in social work: Perspectives on the greening of spirituality. *Currents: New scholarship in the human services*, 1(1), 1-12.
- Besthorn, F. H., & Canda, E. R. (2002). Revisioning environment: Deep ecology for education and teaching in social work. *Journal of teaching in Social Work*, 22(1-2), 79-101.
- Berman, D. & Davis-Berman, J. (1994). *Wilderness Therapy: Foundations, Theory & Research*. Dubuque, IA: Kendall/ Hunt Publishing Co.
- Berman, D. & Davis-Berman, J. (1995). Adventure as Psychotherapy: A mental health perspective. *Journal of Leisureability*, 22 (2), 21-29.
- Beringer, A., & Martin, P. (2003). On adventure therapy and the natural worlds: Respecting nature's healing. *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 3(1), 29-39.

- Birleşmiş Milletler, 2014. Global Meseleler, Gençlik. Erişim adresi: <https://www.un.org/en/global-issues/youth#:~:text=Who%20Are%20the%20Youth%3F,of%2015%20and%2024%20years>. Erişim Tarihi: 12.02.2023
- Bowen, D., J., Neill, J., T., Crisp, J.R. (2016). Wilderness adventure therapy effects on the mental health of youth participant Evaluation and Program Planning 58, 49–59
- Bowen, D., J., Neill, J., T., Williams I., R., Mak, A., S., Allen, N., B., Olsson, C. A. (2016). A Profile of Outdoor Adventure Interventions for Young People in Australia. Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership (8) 1. No. 1, 26–40
- Bowen, D. J., & Neill, J. T. (2013). A meta-analysis of adventure therapy outcomes and moderators: Pre–post adventure therapy age-based benchmarks for outcome categories. Erişim Adresi (27.11.2020) <http://www.danielbowen.com.au/meta-analysis>
- Brown, N. W. (2018). Psikolojik danışmanlar için psiko-eğitsel gruplar: Hazırlama ve uygulama rehberi. Anı Yayıncılık.
- Breunig, M. (2005) Turning Experiential Education and Critical Pedagogy Theory into Praxis - Journal of Experiential Education 28 (2)
- Broadhurst K ve Mason C (2014) Social work beyond the VDU: Foregrounding co-presence in situated practice— why face-to-face practice matters, British Journal of Social Work, 44, 3, 578-95
- Burn, A. S., & Passmore, J. (2022). Outdoor coaching: The role of Attention Restoration Theory as a framework for explaining the experience and benefit of eco-psychology coaching. *International Coaching Psychology Review*, 17(1), 21-36.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Örneklem yöntemleri.
- Byers, P. Y., & Wilcox, J. R. (1988). Focus Groups: An Alternative Method of Gathering Qualitative Data in Communication Research.
- Carver, R. (1996). Theory for practice: A framework for thinking about experiential education. Journal of Experiential Education, 19(1), 8-13.
- Cohen, S., ve Herbert, T. B. (1996). Health psychology: Psychological factors and physical disease from the perspective of human psychoneuroimmunology. Annual review of psychology, 47(1), 113-142.
- Combs, K. M., Hoag, M. J., Roberts, S. D., & Javorski, S. (2016, June). A multilevel model to examine adolescent outcomes in outdoor behavioral healthcare: The parent perspective. In Child & Youth Care Forum (Vol. 45, pp. 353-365). Springer US.
- Çokluk, Ö., YILMAZ, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi.
- Corey, G., Corey, M. S., Callanan, P., & Russell, J. M. (1992). Group techniques . Pacific Grove, CA: Brooks.
- Crawford, F., Agustine, S. S., Earle, L., Kuyini-Abubakar, A. B., Luxford, Y., & Babacan, H. (2015). Environmental sustainability and social work: A rural Australian evaluation of incorporating eco-social work in field education. Social Work Education, 34(5), 586-599.
- Creswell, J. W. (2013). Nitel Araştırma ve Araştırma Tasarımı: Beş Yaklaşımdan Seçim. Ankara: Pegem Akademi
- Creswell, J.W. (2017). Research Design: Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches (Editör: Selçuk Beşir Demiş) 3. Baskı, Eğiten Kitap, Ankara.
- Crisp, S. (1996). International models of best practice in wilderness and adventure therapy: Implications for Australia. Melbourne, Australia: Austin and Repatriation Medical Centre. Dewey, J. (1966). Lectures in the philosophy of education, 1899.
- Crisp, S. (1998). International Models of Best Practice in Wilderness and Adventure Therapy.

- Davey, L. (2019). The application of case study evaluations. Practical assessment, research, and evaluation, 2(1), Available online: <http://PAREonline.net/getvn.asp?v=2&n=9>.
- Derezotes, D. , (1999). Advanced generalist social work practice. Sage Publications, Inc., 95 – 98
- Dewey, J., (1966). Tecrübe ve eğitim (Experience and Education) Çevirmen: F.Başaran ve F.Varış, Hürriyet, İstanbul.
- Dominelli, L. (2013). Environmental justice at the heart of social work practice: Greening the profession. International Journal of Social Welfare, 22(4), 431-439.
- Er, F., Gençer, Ç. C., Barut, B., & Kara, Y. (2020). Sosyal Hizmet Uygulamalarında Ekopsikolojiyi Düşünmek. AURUM Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), 73-82.
- Esentaş, M., Işıkgöz, E., Doğan, P. K., & Şahin, H. M. (2017). Gençlik kampı kadın lider adaylarının özgüven düzeyleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(1), 315-328.
- Ewert, A., ve Garvey, D. (2007). Philosophy and theory of adventure education. In D. Prouty, J. Panicucci, & R. Collinson (Ed.), Adventure education: Theory and application Champaign, IL: Human Kinetic 19-32
- Ferguson, I., Ioakimidis, V., ve Lavalette, M. (2018). Global social work in a political context. Bristol: Policy Press.
- Fisher, R. M. (2012). Steps to an ecology of fear: Advanced curriculum for fearlessness. Technical Paper, (38).
- Freeman, M. (2011). From 'character-training'to 'personal growth': the early history of Outward bound 1941–1965. History of education, 40(1), 21-43.
- Galkin, J. (1937). The treatment possibilities offered by the summer camp as a supplement to the child guidance clinic. American Journal of Orthopsychiatry, 7(4), 474.
- Gass, M. A. (1995). Adventure family therapy: An innovative approach a/swering tire question of lastillg change with adjudicated youth? Monograph on Youth in the 1990s, 4,103-117.
- Gass, M. (1993b) Foundations of adventure therapy. In M. Gass (Ed.), Adventure Therapy: Therapeutic Applications of Adventure Programming, 3-10. Dubuque, IA: Kendall/Hunt Publishing Co.
- Gass, Michael A. (1993). Adventure Therapy: Therapeutic Applications of Adventure Programming. The Association for Experiential Education. Kendall Hunt Publishing Company. Dubuque, IA.
- Gass, M. A., Gillis, H. L. ve Russell, K. C. (2012). Adventure therapy: Theory, research, and practice. New York: Routledge.
- Gibbs, A. (1997). Focus groups. Social research update, 19(8), 1-8.
- Gillen, M. (2003). Pathway to efficacy: Recognizing cognitive behavioral therapy as an underlying theory of adventure therapy. Journal of adventure education and outdoor learning, 3, 93-102.
- Gillis, H. L. (1992). Therapeutic uses of adventure-challenge-outdoor-wilderness: Theory and research. Paper presented to the Coalition for Education in the Outdoors Symposium, Bradford Woods, Indiana University, Martinsville, IN.
- Gillis, H. L. ve Ringer, T. M. (1999) Adventure as Therapy. In Adventure Programming (Eds. J. C. Miles & S. Priest) State College, PA: Venture Publishing Company.
- Gillis, H. L., ve McLeod, J. A. (1992). Successful Indoor Adventure Activities for Treating Substance Abuse with Adjudicated Adolescents and Incarcerated Adults.
- Goss, J. D., & Leinbach, T. R. (1996). Focus groups as alternative research practice: experience with transmigrants in Indonesia. Area, 115-123.
- Griswold, J. (2014). Mental Health Professionals' Use of Adventure Therapy with Couples and Families. Master of Social Work Clinical Research Papers (3)

- Güçray, S. S., Çekici, F., & Çolakkadioğlu, O. (2009). Psiko-eğitim gruplarının yapılandırılması ve genel ilkeleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1).
- Güldalı, O. (2018). Baskı Karşıtı Sosyal Hizmet: Modern Dünya-Sistemi Açısından Eleştirel Bir Değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 229-245.
- Güngör, Z. G., ve Şahin, D. S. (2024). Sosyal Hizmet Bağlamında Ekopsikolojinin Değerlendirilmesi. *Journal of Recycling Economy & Sustainability Policy*, 3(1), 10-16.
- Hamilton, S.F., Hamilton, M.A., ve Pittman, (2004). Principles for Youth Development in The Youth Development Handbook: Coming of Age in American Communities (pp.3-22). Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- Harper, N., Rose, K., and Segal, D. (2019). Nature-Based Therapy: A Practitioner's Guide to Working Outdoors. Gabriola Island, New Society Publishers.
- Herbert, J. T. (1996). Use of adventure-based counseling programs for persons with disabilities. *Journal of Rehabilitation*, 62(4), 3.
- Hovenlynck, J. (2003). Making research contribute to the practice of facilitation: Developing program theory through practitioner research. In Kaye Richards & Barbara Smith (Eds.) *Therapy Within Adventure: Proceedings of the 2nd International Adventure Therapy Conference*. Augsburg, Germany: Zeil.
- Hoyer, S. (2004). Effective wilderness therapy: Theory-informed practice. In S
- International Federation Of Social Workers – IFSW (2014). Uluslararası Sosyal Hizmet Federasyonu. Erişim Adresi: <https://www.ifsw.org/publications/ifsw-policies/> Erişim tarihi: 12.09.2023
- Itin, C. (1999). Reasserting the Philosophy of Experiential Education as a Vehicle for Change in the 21st Century. *The Journal of Experiential Education*, 22(2)
- Itin, Christian, M., 1997) (Ed.), *Exploring the boundaries of adventure therapy: International perspective Proceedings of the 1st International Adventure Therapy Conference*. Boulder, CO: Association for Experiential Education.
- Kahn Jr, P. H., & Kellert, S. R. (Eds.). (2002). *Children and nature: Psychological, sociocultural, and evolutionary investigations*. MIT press.
- Kam, M. C., & Siu, A. M. (2010). Evaluation of a horticultural activity programme for persons with psychiatric illness. *Hong Kong journal of occupational therapy*, 20(2), 80-86.
- Karagülle, A. E., ve Çaycı, B. (2014). Ağ toplumunda sosyalleşme ve yabancılaşma. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(1), 1-9.
- Karataş, K., ve Acar, H. (2008). Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Çocuk ve Gençlerin Katılımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(1), 29-44.
- Kılıç, Ö. Ü. A. K., ve Tekin, H. H. (2020). Sosyal Hizmet Eğitiminde İletişim Becerilerini Kazandırmaya Yönelik Uygulamalar: Beceri Laboratuvarı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(4), 1809-1826.
- Kayma Güneş, D., ve Gökler, R. (2017). Türkiye' de suça sürüklenen çocukların aile özellikleri. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3742-3755. doi:10.14687/jhs.v14i4.4961
- Keats, M. R., Courneya, K. S., Danielsen, S., & Whitsett, S. F. (1999). Leisure-time physical activity and psychosocial well-being in adolescents after cancer diagnosis. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*, 16(4), 180-188.
- Keskin, O. (2021). Macera Terapisinin Sosyal Hizmetteki Yeri ve Önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 317-335.
- Kimball, R. O., & Bacon, S. B. (1993). The wilderness challenge model. In M. A. Gass (Ed.), *Adventure therapy: Therapeutic applications of adventure programming* (pp. 11-41). Dubuque, IA: Kendall/Hunt Publishing Company.

- Kitzinger, J., & Barbour, R. (Eds.). (1999). Developing focus group research: politics, theory and practice. Sage.
- Knowles, E. S., Kreuser, B., Haas, S., Hyde, M., & Schuchart, G. E. (1976). Group size and the extension of social space boundaries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 33(5), 647.
- Koltz, R. L. (2021). ACE: Three adventure-based activities to improve family communication. *The Family Journal*, 29(1), 124-129.
- Koop, RR. (2021). *Psikoterapide danışan tarafından oluşturulan metaforların kullanımı*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Koperski, H., Tucker, A. R., Lung, D. M., & Gass, M. (2015). The impact of community based adventure therapy programming on stress and coping skills in adults. *The Practitioner Scholar: Journal of the International Trauma Training Institute*, 4(1).
- Kulaksızoğlu, A. (2019) *Ergenlik Psikolojisi* (30. Basım). İstanbul , Remzi Kitabevi
- Kümbetoğlu, B (2005) *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Krueger, R. A., & Casey, M. A. (2002). Designing and conducting focus group interviews (Vol. 18).
- Lang, N. C. (2004). Concurrent interventions in multiple domains: The essence of social work with groups. *Social Work with Groups*, 27(1), 35-51.
- Loughmiller, G. C., Ellison, R. L., Taylor, C. W., ve Price, P. B. (1973). Predicting career performance of physicians using the biographical inventory approach. *Journal of Vocational Behavior*, 3(3), 269-278.
- Louv, R. (2005). Nature deficit. *Orion*, 70, 71.
- Luckock, B., Lefevre, M., Orr, D., Jones, M., Marchant, R., & Tanner, K. (2006). Teaching, learning and assessing communication skills with children and young people in social work education. London: Social care institute for excellence.
- Lung, M., Stauffer, G. & Alvarez, T. (2008). *Power of One: Using Adventure and Experiential Activities Within One On One Counseling Sessions*. Oklahoma City, OK: Wood 'N' Barnes Publishing.
- Ma, D. K., Bonaguidi, M. A., Ming, G. L., & Song, H. (2009). Adult neural stem cells in the mammalian central nervous system. *Cell research*, 19(6), 672-682.
- MacIntosh, J. A. (1993). Focus groups in distance nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 18(12), 1981-1985.
- McKenzie, M. D. (2000). How are adventure education program outcomes achieved?: A review of the literature. *Journal of Outdoor and Environmental Education*, 5(1), 19-27.
- Miner, J. L., & Boldt, J. (1981). *Outward Bound*. USA. New York: William Morrow and Company.
- Morgan, D. L. (2002). Focus group interviewing. *Handbook of interview research: Context and method*, 141, 159.
- National Association of Social Workers (NASW), (2005). Etik kurallar. Erişim Adresi: <https://www.socialworkers.org/About/Ethics/Code-of-Ethics> Erişim Tarihi: 16/01/2023
- National Association of Social Workers (2017). Maximize Social Work's Policy Impact. Erişim Adresi: <https://www.socialworkers.org/LinkClick.aspx?fileticket=wcmBfKpf1Lw%3D&portalid=0> Erişim Tarihi: 15/01/2023
- Nattrass, N.(2020) In defence of exploratory research: A reply to critics. South Africa. <https://doi.org/10.17159/sajs.2020/8604>
- Natynczuk, S. (2020). Adventure Therapy Deconstructed: A Journey Towards the Good Enough Practitioner and Professional Practice. Keynote GATE 2019.

- Newes, S. (2000). Adventure-Based Therapy: Theory, Characteristics, Ethics, and Research: A paper written to fulfill the comprehensive examination requirement. Areas: Psychotherapy, Ethics, Methodology. Pennsylvania State University.
- Newes, S. ve Bandroff, S. (2004). What is Adventure Therapy. B. Humberstone, (Ed.), Coming of Age: The Evolving Field of Adventure Therapy 136-151. Boulder: Association for Experiential Education.
- Nguyen, T. H. N. (2019). Parental involvement in outdoor learning: Crossing curriculum priorities. Curriculum Perspectives, 39, 103-107.
- Northern, H., ve Kurland, R. (2001). Social work with groups. Columbia University Press.
- Okumuş, E. (2014). DİN VE SOSYALLEŞME. Electronic Turkish Studies, 9(11).
- Oral, M., ve Tuncay, T. (2012). Ruh Sağlığı Alanında Sosyal Hizmet Uzmanlarının Rol Ve Sorumlulukları. Journal Of Society & Social Work, 23(2).
- Ord, J., ve Leather, M. (2011). The substance beneath the labels of experiential learning: The importance of John Dewey for outdoor educators. Journal of outdoor and environmental education, 15(2), 13-23.
- Ourward Bound (2024) Erişim Adresi: <https://www.outwardbound.org/> Erişim Tarihi: 15/04/2024
- Özbay, H., ve Öztürk, E. (1992). Gençlik, İstanbul: İletişim Yayıncılık AS.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G. ve Baysan Arabacı, L. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. Psikiyatri Hemşireliği Dergisi;2(2),53-60
- Paker, T. (2015). Durum çalışması. *Nitel araştırma: yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları*.
- Pasli, A. M. (2019). Doğal çevre, kent ve çocuk ilişkisini yeniden kurmakİskandinavda doğa temelli eğitim ve İsveç orman okulu örneği (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (3. Baskı). Çev. Ed. M. Bütün, SB Demir. Ankara: Pegem Akademi.
- Payne, M. (2020). Modern social work theory. Bloomsbury Publishing.
- Perkins, D. F., & Borden, L. M. (2003). Positive behaviors, problem behaviors, and resiliency in adolescence. Handbook of psychology, 6, 373-394.
- Pryor, A., ve Carpenter, C. (2018). A formative evaluation of the Gippsland wilderness program. Prepared for Berry Street Services by Adventure Works Australia, available online at: https://learning.berrystreet.org.au/sites/default/files/2018-11/Gippsland-Wilderness-Program-Report_0.pdf (accessed July 13, 2020).
- Purutçuoğlu, E., & Doğan, İ. (2017). Ekolojik Sosyal Hizmet Uygulamaları İçin Sürdürülebilir Kalkınmada Sosyal Hizmetin Yeri. Journal of International Social Research, 10(51).
- Rakar-Szabo, Fleischer, Van Hoof, Sbarra, Erlendsdottir, Rose, ve Nolle, (2017). Szakirodalmi szemle- 'Kalandterápia veszélyeztetett fiatalokkal'.
- Reamer, F. G. (2018). Ethical standards for social workers' use of technology: Emerging consensus. Journal of Social Work Values and Ethics, 15(2), 71-80.
- Ritchie, S. D., Patrick, K., Corbould, G. M., Harper, N. J., & Oddson, B. E. (2016). An environmental scan of adventure therapy in Canada. Journal of Experiential Education, 39(3), 303-320.
- Richards, K., Hardie, A., & Anderson, N. (2020). Outdoor Mental Health Interventions and Outdoor Therapy: A statement of good practice.
- Ruch G (2014) Helping children is a human process: Researching the challenges social workers face in communicating with children, British Journal of Social Work, 44, 8, 2145-62

- Russell, K., Hendee, J. C., & Cooke, S. (1998). Social and economic benefits of a US Wilderness Experience Program for Youth-at-Risk in the Federal Job Corps. *International Journal of Wilderness*, 4(3), 32-38.
- Russell, K.C. & Hendee, J.C. (2000). Outdoor Behavioral Healthcare: Definitions, common practice, expected outcomes and a nationwide survey of programs. Technical Report 27, Idaho Forest Wildlife and Range Experiment Station, Moscow, ID. 87pp.
- Schell, L., Cotton, S. ve Luxmoore, M. (2010). Outdoor adventure for young people with a mental illness. *Early Intervention In Psychiatry*, 6, 407-414.
- Sheafor, B. ve Horejsi, C. (2003). *Techniques and Guidelines for Social Work Practice*. Sixth Edition. Boston: Allyn and Bacon.
- Schell, L., Cotton, S., ve Luxmoore, M. (2010). Outdoor adventure for young people with a mental illness. *Early Intervention In Psychiatry*, 6, 407-414.
- Schoel, J. & Maizell R. S. (2002). *Exploring Islands of Healing: New Perspectives on Adventure Based Counseling*. Beverly, MA: Project Adventure Inc.
- Stebbins, R. A. (2001). *Exploratory Research in the Social Sciences*. SAGE Publications. Oaks.
- Stevens, B., Kagan, S., Yamada, J., Epstein, I., Beamer, M., Bilodeau, M., & Baruchel, S. (2004). Adventure therapy for adolescents with cancer. *Pediatric blood & cancer*, 43(3), 278-284.
- Stich, S. (1992). What is a theory of mental representation?. *Mind*, 101(402), 243-261.
- Şahin, Ş., ve Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49.
- Tew, M. (2013). *Safer childbirth?: a critical history of maternity care*. Springer.
- The Central Council for Education and Training in Social Work –CCETSW (1996) Erişim Adresi: <https://sw100.ed.ac.uk/timeline/event/ccetsw-established> Erişim Tarihi: 09/08/2023
- Therapeutic Adventure Professional Group (2022). Terapötik Macera Profesyonelleri Grubu. Erişim Adresi: <https://www.aee.org/therapeutic-adventure-professional-group-tapg>. Erişim Tarihi: 11/03/2023
- Thompson, Neil (2016). Güç ve Güçlendirme. D.B. Çiftci (Çeviri Editörü), A. Ege, E. Beydilli Gürbüz, H. Albayrak, N. Çalış (Çevirenler) Ankara: Bizim Büro Ofset Matbaacılık.
- Thompson, Neil (2016). Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak. Çev., Buğra Yıldırım, Burcu Hatiboğlu Eren, Çağır Öngen, Eda Beydilli, Gamze Erikçi Akbaş, İlkay Başak Adıgüzel, Sinan Akçay, Özge Sanem Özateş Gelmez. (3. B). 119 Ankara: Dipnot.
- Trevithick, P. (2005). *Social work skills*. Berkshire: Open University Press.
- Turner, F. J. (Ed.). (2006). *Encyclopedia of Canadian social work*. Wilfrid Laurier Univ. Press.
- Tucker, A. R., & Norton, C. L. (2013). The use of adventure therapy techniques by clinical social workers: Implications for practice and training. *Clinical Social Work Journal*, 41, 333– 343. doi: 10.1007/s10615-012-0411-4
- Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı (2023) Gençlik Politikaları. Erişim Adresi: <https://sgb.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SGB/012014/2019-2023-Stratejik-Plan%C4%B1.pdf> . Erişim Tarihi: 09/08/2023
- Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı (2022). On birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2019-2023. Erişim Adresi: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/> Erişim Tarihi: 10/08/2023
- Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı (2022). Üçüncü beş yıllık kalkınma planı 1973-1977. Erişim Adresi: <https://www.sbb.gov.tr/kalkinma-planlari/> Erişim Tarihi: 09/08/2023
- Türkiye Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2024). On ikinci beş yıllık kalkınma planı 2024-2028. Erişim Adresi: <https://onikinciplan.sbb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 09/06/2024

- Türkiye İstatistik Kurumu (2023). İstatistiklerle Gençlik, 2022. Erişim Adresi : <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Gençlik-2022-49670>. Erişim Tarihi: 05.03.2024
- UNESCO (2020). Gençliğin anlamlı katılımı üzerine genç eğitimcilerle çağrı. Erişim Adresi <https://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/2545>. Erişim Tarihi: 11/03/2023.
- Walsh, J. ve Aubry, P. (2007). Behaviour management through adventure. *Reclaiming Children and Youth*, 16(1), 36-39.
- Walsh, V., & Golins, G. (1976). The exploration of the Outward Bound process.
- Weinstein, J. (2013). Social work and mental health. In *Mental Health* (pp. 1-28). Policy Press.
- Whincup, H. (2015). Direct work and Home Supervision Requirements: A Qualitative Study exploring experiences of direct work from the perspectives of children, young people, and social workers.
- White, W. (2012). A history of adventure therapy. In *Adventure therapy* (pp. 19-48). Routledge.
- WHO (2014). Adolescent health. Erişim Adresi https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1. Erişim Tarihi: 15/01/2023
- WHO (2014). Recognizing Adolescence. Erişim Adresi https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1. Erişim Tarihi: 15/01/2023.
- Winter K, Cree V, Hallett S (2016) Exploring communication between social workers, children and young people, *British Journal of Social Work*, Advance Access, published July 15
- Wright, W. (2006). Keeping it in the ring: Using boxing in social group work with high-risk and offender youth to reduce violence. *Social Work with Groups*, 29(2/3), 149-174.
- Vining, J., & Ebreo, A. (2002). Emerging theoretical and methodological perspectives on conservation behavior. *Handbook of environmental psychology*, 2, 541-558.
- Yaman, A. (2021). Kamu politikası analizi bağlamında Türkiye'nin gençlik politikası. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 45-71.
- Yalom, I. D. (1995). *The Theory and Practice of Group Psychotherapy* (4th Ed.) New York, NY: The Perseus Books Group.
- Yavuzer, H., Demir, İ., Meşeci, F. ve Sertelin, Ç . (2005). Günümüz gençliğinin gelecek beklentileri. *HAYEF Journal of Education*, 2(2), 93-103.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yıldırım, F., Öztürk, H., & Abukan, B. (2021). Examination of social workers' attitudes towards sustainable development and environment in the focus of the COVID-19 pandemic. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 22(7), 1592-1608.
- Yiğit, T. (2019). Çocuk ve Gençlerin (Ergenler) Karşılaştıkları Ruhsal Sorunlar ve Psikiyatrik Sosyal Hizmet Uygulamaları Öz. *The Journal of Academic Social Science*, 66(66), 70-83.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 03.03.2023-E.99818

T.C.
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-33117789-044-99818
Konu : Etik Kurul İzni

03.03.2023

SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 15.02.2023 tarihli ve E-46040105-044-97357 sayılı yazınız.

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi Onur KESKİN (Sorumlu Araştırmacı) ve Prof. Dr. Filiz YILDIRIM'ın Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 04.10.2022 tarih ve 22/17 toplantı sayılı kararı ile etik olarak uygun görülen "**Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Programının Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulama Becerileri Üzerine Nitel Bir Araştırma**" başlıklı tez çalışmasının Sorumlu araştırmacının ilgili dilekçesine istinaden araştırma başlığının "**Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Programının Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulama Becerileri Temelinde Değerlendirilmesi**" olarak değiştirilmesi etik olarak uygun bulunmuştur. Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Enis KARABULUT
Kurul Başkanı

Ek 2: Aydınlatılmış Onam Formu

EK- 2: AYDINLATILMIŞ ONAM / BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Araştırmanın adı: Macera Terapisi Temelli Psiko-Eğitim Programının Sosyal Hizmet Uzmanlarının Uygulama Becerileri Temelinde Değerlendirilmesi

Sayın gönüllü,

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı tez çalışması kapsamında planlanmış olan yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz.

Mevcut araştırma Prof. Dr. Filiz YILDIRIM danışmalığında doktora öğrencisi Onur KESKİN tarafından yürütülmektedir. Araştırmanın temel amacı, Türkiye’deki gençlik alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının macera terapisini müdahalelerinde kullanabilmeleri için gereksinimlerini belirleyerek bu gereksinime göre grup çalışması yapmak ve bu çalışmanın etkinliğini değerlendirmektir. Araştırmaya dahil edilecek Türkiye’deki katılımcıların gençlere yönelik sosyal hizmet uygulayıcılarından ve/veya gençlere yönelik klinik sosyal hizmet veya ekolojik sosyal hizmet alanında çalışan akademisyenlerden oluşması gerekmektedir. Araştırmanın birinci aşamasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. İkinci aşamasında odak gru görüşme formu kullanılacaktır. Araştırmada her bir katılımcının yöneltilen soruları içtenlikle yanıtlamaları yeterli olacaktır. Bu kapsamda bize ayıracağınız her bir online derinlemesine görüşmede süreyi belirlemek sizlere ait olacaktır. Araştırmaya katılım gösterilmesi herhangi bir risk içermemekte olup araştırmaya katılmayı kabul etmeme veya araştırmadan ayrılma durumunda herhangi bir olumsuz sonuçla karşı karşıya kalmayacaksınız. Bu araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz. Bu çalışma bilimsel bir araştırma olup katılımcıların gizliliği ve mahremiyeti gözetilecektir. Araştırmadan çekilmeniz halinde sizinle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır. Bu bağlamda kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Size yneltlen sorulara özenle cevap vermeniz araştırmanın güvenirliği ve geçerliği açısından önem taşımaktadır.

Covid-19 pandemisi nedeni ile derinlemesine görüşmeler katılımcılarla online gerçekleştirilecektir. Veri toplama araçlarının uygulanması sürecinde gönüllülere bir ödeme yapılmayacak ve gönüllülerden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Araştırma sürecinde sormak ya da bilgi almak istediğiniz durumda aşağıda bilgileri bulunan Onur KESKİN ile iletişime geçebilirsiniz.

“Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladım. Bu araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın kendi zgr irademle kabul ettiğimi beyan ederim.”

☐ Kabul ediyorum.

☐ Kabul etmiyorum.

Katılımcının adı soyadı:.....

Araştırmacının
Adı Soyadı: Onur KESKİN

Ek 3: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

1. Katılımcıları Tanıtıcı Sosyo-Demografik Bilgiler

1. Adınız:
2. Doğum Tarihiniz:
3. Doğum Yeriniz:
4. Yaşamınızın çoğu nerede geçti ? (köy, kasaba, şehir merkezi):
5. Cinsiyetiniz:
6. Eğitim Durumunuz:
7. Kaç yıldır sosyal hizmet uzmanı olarak çalışıyorsunuz?:
8. Ne süredir gençlere yönelik uygulamalar gerçekleştiriyorsunuz?:
9. Çalıştığınız alanla ilgili aldığınız kurslar ve/veya eğitimler var mı, varsa nelerdir?
10. Hangi kurumda çalışıyorsunuz?

2. Görüşme Soruları

Soru 1: Hangi gençlik gruplarına yönelik uygulamalar gerçekleştiriyorsunuz? Biraz bahsedermisiniz?

Soru 2: Sizce gençlerle gerçekleştirilen sosyal hizmet uygulamalarında ne tür ihtiyaçlar bulunmaktadır?

Soru 3: Gençlerle gerçekleştirilen sosyal hizmet uygulamalarında neler geliştirilebilir?

Soru 4: Gençlik döneminde gençlerin yaşadığı en sık karşılaşılan durumlar ve destek sunulabilecek durumlar nelerdir?

Soru 5: Gerçekleştirdiğiniz müdahalelerde gençleri uygulamanın içerisine tam olarak dahil etmek nasıl mümkün olabilir?

Soru 6: Sizce sosyal hizmet uzmanları gençlerle çalışırken hangi beceri ve yetkinliklere sahip olmalıdır?

Soru 7: Kendinizi deneyimsel öğrenme odaklı çalışmalar (eğlence, risk alma, eylem odaklı) kapsamında değerlendirebilir misiniz?

Soru 8: Sizce gençlerle ne tür açık alan faaliyetleri gerçekleştirilebilir? Çalışmalarınıza doğayı ve dış mekânı dahil etme konusunda kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Soru 9: Gençlerle yapılan uygulamalarda doğanın ne tür etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?

Soru 10: Gençlerin baş etme ve sorun çözme kapasitelerini açık havada geliştirmek için onlara yönelik ne tür müdahaleler gerçekleştirilebilir? Bu konuda kendinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Soru 11: Macera terapisi nedir, gençlere yönelik nasıl uygulanır? Bu konuda biraz konuşabilir miyiz?

Soru 12: Gençlere yönelik uygulamalar için önerileriniz var mıdır?

Soru 13: Gençlerle yapılan uygulamalarda açık alan faaliyetlerini artırmak için neler yapılabilir?

Soru 14: Sosyal hizmet uzmanlarının açık alanda uygulamalar gerçekleştirmeleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Biraz bahsedebilir misiniz?

Ek 4:

Odak Grup Çalışması Görüşme Formu

Soru 1: Verilmiş olan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Soru 2: Hangi oturumları daha faydalı veya işlevsiz buldunuz, nedeninden bahsedebilir misiniz?

Soru 3: Macera terapisinin gençlik refahı alanında kullanımı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Bu terapiyi müdahalelerinize dahil etmeyi düşünür müsünüz? Düşünüyorsanız, bu size nasıl faydalar sağlayacaktır?

Soru 4: Macera terapisini uygulayabilmek için bu çalışmada verilen eğitimin yanında ne tür bilgileri edinmek gerektiğini düşünüyorsunuz?

Soru 5: Macera terapisini uygulayabilmek için bu çalışmada verilen eğitimin yanında ne tür becerilere sahip olmak gerektiğini düşünüyorsunuz?

Soru 6: Macera terapisini uygulayabilmek için bu çalışmada verilen eğitimi destekleyecek değer temeline sahip olmak gerektiğini düşünüyor musunuz? Neden?

Soru 7: Macera terapisinin Türkiye’de uygulanabilmesi için sizce ne tür (mekânsal, akademik, terapötik) gereklilikler var? Bu konudan bahsedebilir misiniz?

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Onur Keskin

1. Öğrenim Durumu:

Doktora: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet

Yüksek Lisans: Ukrayna Ulusal Teknik Üniversitesi, Kiev Politeknik Enstitüsü, Sosyal Hizmet

Lisans: Dumlupınar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji

2. Unvanları:

Öğretim Görevlisi (15.10.2017 – devam ediyor)

3. Mesleki Deneyim

MEB İngilizce Öğretmenliği (ücretli) 14.09.2013 – 21.06.2015

MEB Halk Eğitim Merkezi Rusça Eğitimci 11.09.2015 – 19.06.2017

Bingöl Üniversitesi - Öğretim Görevlisi (15.10.2017 – devam ediyor)

4. Yayınları

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler

1. Keskin, O. (2021). Macera Terapisinin Sosyal Hizmetteki Yeri ve Önemi. Toplum ve Sosyal Hizmet, 32(1), 317- 335. DOI: 10.33417/tsh.751573

Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan Bildiriler

1. Keskin, O. (2018), “Влияние Евроинтеграции На Социальную Работу С Женщинами В Турции”, TARAS SHEVCHENKO I. INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES, Ağustos 2018, Kiev, Ukrayna
2. Keskin, O. (2018), “Avrupa Birliği Entegrasyonu Sürecinde Türkiye’de Kadınlara Yönelik Sosyal Hizmetlerdeki Dönüşüm”, TARAS SHEVCHENKO I. INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES, Ağustos 2018, Kiev, Ukrayna

3. Keskin, O. (2019), "Gençlerle Sosyal Hizmet Uygulamalarında Okul-Dışı Öğrenmenin Koruyucu-Önleyici Etkisi", Uluslararası Mardin Artuklu Kongresi, Nisan 2019, Mardin
4. Keskin, O. (2019), "Sosyal Hizmet Müdahalesinde Bir İnovasyon Örneği Olarak Doğanın Terapi Sürecinde Kullanılması", II. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER VE SOSYAL İNOVASYON KONGRESİ, Nisan 2019, Elazığ

Yazılan Kitaplar ve Kitaplarda Bölümler :

1. Keskin, O. (2022). Çocuk Tanıma Tekniği Olarak Sosyometrinin Kullanımı. Recai Akay (Ed.), Çocuğu Tanıma Teknikleri içinde (205-223). İstanbul: Efe Akademi Yayınları.